TOMAS MAIN RIDAS

TEKSASO PRERIJŲ PLĖŠIKAI

TOMAS MAIN RIDAS

TEKSASO PRERIJŲ PLĖŠIKAI

VILNIUS 1992
„VILTIES" SPAUSTUVĖ

T. MAIN RIDAS
TEKSASO PRERIJŲ PLĖŠIKAI

Vertė ALBINAS DEGUTIS
Viršelio dailininkas VYTAUTAS JURKŪNAS

I skyrius

DVI VERGVALDŽIŲ RŪŠYS

Vergovė, egzistavusi pietinėse Jungtinėse Amerikos Valstijose, o dabar, laimei, panaikinta, buvo viena iš žmonijos negandų, sukurtų bedieviškų teisių nelygybės. Daugelis vergvaldžių vis dėlto buvo ne visiškai praradę žmogiškumą, tarp jų pasitaikydavo netgi savotiškų filantropų, besistengiančių suteikti vergvaldystei patriarchalinį atspalvį. Ši mintis, pati savaime melaginga arba bent sukurta save apgaudinėjant, tokia pat sena, kaip ir pati vergovė, ir tokia pat šiuolaikiška, kaip ir mormonizmas, vaizduojantis ją paskutine, ir drauge brutaliausia, modifikacija.

Netoli nuo Natčežo miesto, Misisipės valstijoje, gyveno du plantatoriai. Nors jų valdos kaimynystėje, tačiau šių žmonių charakteriai buvo tokie skirtingi, kokius tiktai tegalima įsivaizduoti.

Pulkininkas Arčibaldas Armstrongas, grynakraujis pietietis, iš senos virdžiniškos aristokratų giminės, persikėlė į Misisipės valstiją po išvadavimo iš indėnų hoktavų ir buvo tauraus vergvaldžio pavyzdys. Jo kaimynas Efraimas Darkė, priklausantis paskesniems anglų naujakuriams, buvo įkūnytas nežmoniškumas. Bent jau visoje Misisipės lygumoje nebuvo vergvaldžio, kuris elgtųsi su savo belaisviais žiauriau negu Efraimas Darkė. Jo sodyboje ir medvilnės plantacijose beveik visą laiką girdėjosi rimbo švilpesys — plantatoriaus, jo sūnaus ar prižiūrėtojo rankose, ir nė vienas iš šių kilmingų žmonių negrįždavo namo, neišbandęs savo auklėjimo priemonės ant nugarų nelaimingų juodaodžių, kuriuos likimas atvedė į Darkės plantacijas.

Arčibaldas Armstrongas buvo visiška kaimyno priešingybė. Jo negrai niekada negulė miegoti nepasimeldę už gerojo „masos" sveikatą; tuo tarpu nelaimingieji Efraimo Darkės vergai užsnūsdavo ant nugarų, sukapotų botago, ir su prakeiksmu lūpose. De-

ja, šių dviejų žmonių gyvenime kartojosi žinoma istorija — piktadario gerbūvis vis augo, o gero žmogaus reikalai klostėsi labai blogai. Kilniaširdis pulkininkas, gyvendamas svetingai išleisdavo daugiau, negu duodavo jo plantacijos ir tapo Efraimo Darkės skolininku. Pastarasis visada įsigydavo daugiau, negu prarasdavo. Tarp abiejų kaimynų nebuvo asmeninių santykių, tuo labiau — draugystės, kadangi išdidus virdžinietis kiek iš aukšto žiūrėjo į vėlesniųjų anglų išeivių palikuonį, nors tai netrukdė jam iš Darkės skolintis. Pastarasis labai noriai skolindavo kaimynui, nes gviešėsi Armstrongo dvaro.

Štai kokie buvo abiejų plantatorių reikalai. Darkei kirbėjo galvoje mintis tapti abiejų plantacijų savininku, o Armstrongo padėtis buvo tokia, kad pranašavo greitą šios minties išsipildymą. Pulkininkas jau seniai neišmokėjo procentų ir sulig pirmu Darkės pareikalavimu rizikavo netekti savo dvaro. Šioje beviltiškoje padėtyje atsitiko tai, kas galėjo sutrukdyti godiems kaimyno kėslams arba net visiškai juos sužlugdyti.

Efraimas turėjo sūnų Ričardą, charakteriu visiškai panašų į tėvą ir net blogesnį už jį.

Smulkmeniškas ir nevalyvas, jis tuo pat metu buvo ištvirkęs žmogus, mėgo lošėjų ir sportininkų draugiją ir tarp jų pirmavo. Be to, jis neturėjo tų bruožų, kurie paprastai laikomi kilniomis aistromis. Ričardas buvo vienintelis Efraimo sūnus ir viso jo turto įpėdinis. Efraimas visiškai juo pasitikėjo, todėl Ričardui buvo gerai žinomas tėvo planas dėl kaimyno dvaro. Nors Darkės sūnus pirmiausia mylėjo pinigus, vienok jis turėjo dar vieną ketinimą, artimesnį jo širdžiai. Tai buvo prieraišumas vyresniajai pulkininko Armstrongo dukrai Elenai, kuri buvo pirmoji apylinkės gražuolė. Ričardas mylėjo ją su tokiu įkarščiu, kokiu tik sugebėjo jo savimyliška natūra. Tai buvo vienintelė nesavanaudiška aistra, kurią jis galėjo jausti. Efraimas palaikė savo sūnaus įkarštį arba bent neprieštaravo. Tėvas paikino savo mielą sūnelį, kuris daugeliu atvejų buvo jo paties įsikūnijimas. Be to Efraimas visiškai pasikliovė savo valdžia skolininkui kaimynui ir žinojo, jog kiekvieną akimirką galėjo paimti į savo rankas jo dvarą. Tokiu būdu, tėvas ir sūnus Darkės neabejojo vestuvių sėkme ir tarėsi turį teisę baigiantis kontraktui nustatyti sąlygas, kokios jiems bus palankiausios. Bet ar taip galvojo pulkininkas Armstrongas ir jo dukra? Į šį klausimą atsakys kitas skyrius.

MIELŲ MERGAIČIŲ PORELĖ

— Tu nemyli jo, Elena?

— Tėveli, argi galima mylėti tą žmogų?

— Jis tau pasipiršo?

— Taip, šį rytą.

— Aš nesuklydau dėl jo apsilankymo tikslo. Nuo šios dienos reikia, be abejonės, laukti ko nors blogesnio.

— Blogesnio, tėte? Ko gi jūs galite bijoti?

— Tai tavęs neliečia, mano drauge. Ką gi tu jam atsakei?

— Aš pasakiau tiesiai: ne!

— Na šito visiškai pakanka. Dieve mano, Dieve mano, kas mums atsitiks!

— Tėveli,— sušuko Elena, padėjusi tėvui ant peties ranką ir įdėmiai žvelgdama jam į akis,— kaip turėčiau suprasti jūsų žodžius? Nejaugi jūs nepatenkintas, kad aš jam atsakiau? Nejaugi trokštate, kad tapčiau Ričardo Darkės žmona?

— Tu pasakei, kad jo nemyli, Elena, vadinasi, tu už jo netekėsi?

— Be abejonės. Jis niekšas, ir aš greičiau pasiruošusi mirti, negu gyventi su tokiu žmogumi.

— Baigta. Man gresia skurdas.

— Skurdas? Pasakykite man, ką visa tai reiškia? Tai kažkokia paslaptis, pavojus? Patikėkite manimi, mielas tėveli, atskleiskite man viską.

— Aš patenkinsiu tavo prašymą todėl, kad paslaptis ir taip greitai paaiškės. Žinoki, vaikeli mano, kad aš esu Ričardo Darkės tėvo skolininkas ir, be to, toks skolininkas, kuris visiškai yra jo valdžioje — viskas, ką aš turiu: žemė, sodyba, vergai, viskas atiteks jam, kada jis panorės, o po tavo atsisakymo jis, tikriausiai, nedels su savo reikalavimu. Beje, man vis tiek: aš iškęsiu savo dalią, kaip dera vyrui. Gailiuosi tavęs, miela Elena, ir tavo sesers. Vargšai vaikai! Kas jūsų laukia ateityje? Skurdas, menkas maistas jūsų laukia, nieko geresnio negaliu pažadėti.

— Tik tiek? Argi verta dėl to nerimauti, mielas tėveli. Bent jau aš nebijau vargo ir galvoju, kad Džesė pasakys tą patį. Bet ar nėra kokio nors būdo...

— Išsivaduoti iš skolos, tu norėjai pasakyti? Negalvok apie tai, ši mintis ir man kainavo daug nemigo naktų. Ne, buvo tiktai

viena išeitis, nors aš iš anksto galėjau pasakyti, jog ji neįgyvendinama. Aš žinojau, kad tu nemyli Ričardo Darkės ir netekėsi už jo. Ar ne tiesa, Elena?

Elena neatsakė. Ar galėjo ji tekėti už niekingo, pasigailėtino, nepaisant turtų, ištvirkėlio, kai tuo metu jos širdį buvo užkariavęs kitas, vertesnis žmogus. Ir šis kitas dar neprisipažino, kad ją myli. Ką reiškia neturtas tokiai merginai, kaip Elena? Ji buvo pasiryžusi išsižadėti savo ankstesnės padėties visuomenėje. Taigi, jos atsakymas į paskutinį tėvo klausimą negalėjo pasikeisti, o jeigu ji delsė atsakyti, tai tik todėl, kad nenorėjo šią minutę galutinai nuvilti vargšo pulkininko.

Armstrongas, tyliai samprotaudamas, tęsė:

— Jeigu tau atrodo, kad negali būti laiminga su tokiu vyru, tai geriau jo atsisakyti. Pasitark su savo širdimi ir nekreipk dėmesio į mano sielvartą. Na, sakyk, ar tu galėtum tekėti už jo?

— Tėte, aš jums jau atsakiau. Jūs kalbėjote apie mūsų gyvenimo permainas, apie neturtą ir kitus nepatogumus. Tegul bus taip. Dėl savęs aš nesijaudinu, man gaila jūsų. Bet jeigu man tektų rinktis mirtį ar Ričardą Darkę, tai aš, šiaip ar taip, pasirinkčiau mirtį.

— Na, pakaks apie tai. Mes narsiai sutiksime skurdą ir persikelsime į Teksasą.

— Aš taip myliu jus, kad su manimi jūs nepajusite skurdo. Kaip čia, taip ir varganoje lūšnoje, aš visada būsiu jūsų.— Su šiais žodžiais ji puolė tėvui ant krūtinės, viena ranka apsikabino jo kaklą, o kita glostė plaukus.

Šią minutę atsivėrė durys ir į kambarį įėjo sesuo Džesė, kuri buvo už Eleną jaunesnė dviem metais.

— Ir ne tik mano meilė jums priklausys,— tęsė Elena,— bet ir mano sesers meilė. Ar ne tiesa, Džese?

Džesė apie vykusį pokalbį nieko nežinojo, bet matė, kad iš jos kažko norima. Be to ji girdėjo žodį „meilė“ ir pastebėjo susirūpinimą tėvo veide. Ji taip pat apsivijo rankomis tėvo kaklą ir švelniai jį glamonėjo. Malonu buvo žiūrėti į šį paveikslą, įkūnijantį šeimos meilę: viduryje stovėjo pulkininkas su žila barzda, o iš kairės ir dešinės pusės — dvi mielos mergaitės — Elena su juodais, kaip smala, plaukais ir tamsiu veidu, ir šviesiaplaukė Džesė.

Toks vaizdas galėjo užburti širdį kiekvieno, kas nežinojo priežasties, jungusios šią minutę visas tris mylinčias būtybes. Jų

veiduose švietė meilė, kalbanti apie laimingą ateitį, o ne apie artėjantį skurdą ir būtinumą persikelti į Teksasą.

III skyrius

JUPITERIS IR JUNONA

Žiaurus Efraimo Darkės elgesys su savo vergais turėjo įprastas pasekmes: negrai bėgo iš jo plantacijos. Todėl atsirado būtinybė spausdinti vietiniuose laikraščiuose skelbimus apie pabėgėlius, žadant dosniai atsilyginti tam, kas sugrąžins bėglius savininkui. Taigi Efraimo Darkės žiaurumas kainavo jam pinigų, nors, antra vertus, šios išlaidos atsipirko jo sūnaus veikla. Ričardas garsėjo kaip geriausias negrų medžiotojas ir šiam tikslui laikė apmokytus šunis. Jis buvo ypač gabus šios rūšies medžioklei, kadangi didesnę laiko dalį slankiojo po apylinkes, turėdamas tikslą gaudyti ir grąžinti tėvui pasprukusius negrus. Po sėkmingų ieškojimų Ričardas reikalavo iš tėvo atlyginimo, kaip svetimas žmogus. Efraimas Darkė noriai jam mokėjo, laikydamas tai pinigų perdėjimu iš vienos savo kišenės į kitą. Be to, jam patiko sūnaus praktiškumas.

Abipus plantacijų ribos driekėsi kiparisais apaugusi pelkė, kuri jungėsi su didele upe ir užėmė daugelio mylių plotą. Kai kur per pelkę galima buvo prasibrauti tiktai luotu. Bet daugelis jos vietų nebuvo prieinamos nei pėsčiajam, nei valčiai. Virš jos nuolatos tvyrojo tirštas rūkas, ir nė aštriausi saulės spinduliai negalėjo prasiskverbti pro tankų uždangalą iš kiparisų viršūnių ir laukinių augalų. Šita miškinga vietovė suteikdavo pabėgusiems negrams puikiausią slėptuvę. Dėl tos pačios priežasties kiparisais apaugusi pelkė ypač traukė Ričardą Darkę ir tapo jo mėgstamos medžioklės vieta; laimikis čia buvo žmonės. Pelkėje pasitaikė vietų, iki kurių jis dar neprisikapstė, nes trukdė didelės kliūtys. Beje, labai gerai pažinti vietovę nebuvo ir būtina. Vergai, besislapstantys pačiose neprieinamiausiose pelkės vietose, negalėjo ilgai joje pasilikti, kadangi jiems grėsė badas. Todėl bėgliams tekdavo nuolat palaikyti ryšį su išoriniu pasauliu; paprastai padėdavo kaimyninių plantacijų vergai, kuriems buvo žinoma jų draugų prieglauda. Šia aplinkybe naudojosi negrų medžiotojai, ir neretai jie nuveikdavo daugiau, negu jų dresiruoti šunys.

Praslinkus mėnesiui po atsakymo, kurį Ričardas gavo iš mis

Armstrong, jaunasis negrų gaudytojas sėdėjo pasaloje pelkės pakrašty. Prieš keletą savaičių be pėdsakų išnyko jo negras Jupiteris. Ričardas neabejojo, kad bėglys slepiasi kur nors pelkėje ir jau daug kartų ieškojo šiose vietose, tačiau Jupiteris buvo gudrus vaikinas ir į rankas lengvai nepasidavė. Ieškojimai ir šį kartą buvo nesėkmingi, tačiau nepavykusi medžioklė mažai terūpėjo Ričardui net pinigai šį sykį jo nemasino. Kur kas labiau jį jaudino mis Armstrong atsisakymas. Jaunajam plantatoriui perkirtus miško juostą, esančią tarp tėvo ir pulkininko plantacijų, atsitiko nedidelis įvykis, kitaip pakreipęs jo niūrias mintis. Nuo pulkininko Armstrongo namų link miško ėjo mis Armstrong tarnaitė, mulatė, vardu Junona. Darkė, nepaisant atstumo ir miško prieblandos, atpažino jauną mergaitę.

— Šit velniška laimė,— sumurmėjo jis.— Tai Jupiterio lobis, jo Junona, Leda ar kaip ten ją vadina. Be abejonės, ji eina į pasimatymą. Puiku, aš taip pat ten būsiu. Du šimtai dolerių už senąjį Jupiterį ir dar malonumas iškaršti prakeikto negro nugarą. Nuostabu, mano žavioji Junona. Taip aš surasiu jį greičiau, negu su geriausiais Misisipės šunimis.

Taip kalbėdamasis su savimi, jis slėpėsi krūmuose ir nenuleido akių nuo merginos, kuri skubėjo tarp medžių.

Vietovėje, kuria ėjo mulatė, nebuvo jokio takelio, ir mergaitė skverbėsi apgraibomis. Visa tai patvirtino Ričardo spėliojimus. Tarnaitei priėjus prie tos vietos, kur slėpėsi Ričardas, jaunasis plantatorius išlindo iš krūmo ir nusėlino paskui ją, stengdamasis išlikti nepastebėtas. Mulatė sustojo prie puikios magnolijos, kuri savo plačiomis šakomis užgožė didelį žemės plotą. Ričardas Darkė, slėpdamasis už medžio kamieno, galėjo aiškiai sekti kiekvieną mergaitės judesį. Penkis šimtus dolerių Jupiteris kainavo turguje, ir iš šios sumos du šimtai dolerių priklausė jaunojo medžiotojo daliai; nenuostabu, kad dabar jis sukaupė visą dėmesį. Koks buvo Ričardo nustebimas, kai mulatė išsitraukė iš kišenės laišką ir, atsistojusi ant pirštų galų, padėjo jį į magnolijos kamiene žiojėjusią drevę. Po to ji tuo pačiu keliu išėjo iš miško ir pasuko namo.

Negrų gaudytojo nusivylimas buvo dvigubas: iš jo rankų išsprūdo du šimtai dolerių, o antra — jis neteko malonumo suraižyti botagu Jupiterio nugarą. Suglumęs Ričardas pasiliko savo slėptuvėje, kol mulatė neišnyko iš akių. Tik kai ji visai pasislėpė, jis truputį atsitokėjo. Ar nebuvo laiške kokios nors paslap-

ties, kuri galėtų suteikti jam paguodą? Ričardas nedelsdamas ištraukė iš drevės laišką, bet paguodos jame surado nedaug. Perskaitęs jį Ričardas Darkė, garsėjęs savo šaltakraujiškumu, susverdėjo it girtas ir turėjo atsiremti į medį, kad nepargriūtų. Atsigavęs, jis dar kartą perskaitė laišką ir įdėmiai apžiūrėjo voke įdėtą nuotrauką. Po to iš jo lūpų ištrūko keletas nesuprantamų žodžių, sumišusių su keiksmais. Jis ištarė vyriškio vardą, ir jeigu kas šią minutę būtų pažvelgęs į Ričardą Darkę, kuris stovėjo suspaustomis lūpomis ir žaibuojančiomis akimis, tas būtų supratęs, kad minėto vyriškio gyvybei grėsė pavojus.

IV skyrius

NUOTRAUKA MIŠKE

Nebuvo girdėti jokio įspėjamojo šūksnio, nė vieno žodžio. Šūvis pokštelėjo užnugary. Klansis pajuto aštrų skausmą kairėje rankoje, tarsi nudeginus įkaitusia geležimi ar verdančiu vandeniu. Jeigu tuo pat metu nebūtų pasigirdęs šūvis, tai jam, ko gero, nebūtų ir į galvą atėję, kad jį kliudė kulka. Žaizda atrodė it nedidelis įdrėskimas, kuris Klansiui nė kiek netrukdė gintis. Kaip ietimi sužeistas tigras jis greitai atsisuko ir pasiruošė atsakyti į šūvį, bet niekas nepasirodė. Kulka, matyt, buvo paleista iš lygiavamzdžio medžioklinio šautuvo. Pirmą akimirką Klansis nežinojo, kas šūvio kaltininkas, nes buvo Misisipės valstijos miške, kur negrėsė plėšikai. Vienok akivaizdu, jog kažkas bandė klastingai nužudyti žmogų. Tuo negalėjai įtarti nieką kitą, tik Ričardą Darkę. Klansis apžvelgė mišką. Medžiai stovėjo stačia siena, mesdami tankų šešėlį, kuris dar labiau padidėjo nuo gausaus rūko. Jis negalėjo nieko įžvelgti, tiktai medžių šakas ir girliandomis iki žemės krintančias ispaniškas kerpes. Bet nei rūkas, nei miško brūzgynai nesutrukdė medžiokliniam Klansio šuniui surasti piktadarį. Šuo garsiai lodamas metėsi prie medžio, esančio už dvidešimties žingsnių, ir sustojo prie jo, tarsi išvydęs lokį. Tai buvo milžiniškas kiparisas, kurio išsiraizgiusios ir susipynusios šaknys tarsi sudarė aštrią tvorą. Klansis vienu akimirksniu atsidūrė prie kipariso ir pamatė tarp šaknų žmogų, kuris šovė į jį. Jis atlaužė šautuvo gaiduką ir nusitaikė.

— Ričardai Darke,— sušuko Klansis,— jūs paleidote pirmąjį šūvį, dabar mano eilė.

Sulig šiais žodžiais pasigirdo šūvis. Darkė, matydamas esąs užkluptas, iššoko iš savo slėptuvės, nes kipariso šaknys trukdė judėti. Jau buvo bekeliąs savo dvivamzdį, bet, bijodamas pavėluoti, vėl pasislėpė už medžio. Jis buvo vikrus it lūšis ir neleido į save pataikyti. Klansio kulka pramušė švarko skverną, nepadariusi jokios žalos. Ričardas, džiaugsmingai surikęs, iššoko iš pasalos ir nusitaikė. Dabar jis buvo užtikrintas ir pasityčiodamas sušuko:

— Jūs prastas šaulys, Čarlzai Klansi, kadangi negalite pataikyti į žmogų per šešis žingsnius. Iš tokio atstumo aš neapsiriksiu. Kulka už kulką — tai garbinga dvikova, aš šoviau pirmasis, tai ir paskutinis šūvis priklauso man. Tad mirkite!

Sulig šiais žodžiais driokstelėjo šūvis ir tiršti parako dūmai akimirksniu uždengė Klansį. Kada dūmai išsisklaidė, Klansis gulėjo ant žemės, ir kraujas čiurkšle veržėsi iš žaizdos krūtinėje. Jis kentė priešmirtinį skausmą ir pats jautė, kad miršta, todėl su didžiausiomis pastangomis ir vos girdimai ištarė šiuos žodžius:

— Tegul atleidžia jums Dievas, Ričardai Darke, jūs užmušėte mane.

— Šito aš kaip tik ir norėjau,— ištarė negailestingasis negrų gaudytojas.

— O dangau! Nelaimingasis... dėl ko... dėl ko įvykdėte šią piktadarybę?

— Cha! Jūs labai gerai žinote dėl ko. Už Eleną Armstrong. Beje, aš ir nebūčiau sugalvojęs jus užmušti, jeigu ne jūsų prakeiktas begėdiškumas, įpiršęs jums mintį, kad Elena galvoja apie jus. Tai grubiausia klaida. Įrodymą aš turiu ir galbūt jis paguos jus truputį išvykstant į aną pasaulį. Bent jau jūs pats įsitikinsite, kad klydote. Aš suteiksiu jums malonumą pasigrožėti jos nuotrauka. Štai ji. Miela mergina padovanojo man ją šiandien rytą su savo parašu. Ar ne tiesa, portretas labai vykęs? Ką jūs į tai atsakysite? Tikriausiai jūs dabar neslapukausite, nes žmonės jūsų padėtyje visada būna atviri.

Plantatorius prikišo fotografiją prie mirštančiojo veido. Klansio akys jau apsiblausė, bet mirtis negalėjo atimti jam galimybės pažvelgti į mylimos mergaitės bruožus. Jis minutėlę žvelgė į portretą, po to jo dėmesys nukrypo į parašą. Jis pažino tą braižą, ir net mirties skausmai buvo niekis, palyginus su tomis abejonėmis, kurias pajuto Klansis, skaitydamas šiuos žodžius: „Elena Armstrong — mylimam žmogui".

— Miela mergina,— tęsė plantatorius,— aš gavau šią nuotrauką šiandien rytą. Na, Klansi, ką jūs pasakysite?

Atsakymo nepasigirdo. Klansis buvo nebylus, jo akys užsimerkė, ir jis nejudėdamas gulėjo ant žemės.

— Velnias jo nematė — mirė.

V skyrius

PO KIPARISU

Velnias jo nematė — jis mirė! Žmogus, ištaręs šiuos žodžius, visas savo piktadarybes apvainikavo žmogžudyste. Kada jis kiūtojo pasilenkęs prie savo nealsuojančios aukos, jo veide nebuvo matyti nė šešėlio atgailos. Priešingai, akys degė pykčiu ir pavydu, o ranka stvėrė už medžioklinio peilio, tarsi būtų jautęs malonumą perverti prieš jį išsitiesusio žmogaus kūną. Bet žmogus buvo jau nebegyvas, ir Ričardas įkišo į makštis savo durklą. Dabar jam pirmąkart atėjo mintis apie pavojų, į kurį pateko, įvykdęs žmogžudystę.

— Ne,— ištarė, trokšdamas pateisinti save,— tai ne žmogžudystė. Aš, žinoma, nugalabijau jį, bet juk prieš tai jis šovė į mane. Aš galiu tai įrodyti todėl, kad mano švarke yra skylė nuo kulkos. O juk, dievaži, atsitiktinė kulka vos manęs nekliudė. . .— Ričardas pažiūrėjo į peršautą savo švarko skverną; bet greitai jo žvilgsnis nušoko ant Klansio lavono, po to nuslydo tarp kiparisų kamienų, tarsi jis bijojo, kad kas nors neateitų. Beje, to nereikėjo bijoti, nes vietovė, kaip paprastai visuose tenykščiuose kiparisų miškuose, buvo tuščia, be jokių takų. Plantatoriai neturėjo jokios naudos iš šitų pelkių, o miško pramonininkai gailėjo savo kirvių, kad iškapotų nepraeinamus brūzgynus. Nebent medžiotojas ar pabėgęs vergas kartais aplankydavo šią kiparisais apaugusią pelkę. Ričardas Darkė toliau kalbėjosi su savimi:

— Ar turėčiau slėpti, kad jį užmušiau? Juk dvikova vyko pagal visas taisykles, tiktai man laimingo atsitiktinumo dėka teko šauti paskutiniam. Bet gal ne, gal geriau tylėti, nes lavoną nesunku paslėpti šioje nuošalioje vietoje. Be senos motinos Klansis neturi artimų giminaičių, kurie imtų juo rūpintis. Elena Armstrong be abejonės nerimaus. Cha!— šiuo šūksniu išsiliejo visas pyktis, verdantis Ričardo krūtinėje. Jis dar kartą apsidairė aplinkui, ieškodamas vietos, kur paslėpti lavoną. Už dviejų šimtų žingsnių

nuo dvikovos vietos per mišką tekėjo upelis, išnykstantis pelkėje. Jis buvo pakankamai gilus ir galėjo nunešti Klansio lavoną į neperžengiamus kiparisų brūzgynus. Bet tempti užmuštą kūną iki vandens buvo nelengvas darbas, be to, išliktų ir pėdsakai.

— Tegu guli čia. Čia neužklys joks žmogus, ir Klansis galės ilsėtis šioje vietoje iki baisiojo teismo, jeigu tiktai anksčiau nesudraskys vilkai ir plėšrūs paukščiai. Aš uždengsiu jį ispaniškomis samanomis.

Ričardas atrėmė savo šautuvą į medį ir ėmė rauti barzdotas samanas, kurios dideliais dribsniais krito nuo medžių šakų. Šiomis samanomis jis užklojo Klansio lavoną ir dar pabarstė keletą glėbių aplinkui, norėdamas paslėpti kraujo pėdsakus. Iš viršaus samanos buvo prislėgtos tvirtų medžių šakų, ir vėjas jų negalėjo nupūsti. Patenkintas savo darbu, Ričardas pasiėmė šautuvą ir ketino eiti, bet ūmai išgirdo balsą, kuris sukaustė jį vietoje. Tai buvo gailus staugsmas, tarsi kažkas apverktų užmuštąjį.

— Tai jo šuo,— sumurmėjo jaunasis plantatorius, pastebėjęs Klansio medžioklinį šunį. Šuo artinosi prie tos vietos, kur gulėjo jo ponas, tikriausiai nujausdamas tokią pat dalią arba iš meilės šeimininkui.

Kadangi abu Darkės šautuvo vamzdžiai buvo neužtaisyti, tai jis stengėsi prisivilioti šunį arčiau, bet tai nepavyko. Jis iš naujo užtaisė vieną vamzdį, nusitaikė ir iššovė. Kulka pervėrė šuns kaklą, ir gyvulys kaukdamas metėsi į mišką.

— Dabar prakeiktas šuva parbėgs namo ir galės atvesti žmones į dvikovos vietą!— sušuko blykšdamas žudikas. Jis suvokė, jog prapuolė viltis atsikratyti paskubomis paslėpto lavono — piktadarystės įkalčio. Pirmą kartą jį apėmė tikras siaubas. Kita vertus lūkuriuoti šioje vietoje nebuvo jokio reikalo. Jis užsimetė ant peties šautuvą ir pasistengė kuo greičiau išsinešdinti iš miško. Be to ausis kartais pasiekdavo šuns kaukimas; jo suaudrintoje vaizduotėje skardeno žmonių balsai. Ričardas skubėjo priešinga kryptimi nei nubėgo šuo, ir vis labiau tolo nuo tėvo plantacijos. Jis brovėsi vis giliau į pelkę, palikdamas ryškius pėdsakus. Tačiau nieko nebepaisė. Žmogžudys atsargus tik prieš nusikaltimą. Po to nubunda sąžinė, jei jis ją turi. Be abejonės, kad toks žmogus visada paliks paskui save pėdsakus, pagal kuriuos lengva susekti nusikaltimą. Taip atsitiko ir Darkei. Tarsi pakvaišęs, jis skubėjo nuo nusikaltimo vietos ir galvojo tik apie tai, kaip kuo toliau pabėgti nuo šuns, kurio inkštimas jam priminė žmonių balsus.

NUTRAUKTA MEŠKĖNO MEDŽIOKLĖ

Oposumas ir meškėnas pietinėse valstijose laikomi menkaverčiu laimikiu, ir šių žvėrelių medžioklė nesuteikia jokio malonumo baltiesiems žemvaldžiams; ja užsiiminėja tik negrai, na, ir neturtingų baltųjų naujakurių sūnūs. Ankstesniais vergvaldystės laikais kiekvienoje plantacijoje buvo galima rasti vieną arba keletą negrų, kurie oposumų ir meškėnų medžioklėje patirdavo ne tiktai pasitenkinimo, bet ir naudos; kailiukai suteikė galimybę įsigyti tabako ir degtinės, o mėsa buvo skanėstas ant šykštaus vergo stalo.

Efraimas Darkė taip pat turėjo garsų oposumų medžiotoją, negrą vardu Bilis, kuris su malonumu užsiiminėdavo medžiokle ir užsimokėdavo už tai savo kailiu todėl, kad kartais ištrūkdavo į mišką valandomis, skirtomis darbui. Tą vakarą, kada buvo užmuštas Klansis, Bilis be leidimo medžiojo kiparisinės pelkės pakrantėje su mažu šuniuku, kurį buvo išmokęs išvaryti laimikį. Jis jau užtiko meškėno pėdsakus ir ruošėsi skverbtis iki žvėries guolio, esančio didžiulio afrikinio figmedžio drevėje, kai ūmai pokštelėjo šūvis; patyrusi negro ausis tuojau pažino savo jaunojo šeimininko lygiavamzdį šautuvą. Tokia kaimynystė įvarė Biliui siaubą, ir pirma medžiotojo mintis buvo įsiropšti į medį ir pasislėpti tankiose šakose; bet apačioje liko negro šuo ir galėjo jį išduoti. Kolei jis svarstė, kaip geriau pasislėpus, driokstelėjo antras ir įkandin — trečias šūvis, paskui pasigirdo pikti žmonių balsai ir šuns lojimas.

— Viešpatie šventas,— sumurmėjo Bilis,— sprendžiamas, kaip man atrodo, gyvybės ir mirties klausimas, ir aš žinau tarp ko. Pirmąkart šovė masa Ričardas, antrą — masa Klansis. Velniai rautų, man bus riesta. Kur čia pasislėpus?

Jis dar kartą apžvelgė medį, ant kurio sėdėjo, ir po to pažiūrėjo į savo šunį. Afrikinis figmedis buvo apsivijęs gigantiškais vynuogių stiebais, kurie galėjo pasitarnauti puikiausiomis kopėčiomis. Bilis vėl nusileido ant žemės, pasišaukė savo šunį ir per keletą minučių vėl pasislėpė tankioje medžio lapijoje. Iš pradžių jis girdėjo du balsus, niekaip nesuvokdamas atskirų žodžių prasmės; paskui pasigirdo jo jaunojo šeimininko, šnekančio su savimi, balsas. Pagaliau viskas nutilo, ir vargšas negras ėmė tikėtis, kad abu besiginčijantys nutolo; bet ūmai vėl pasigirdo jau ne lojimas,

o šuns inkštimas, po to vėl žmogaus — Bilio šeimininko — balsas. Jis skubėjo iš miško pakniopstomis, ir ši aplinkybė įteigė negrui viltį išlikti nepastebėtam. Bilis neklydo: Ričardas greitai tolo, kartais vis stabtelėdamas ir pasiklausydamas. Priėjęs prie figmedžio, jis sustojo ir išsiėmė iš kišenės nosinę, kad nusivalytų prakaitą, upeliais bėgantį nuo veido, ir greitai žengė toliau. Ričardas, betraukdamas nosinę, išmetė kažkokį daiktą. Negras atsargiai išsiropštė iš medžio ir pakėlė jį, tai pasirodė laiškas, įdėtas į voką. Skaityti Bilis nemokėjo, ir todėl nepasidomėjo, kas yra voke. Vienok instinktas jam pakuždėjo, kad šis radinys gali turėti svarbios reikšmės vienu ar kitu atveju, todėl negras paslėpė voką kišenėje. Ričardo Darkės žingsnių jau nesigirdėjo, tačiau kankinantis nerimas neleido medžiotojui galvoti apie nutrauktą medžioklę. Iš pradžių jam norėjosi apžiūrėti tą vietą, kur atsitiko lemtingas įvykis, bet jis tuoj pat atsikratė šio noro. Galbūt jo jaunasis šeimininkas įvykdė žmogžudystę! Tuo pat metu sąžinė negrui sakė, kad jis privalo apžiūrėti vietovę, jog paskui galėtų liudyti prieš piktadarį. Beje, Bilis žinojo, kad teisme į vergo parodymus nekreipiama dėmesio, o liudydamas prieš Efraimo Darkės sūnų galėjo būti tikras, kad jo gyvybei kiekvieną minutę grės pavojus. Ši aplinkybė išgelbėjo Bilį nuo abejonių; jis pasiėmė savo šunį ir pasiskubino į trobelę, stovėjusią vergų kaimelio pakraštyje, kur jo laukė šeima.

VII skyrius

MAGNOLIJOS ŠEŠĖLYJE

Šaltakraujiškumas, kurį parodė žmogžudys, slėpdamas lavoną, galutinai jį apleido. Jis bėgo miško brūzgynais, kaip persekiojamas elnias, tai klupdamas ant išgriuvusių medžių kamienų, tai painiodamasis tankiai išsiraizgiusiuose vynuogių stiebuose. Jis sustodavo tiktai kelioms minutėms, kad įsitikintų savo saugumu. Pagaliau jėgos išseko, ir nusprendęs, kad yra toli nuo pavojingos vietos, Ričardas leido sau pailsėti; jis atsisėdo ant medžio išvartos ir nusišluostė nosine prakaitą, čiurkšle srūvantį per kaktą ir skruostus. Dabar jis turėjo laiko apgalvoti savo padėtį ir bėgimas per mišką jam atrodė didžiausia kvailystė.

— Žioplys buvau,— murmėjo jis.— Jeigu kas nors mane

pastebėjo, tai tik apsunkinau savo padėtį. Ir kodėl taip sprukau nuo prakeikto šuns? Kalbėti jis negali, o žaizda kakle taip pat nieko nereiškia. Ne, aš labai naivus, įžvelgdamas čia kokį nors pavojų. Bet ką gi dabar daryti?

Jis sėdėjo ant medžio kamieno ir grimzdo į gilius apmąstymus, dėl kurių galvoje subrendo naujas planas.

— Taip, mieloji Elena,— pratarė Ričardas, ryždamasis naujam žingsniui.— Tavo paslaptis man pravers; šiandien naktį aš lauksiu tavęs po magnolija, ir — kas žino — galbūt rytoj rytą aš jau šlovinsiu šį nuostabų medį. Moters širdį juk sunku įminti. Vienas anglų karalius, jeigu tikėti istorija, buvo kuprotas ir, jo paties žodžiais, toks nevalyvas, kad ant jo šunys lojo; nepaisant to, vedė išdidžią karalienę, užmušęs prieš vestuves jos sužadėtinį. Tai mane padrąsina, juo labiau, kad Ričardas Darkė nešlubuoja ir nėra kuprotas. Būk tokia pat išdidi, kaip karalienė Ona, Elena Armstrong, vis tiek vargu ar atsilaikysi prieš mano planą, kuris neblogesnis už kuproto karaliaus, tegul padeda man Dievas ar šėtonas.

Ištaręs šiuos bjaurius žodžius, Ričardas pašoko ir dirstelėjo į laikrodį.

— Pusė dešimtos,— burbtelėjo jis.— Per mažai laiko sugrįžti namo ir po to eiti į pasimatymą su Elena; beje, man namo nė nereikia. Ji nepastebės skylės mano švarke ir, šiaip ar taip, nepagalvos, kad ji padaryta kulkos. Dabar turiu eiti, todėl, kad iš čia iki pasimatymo vietos dvi geros mylios, o man nesinorėtų priversti mielą mergaitę lūkuriuoti.

Šią minutę Ričardas prisiminė dar vieną dalyką. Jis nežinojo valandos, kurią Elena žadėjo ateiti į pasimatymą, ir įkišo ranką į kišenę, kad žvilgtelėtų į laikrodį. Bet laiško nebebuvo; Ričardas iščiupinėjo visas savo drabužių siūles, kur galėjo paslėpti laišką, apgraibė medžioklinį krepšį, maisto maišelį — viskas veltui; vokas kur nors iškrito. Ar jis turėjo grįžti ir susirasti pamestą laišką? Ne, Ričardas nedrįso eiti senuoju keliu, todėl kad buvo prietaringas ir bijojo nužudytojo šešėlio.

— Velniop šitą laišką ir portretą,— sumurmėjo pats sau.— Tegu jie supūva ten, kur iškrito — greičiausiai guli kur nors pelkėje ar po kiparisais. Šiame laiške nėra nieko svarbaus, o kur kas svarbiau, jeigu aš laiku atsidursiu po magnolija. Čia man neverta ilgiau pasilikti.— Sulig tais žodžiais jis persimetė per petį šautuvą ir nuskubėjo į pasimatymo vietą...

Elena slapta išslinko iš namų pirmąkart savo gyvenime, nes kaip pasiturinčio vergvaldžio dukra buvo išauklėta aristokratiškos aplinkos ir įpratusi veikti atvirai. Ji buvo įsisupusi į mantiją ir skverbėsi per medžių šešėlius, todėl net įdėmus vergo žvilgsnis vargu ar būtų atpažinęs vyresniąją jo „masos", pulkininko Armstrongo, dukrą. Žinoma, tiktai meilė, ir, ko gero, uždrausta, tegalėjo priversti jauną moterį išeiti iš namų tokią vėlyvą valandą, ir dar tuo metu, kai jos tėvas ruošėsi persikelti gyventi į naują vietą. Ji dairėsi į visas puses ir dažnai suklusdavo; eiti teko netoli, mat pasimatymo vieta buvo ne toliau, kaip už pusės mylios nuo namų. Tarp kukurūzų lauko ir neliesto kiparisų miško ribos augo puiki magnolija, ta pati, į kurios drevę mulatė įkišo laišką. Priėjusi prie medžio, Elena nusimetė nuo savęs mantiją ir gobtuvą. Dabar ji daugiau nebebijojo, nes buvo už teritorijos, saugomos naktinio sargo, negro; ji galėjo nebent susitikti su vėlyvu meškėnų medžiotoju, bet ir tai jai nerūpėjo. Elena ramiai sustojo medžio šešėlyje, o jos gražų veidą retkarčiais apšviesdavo jonvabalių blizgesys. Truputį atsikvėpusi, ji pasistiebė ir susirado magnolijos kamiene drevę. Žinoma, Elena neužčiuopė, ko ieškojo; vienok ši aplinkybė pirmą minutę jos nenuliūdino, kadangi mergina patenkinta prašneko:

— Laišką jis turi...

Bet netrukus veide pasirodė apmaudas, ir ji tarė:

— Kodėl jis man nepaliko jokio atsakymo?

Elena paieškojo dar kartą, tačiau ir vėl veltui.

— Jis galėjo man pranešti, ar ateis čionai, ar ne, juk pats žadėjo būti anksčiau už mane. Aš, atrodo, neklydau dėl paskirtos valandos.

Kad įsitikintų, ji išsitraukė iš už juostos auksinį laikrodį ir išėjo į mėnulio šviesą.

— Štai jau praslinko dešimt minučių, o jo vis dar nėra. Kodėl jis nepaliko atsakymo į mano laišką, kurį neabejotinai gavo; Junona mane užtikrino, kad tiksliai įvykdė pavedimą. Bet kas kitas, išskyrus jį, galėtų laišką išimti? Juk niekam nežinoma, kur jis buvo paslėptas. O, tai siaubinga! Jo nėra — ir aš privalau grįžti namo.

Elena vėl apsisiautė mantija ir gobtuvu, dar minutę pastovėjo ir įsiklausė. Bet miško tyloje nesigirdėjo žingsnių, jokių balsų, išskyrus svirplių čirpimą ir pelėdos ūkavimą. Elena dar

kartą žvilgtelėjo į laikrodį — praslinko penkiolika, po to — dvidešimt minučių. Apmaudas ir liūdesys išnyko iš merginos veido ir pasikeitė rūstybės išraiška. Ji greitai apsigręžė, bet prieš išeidama iš medžio šešėlio, vėl turėjo sustoti. Pasigirdo vyriški žingsniai. Greitai tamsoje pasirodė neaiški vyro figūra.

— Pagaliau jis atėjo,— džiaugsmingai sušnabždėjo Elena, bet tuo pat metu nusprendė šaltai sutikti laukiamą žmogų.

— Pagaliau! Stebiuosi, kaip jūs vis dėlto ryžotės ateiti. Žinoma, jūs galvojate — geriau vėliau, negu niekada; betgi jeigu jūs manote, kad ir aš tos pačios nuomonės, tai klystate. Beje, apie tai nėra ko daugiau svarstyti; aš jau čia seniai laukiu, o dabar vėlu ir man laikas namo — geros nakties!

Ji ištarė šiuos žodžius rūsčiu tonu ir apsimetė, kad nori eiti, trokšdama nubausti mylimą žmogų, kuris taip negražiai pasielgė. Bet žmogus užtvėrė jai kelią. Net tamsoje Elena pastebėjo, kad jis tiesia į ją rankas su maldaujančia išraiška; taigi jis atgailauja ir prašo atleidimo. Tai galutinai suminkštino jaunąją merginą, kuri ir be to buvo pasiryžusi pulti jam ant kaklo; tačiau, prieš tai ji dar kartą norėjo jam papriekaištauti.

— Iš jūsų pusės buvo labai žiauru taip su manimi pasielgti. O, Čarlzai, Čarlzai!

— Elena Armstrong, mane vadina ne Čarlzu, o Ričardu. Aš Ričardas Darkė.

Koks nusivylimas! Sakyti, kad į vargšės merginos širdį kažkas įsmeigė aštrų peilį, būtų per menka, palyginus su tuo, ką ji pajuto, pastebėjusi savo klaidą. Prie gilaus apmaudo prisidėjo gėda, nes žodžiai, kad ir priekaištingi, išdavė jos jausmus.

Laimei, ji nepriklausė toms moterims, kurios puola į alpulį. Iš jos lūpų neištrūko nė menkiausias garsas, ji niekuo neišdavė savo sutrikimo ir jaudinimosi. Ji ramiai tarė žmogui, užtvėrusiam kelią:

— Gerai, kad jūs Ričardas Darkė. O kas gi toliau? Jūs vis dėlto neturite jokios teisės mane sulaikyti.

Šaltas tonas, kuriuo ji kalbėjo, išsklaidė visą Ričardo narsumą; jis tikėjosi ją sutrikdyti, bet įvyko priešingai.

Jis nuleido rankas ir pasitraukė nuo kelio, tačiau prieš išsiskiriant norėjosi pasiteisinti Elenos akyse.

— Jeigu aš atrodau mis Armstrong jums akiplėša, tai man labai liūdna; užtikrinu jus, kad tiktai atsitiktinumas suvedė mane su jumis. Aš girdėjau, kad jūs rytoj išvykstate iš Misisipės,

todėl norėjau dar kartą pabuvoti jūsų namuose, kad atsisveikinčiau. Aš apgailestauju, kad pasirinkau būtent šį kelią, kur man teko susitikti su jumis ir leisti jums įtarti mane įžūlumu, tuo labiau, jog mano dalyvavimas sutrukdė jūsų pasimatymą. Greičiausiai jūs laukiate ko nors kito?

— Jei apgailestaujate, tai kodėl stovite man ant kelio ir nepasitraukiate?

— O, jeigu norite, tai aš tuoj pat pasiryžęs jus išvaduoti iš savo draugijos.

Paėjęs truputį į šalį, Ričardas tęsė:

— Aš norėčiau aplankyti jūsų tėtušį, kad atsisveikinčiau su visa jūsų šeima; jeigu jūs pati šią akimirką nenorite būti namuose, tai gal man duosite kokią užduotį?

Elena neatkreipė dėmesio į šį išsišokimą; svarbiausias jos rūpestis buvo, kaip atsikratyti šio žmogaus, su kuriuo susitiko tokią nelemtą valandą. Galbūt Čarlzą Klansį, kurio ji laukė, sulaikė kokios nors svarbios aplinkybės. Su šia viltimi ji metė tiriamą žvilgsnį į mišką. Darkė tatai pastebėjo ir tęsė:

— Iš jūsų žodžių aš sprendžiu, kad jūs palaikėte mane Čarlzu; tai kiek man žinoma, Klansio vardas. Jeigu jūs laukiate šio pono, tai jums čia teks išstovėti visą naktį.

— Ką jūs tuo norite pasakyti, misteri Darke?

— Aš šiandien rytą sutikau Čarlzą Klansį, ir jis man pasakė, kad ruošiasi leistis į kelionę. Manau, jis turėjo galvoje meilės ryšius su viena jauna kreole iš Natčezo apylinkių. Beje, jis man parodė jūsų fotografiją, tvirtindamas, kad gavo ją šiandien. Portretas itin vykęs. Atleiskite man, mis Armstrong, bet dėl šios nuotraukos mes su juo vos nesusikivirčijome. Jis man rodė savo kreolės fotografiją ir tvirtino, kad jo mylimoji už jus gražesnė. Žinoma, mis Armstrong man nedavė teisės būti jos gynėju, tačiau aš turėjau drąsos užginčyti Klansio nuomonę ir esu pasiryžęs kirsti lažybas su kiekvienu, kas nepripažintų Elenos Armstrong pirmąja Misisipės valstijos gražuole.

Vargšė Elena. Jos širdis buvo pasiruošusi susprogti į gabalus, kai ji išgirdo šiuos žodžius. Taigi, Čarlzas Klansis tikrai žaidė jos meile ir atidavė pirmenybę kažkokiai kreolei. Ir tai turėjo būti tiesa, nes iš kur Darkė galėjo sužinoti apie jos nuotrauką? Klansis net gyrėsi savo pergale prieš vargšę merginą.

— O Dieve!— ištarė Elena ir jai beliko su gėdos jausmu ir su prislopinta neviltim grįžti namo.

Darkė laikė šią minutę palankia sau ir vėl užvertė pokalbį.

— Elena Armstrong,— sušuko jis su įkarščiu, — ar verta pergyventi dėl žmogaus, kuris taip nesąžiningai pasielgė su jumis! Aš, priešingai, myliu jus nuoširdžiai, iki beprotybės, labiau už savo gyvybę. Laikas dar neprarastas, ir jūs galite atsiimti savo žodžius. Jeigu jūs sutiksite su mano pasiūlymu, tai viskas liks po senovei ir jums nebus reikalo persikelti į Teksasą.

Elena leido jam išsikalbėti; nuoširdumas, pasigirdęs Ričardo balse, privertė ją trumpam susimąstyti, tačiau tiktai trumpam. Jo žodžiai jai neteikė paguodos; jie tiktai pridėjo širdgėlos. Elenos atsakymas sutilpo viename žodyje, ir šį žodį ji pakartojo tris sykius, po to išdidžia eisena pasuko link savo tėvo namų. Ričardas neišdrįso sekti paskui ją, ir jo ausyse dar ilgai skambėjo lemtingas atsakymas: „ne, ne, ne".

VIII skyrius

KODĖL JIS NESUGRĮŽTA?

Už dviejų mylių nuo pulkininko Armstrongo būsto, netoli kelio, vedančio pas jį, stovėjo kukli trobelė. Tai nebuvo ranča ar skurdus blokhausas, bet vienas iš tų gražių pastatų, kurių neretai pasitaiko pietinėse valstijose ir priklauso žmonėms, negaunantiems didelių pajamų iš savo dvarų; šie žmonės, daugeliu atvejų neturtingi plantatoriai, bet turtingesni ir labiau išsilavinę už „baltuosius šunsnukius", gyvenančius blokhausuose. Teisės atžvilgiu jie lygūs su plantatoriais. Jie turi nuo trijų iki keturių vergų ir triūsia nedideliame dvidešimties arba penkiasdešimties akrų žemės lopinėlyje. Prie trobelės, kurioje gyvena šeimininkas, paprastai būna pristatytos trys ar keturios medinės pašiūrės, atstojančios arklides ir tvartus gyvuliams. Vienoje tokių trobelių, paminėtų šio skyriaus pradžioje, gyveno Čarlzas Klansis su savo motina, našle; misis Klansi neramia širdimi laukė sūnaus tą pačią naktį, kurią Elena taip pat praleido be miego savo guolyje. Misis Klansi dar nešiojo gedulą dėl neseniai mirusio vyro: pastarasis priklausė nusigyvenusių airių džentelmenų luomui. Iš pradžių jis išbandė savo laimę Našvilyje, didžiausiame Tenesio mieste, kur vedė vieno gerbiamo pionieriaus iš Karolinos dukrą. Bet Amerikoje, kaip ir visur,

airiai nebuvo turtingi, ypač jeigu priklausė aukštesniam luomui, įgimto šių džentelmenų vaišingumo dėka jų piniginiai reikalai visada būdavo blogi. Lygiai, taip atsitiko ir kapitonui Žakui Klansiui, kuris, draugų padedamas, iššvaistė visą turtą, gautą iš žmonos. Dėl šios priežasties jis persikėlė į Misisipę, kur žemė tuo laiku dar buvo pigi, tikėdamasis kaip nors pragyventi su savo turto likučiais. Įsigyto dvarelio būta menko, ir kapitonas galvojo persikelti į Teksasą, kuris ką tik pradėjo garsėti kaip šalis, palanki kolonizacijai. Jis iš anksto nusiuntė į Teksasą savo sūnų Čarlzą apžiūrėti vietų. Jaunas vyriškis grįžo po metų, bet rado namuose vieną našlę motiną, kuri, prisikentėjusi žiaurių likimo smūgių, galvojo tik apie kapus.

Tos pačios dienos, kurią vyko aprašyta drama, ankstų rytą misis Klansi prislėgė sunki nuojauta, ir dabar, kai atėjo miglota naktis, ji su nerimu laukė sugrįžtančio sūnaus, savo vienintelio ramsčio. Čarlzas rytą kalbėjo einąs į medžioklę, kurią jis pamėgo po to, kai su traperiais ir indėnais Teksase medžiojo bizonus; našlė Klansi visada galėjo sau paaiškint vėlų sūnaus sugrįžimą; bet taip ilgai, kaip šiandien, jis dar nė karto neužtruko. Atėjo naktis, elniai jau seniai pasislėpė savo prieglaudose, o medžioklei su fakelais Čarlzas nebuvo pasiruošęs. Kur gi jis galėtų dingti? Beliko tik viena priežastis, kuri nepraslydo pro gerosios motinos akis. Misis Klansi paskutiniu metu pastebėjo Čarlzo išsiblaškymą ir dažnus atodūsius, be to, ji daug ką galėjo sužinoti iš ištikimos tarnaitės. Ir ji žinojo, kad sūnus buvo įsimylėjęs, o jo prieraišumo objektas taip pat neilgai liko paslaptyje.

Misis Klansi neprieštaravo Čarlzo meilei, nes Eleną Armstrong labiau už bet ką norėjo pavadinti savo marčia. Šia proga vargšė našlė prisiminė savo praėjusią jaunystę, slaptus pasimatymus su Žaku Klansiu, ir nepriekaištavo sūnui už vėlyvus pasivaikščiojimus.

Bet štai jau priartėjo pusiaunaktis, ir ji ėmė iš tiesų nerimauti. Suprantama, ji žinojo, kad ateinantį rytą Armstrongai ketino išvykti iš Misisipės ir ši aplinkybė galėjo šiek tiek paaiškinti Čarlzo užtrukimą, bet kodėl jis taip ilgai negrįžta namo? Mis Armstrong, be abejo, jau seniai lovoje. Misis Klansi vėl išėjo ant namo slenksčio, įdėmiai apžiūrinėdama kelią ir įsiklausydama, ar nepasigirs vyriški žingsniai. Danguje pasirodė mėnulis, tačiau be įprastų miško garsų nieko nebuvo girdėti.

Išmušė pusiaunaktį. „Kurgi mano Čarlzas? Kas galėjo jį sutrukdyti?“ — kartojo našlė beveik tuos pačius klausimus, kuriuos uždavė sau Elena Armstrong po magnolijos šakomis. Pagaliau misis Klansi apėmė kankinantis ilgesys ir mintis, kad ji nebeturi sūnaus. Deja, greitai jai teko sutikti su šiuo liūdnu dalyku, nors iš pradžių tuo ir negalėjo patikėti. Apie trečią valandą paršliaužė šuo, aptekęs purvais ir krauju. Tai viršijo vargšės moters jėgas, ji griuvo be sąmonės ir buvo nunešta į lovą vienintelės su ja likusios vergės.

IX skyrius

KAS ATSITIKO LAVONUI?

Saulė aukštai danguje. Prie našlės Klansi trobelės susirinko daug žmonių, ir kas minutę vis atvykdavo naujų ginkluotų raitelių. Šio nepaprasto susirinkimo priežastis skaitytojams žinoma: plantacijose dar prieš saulės tekėjimą pasklido gandas, kad Čarlzo Klansio išnykimas susijęs su piktadaryste. O tokiais atvejais nė vienas Jungtinių Valstijų gyventojas negali būti abejingas, tiek turtingiausias plantatorius, tiek ir labiausiai nuskuręs baltasis vienodai jaučia pareigą dalyvauti vykdant savo šalies įstatymus.

Kai susirinko visi, kuriuos pasiekė gandai apie Klansio dingimą, tarp jų ir Efraimas Darkė su sūnumi, tai žmonės ėmė svarstyti, kaip geriau pradėti paieškas. Klansio motina papasakojo, kad jos sūnus, kaip paprastai, išvyko su šunimi į elnių medžioklę, bet nesugrįžo namo, nors niekada nepasilikdavo miške po saulėlydžio; našlės nerimas dėl sūnaus pavirto siaubu, kada auštant parbėgo kruvinas ir purvinas šuo. Nesunku buvo suvokti, kad į jį šauta, nes kakle matėsi kulkos pėdsakas, o virvelės galai buvo nugraužti.

Praslinko daug valandų, kolei susirinkusieji aptarė kaip geriau ieškoti dingusiojo. Iš pradžių paieškų ėmėsi visi kartu, bet greit medžiotojai pasidalino į tris būrius, kurių kiekvienas pasuko sava kryptimi. Didžiausias būrys, vadovaujamas seno medžiotojo Simeono Vodlėjaus, pasiėmė sužeistą šunį, tikėdamasis su jo pagalba surasti pėdsakus. Ričardas Darkė prisišliejo prie šio būrio, o jo tėvas nuvyko kitu keliu.

Šuo pateisino medžiotojų lūkesčius. Vos pasiekus mišką, gyvulys visu greitumu leidosi į vien jam žinomą vietą, kad žmonės vos spėjo paskui jį. Tokiu būdu buvo praeitos dvi mylios iki pelkės krašto, kur šuo sustojo po gigantišku kiparisu ir ėmė gailiai kaukti. Raiteliai nusėdo nuo arklių ir susirinko prie šuns, vildamiesi išvysti Čarlzo Klansio lavoną; bet prieš juos gulėjo vien tik ispaniškų samanų, matyt neseniai nuplėštų nuo medžių šakų, krūvos. Kai samanos buvo išsklaidytos, pasirodė kraujo pėdsakai ir buvo surastas šautuvas, kurį daugelis patvirtino priklausius Čarlzui Klansiui. Be to, aptiko skrybėlę ir kai kuriuos dingusiojo daiktus.

Ričardas Darkė, iš pradžių stovėjęs pirmoje būrio eilėje, suradus daiktus, pasislėpė už minios. Jo veidas staiga išblyško, akys įkrito ir dantys kaleno, tarsi sergančio drugiu. Ričardo laimė, kad šiuo metu į jį niekas neatkreipė dėmesio,— niekas, išskyrus senąjį Vodlėjų, pastebėjusį, nežiūrint metamo kipariso prieblandos, jaunojo plantatoriaus susijaudinimą. Be to, kai Darkė priėjo prie tos vietos, kur matėsi kraujo pėdsakai, ant jo kiekvieną kartą su įniršiu puldavo šuo ir nemažai kainavo nuraminti įsisiautėjusį gyvulį. Ieškotojai į šią aplinkybę didesnio dėmesio nekreipė, kadangi buvo pernelyg užsiėmę spėliojimais dėl Klansio likimo. Dabar visi įsitikino, kad jaunas medžiotojas nužudytas, todėl kad daugybė kraujo po samanų krūva neleido abejoti. Beliko tiktai surasti lavoną. Tyrimų aplinkybės rodė, jog Čarlzas Klansis ne pats nusižudė, bet buvo kieno nors užmuštas iš pasalų. Medžiotojai kruopščiai išnaršė visą apylinkę, bet paslapties rakto nerado. Todėl nepaliaujamai buvo kartojamas vienas klausimas: kas gi atsitiko lavonui?

Diena praslinko kruopščiai beieškant, ir alkis jau ėmė reikšti savo teises, kadangi medžiotojai nebuvo apsirūpinę maistu; būrys pradėjo po truputį krikti, nusprendęs tęsti paieškas kitą dieną. Miške pasiliko tiktai du: Simeonas Vodlėjus ir vienas jaunas medžiotojas, Heivudas.

— Aš velniškai džiaugiuosi, kad jie nujojo,— tarė Vodlėjus, likęs su draugu.— Pats Danas Bone nieko nesurastų su šitų vėplų minia. Aš kai ką pamačiau, Nedai; man tiktai nesinorėjo apie tai šnekėti, kolei čia buvo Ričardas Darkė. Dabar mes pasistengsime išplėšti iš mano stebėjimų kokią nors naudą. Visų pirma tu turi žinoti, jog Čarlzas Klansis man brangesnis, negu visiems šitiems žmonėms; praėjusiais metais mes su juo sykiu

apjojome pusę Teksaso ir žinau, koks jis puikus vaikinas. Aš tarsi praradau savo tikrąjį sūnų.

Senasis medžiotojas nuvedė savo pašnekovą du šimtus žingsnių miško gilumon ir sustojo prieš vieną gigantiškomis šakomis kiparisą.

— Matai? — tarė jis, rodydamas į išsikišusią šaknies sulinkimo vietą.

— Kulkos skylutė ir aplinkui paraudę. Tarsi nuo kraujo.

— Be abejonės, tai kraujas. O gabalas švino, įlindęs į medį— tu girdi, mano peilis atsiremia į metalą — šis gabalas švino tikriausiai perėjo per kūną. Kitaip iš kur čia galėjo atsirasti kraujas? Išpjausime kulką ir pažiūrėsime, kas iš to išeis.

Vodlėjus atsargiai išpjovė medžio gabalą, kartu su kulka ir skyle, kurioje ji gulėjo, pasvėręs rankoje šviną, jis pasakė, kreipdamasis į draugą:

— Nedai, ši kulka ne graižtvinė, ji sveria ne mažiau dviejų lotų[1], o toks švino kiekis gali tilpti tik į negraižtvinį šautuvą.

— Tiesa,— pastebėjo Heivudas, taip pat pakilnodamas kulką,— be jokių abejonių, iš negraižtvinio šautuvo.

— O kas iš mūsų medžiotojų turi tokį šautuvą? Na prisimink, Nedai Heivudai?

— Aš pažįstu tiktai vieną žmogų.

— Pasakyk jį — pasakyk šitą žmogų.

— Tai Ričardas Darkė.

— Apie jį aš ir galvojau šiandien ištisą dieną; be to, man pavyko pastebėti ženklus, kurie praslydo pro kitus — ir laimei; bent Ričardas apie tai nežino.

— Kokie gi tie ženklai?

— Kojų atspaudai prie pelkės krašto. Jie truputį toliau nuo tos vietos, kur nužudytas vargšas vaikinas, ir pasisukę link išėjimo iš miško; iš pirmo žvilgsnio aš įsitikinau, jog tai pėdsakai žmogaus, kuris skuodė visu greitumu. Duodu nukirsti galvą, kad pėdsakai palikti batų, šiandien avėtų Ričardo Darkės. Žinoma, dabar labai tamsu ir aš negaliu patvirtinti savo žodžių, bet rytoj mes ateisime čia, kaip galima anksčiau, aplenkdami kitus, ir kruopščiai viską ištirsime. Tu galėsi mane pavadinti asilo galva, jeigu aš klystu.

---

[1] Lotas — (pasen.) svorio matas, 12,8 gr.— Vertėjo pastaba.

— Bet kaip mes įsitikinsime? Juk palyginimui reikia turėti Darkės batus.

— Mes juos gausime, būk ramus; mes gausime viską, kas gali mesti šviesos spindulį į šį tamsų reikalą. Dabar eikime pas vargšę našlę ir pasistenkime nors kiek ją nuraminti. Ji vargu ar ištvers sūnaus netekimą, nes niekada nebuvo stipri, o po vyro mirties jos sveikata visai pašlijo. Dabar, va, ir sūnus žuvo! Bent jau parodykime jai, kad ji ne visų apleista. Einam, Nedai!

Klansio motinos, dieną dar turėjusios krislelį vilties, skausmas tapo beribis, kada pradėjus temti raiteliai grįžo be jokių žinių apie sūnų. Vargšės moters širdis buvo pasiruošusi suplyšti į gabalus. Ponia Klansi neturėjo didelio turto ir todėl neturėjo didelio būrio draugų; tačiau ji neliko be paguodos, ir daugelis jos kaimynų, po kurių šiurkščiais rūbais plakė minkšta širdis, nepaliko vargšės motinos sunkią gyvenimo minutę. Sėdėdami prie jos trobelės slenksčio ir rūkydami pypkes, jie pašnibždomis svarstė jiems rūpimą dalyką; pamažėliais pokalbis tapo gyvesnis ir vis dažniau kartojosi Ričardo Darkės vardas, kurio, žinoma, nebuvo tarp pašnekovų. Jaunojo plantatoriaus elgesys dienos metu neliko nepastebėtas ir buvo keistas net pačiam neįžvalgiausiam medžiotojui. Trokšdamas pasirodyti labai uoliu, jis persūdė; ypač nesuprantamas buvo Klansio šuns elgesys.

Šio pokalbio metu atėjo Vodlėjus ir Heivudas. Į Vodlėjų visi žiūrėjo kaip į žmogų, kuris geriau už kitus galėjo paaiškinti liūdną įvykį, ir todėl kiekvienas dalyvaujantis įdėmiai laukė, ką pasakys senas medžiotojas. Pokalbis vyko tamsoje, ir tokiu būdu, kad moterys ir tarnaitė nieko negalėjo girdėti. Priemenėje, kur suėjo medžiotojai, nebuvo uždegta ugnis. Tik retsykiais silpna šviesa prasiskverbianti iš vidaus, nutvieksdavo esančiųjų veidus, iš kurių išraiškų matėsi, kad pokalbis vyko labai įdomia tema. Medžiotojų akys blizgėjo tramdoma neapykanta, o tvirtai sučiauptos lūpos rodė, kad pakako vieno mostelėjimo, kuris priverstų visą šią minią nedelsiant įvykdyti teismą ir nuosprendį.

Simeonas Vodlėjus sėdėjo vidury draugijos ir laikė rankoje kipariso medžio gabalą, jis jau paaiškino klausytojams jo reikšmę. Paskui pokalbis persimetė į kitus dalykus, ir senasis medžiotojas papasakojo kai kuriems bičiuliams savo svarstymus dėl pėdsakų miške. Šitiems patikimiausiems draugams Vodlėjus taip pat paaiškino, kaip jis ketina elgtis, norėdamas pagrįsti savo įtarimus, ir po šių žodžių klausiusieji šoko ant arklių ir

kažkur nurūko. Medžiotojams išjojus, greta vargšės Klansio motinos pasiliko dar pakankamai gerų žmonių, kurie stengėsi, kiek įmanydami, palengvinti jos skausmą.

X skyrius

AREŠTAS

Naktį po žmogžudystės Ričardas Darkė lovoje praleido be miego. Paniekos žodžiai, jo išgirsti iš mylimos moters lūpų, kankino jį labiau, negu atlikto nusikaltimo suvokimas; jis būtų nė nepajutęs sąžinės graužimo, jeigu tik būtų pasiekęs savo tikslą.

— Dabar viskas baigta,— murmėjo jis, grieždamas dantimis,— rytoj rytą Armstrongai iš čia išvyksta visam laikui.

Paskui jam staiga vėl pasigirdo šuns staugimas; prisiminęs dienos įvykius, Ričardas suprato, kad jo padėtis anaiptol nesaugi. Nors nė vienas kaimynas nė vienu žodžiu neišreiškė savo įtarimų, betgi daugumai buvo žinoma, kad Ričardas Darkė — Čarlzo Klansio varžovas; ši aplinkybė galėjo patarnauti svariu įkalčiu prieš nusikaltėlį. Darkė prisiminė savo elgesį dienos metu ir nusprendė, kad elgėsi visiškai patenkinamai, rodydamas didelį uolumą beieškant dingusiojo, tačiau tuo stropumu jis atkreipė į save visuotinį dėmesį, tad visi regėjo jo mažiausią judesį arba ištartą žodį, nors niekas savo pastabų garsiai ir nesakė. Po to Ričardas prisiminė savo nevalingą krūptelėjimą išvydus nusikaltimo vietą, ir siaubą, kuris jį apėmė, kai lavonas nebuvo rastas. Nejaugi negyvėlis, pervertas kulkos atgijo? Nejaugi ir Klansio šuo, kuris keletą sykių puolė ant Ričardo, pastebėjo jo sutrikimą? Vis dėlto Darkė tiek pajėgė išsaugoti dvasios savitvardą, jog sugebėjo savo palydovams tinkamai paaiškinti šuns elgesį; jis pasakė, kad kartą, būdamas su Čarlzu Klansiu medžioklėje, sušėrė šuniui vytele, ko tas iki šiol negali pamiršti. Toks paaiškinimas buvo panašus į tiesą, tačiau negalėjo apgauti medžiotojų, kurie galvojo visiškai priešingai.

Dingęs Klansio kūnas, sukėlęs Ričardui tiek rūpesčių, dabar, nerimastingai besivartant guolyje, dar labiau kankino vaizduotę. Jis kruopščiai stengėsi surasti mįslei raktą: ar liko Klansis gyvas, ar mirė? Ar jis pats pasitraukė iš tos vietos, kur

krito, ar kas nors nunešė jo negyvą kūną? Tuo ar kitu atveju jam, Darkei, grėsė vienodas pavojus. Žinoma, būtų geriau, jeigu Klansis būtų miręs, tada prieš jį liktų pašalinių asmenų parodymai, iš dalies grindžiami spėliojimais; jeigu Klansis gyvas, tai lengvai gali įrodyti jo kaltę kėsinantis nužudyti, kas jo šalies teisėjų akyse tolygu nusikaltimo įvykdymui. Darkė, žinoma, stengėsi save įtikinti, kad varžovas užmuštas; vis dėlto šiuo metu jis jau nesijautė toks ramus, kaip praeitą naktį. Kaip mielai būtų pirkęs šitą įsitikinimą didžiausia iš jo sugautų vergų kaina; jis net su džiaugsmu išleistų į laisvę ištisą tuziną vergų, jeigu tatai jam padėtų išvengti bausmės. Ričardą kankino ne sąžinė, o baimė suvokiant sunkią žmogžudžio padėtį. Išaušus rytui, siaubas, užvaldęs Ričardą Darkę, pasiekė kraštutinę ribą. Namuose staiga kilo didelis triukšmas... Jis pašoko iš lovos ir puolė prie atverto lango; nusikaltėlio širdis teisingai atspėjo triukšmo priežastį. Tarp dešimties raitelių, besigrūdančių prie namų, jis pažino apylinkės šerifą, su kuriuo buvo du konstebliai. Šie trys žmonės nulipo nuo arklių ir artinosi prie durų. Po dešimties minučių jie jau buvo Ričardo Darkės miegamajame, ir šerifas garsiu balsu pareiškė:

— Ričardai Darke, jūs areštuotas.

— Už ką?

— Už Čarlzo Klansio nužudymą.

Po valandos Darkė sėdėjo apylinkės kalėjime, esančiame už trijų mylių nuo jo tėvo plantacijos. Žmonės, organizavę areštą, nesiceremonijo darydami kratą, nes beširdis Efraimas niekam nekėlė gailesčio; konstebliai apšniukštinėjo visus namų kampus, kad paimtų viską, kas galėtų pasitarnauti įkalčiams. Tarp kitko, jie paėmė dvivamzdį ir rūbus,su kuriais Ričardas paprastai eidavo į medžioklę. Medžiotojo švarke (beieškant Klansio, Ričardas buvo su kitu) buvo rasta skylė, padaryta, matomai, neseniai, ir Vodlėjus, esantis tarp šerifo žmonių, paaiškino, jog skylė padaryta graižtvinės kulkos. Ši aplinkybė davė pretekstą naujiems įtarimams; tačiau niekam neatėjo į galvą apklausti patį Darkę apie jo peršautą surdutą. Nusikaltėlis buvo teisingumo rankose, ir visos bylos aplinkybės turėjo išaiškėti tardymo metu. Neminint kulkos skylės švarke, prieš nusikaltėlį kitų įkalčių nebuvo, išskyrus dvivamzdį, kuriam kaip tik tiko kulka, išimta iš kipariso ir esanti šerifo rankose. Betgi Vodlėjus, nenuilstamai tęsiantis kratą sode, šiukšlių krūvoje surado porą batų,

aplipusių purvu; jis pasiėmė su savimi šį radinį, kad talkinant savo draugui Heivudui juo pasinaudotų.

Baigęs kratą, šerifas su savo palydovais nugabeno areštuotąjį į centrinį apylinkės miestą, nekreipdamas dėmesio į netekusio proto Ričardo tėvo riksmą, prakeiksmus ir dejavimus. Pietinėse valstijose šerifas turi būti visai kitoks žmogus, negu šiaurinėse; čia jis turi būti vyriškas, beveik beprotiško narsumo, nes priešingu atveju vykdomoji valdžia prarastų bet kokią reikšmę. Iš tikrųjų, Amerikoje retai galima sutikti valdininką, kuris nepanaudotų visos savo energijos atlikdamas patikėtas jam pareigas, dažnai net rizikuodamas savo gyvybe. Keliaujantys per pietines valstijas visada turi galimybę stebėtis šių garbingų žmonių pasiaukojimu. Todėl, įvykdžiusi areštą, šerifo svita nematė jokio reikalo lydėti konsteblius: visi buvo tikri, kad šerifas neišleis iš rankų belaisvio. Prieš Darkės namų vartus minia žmonių pasidalino, kaip ir vakar, į keletą grupių, turėdami tikslą dar kartą ištyrinėti vietovę, kur buvo surastas Klansio šautuvas ir skrybėlė. Medžiotojai apšniukštinėjo ratu tą vietą, kurioje krito Klansis, ir prasiskverbė, kiek buvo įmanoma, pelkės gilumon, bet niekur nerado jokio žmogaus pėdsako; vieninteliai miško gyventojai buvo gervės, gyvatėdžiai ereliai, na ir šarvuotieji aligatoriai.

Po varginančio darbo, ieškotojai sugrįžo į plantaciją. Vodlėjus ir jo artimiausi kaimynai apsiėmė pranešti vargšei Klansio motinai apie antrąkart nepavykusias paieškas; tačiau jiems neteko įvykdyti šios liūdnos pareigos. Nelaimės, žingsnis po žingsnio persekiojančios misis Klansi, atliko savo darbą. Priartėję prie našlės lūšnos, medžiotojai susitiko moterį, kuri tarė liūdnu balsu:

— Viskas baigta: misis Klansi mirė!

XI skyrius

LAIŠKAS

Naktinė prieblanda dar klostėsi virš Efraimo Darkės plantacijos, kai negras Bilis po nutrauktos medžioklės grįžo į negrų kvartalą. Jis slinko vogčiomis, kadangi nenorėjo atsakinėti į kaimynų klausimus apie jo ankstyvo sugrįžimo priežastį; su šunim po pažastimi jis nepastebėtas prisiartino prie savo trobelės, stovėjusios pačiame gatvės gale. Bilio šeimoje — jo žmo-

na Feba ir keletas pusnuogių vaikigalių; tačiau ir namuose Bilis negalėjo būti ramus, nes ir čia laukė klausinėjimai: ankstyvas jo sugrįžimas su šunimi ant rankų ir tuščiu krepšeliu, paliko labai nepalankų įspūdį Bilio gyvenimo draugei.

— Tu išbuvai medžioklėje tiktai valandą ir nieko man neparnešei, nė vieno oposumo,— nieko, išskyrus savo seną šunį. Ką tai reiškia, Bili?

Medžiotojas paleido šunį ant aslos, pats atsisėdo ant suolo ir pateisino savo nesėkmę blogu oru, kuris netiko medžioklei. Tačiau Feba neleido savęs vedžioti už nosies ir nenustojo lindusi prie vyro, kol tas, pagaliau, pavakarieniavęs, suminkštėjus širdžiai, ėmė ir išklojo viską, kaip buvo. Baigęs Bilis atsargiai ištraukė iš kišenės laišką ir padavė jį savo gyvenimo draugei.

Feba kažkada savo gyvenime regėjo geresnių dienų; prieš tai, kai buvo Efraimo Darkės nupirkta, ji tarnavo senojoje Virdžinijoje ir buvo ištikima savo ponios kambarinė. Dabar, atsidūrusi toli gražu nepavydėtinoje padėtyje, ji vis dėlto nepamiršo duotų pamokų ir galėjo perskaityti atneštą Bilio raštelį. Žinoma, pirmiausia ją pritrenkė fotografija, kurios originalą ji tuoj pažino, kadangi Elena Armstrong savo gerumu negrams buvo žinoma visose aplinkinėse plantacijose.

— Kokia graži ši jaunoji ponia ir kaip gaila, kad jos jau čia nebėra!

Po to Feba išlankstė raštelį, prieš blankiai degusią riebalinę žvakę ir perskaitė:

„Brangus Čarlzai, kada mes matėmės paskutinį kartą prie magnolijos, jūs uždavėte man vieną klausimą, ir aš pasakiau, kad atsakysiu jums raštu. Aš tesiu savo pažadą: jūs surasite atsakymą po portretu, kurį pridedu. Tėtė paskyrė mūsų išvykimo dieną poryt; ar bus naujoji tėvynė mums tokia pat brangi, kaip ta, kurią mes paliekame? Į šį klausimą gali atsakyti — ar verta kalbėti, kas? Perskaitę žodžius ant portreto, jūs suvoksite, apie ką aš galvoju. Šiame užraše išreikšta viskas, ką gali išsakyti moteris. Šiuose keliuose žodžiuose aš siūlau jums savo širdį; priimkite ją, kaip brangiausią dovaną, kokią tiktai aš turiu.

Pereidama prie buitinių reikalų, kurių neišvengsi šiame pasaulyje, aš pranešu jums, kad antradienį rytą, kaip manau, labai anksti, iš Natčezo išplaukia garlaivis į Red Riverį. Mes nuvyksime šiuo garlaiviu į Načiotochesą ir tenai kuriam laikui apsistosime, kadangi tėtė ten ruošis tolimesnei kelionei į Teksasą.

Iki šio laiko mes dar nežinome, kurioje „Naujojo Chanano" dalyje bus įkurta mūsų rezidencija. Tėvelis galvoja apie vieną vietą prie Kolorado ištakų, ten, sako, nuostabi šalis. Jūs buvote tose vietose ir žinoma jas puikiai pažįstate. Šiaip ar taip, kurį laiką, ne mažiau kaip šešetą savaičių, mes praleisime Načiotochese; žinoma, man nėra ko jums priminti, kad šiame mieste yra paštas, kuris ne tiktai gauna laiškus, bet taip pat juos išsiunčia — įsidėmėkite, išsiunčia. Pirmiau, negu mes iškeliausime į prerijas, kur galbūt visai neegzistuoja pašto ryšiai, aš kruopščiai jums rašysiu apie mūsų numatomą įsikurdinimo vietą, su paaiškinimais, kaip ją surasti. Ar turiu aš leistis į smulkius vietovės aprašinėjimus, ar galiu tikėtis, kad jūsų nuostabus nuovokumas padės jums mus surasti? Kalbama, jog meilė akla; aš gi tikiuosi, brangusis Čarlzai, kad jūsų meilė ne tokia, kitaip jūs, ko gero, nesurastumėte kelio pas jus mylinčią moterį.

Beje, kam gi aš rašau dalykus, apie kuriuos tikiuosi pakalbėti su jumis per būsimąjį pasimatymą prie magnolijos — prie mūsų magnolijos. Liūdna galvoti apie šį pasimatymą, kuris bus paskutinis mums brangaus medžio šešėlyje — paskutinis, kolei mes vėl nesusitiksime Teksase, prerijoje, kur galbūt visai nėra medžių. Vis dėlto puiku: ten mes daugiau neišsiskirsime; mes susitikinėsime atvirai ir nesirinksime tamsios nakties arba medžių šešėlių. Esu tikra, jog tėtė neprieštaraus mūsų vestuvėms; tikiuosi taip pat, brangusis Čarlzai, kad jis ir dabar pritartų mūsų sumanymui, jeigu ne jo sunki padėtis. Jam, žinoma, atrodo — tačiau nė žodžio daugiau. Per pasimatymą prie magnolijos viską papasakosiu.

Pirmadienio vakarą, apie dešimtą valandą — kaip ir visada. Nepamirškite, kad kitą rytą anksčiau, negu miško giesmininkai jus pažadins, aš būsiu jau toli nuo čia. Junona nuneš šiandien laišką į jums žinomą vietą; jūs sakėte, kad patikrinate ją kiekvieną dieną ir todėl turite gauti mano laišką laiku.

Jūsų Elena Armstrong".

Bilis buvo pakankamai nuovokus, kad iš laiško turinio suvoktų visą reikalo esmę, jis taip pat puikiai suprato, koks jam būtų pavojingas, paprasto atsitiktinumo dėka regėto nusikaltimo išplepėjimas. Jis griežčiausiai įsakė savo žmonai saugoti viską paslaptyje, o Febai jos vaikų tėvo gyvybė buvo tokia brangi, kad ji laikė prikandusi liežuvį.

GARLAIVYJE

Kitą rytą po Ričardo Darkės piktadarystės, dar prieš aušrą, iš pulkininko Armstrongo namų vartų išriedėjo pakrautas furgonas; Armstrongo plantacija dabar jau įstatymo keliu buvo perduota Efraimui Darkei. Paskui furgoną sekė sena šeimos karieta, kurioje sėdėjo Arčibaldas Armstrongas ir jo abi dukros. Važiuoti jiems teko netoli, iki Natčezo prieplaukos, buvusios už kelių mylių nuo pulkininko plantacijos; iš čia Armstrongai nusprendė tęsti kelionę Red Riverio garlaiviu. Nors senas pulkininkas įvykdė visus įsipareigojimus, reikalaujamus šalies įstatymų, bet vis dėlto, suvokdamas visą savo padėties sunkumą, jis nenorėjo palikti savo gimtojo lizdo dieną. Iš jo turto jam dar liko pakankamai lėšų, kad kaip reikiant įsikurdintų Teksase; tačiau didesnę turto dalį jis pavertė grynais pinigais, pasiėmęs apie pusę tuzino vergų, tarp kurių buvo ir Junona. Saulė dar nepasirodė virš horizonto, kai Armstrongai atvyko į Natčezą ir nedelsdami persėdo į garlaivį. Greitai buvęs plantatorius ir jo dukros stovėjo garlaivio viršutiniame denyje, už damų kajutės, ir lydėjo žvilgsniais pažįstamą miestą, tarp kurio geriausios visuomenės jie pragyveno tiek metų ir kur Elena Armstrong buvo pirmoji gražuolė. Elenos akyse blizgėjo ašaros, bet visai ne dėl to, kad jai teko keisti savo puikią padėtį į gyvenimą Teksaso blokhause; ji su džiaugsmu būtų pakėlusi šią permainą, jeigu tiktai Klansis būtų jai ištikimas; o dabar — dingo auksinės svajos. Beje, kam? Jai — galbūt, bet tik ne jam. Su savo nauja mylimąja, jauna kreole, apie kurią pirmąkart išgirdo iš Ričardo Darkės, Čarlzas greitai pamirš šventą priesaiką, jo duotą magnolijos šešėlyje. Bet ar pajėgs Elena iš atminties ištrinti tas laimingas minutes, iš kurių dabar beliko baisus ilgesys širdyje? Ne, net ir tuo atveju, jeigu visi Teksaso vandenys įgautų mitologinės Letos savybę.

Sužinojusi apie Klansį ištikusią nelaimę, Elena, suprantama, būtų liūdėjusi nė kiek ne mažiau, bet tada jos liūdesys būtų buvęs visai kitoks. O tam pulkininkui Armstrongui tereikėjo išvykti tiktai keliomis valandomis vėliau. Galbūt vargšė mergina būtų suradusi tam tikrą nusiraminimą, žinodama, kad mylimasis jos neišdavė. Betgi pirmiau, negu ši žinia galėjo pasiekti, ji jau buvo toli nuo tos vietos, kur vyko baisi drama. Suprantama,

žinodama viską, ji būtų graudžiai verkusi, bet ne įžeistos meilės, o tyliomis, sielą raminančiomis ašaromis, netekus mylimo žmogaus.

Didžiuliai garlaiviai, plaukiojantys vakarinėmis Amerikos upėmis, turi maža ką bendro su juodais, žemais, panašiais į žvejybinius Atlanto vandenyno garlaiviais. Misisipės garlaivis panašus į ilgą, galuose suapvalintą ir nudažytą balta spalva, dviaukštį namą, kurio viršutinis aukštas šviečia visa eile įstiklintų langų. Langai tuo pačiu metu tarnauja išorinėmis durimis į vadinamą „ištisinį" atvirą denį, o vidinės durys veda į pagrindinę kajutę arba salę, užimančią visą laivo ilgį ir padalytą pertvaromis į tris skyrius. Paskuigalyje yra moterų kajutė, viduryje — valgykla, o priekyje — bufetas, kurį lanko vien vyrai: ten galima rūkyti, gerti ir žaisti kortomis. Langai nukabinėti žaliomis užuolaidomis, apsupti siauru balkonu, turinčiu turėklus, kad apsaugotų neatsargius keleivius nuo atsitiktinio kritimo; virš balkono, vietoj stoginės, kyšo garlaivio stogas. Virš stogo matosi du kaminai, kartais išleidžiantys tirštus baltus dūmus; trečias, atsarginis kaminas, švilpdamas veržliai išspjauna garą. Vienu tokiu garlaiviu, išsiskiriančiu nuo kitų šios rūšies laivų tuo, kad neturi šoninių ratų, kurie čia buvo pakeisti povandeniniu sraigtu, kraustėsi į Vakarus pulkininkas Armstrongas su savo šeima. Garlaivis jau įplaukė į Red Riverį Luizianos valstijoje, ir veržėsi priekin prieš greitas, drumstas bangas tokiu greičiu, kokį jam galėjo suteikti šimto arklio jėgų mašina.

Atėjo antras po išvykimo iš Natčezo vakaras; buvo dar nelabai vėlu. Šviesa, prasiskverbianti pro žaliuzes rodė, kad dar nedaugelis keleivių išsirengė poilsiui. Garlaiviu plaukė daug damų, tad Armstrongo dukterys neturėjo priežasties nuobodžiauti. Vis dėlto viena jų, matyt, atidavė pirmenybę vienatvei. Nuo varginančių salono komplimentų Elena paprastai gelbėdavosi galerijoje, už damų kajutės, kur galėdavo pasilikti visiškai viena. Bendroje kajutėje beveik kiekviena dama, keliaujanti garlaiviu, neišskiriant ir Elenos sesers, turėjo savąjį patrauklų magnetą. Džesei asistavo jaunas plantatorius Diupre, kreolas iš Luizianos, grįžtantis iš Natčezo, kur jis buvo su reikalais, į savo dvarą netoli Načiotocheso. Gražus, tamsus kreolo veidas, su juodomis, kaip anglis akimis ir tankiomis garbanomis, jau per pirmąsias dvidešimt keturias kelionės valandas padarė di-

delį įspūdį Džesės širdžiai; o jinai, savo ruožtu, švelniu rožinio rausvumo kontrastu, žydromis akimis ir paauksuotais plaukais taip pat suspėjo išsikovoti nedidelę pergalę prieš jaunąjį plantatorių, tad po pirmųjų penkių mylių, nuplauktų Red Riveriu, nesunku buvo pastebėti, kad jauni žmonės neturėtų nieko prieš tęsti šią kelionę visą likusį gyvenimą. Pulkininkas Armstrongas taip pat pastebėjo, kad „žuvelė kimba", tačiau savo ruožtu neparodė nė mažiausio nepasitenkinimo: Diupre visiems plaukiantiems garlaiviu buvo žinomas ne tiktai kaip turtingiausias Luizianos plantatorius, bet taip pat kaip drąsus, išsilavinęs ir kilnus jaunuolis, turintis daug energijos. Vadinasi, Džesės pasirinkimas buvo nekvailas, nors šičia jai turtai nevaidino jokios rolės; ji tiesiog pasidavė meilės instinktui, prie kurio įsipainiojo natūrali geidulingumo dalis.

Vyresnioji sesuo Elena nejautė jokio pavydo Džesei. Meilė, užpildžiusi jos širdį, negalėjo būti pakeista niekuo kitu, o jeigu ji ir slėgė krūtinę regint Džesės laimę, tai tik todėl, kad ji negalėjo pritarti savo seseriai. Tuo metu, kai Elena, stovėdama galerijoje mechaniškai sekė akimis lengvus vandens purslus, išmetamus garlaivio sraigto, jos mintys darėsi vis niūresnės. Žmogus, kuriam ji atsidavė visa širdimi, ją metė nedvejodamas ir atėmė jai bet kokį norą gyventi. Kaip giliai ji jautėsi pažeminta tos beribės ištikimybės, kurią išsakė šiam žmogui paskutiniame laiške. Prie atstumtos meilės kančių dar prisidėjo karčios gėdos jausmas dėl savo nemoteriško poelgio. Beje, juk visam šiam dalykui galima iš karto padėti tašką. Vienas žingsnis už balkono turėklų, vienas šuolis į drumstas, kunkuliuojančias bangas; po to — minutės kova ne dėl išsigelbėjimo, bet atvirkščiai, jį galutinai įveikti,— ir viskas bus baigta, visos kančios išnyks dėl vieno ryžtingo žingsnio. Bet kodėl Elena delsė? Jos negalėjo sulaikyti nei meilė gyvenimui, nei mirties baimė. Mėnulis aukštai kybojo melsvame skliaute, siųsdamas savo permatomus spindulius į vandens paviršių. Kartais garlaivis, greičiausia, prisilaikydamas upės farvaterio, beveik liesdavo krantus, bet kartu Elena aiškiai galėjo girdėti baisių aligatorių, sujudintų sraigto smūgių, pliaukšėjimą. Ji tatai ir matė, ir girdėjo, bet neviltis, apėmusi vargšę merginą, buvo tokia didelė, kad įveiktų bet kokią baimę.

Laimei, šią minutę švelni ranka nusileido ant Elenos peties ir už jos pasigirdo minkštas skambantis balsas.

— Elena,— maloniai kalbėjo Džesė, nenujausdama, kas dė josi jos sesers sieloje,— kodėl tu ligi šiol pasilikai lauke? Naktis vėsi, ir tu gali lengvai persišaldyti. Eime į kajutę, ten pas mus susirinko puiki kompanija ir mes norime žaisti kortomis. Eikime!

Elena atsisuko. Ji krūptelėjo nuo sesers prisilietimo, kaip nusikaltėlė, sugauta nusikaltimo vietoje. Džesė pastebėjo šį keistą susijaudinimą, bet priskyrė jį visai kitai priežasčiai ir tęsė:

— Būk suaugusia moterimi, Elena, tikra moterimi, kokią aš pažinojau tave iki šiol. Negalvok daugiau apie jį. Mes abi keliaujame į kitą kraštą ir susikursime naują gyvenimą. Užmiršk praeitį ir rūpinkis ateitimi. Pagalvok apie mūsų tėvą.

Šie žodžiai, trenkę Eleną tarsi elektra, kartu paveikė kaip gydomasis balzamas; jie palietė merginos širdyje pačią jautriausią stygą — dukters meilę. Ji apkabino rankomis Džesės kaklą, pabučiavo ją į rožinius skruostus ir tarė:

— Sesute, tu mane išgelbėjai.

Džesė, atsakiusi jai taip pat bučiniais, nustebusi pažiūrėjo į Eleną, tačiau nesuprato nei jos žodžių prasmės, nei beviltiško tono, kuriuo jie buvo ištarti, nei konvulsinio virpesio, apėmusio seserį. Vis dėlto Elena nedavė jai laiko klausinėjimams ir tęsė:

— Dabar skubėk į kajutę ir surenk žaidimą kortomis, o aš ateisiu pas jus anksčiau, negu jūs suspėsite jas išdalinti.

Džiaugdamasi gera permaina sesers sieloje, Džesė be žodžių pakluso; tačiau vos spėjo ji užverti paskui save stiklines kajutės duris, kai Elena vėl priėjo prie galerijos pinučių. Garlaivio ratas sukosi nenutrūkstamai, išmesdamas toli į vandens paviršių rausvas putas.

„Prieš prasidedant kortų žaidimui, aš privalau dar pabaigti kitą žaidimą“,— pagalvojo Elena, išsiimdama iš kišenės laiškų pluoštą, perjuostą žydra atlasine juostele. Atrišusi juostelę, ji pradėjo plėšyti vieną laišką, paskui kitą, mesdama skutelius į vandenį. Paskutinė atsidūrė Klansio nuotrauka, kurią jis kažkada dovanojo, klūpėdamas prieš ją ant kelių. Elena šios fotografijos nesunaikino kaip laiškų, nors iš pradžių ir galvojo taip pasielgti; ji atsuko ją į mėnulio spindulius ir ėmė įdėmiai apžiūrinėti. Keisti, niūrūs prisiminimai šmėstelėjo merginos galvoje, kada ji įsižiūrėjo į bruožus, taip giliai palietusius jos sie-

lą. Kas būtų galėjęs atsakyti, kas vyko tuo momentu jos širdyje ir kiek ji buvo priblokšta! Ji kažkam ryžosi, bet delsė savo mintis vykdyti. Ūmai ausyse vėl pasigirdo sesers žodžiai, tarsi išplaukę iš putojančių upės bangų: „Mes turime pagalvoti apie tėvą". Šis trumpalaikis balsas viską nusprendė. Elena priėjo prie balkono krašto ir sviedė portretą į garlaivio ratą:

— Išnyk,— sušuko ji,— paveiksle to, kurį aš kadaise mylėjau ir kuris taip žiauriai apgavo mane! Išsibarstyk skuteliais taip, kaip tu sudraskei mano vargšę širdį.

Atodūsis, išsiveržęs iš vargšės merginos krūtinės, kada Klansio nuotrauka išnyko bangose, buvo panašesnis į riksmą, į beviltišką iškankintos širdies dejonę.

Artėdama prie kajutės, Elena nejuto jokio noro dalyvauti kajutinės publikos žaidime. Ji nusprendė užeiti minutei į „ištisinį" denį, kad nusiramintų ir susitvarkytų savo drabužius; šiuo metu ji dar kartą metė žvilgsnį į upės krantą, prie kurio garlaivis priplaukė taip arti, kad nukarusios miško medžių šakos braukė balkono stogą. Kai kurie kiparisai, it marška pasidengę ilgomis ispaniškų samanų girliandomis, nuo sausros išdžiūvo ir tiesė savo ilgas, nuogas šakas, panašias į skeleto kaulus. Eleną pagavo netikėtas siaubas, ir ji pajuto didelį palengvėjimą, kai garlaivį vėl apsupo neperregima tamsa. Bet staiga kiparisų šešėlyje, neaiškiai blyksint kibirkštims, išlekiančioms iš garlaivio kamino, ji pastebėjo veidą — Čarlzo Klansio veidą, kuris matėsi toli tarp medžių, viename aukštyje su galerijos stogu. Ar tai įmanoma,— nejaugi tai iš tiesų buvo jis? Ne, tai paprasčiausias jausmų žaismas, vaiduoklis, sukurtas pakrikusios vaizduotės. tačiau Elena galutinai nesuspėjo išspręsti šio klausimo. Pirmiau, negu iš jos akių išnyko mylimo žmogaus paveikslas, pora juodų gyslotų rankų ištįso virš jos galvos, šiurkščiai stvėrė ją už talijos ir pakėlė į orą.

XIII skyrius

UŽ BORTO

Iš pradžių Elena Armstrong pasijuto pakelta į orą ir pasiliko tokioje padėtyje iki to laiko, kolei garlaivis nepasitraukė iš po jos kojų; šią minutę ją pastebėjo Džesė, išbėgusi į beviltišką sesers klyksmą ir ėmusi, savo ruožtu, šaukti pagalbos. Tada

kažkas, laikęs Eleną, ją išleido, ir ji pajuto, kad krenta iš siaubingo aukščio į vandenį, paskui jos ausyse pasigirdo dusdus triukšmas, užgniaužė kvėpavimą ir, pagaliau, ji prarado sąmonę — vienu žodžiu, pajuto visa tai, ką jaučia skęstantis. Kadangi Džesė toliau šaukė pagalbos, tai greitai visi keleiviai išbėgo į galeriją. Šauksmas „kažkas nukrito už borto!“ buvo išgirstas mašinisto, kuris nedelsiant sustabdė garlaivį. Džesė, buvusi vienintelė nepaaiškinamo nuotykio su jos seserimi liudininkė, buvo taip susijaudinusi, kad negalėjo nieko paaiškinti ją apsupusiems keleiviams. Ji ir toliau šaukė:

— Mano seserį pagriebė iš garlaivio. Ji nukrito į vandenį! O, gelbėkite — gelbėkite ją!

— Kur nukrito? — pasigirdo kažkieno ryžtingas balsas.

— Štai ten — po dideliu medžiu. Iš pradžių ji kabėjo ore ir po to pliumptelėjo į upę. Aš girdėjau vandens pliaukštelėjimą, bet jos jau daugiau nemačiau. Mielaširdingasis dangau. O, Elena — kur gi tu?

Iš keleivių, apsupusių Džesę, vienas absoliučiai išsaugojo dvasios šaltakraujiškumą ir gavęs reikalaujamą atsakymą nedelsiant griebėsi reikalo. Diupre nusimetė švarką ir batus, peršoko per galerijos turėklus ir nuplaukė į nurodytą vietą. „Kilnus, ryžtingas žmogus“,— buvo pirmoji Džesės mintis, kurią jos jaunikio didžiadvasiškas poelgis privertė minutei užmiršti pavojų, ištikusį seserį. Dabar šis pavojus jos akyse jau praėjo, nes ji visiškai tikėjo mylimo žmogaus vikrumu ir jėga; jai jau rodėsi, kad Elena išgelbėta. Degančiomis nuo karštligiško jaudulio akimis žiūrėjo ji žemyn į vandenį, apgaubtą tamsos, kadangi mėnulis pasislėpė už medžių viršūnių. Ar jis galėjo ką nors matyti tokioje tamsoje! Ji absoliučiai nieko negalėjo įžvelgti. Upė šioje vietoje buvo labai gili, stiprios tėkmės ir, vietomis, su pavojingais sūkuriais; be to, prie krantų vartėsi siaubingi aligatoriai — viso šito pakako, kad žmonės, žiūrintys pro bortą, imtų nerimauti ne tiktai dėl jaunos, puikios damos likimo, bet ir kilnaus džentelmeno, besistengiančio ją išgelbėti. Visai kitas jausmas, negu paprastas nerimas, pasireiškė Džesės Armstrong trūkčiojančiame širdies plakime ir veide, kada praslinko jau daug laiko, o kreolas vis dar nepasirodė; merginos nerimas virto didžiule neviltimi, o tėvas, stovintis greta jos, buvo blogas guodėjas, todėl, kad pats nebuvo įsitikinęs laiminga šio nuotykio pabaiga.

Nedelsiant į vandenį buvo nuleista gelbėjimo valtis su irkluotojais, ir ji tuojau atsidūrė toje upės vietoje, kur paskutinį kartą matė Diupre. Visi klausėsi įtempę dėmesį. Pagaliau iš tamsos pasigirdo džiaugsmingas šauksmas: „Ji išgelbėta!“ ir įkandin šiurkštus bocmano balsas:

— Viskas tvarkoj! Abu pas mus valtyje. Kur priplaukt?

Buvo paduotas lynas ir greitai pasigirdo komanda: Pritvirtink!“

Šviesa, deganti garlaivio galerijoje, apšvietė priplaukusią valtį, keleiviai išvydo joje jauną moterį su suknele, nudažyta ochrine vandens spalva; jos galva ilsėjosi ant vyriškio kelių, kurio drabužiai buvo taip pat kiaurai permirkę. Dama nerodė nė mažiausių gyvybės ženklų ir jos išvaizda galėjo sukelti tik gailestį; beje, tai truko neilgai. Praslinkus keletai minučių po to, kai Elena Armstrong buvo įnešta į „ištisinį“ denį, senasis pulkininkas paskelbė nusiminusiems keleiviams džiaugsmingą žinią, kad dukra išgelbėta ir pavojus praėjęs.

Kada abi seserys pasiliko dviese, Džesė pradėjo taip:

— Nebijok manęs ir sakyk tiesą, Elena. Kodėl tu šokai už borto?

— Šokau už borto? Ką tu kalbi, Džese? Aš pati dar gerai nieko nesuvokiau; visa tai įvyko taip paslaptingai.

— Aš išvydau tave iš pradžių ore, tarytum tau būtų išaugę sparnai ir tu nuskridai, tarsi angelas. Vėliau tu, rodos, nukritai, ir aš išgirdau vandens pliaukštelėjimą. O, Elena, kokia baisi minutė! Kaip tai galėjo įvykti?

— Aš pati sau uždaviau šį klausimą, kada tu mane matei kybančią ore. Nors aš buvau labai susijaudinusi, vis dėlto suradau paaiškinimą; reikalas, pasirodo, labai paprastas. Kada aš pasilenkiau per turėklus, dvi stiprios kaulėtos rankos nutvėrė mane, palaikė keletą minučių ore ir po to metė į vandenį, kur aš tikriausiai būčiau prigėrusi, jeigu ne Luji — tavo mielas Luji! Nenuostabu, kad tu pamilai jį,Džese: jis visiškai to vertas. Dabar aš galiu tau pritarti, nors mano širdis ir mirė meilei.

— Brangioji Elena, nešnekėk šitokių žodžių, prašau. Bet tu nepaaiškinai man paties nesuprantamiausio: kas iškėlė tave į orą? Tu užsiminei apie kažkokias rankas — kieno tai rankos?

— Vieno milžiniško kipariso rankos. Dabar aš viską sau išsiaiškinau. Ilga ir stipri, gale susidvejinusi, šaka užkabino gar-

laivio stogą, o po to, išsivadavusi, pagriebė mane ir sviedė į vandenį.

Džesė su džiaugsmu išklausė šį paaiškinimą, kadangi dabar išnyko iki šiol ją kamavęs įtarimas. Jos sesuo nebuvo sugalvojusi nusižudyti.

XIV skyrius

* * *

Žinia apie Klansio motinos mirtį greitai pasklido ir sukėlė aplinkiniams gyventojams tokią didelę užuojautą, kad kitos dienos vakarą prie našlės trobelės susirinko didžiulė minia. Vėl buvo įvykdytas nusikaltimas, kurio auka reikalavo teisingo keršto, ir susirinkę medžiotojai bei plantatoriai svarstė, kaip geriau visa tai įvykdyti. Tai buvo prisiekusiųjų teismas, bet vietoj teisėtų dešimties teisėjų, dalyvavo ne mažiau dvidešimties, be to, Simenonas Vodlėjus, visiems pritarus, buvo išrinktas pirmininku. Teko nagrinėti dvigubo pobūdžio klausimą: ar buvo Čarlzas Klansis nužudytas? Jeigu taip, tai kas jo žudikas? Į pirmąjį visi atsakė teigiamai; tačiau kur imti įrodymus žmogui, areštuotam teismo dienos rytą, apkaltinti? Ginčai šiuo klausimu vyko ramiai ir apgalvotai, ir jie būtų suteikę garbę bet kuriam civilizuotų prisiekusiųjų teismui. Buvo kalbama ne tik apie turimus akivaizdžius įrodymus, bet taip pat apie tuos nusikaltimo motyvus, kurie galėjo įvykti dėl asmeninių santykių tarp nužudytojo ir Ričardo Darkės. Apie nesantaiką, egzistavusią tarp abiejų ir galėjusią būti žmogžudystės įvykdymo pretekstu, nieko nebuvo žinoma: taip pat mažai žinojo ir apie jaunojo plantatoriaus kaltinimus Armstrongų šeimos atžvilgiu. Tiesa, sklido gandai, kad Darkė atkakliai kaulijo Elenos rankos; tačiau niekam neatėjo į galvą, jog Klansis galėjo būti jo varžovu, kadangi garbinga pulkininko Armstrongo vieta aukščiausiuose visuomenės sluoksniuose atmetė, matyt, bet kokią santuokos tarp Elenos ir jaunojo medžiotojo galimybę. Drauge Klansis taip gerai mokėjo saugoti savo paslaptį, kad apie ją nutuokė labai nedaug kas, tame tarpe jo motina. Jeigu pati Elena būtų galėjusi duoti parodymus, tai, žinoma, teismas greitai būtų paskelbęs nuosprendį ir nedelsiant būtų jį įvykdęs; bet Armstrongo duktė tuo metu plaukė Red Riveriu už šimto mylių nuo nusi-

kaltimo vietos ir niekas nesuvokė, kad būtent čia būtų galima išaiškinti sudėtingą reikalą. Praėjo keletas valandų apklausinėjant liudytojus; buvo pakartotinai išnagrinėti visi įrodymai, kurie galėjo duoti pagrindą apkaltinti Ričardą Darkę, tačiau teisėjai nepasiekė jokių teigiamų rezultatų. Nors ir buvo įrodyta, kad atnešta Vodlėjaus jo išpjauta iš kipariso kulka, išlėkė iš dvivamzdžio, tačiau ji negalėjo būti pakankamu įkalčiu, kurio pagrindu būtų galima pakarti žmogų, jeigu net ji būtų buvusi surasta Klansio lavone. Kraujas ant medžio, žinoma, buvo įrodymas, kad kulka iš pradžių pabuvojo gyvame kūne; betgi kieno kūne — žmogaus ar gyvulio? Kulkos skylė teisiamojo švarke taip pat nedavė didelio avanso, nors Klansio šautuvas ir buvo surastas iššautas. Darkė kategoriškai atsisakė šiuo klausimu duoti parodymus ir atrėžė šerifui, kad su laiku viskas paaiškės teisme. Įtartiniausias atrodė Darkės poelgis po kiparisu ir šuns elgesys su juo. Tarkime, pastarąjį jis stengėsi paaiškinti; vis dėlto jo žodžiai nekėlė didelio pasitikėjimo; kodėl tada šuo buvo ramus susirinkimo prie Klansio trobelės metu ir ėmė pulti ant kaltinamojo prie kipariso, kur jis, be abejonės, paskutinį kartą matė savo šeimininką. Po to pokalbis vyko apie pėdsakus, pastebėtus Vodlėjaus ant pelkės kranto. Senasis medžiotojas po Ričardo Darkės arešto nedelsdamas nuvyko su Heivudu į nusikaltimo vietą ir įsitikino, kad pėdsakai palikti kaltinamojo batų.

Sekdami visa grandimi įrodymų, teisėjai pagaliau įsitikino teisiamojo kalte, bet dar nenusprendė, kaip jiems toliau veikti. Buvo jau pusiaunaktis, kai po trobelės langu staiga pasigirdo baikštus balsas, negrų dialektu klausiantis „masos Vodlėjaus“.

— Jis čia,— atsakė medžiotojas, pamėgdžiojantis kalbančiojo stilių.— Kas atsitiko? A, čia, atrodo, Bilis?

— Ša, masa Vodlėjau, netarkite mano vardo, kad jūsų žmonės neišgirstų; jeigu jūs tai padarysite, tai Bilis prapuolęs žmogus.

— Ko gi tau reikia, Bili? Kodėl taip paslaptingai? A, tu tikriausiai išėjai iš namų be leidimo, bet nebijok, mano drauge, aš tavęs neišduosiu. O ko tu atėjai?

— Išeikite pas mane, masa Vodlėjau, kad žmonės manęs nepamatytų; tada aš jums papasakosiu viską — o, daug papasakosiu, nuo šito priklauso gyvenimas ir mirtis.

Vodlėjus atvėrė duris ir, išėjęs į kiemą, nusekė paskui negrą, prie netolimais stovinčio medžio. Negras pradėjo taip:

— Masa Vodlėjau, jūs norite žinoti, kas užmušė Šarlį Klansį?

— Žinoma, noriu, dėl to mes ir susirinkome čia, Bili. Bet kas gi gali pranešti mums tikslius duomenis.

— Negras gali.

— Tu kalbi rimtai, Bili?

— Taip rimtai, kad net negalėjau miegoti, kol mano širdyje buvo ši paslaptis. Ir senoji Feba taip pat nemiega; ji man nenorėjo duoti ramybės, kolei aš neperduosiu šios paslapties teisingumui. Ji sako, kad tai krikščionio pareiga, o mes juk priklausome metodistams [1] . Todėl aš sakau jums, kad žmogus, nužudęs Šarlį Klansį, mano masa — jaunas masa, Ričardas.

— O kokie tavo įrodymai, Bili?

— Aš mačiau tai savo akimis, o jeigu nemačiau, tai girdėjau.

— Ačiū dievui, reikalas atrodo, pradeda aiškėti. Pasakok, Bili, ką tu matei ir girdėjai.

Skaitytojams jau žinoma, apie ką galėjo papasakoti negras. Vodlėjui Bilio žodžiuose nebuvo nieko naujo ir stulbinančio, nes juose tik pasitvirtino tai, kas buvo jau sužinota kitais keliais; senasis medžiotojas, baigus Biliui pasakoti, pastebėjo:

— Taigi, tavo šeimininkas pametė laišką, kurį tu perskaitei. Kur gi jis?

Bilis jam atidavė laišką su nuotrauka.

— Gerai, Bili, dabar aš manau, visas reikalas lengvai paaiškės. Ką gi man daryti su šituo laišku?

— O, masa Vodlėjau, jūs tai žinote kur kas geriau. Jeigu senis Efraimas Darkė sužinos, ką padarė Bilis, tai negro gyvybė nebus verta oposumo kailiuko; jį muš botagu kiekvieną dieną, kol jis numirs.

— Žinau,— mąsliai sumurmėjo medžiotojas,— bet aš prižadu tau, kad tau nieko blogo neatsitiks, Bili. Tavo parodymai prieš teismą juk neturi jokios reikšmės, ir todėl mes juos paliksime nuošaly. Mums nebereikia daugiau jokių įkalčių, ir aš negalvoju, kad ši byla galėtų užsitęsti. Eik namo ir būk ramus. Tegul velniai mane griebia, jeigu tau atsitiks kas nors bloga.

---

[1] Metodistai (angl. Methodists) — protestantų atšaka; pasižymi doroviniu rigorizmu, metodiška religine gyvensena; XVIII a. pirmoje pusėje metodistai atskilo nuo anglikonų. Metodistų yra JAV, Pietų Afrikos Respublikoje, Didžiojoje Britanijoje, Australijoje.— Vertėjo pastaba.

Su tokiu reikšmingu palinkėjimu Vodlėjus išleido Bilį ir sugrįžo į pasitarimų kambarį, kur jo su nekantrumu laukė draugai, nujaučiantys, kad Vodlėjaus pokalbis lietė jų bendrą reikalą. Vodlėjus papasakojo viską, ką girdėjo, tačiau nė vienu žodžiu neišdavė narsaus juodaodžio, kuris už suteiktą jam pranešimą rizikavo savo kailiu; senasis medžiotojas tik labai atsargiai užsiminė apie negro paslaugumą ir sugebėjo išvengti visokių tolimesnių klausinėjimų šia tema.

— Štai laiškas, kurį pametė Ričardas Darkė ir kurį atnešė mano pasiuntinys; galbūt jis dar labiau paaiškins nusikaltimo aplinkybes; nors aš viliuosi, kad viskas pakankamai aišku.

— Taip, žinoma,— atsiliepė vienu balsu dalyvaujantys.— Ar verta dar svarstyti? Čarlzas Klansis nužudytas, ir šį nusikaltimą padarė Ričardas Darkė. Vis dėlto, paklausykime, kas rašoma laiške; perskaitykite jį, Spansi.

Šie žodžiai buvo taikomi kolonijos mokyklos mokytojui, kuris priėjo prie durų, kur degė žvakė ir perskaitė adresą:

— „Čarlzui Klansiui",o ranka moteriška.

— Čarlzui Klansiui,— mašinaliai pakartojo daugelis balsų, ir vienas iš dalyvaujančių paklausė:

— Tai tas pats laiškas, kurį pametė Ričardas Darkė?

— Taip,— atsakė Vodlėjus,— bet kantrybės, ponai! Paklausykime, kas ten parašyta.

Iš pradžių buvo parodyta nuotrauka, kurią regint nustebimas vėl užvaldė susirinkusius, kadangi visi pažino Elenos Armstrong portretą. Dėl užrašo: „Elena Armstrong — mylimam žmogui" reikalas įgavo labai rimtą posūkį, nes sprendžiant iš adreso, laiškas buvo siųstas Čarlzui Klansiui. Vadinasi, tarp jaunos merginos ir nužudytojo egzistavo intymūs santykiai. Kada laiškas buvo perskaitytas iki paskutinės eilutės, vienas medžiotojas pastebėjo:

— Ir šis raštas surastas pas Ričardą Darkę?

— Žinoma,— atsakė Vodlėjus,— kadangi jis jį pametė.

— Ir jūs tuo visiškai įsitikinęs, Simenonai Vodlėjau?

— Negalima būti absoliučiai tikru tuo, ko pats nematei, bet aš taip tvirtai šituo tikiu, kad pasiryžęs kuo norite atsakyti už savo žodžius.

— Yra apie ką pagalvoti! — sušuko vienas iš dalyvaujančiųjų.— Kam mums dar nuotrauka ir laiškas? Iš pat pradžių

man buvo aišku, kad Čarlzas Klansis nužudytas, ir kas iš čia esančių nežino žudiko vardo?

— Ričardas Darkė! Ričardas Darkė! — pasigirdo iš visų pusių, ir minia ėmė smarkiai nerimauti, vieni užsidėjo savo šautuvus, kiti nuskubėjo prie arklių, kurie buvo pririšti netoli nuo susirinkimo vietos. Po dešimties minučių visi sėdėjo balnuose ir lėkė keliu į didžiausią apylinkės miestą; nors raiteliai ir nesusiformavo į tvarkingą koloną, vis dėlto sudarė gana įspūdingą kavalkadą. Jeigu Ričardas Darkė iš savo kalėjimo būtų galėjęs išvysti šiuos susierzinusius raitelius ir girdėjęs jų grasinimus, tai tikriausiai būtų drebėjęs labiau, negu purtomas drugio.

Kitą dieną po Darkės arešto, antrą valandą po pusiaudienio raiteliai atvyko į svarbiausią apylinkės miestą. Jie jojo padrikai ir, matyt, be ,vadovo; nesunku buvo pastebėti, kad visus juos įkvėpė ir tam tikrą tvarką palaikė bendra mintis. Jie sustojo prieš teismo pastatą, kur buvo kameros areštuotiems, nušoko nuo arklių, palikę juos likimo valiai, ir pasuko į kalėjimą. Bet priešakiniai nustebę sustojo, nes nebuvo kalėjimo sargo.

— Tuo geriau,— pagalvojo kai kurie.— Mums patogiau bus veikti.

Tačiau sargo dingimas vis dėlto atrodė keistai. Negi jis pritarė atvykusiųjų raitelių ketinimams? O gal, sužinojęs apie jų drąsų sumanymą, iš baimės paliko savo postą?

Kaip bebūtų, prižiūrėtojo nesimatė, ir raiteliams atsivėrė laisvas kelias, nors jų ir taip nebūtų galėjusi sulaikyti jokia įstatymo saugotojų valdžia ar šerifas su savo lazda. Būtų pavojinga Linčo įstatymo vykdytojams trukdyti, o teisėjas Linčas susirinkimo punkte prieš Klansio našlės trobelę įsakė: ištraukti nusikaltėlį iš kalėjimo ir pakarti ant pirmo medžio. Tvirtai pasiryžę tai padaryti, raiteliai pasuko į kamerą, kur turėjo būti kalinys; kai kurie pasiliko gatvėje, kad užkirstų bet kokį mėginimą pasprukti. Kalėjime buvo tamsu ir tylu; atvykėliai uždegė ugnį ir pamatė, kad kamera tuščia. Teisėjas Linčas veltui stengėsi: Ričardas Darkė, kruvinas žudikas, išvengė kerštо.

ŽINIOS IŠ SENOSIOS KOLONIJOS

Daugiau kaip už dviejų šimtų mylių aukščiau Red Riverio žiočių, Luizianoje, įsikūręs Načiotocheso miestas, viena iš seniausių pietvakarinių gyvenviečių nuo tų laikų, kai ispanai ir prancūzai pirmą kartą pasirodė Misisipės slėnyje. Dviejų romaniškų tautybių susiliejimas ir vėlesnė keltų, saksonų, skandinavų bei germanų rasių priemaiša, sudaranti amerikiečių gyventojus, kartu su juodaisiais ir raudonaisiais elementais, Luizianos gyventojams suteikia etnografinį savitumą. Šiuo metu įvairūs amerikiečių tipai, su visais jų originaliais ypatumais, jau ne taip aiškiai skiriami, kaip prieš dvidešimtį metų, kada klostėsi mūsų aprašomi įvykiai.

Palyginus su kitais amerikiečių miestais, būtent su šiauriniais, Načiotochesą galima pavadinti greičiau dideliu kaimu. Mediniai, moliu apdrėbti nameliai, pastatyti prancūziška maniera, su verandomis (kurias čia vadina piaca), su aukštais stogais ir plytų šaligatviais, slėpėsi po artimos tropikams augmenijos šešėliu; portalai ir piacos buvo apipinti kabančiais vijokliniais augalais; šen ir ten matėsi begonijos, aristolochijos ir milžiniškos orchidėjinės gėlės, kurios kabojo virš namelių vartų, neleisdamos svilinantiems saulės spinduliams prasiskverbti pro langus ir pripildė orą švelnaus aromato; jų lapuose purpsėjo kolibriai ir plakėsi drugiai. Miesto gatvių vaizdas visur buvo vienodas ir įgaudavo didesnį žavumą tik dėl kokios nors merginos galvytės, su juodomis kaip smala garbanomis ir tamsiomis akimis, baikščiai žvelgiančiomis iš verandos žalumos arba pro pusiau nuleistas žaliuzes; reikia pastebėti, kad tais laikais gražioji Načiotocheso lytis priklausė romaniškajai giminei, saksonų blondinės dar nesuspėjo užklysti taip toli į pietryčius.

Susitikus gatvėje damas, pagal nusistovėjusį paprotį, buvo privaloma nukelti skrybėlę, nusilenkti ir po to eiti savo keliu. Šio papročio laikėsi kiekvienas kultūringas vyras, ir kiekviena padoriai apsirengusi dama turėjo teisę būti pasveikinta, paprasčiausias krautuvininkas ar amatininkas galėjo sveikinti išdidžiausią ir puošniausią Načiotocheso gražuolę. Tačiau šituo elgesiu nebuvo leista užmegzti pokalbį ir tuo labiau pažintį; bet kurie bandymai peržengti paprasto mandagumo ribas galėjo būti palaikyti šiurkštumu ir buvo griežtai baudžiami.

Tuo laiku, apie kurį kalbama, Načiotocheso gatvėse buvo galima sutikti dvi damas, ir šias damas visi praeiviai ypač uoliai sveikindavo; jaunosios damos buvo seserys, ką tik atvykusios į miestą ir apsistojusios centriniame jo viešbutyje. Jų pasirodymas patraukė visuotinį dėmesį, ir praslinkus ne daugiau paros po seserų atvažiavimo visi jauni vyrai per dvidešimt mylių aplink miestą žinojo, kad jos buvo pulkininko Arčibaldo Armstrongo, vykstančio iš Misisipės valstijos į Teksasą, dukros. Vargas, užgriuvęs buvusį Misisipės plantatorių, taip pat greitai tapo žinomas, nors ši aplinkybė neturėjo jokio poveikio jo dukrų likimui; priešingai, jeigu jis būtų norėjęs jas įdarbinti, tai visai nebūtų reikėję keliauti į Teksasą. Nesuspėjo pulkininkas pagyventi mieste ir dešimties dienų, kai jį apsupo tuzinas jaunikių, kurie visi galėjo sudaryti labai geras partijas jo dukroms; tarp jų buvo net vienas kongreso narys; taip pat asmenys, tarnaujantys teisės srityse, karininkai, advokatai, plantatoriai ir turtingi pirkliai. Žinoma, jie visi nieko nepešė, išskyrus vieną Luji Diupre, kuris, kaip mums žinoma, užkariavo Džesės širdį. Džesė, dar prieš išvykstant iš senosios kolonijos, nusprendė likti su tėvu, bent iki to laiko, kol jis nepripras prie naujos vietos; Diupre nepriekaištavo. Jis net pasisiūlė lydėti savo uošvį į Teksasą ir dalyvauti įkuriant naują koloniją. Šį pasiūlymą jaunam plantatoriui įgyvendinti buvo lengva, kad jis, kaip ir daugelis kitų savininkų Luizianoje, jau seniai pats svajojo apie palaimintą šalį, neturinčią silpnos meksikiečių vyriausybės valdžios.

Elena Armstrong buvo merginama dar stropiau, negu Džesė; Načiotocheso j e u n e s s e d o r e e [1] dėl jos tiesiog kraustėsi iš proto. Jau antrą savaitę po atvykimo dėl jos įvyko dvi ar trys dvikovos, laimei pasibaigusios be rimtesnių pasekmių. Ji, savo ruožtu, nesuteikė nė mažiausios dingsties panašiems merginimams, ji nė karto nieko nepadarė laimingo net šypsena ir kiekvieną bandymą suartėti sutikdavo su šaltu abejingumu. Liūdesys, nepalikęs jos veido, rodė, kad jos širdžiai buvo nelengva. Ji, matyt, negalėjo užmiršti kažkokios ankstesnės meilės, galbūt atstumtos; vis dėlto tai negąsdino jos naujųjų garbintojų, jaunos merginos abejingumas dar labiau jaudino karštą pietiečių kraują ir varė juos beveik iki beprotybės.

---

[1] J a u n e s s e d o r e e — (pranc.) auksinis jaunimas.— Vertėjo pastaba

Pirmąsias dešimt savo atvykimo į Načiotochesą dienų, Arčibaldas Armstrongas skyrė žmonių, tinkamų jo kolonijai Teksase, paieškoms. Jaunesniosios dukros jaunikio parama buvo labai laiku, kadangi jaunasis plantatorius turėjo daug turto, nemaža vergų ir galvijų; jis sutiko su nuotakos, nusprendusios neišsiskirti su tėvu, kolei pastarasis neįsikurs, pasiūlymu be to ir pats buvo apsėstas to neramaus jausmo, kuris traukia vakarų ir pietvakarių gyventojus tai į pietus, tai į vakarus. Be to, Luji Diupre turėjo garbėtroškos sumanymų Europoje; Prancūzijoje bendravo su keliomis žinomomis šeimomis (ir pats buvo garsios kilmės). Luizianoje jis reiškė ne daugiau už bet kurį kitą plantatorių, o štai Teksase, tolimoje pasienio srityje, kur ir buvo nukreiptas jo dėmesys, jis galėjo pirkti žemės po ketvirtadalį dolerio už akrą, nustatyta vyriausybės kaina, ir po to, tinkamai apsirūpinęs, įkurti savotišką užatlantės grafystę. Pulkininkas Armstrongas šiuo atveju galėjo būti puikus sąjungininkas, nes buvusį Misisipės plantatorių, nežiūrint nusigyvenimo, vis dėlto visi gerbė ir jis galėjo prikalbinti tuos darbščius, sugebančius naudotis šautuvu ir kirviu vakarų naujakurius, be kurių kolonijoje tolimame Teksaso krašte niekas negalėjo turėti pasisekimo ir būti saugus. Padedant kreolo kapitalui sumanymas klostėsi gana neblogai; į pulkininko pareigas įėjo tik pasiruošimo priežiūra, kelionės ekipažų, jaučių ir mulų kinkinių pirkimas, tinkamų žmonių ieškojimas ir, pagaliau, šeimų, norinčių kurtis kolonijoje, dokumentų patikrinimas.

Šiuose reikaluose pulkininkas darbavosi visiškai savarankiškai, nes jo žentas, savo ruožtu, apsiribojo N e r v u s r e r u m [1] pristatymu ir daugiau nieko nenorėjo žinoti.

Diupre buvo pernelyg užsiėmęs šviesiaplauke Džese, kad galvotų apie ką nors kita: ji buvo saulė, kurios spinduliuose jis šildėsi, ir be šios saulės jautėsi taip, kaip pavasario gėlė ūksmėje. Jie mėgo pasilikti vienu du, ir Elenai Armstrong dažniausiai tekdavo būti vienai arba savo tarnaitės, mulatės Junonos, draugijoje. Junona, žinoma, pastebėjo liūdesį, slegiantį ponios širdį, tačiau nesugebėjo atspėti tikrosios jo priežasties. Elena išmokė ją skaityti, ir nešdama savo šeimininkės laiškučius ji ne tik suprato tuos reikalus, bet ir žinojo vardą žmogaus, kuriam

[1] N e r v u s r e r u m — lot. (visų) dalykų nervas, t. y. pinigai.— Vertėjo pastaba.

tie laiškai buvo adresuoti. Apie paskutinio laiško, patikėto Junonai, likimą, Elena nepasakė nė žodžio, tad mulatė nieko nežinojo ir apie liūdnus įvykius, atsitikusius po Armstrongų išvykimo. Iš Načiotocheso dar neatėjo jokių žinių, ir Klansio dingimas negalėjo būti priežastimi gilaus, persipynusio su neviltimi, liūdesio, kurį išdidi panelė slėpė net nuo savo ištikimos tarnaitės.

Mulatė buvo labai gera mergina ir negalėjo abejingai žiūrėti į savo šeimininkės kančias. Be to, ji turėjo ir savo skausmą — jos mylimasis pasiliko senojoje kolonijoje, tiktai jai, na, ir dar vienam žmogui žinomoje vietoje; ją palaikė viltis, kad pabėgusiam belaisviui pagaliau pavyks įveikti visus sunkumus ir pereiti į šalį, kur jam jau nebereikės bijoti Ričardo Darkės šunų. Kas jam beatsitiktų, mulatė buvo visiškai tikra jo meile ir nerodė dvasios silpnybės; ji turėjo jėgų užjausti savo šeimininkę, kuri, nepaisant gerosios Junonos pastangų, sulig kiekviena diena vis labiau ir labiau geso.

Mulatė negalėjo abejingai žiūrėti į šias dvasines kančias, nesistengdama sužinoti jų tikrosios priežasties; greitai pasitaikė patogi proga mįslei įminti. Vieną rytą Junona, ne iš tuščio smalsumo, bet įkvėpta kilnių paskatų, įėjo į merginos miegamąjį, kur Elena buvo viena ir padavė jai laikraštį. Tuo pasinaudodama mergina tikėjosi išsiaiškinti tikrąją ponios liūdesio priežastį.

— Štai laikraštis, ką tik gautas iš Natčezo,— tarė labai susijaudinusi mulatė,— tikriausiai jame yra kokių nors naujienų.

Elena neramia širdimi sugriebė laikraštį, bet jos akyse sublizgo pavydo kibirkštėlės. Ji tikėjosi rasti vedybinį skelbimą apie Čarlzo Klansio ir kreolės, kurios vardo nežinojo, santuoką. Bet kaip siaubingai pasikeitė jos veidas, kai vietoj laukiamo vedybinio skelbimo ji perskaitė pranešimą apie Čarlzo Klansio nužudymą. Straipsnis buvo išspausdintas stambiu šriftu; jame buvo kalbama apie paieškas miške ir apie įtariamojo Ričardo Darkės areštą. Be to,pranešama apie Klansio motinos mirtį ir susijaudinimą, kuris vyravo senojoje kolonijoje. Straipsnyje buvo paskelbtos detalės, sukrėtusios Eleną. Ar reikia pridurti, kad tai lietė laišką, kurį ji adresavo Klansiui ir kurį pametė Darkė! Natčezo laikraščio skiltyse šie įvykiai buvo išvardinti tik trumpai, nes ir pats leidėjas dar nežinojo visų smulkmenų; betgi

ir to pakako, kad Eleną pagautų neviltis. Vien pranešimas apie mylimo žmogaus mirtį galėjo sukrėsti, jau neminint gėdos dėl jos santykių su Klansiu pagarsinimo. Visa tai pranoko išdidžios merginos jėgas. Laikraštis iškrito iš rankų, ir Elena be sąmonės sukniubo ant kėdės. Jos vargšė širdis plakė taip stipriai, tarytum norėtų ištrūkti iš krūtinės.

XVI skyrius

ŠMĖKLOS GATVĖJE

Vieną ramų pavasario vakarą, kada mėnulis švietė taip ryškiai, kad naktinių drugelių blizgėjimas buvo matomas tiktai tamsiame šešėlyje, Elena ir Džesė Armstrong sėdėjo balkone, apraizgytame vynuogių girliandomis. Balkonas priklausė senamadiškos architektūros pastatui, kuris tuo metu buvo centrinis Načiotocheso viešbutis. Abiejų seserų veidų išraiška buvo tokia skirtinga, kaip ir šių veidų atspalviai. Rožinius Džesės skruostus žvalino gražios duobutės, o jos žydrose akyse švietė gyvenimo troškulys; praeityje ji neturėjo jokių karčių prisiminimų, ateityje — jokių rūpesčių. Ji gyveno tiktai dabartimi — nuostabia, laiminga, tikra, ir šią minutę laukė savo jaunikio. Diupre žadėjo ateiti, ir moteriškas instinktas jai sakė, kad jis būtinai tesės savo pažadą. Bet kokia buvo Elena su savo liūdna praeitimi, kankinančia dabartimi ir sunkiomis mintimis apie ateitį? Juoda blizgančių plaukų spalva, niūri veido išraiška, įkritę skruostai, beviltiška kažkada buvusių puikių, valdingų akių išraiška — visa tai sudarė ryškų kontrastą su linksmu Džesės veideliu. Elena, žinoma, turėjo rimtą tokio didelio liūdesio priežastį, nes paskutiniai įvykiai galėjo palaužti ir tvirčiausią būdą. Prie viso prisidėjo dar gėdos jausmas — jos laiško Klansiui turinys dabar buvo visiems žinomas. Vis dėlto, apie laišką ji mažai galvojo; kaip mielai ji būtų ištvėrusi bet kokį pažeminimą, jeigu šituo būtų galima prikelti Čarlzą Klansį. Jo mirtis slėgė dar ir todėl, kad ji andai taip negerai apie jį galvojo.

— Susiimk Elena,— pasakė Džesė, kreipdamasi į seserį.— Atsimink, kad yra daug žmonių, kurie kentėjo ne mažiau už tave.

— Ne, ne, jeigu jie būtų taip kentėję, tai po to nebūtų galėję atsigauti. Bet ar gali būti kitaip? Tikros moterys, kaip tu ir

aš, Džese gali mylėti tiktai vieną vienintelį kartą, ir jeigu ši meilė nelaiminga, tai tolimesnis gyvenimas jau nebeturi jokios prasmės. Ak, jeigu aš galėčiau numirti!

— Ne, sesute, prašau tave, nekalbėk taip; man labai sunku girdėti tavo žodžius. Laikas viską pakeis — laikas ir mūsų naujas gyvenimas Teksase. Aš tvirtai įsitikinusi, kad tavęs dar laukia ir laimė, ir džiaugsmas.

— Manęs — niekada!

Šis ryžtingas atsakymas taip paveikė Džesę, kad ji daugiau nebandė raminti sesers; ji suprato, kad užuojauta dabar bevil-tiška. Be to, kas minutę ji laukė savo mylimojo, nenuleisdama akių nuo gatvės ir atidžiai stebėdama praeivius pro žalumą, supančią balkoną; pagaliau prisiartino prie verandos turėklų ir dar įdėmiau ėmė žvilgčioti į praslenkančius veidus, vildamasi tarp jų atpažinti laukiamą žmogų. Visas dėmesys, žinoma, buvo sutelktas į vyrus. Moterys, tiek baltosios, tiek ir juodaodės, praeidavo nepastebėtos. Ir iš vyrų Džesė niekuo kitu nesidomėjo, kaip tik turinčiu pasirodyti Luji Diupre. Taip ji galvojo, sto-vėdama balkono šešėlyje. Bet šį kartą suklydo. Gatvėje pasirodė žmogus, kuris ją sudomino, arba, tiksliau, sukėlė baimę, jei ne pasibjaurėjimą. Tai buvo milžiniško ūgio vyras. Jis ėjo šaligatviu, bet prieš viešbučio balkoną sustojo ir pažvelgė pro verandos gro-teles į viršų. Jau jo figūra buvo paženklinta kažko atstumian-čio, kažkokio begėdiško akiplėšiškumo. Betgi visa tai atrodė nie-kai, palyginus su žvėrišku veidu, kurį akimirką apšvietė lempa, kabanti prie viešbučio laiptinės. Džesė Armstrong, išvydusi prieš save šį žmogų, negalėjo susilaikyti neatšokusi nuo bal-kono turėklų; ji sudrebėjo visu kūnu ir bailiai pasislėpė už ses-sers.

— Kas atsitiko, Džese? — paklausė Elena.— Negi tu išvy-dai ką nors nemalonaus; ar kas ištiko Luji?

— Ne, ne, Elena, aš ne Luji pamačiau.

— Tai ką tokį?

— Ak Elena,— atsakė Džesė,— ten apačioje stovi baisios iš-vaizdos žmogus — milžiniško ūgio ir su tokiu veidu, kuris kiek-vieną gali išgąsdinti. Aš jau keletą kartų jį sutikau, kai išeidavau viena pasivaikščioti, ir kiekvieną sykį, kai jį pamatau, man daro-si baisu — pati nežinau kodėl.

— Ar jis kaip nors šiurkščiai pasielgė su tavimi?

— Ne, bet atrodo, kad jis gali ryžtis bet kam. Jis taip keis-

tai žvelgia į mane iš po savo plačiabrylės skrybėlės, kuri visada užsmaukta ant akių. O tos akys! Jos siaubingos kaip aligatoriaus. Aš vėl mačiau jas, kai jis praėjo pro šalį ir sustojo prieš žibintą. Jeigu neklystu, jis ir dabar stovi prie įėjimo.

— Pažiūrėsime į šias aligatoriaus akis; galbūt man pavyks jį priversti ateityje laikytis kuo toliau nuo čia.

Vyresnioji sesuo be jokios baimės priėjo prie balkono turėklų ir pažiūrėjo į gatvę; ji pamatė praeinančius žmones, tarp kurių buvo ir vyrai, bet nė vienas iš jų nebuvo panašus į Džesės aprašytąjį. Bet štai gatvėje pasirodė kitas, kuris iš pradžių savo eisena, o po to figūra ir veido išraiška patraukė Elenos dėmesį. Jis taip pat sustojo prieš viešbutį — greičiausiai per klaidą. Tuo metu ant jo krito ryški žibinto šviesa. O, jis turėjo bijotis šviesos, nežiūrint, kad pats įvarė baimės jį stebinčiai merginai. Greitai ji atsitokėjo ir atsitraukė nuo turėklų, norėdama prieiti prie sesers. Bet Džesės jau nebebuvo balkone, nes atėjo Luji Diupre. Tad Elena pasiliko viena piaco šešėlyje, stipriai plakančia širdimi. Kokią minutę ji stovėjo nejudėdama ir drebėdama iš baimės, nes ją taip pat išgąsdino vaiduoklis, pasirodęs gatvėje.

XVII skyrius

VIEŠBUTYJE „CHOKTO VADAS“

— Atleiskite, nepažįstamasis, jeigu nutrauksiu jums laikraščio skaitymą. Žinoma, labai pagirtina plėsti savo žinias, bet mes visi, čia dalyvaujantieji, sumanėme išgerti „apsukinę“. Ar nenorite prisidėti?

Šį ne visai mandagų monologą ištarė vidutinio amžiaus, septynių pėdų aukščio žaliūkas, apsivilkęs šiurkščiu friziniu durtiniu; už odinės juostos jam kyšojo didelis peilis ir Kolto revolveris. Šiam apsiginklavimui ir dideliems batams, užtemptiems aukščiau kelių, visiškai pritiko žvėriška fizionomija su pabrinkusiais nuo besaikio girtuokliavimo skruostais, su drumstomis, krauju užlietomis akimis, storomis lūpomis ir kreiva nosimi, tikriausiai sužalota muštynėse. Jo gelsvi plaukai atrodė truputį tamsesni už antakius; skruostai ir smakras buvo glotnūs, storas buliaus kaklas, kuriam, norint jį išgelbėti nuo budelio kilpos, reikėjo patikimesnės apsaugos negu barzda.

Lankytojas, į kurį buvo kreiptasi, buvo visai kitokios išvaizdos, nors ir ne mažiau atstumiančios. Jis atrodė apie dvidešimt dvejų metų; veido oda tamsi, numirėliška; ant viršutinės lūpos matėsi melsvoki ruoželiai, tarsi dėl ką tik nuskustų ūsų; juodos kaip anglis, nemalonios išraiškos akys bailiai žvalgėsi iš po plačiabrylės skrybėlės. Sudėtas jis buvo neprastai, bet pernelyg platus apsiaustas gulėjo labai negrabiai, ir įdėmus seklys tuoj pat būtų atpažinęs žmogų, persirengusį, tačiau neturėjusį sau tinkamų rūbų. Galbūt tai turėjo galvoje, nors ir nebūdamas seklys, storžieviškas milžinas, pakvietęs jį išgerti.

— Dėkoju,— atsakė pakviestasis.— Aš jau gėriau. Tikiuosi, jūs man atleisite.

— Velniai mane rautų, jeigu aš tai padarysiu; šį kartą neatleisiu, nepažįstamasis! Čia egzistuoja paprotys išgerti visiems kartu bent pirmąkart susitikus. Tai kaip?

— O, tokiu atveju aš sutinku,— atsiliepė šis, padėjęs laikraštį ir prieidamas prie stalo.— Filis Kvantrelis ne toks žmogus, kad būtų abejingas, jei kalba sukasi apie išgėrimą. Bet kadangi aš, džentelmenai, svetimas šioje draugijoje, tai leiskite man pavaišinti jus.

Žmonių, pavadintų džentelmenais, buvo septyni ar aštuoni, bet nė vienam iš jų netiko šis epitetas todėl, kad jie visi atrodė visiškai verti milžino frizine liemene.

— Ne, ne,— sušuko kai kurie, norėdami pateisinti jiems duotą titulą bent dosnumo prasme.

— Čia niekas iš svetimšalių neturi teisės vaišinti. Jūs gersite su mumis, misteri Kvantreli.

— Pirma taurelė mano sąskaita,— ištarė frizinis durtinys įsakmiu tonu.— Paskui tegu kiekvienas geria, kiek nori. Na, Džoni, nešk šen. Man — brendžio.

Smuklės tarnas, kuriam buvo skirti šie žodžiai ir kuris galėjo būti šios lankytojų draugijos sėbru, vienu akimirksniu, su vikrumu, būdingu jo profesijai, pastatė tiek stiklinių ir butelių su įvairiausiu turiniu, kad kiekvienas galėjo pasirinkti savo mėgstamo gėrimo; greitai prasidėjo žvalūs tostai.

Panašios scenos pietinių valstijų smuklėse vyksta kas valandą, arba beveik kas minutę. Šiuo atveju visas ypatingumas buvo tai, kad aprašomoji taverna visai nebuvo panaši į paprastas užeigas ir viešbučius. Ji buvo Načiotocheso priemiestyje, vadinamame indėniškuoju kvartalu arba ispanišku miestu, šis

pavadinimas kilo dėl to, kad gretimuose fortuose buvo apsigyvenę grynakraujai ir maišyto kraujo indėnai, o taipogi neturtingi baltieji, ispanų kilmės žmonės. Užeigos iškaboje puikavosi lietaus nuplautas indėno atvaizdas su plunksnomis ir kariška ginkluote, su užrašu: „Chokto vadas“. Užeiga priklausė vienam pasiturinčiam meksikiečiui — beje, gana tamsios kilmės, o smuklės tarnas Džonis, jau supažindintas su skaitytojais, save laikė airiu, nors ir jis savo kilmės mįslingumu nenusileido šeimininkui. „Chokto vadas“ priimdavo keliautojus ir aprūpindavo juos maistu ir nakvyne. Lankytojų čia niekada netrūkdavo, nors šiandieniniai buvo visai kitos rūšies; niekas nebūtų galėjęs pasakyti, iš kur jie atvyko ir kur keliauja. Kadangi užeiga buvo įsikūrusi ne prie viešo kelio, o miesto dalyje, retai lankomoje padorių žmonių, tai šeimininkas mažai rūpinosi savo svečių reikalais. Žmogui, atsitiktinai čia pakliuvusiam, smuklė būtų pasirodžiusi kažkuo panaši į pigius nakvynės namus, kuriuose surasdavo prieglaudą pirkliai, medžiotojai, traperiai ir indėnai išnešiotojai; kai kada tarp jų, žinoma, pasitaikydavo ir keliautojų tikrąja šio žodžio prasme, kuriems ištaigingi viešbučiai mieste per brangūs, arba žmonės, dėl kokių nors kitų priežasčių pamėgę „Chokto vadą“ labiau už kitas panašios rūšies įstaigas. Tokia buvo taverna, kur už bendro stalo sėdėjo Filis Kvantrelis su septyniais ar aštuoniais sugėrovais, kurie taip akiplėšiškai pareikalavo iš jo tapti išgertuvių draugu.

Po pirmos „apsukinės“ taurelės, Kvantrelis įsakė paduoti antrą, o paskui dar du iš kompanijos pasirūpino atlikti tą patį. Iki tol per rankas ėjo brendis arba „verčiantis akis“ viskis bet, galiausiai, Kvantrelis, įkaitintas alkoholio garų, suriko šampano. Šio gėrimo padorūs traperiai nebūtų turėję per akis, nors jis ten dažnokai ir pakeičiamas agrastų sultimis. Džonis, vikriai ėmęsis atkimšinėti sidabrines galvutes, matė, kaip svetimšalis išsitraukė iš kišenės prikimštą piniginę. Tai visai nesiderino su šiurkščiais, varganais jos savininko rūbais. Niekas neleido sau pareikšti garsiai kokių nors pastabų dėl to, juolab, kad „Chokto vado“ traktieriuje jau priprato prie panašių kontrastų. Tiktai vienas iš dalyvaujančių atkreipė į tai ypatingą dėmesį: būtent milžinas, kuris įtraukė naujoką į šaunią draugiją ir atrodė lyg ir jos vadas. Draugai vadino jį tiesiog Džimiu Borlaze, kiti, neturintys šios teisės, kreipdavosi „misteri Borlaze“; pagaliau, kai kurie pridėdavo kapitono titulą. Kaip ten bebūtų, jis visą

lėbavimo laiką nenuleido akių nuo naujojo pažįstamo ir sekė kiekvieną jo judesį.

Kada supùtojo šampanas, pokalbis tapo gyvesnis ir sukosi apie įvairius dalykus; bet daugiausia buvo šnekama apie žmogžudystę, padarytą Misisipės valstijoje. Šios žmogžudystės aprašymas buvo išspausdintas laikraštyje, gulinčiame ant stalo. Nužudytąjį vadino Čarlzu Klansiu, įtariamas žudiku buvo Ričardas Darkė, Misisipės plantatoriaus sūnus. Toliau laikraštyje buvo rašoma, kad užmuštojo kūnas dar nesurastas, bet atlikus paieškas nusikaltimas nekelia abejonių. Kaltinamasis areštuotas ir pasodintas į kalėjimą, tačiau jam, padedant be žinios dingusiam sargui, pavyko išvengti teisingumo rankos. Straipsnis taip pat svarstė galimus nusikaltimo motyvus, kartu minėjo vienos jaunos merginos, Elenos Armstrong, vardą; be to buvo pranešama apie laišką, pamestą pabėgusiojo ir jame buvusią nuotrauką; nekėlė abejonės, kad įtariamasis, taipogi ir kalėjimo sargas buvo G. t. t.— done to Texas — išsireiškimas, tuo metu labai paplitęs Jungtinėse Valstijose, norint paženklinti bėglius, kurie nebuvo teismo išteisinti. Pagyvėjęs ginčas apie šį nusikaltimą įkvėpė paprastai tylintį Borlazę, kurį taip pat paveikė didokas išgerto vyno kiekis, ūmai dideliam savo sėbrų nustebimui, jis smogė kumščiu į stalą ir sušuko:

— Šis Darkė, velniškai laimingas. Aš užmokėčiau šimtą dolerių, kad atsidurčiau jo vietoje!

— Kodėl, Džimi? — Kaip kaip, misteri Borlaze? — Kodėl, kapitone? — pasigirdo iš visų pusių.

— Kodėl? — tarė Borlazė, antrąkart tvojęs kumščiu į stalą, kad net stiklinės suskambėjo.— Ogi todėl, kad šis Klansis, padedant kitam niekšui, medžiotojui Simeonui Vodlėjui, patraukė mane į teismą, sudarytą iš pusės bukagalvių meksikiečių, ir tikino, kad aš pavogiau jo arklį. Tie galvijai, žinoma, patikėjo; mane pririšo parai prie gėdos stulpo ir privertė plakti botagu... Taip, bičiuliai, prispyrė prakeiktą meksikiečių negrą čaižyti mane taip, kad ant mano nugaros iki šiol liko randai. Aš nesigėdiju jums apie tai prisipažinti, kadangi kiekvienas mūsų išbandė ką nors panašaus! Tačiau mane varo į pasiutimą tai, jog Klansis išvengė mano keršto; aš juk žinojau, kad jis ruošiasi persikelti su saviškiais į Teksasą. Dabar mano planas iširo, ir velniai rautų šitą Ričardą Darkę, kuris sumaišė mano kortas!

— Velniai rautų Ričardą Darkę! — sugriaudėjo choru da-

lyvaujantieji taip garsiai, kad sudrebėjo „Chokto vado“ sienos.

Lėbavimas už Kvantrelio pinigus tęsėsi iki vėlaus vakaro ir kai kurie dalyviai negalėjo atsistebėti, kokiu būdu neturtingai apsirengęs žmogus galėjo taip dosniai švaistytis pinigais. Bet Borlazė buvo įžvalgaus proto vyras ir pastebėjo daug ką, kas galėjo paaiškinti ir net išspręsti šią mįslę. Tariamasis Filis Kvantrelis, stovintis šalia jo su šampano taure, išsiėmė nosinę, kad nusivalytų lūpas. Nosinė nukrito ant grindų, ir Borlazė ją pakėlė, bet savininkui iškart negrąžinęs, pažvelgė į ženklą. Apie vidurnaktį, kada didesnė dalis lėbautojų atsigulė miegoti, ir kambaryje pasiliko Borlazė su savo naujuoju bičiuliu, jis pasilenkė prie Kvantrelio ausies ir tarė ramiu tonu:

— Jūsų vardas ne Filis Kvantrelis, o Ričardas Darkė!

Nepažįstamasis suvirpėjo, tarsi po kėde būtų pajudėjusi barškuolė gyvatė; jis pašoko iš vietos, bet vėl atsisėdo ir ėmė drebėti taip, kad vynas išsiliejo iš stiklinės ant aslos, pabarstytos smėliu. Šis sujudimas negalėjo likti nepastebėtas; laimei, iš lankytojų kambaryje nieko nebuvo; net Džonis išėjo į virtuvę, kad paruoštų vakarienę. Draugužiai sėdėjo vieni.

— Jūs nors pagailėtumėte savo vyno, misteri Darke,— tęsė Borlazė.— Čia nėra liudytojų, ir aš manau, jog mes supratome vienas kitą. Visų pirma atsakykite tiesiai į mano klausimą: ar jūs iš tikrųjų Ričardas Darkė, ar ne? Jei taip, tai jums nėra ko bijotis; tiktai, prašau kalbėti be išsisukinėjimų, nes priešingu atveju jūs atsidursite blogajame Džimio Borlazės sąraše.

Persirengęs žmogžudys vis dar negalėjo atsitokėti ir delsė atsakyti, bet neilgai, kadangi gerai suprato, jog užsispyrimu čia nedaug ką laimėsi. Borlazė, nepaisant išgerto vyno, buvo šaltas kaip akmuo ir griežtas lyg tardytojas. Jo apsiblausiusių akių žvilgsnis kalbėjo: „tiktai sumeluok, ir aš tapsiu tavo mirtinu priešu“; už atvirą prisipažinimą jis žadėjo saugumą ir draugystę, bet tokią draugystę, kokia gali egzistuoti tarp dviejų nusikaltėlių. Pabėgęs žmogžudys šitą jautė, o tai, kad Borlazė papasakojo apie save ir apie savo neapykantą Klansiui, įkvėpė jam pasitikėjimą. Todėl nedvejodamas prisipažino:

— Taip, aš Ričardas Darkė.

— Labai gerai, mėgstu tiesų atsakymą,— tarė Borlazė.— Nors jūs nieko nebūtumėte laimėjęs, jeigu būtumėte sugalvojęs neprisipažinti. Mes taip pat neveltui priversti slapstytis pusę gyvenimo, ir tuoj pat pastebime, jeigu kas kitas pakliuvo į tokią

pačią bėdą. Kada jūs pirmą kartą pasirodėte šiame viešbutyje, aš iš karto pajutau, kad jūsų reikalai klostosi nekaip; tiktai negalėjau įspėti, kur pakastas šuo, bet štai šiandien vakare kai kas paaiškėjo, kada aš išvydau, kaip jūs skverbėtės prie viešbučio, sekdamas vieną iš Armstrongo dukterų.

Darkė nustebo, bet nejučiom paklausė:

— Argi jūs mane sekėte?

— Dar ko! Bet ar galėjo būti kitaip, kai ir aš atėjau tenai su tais pačiais ketinimais. Jūsų poelgis truputį suglumino mane, nes, sprendžiant iš jūsų išvaizdos, niekaip nesugebėjau numatyti, kad čia meilės intriga. Sutiksite, jog tatai būtų buvę truputį juokinga.

— Nežinau,— atsiliepė tas su kartėliu.

— Man bent taip atrodė, kolei aš neužklupau jūsų čia su laikraščiu rankose; šitą laikraštį aš jau perskaičiau ir todėl galėjau nutuokti, kas atsitiko. Viena iš panelių, gyvenančių viešbutyje, apie kurią kalbama laikraštyje, vadinasi mis Elena Armstrong, o žmogus, kuris ją sekė ir užmušė Čarlzą Klansį — tai jūs.

— Aš neneigiu, misteri Borlaze, kad Klansis krito nuo mano rankos; bet vis dėlto apie žmogžudystę čia negali būti ir kalbos.

— Na, nėra ko kibti prie išsireiškimų; tai nieko gero neduos draugams, o tokie mes dabar su jumis. Žmogžudystė ar gyvybės atėmimas — tatai skamba vienodai reikšmingai. Dėl to nieko neprarandate akyse žmonių, panašiai kaip ir jūs, išvytų visuomenės. Dėl to, kad jūs nudobėte Čarlzą Klansį, Džimis Borlazė netaps jūsų priešu, nors jūs ir atėmėte jam galimybę atkeršyti už save. Paliksime tai; jis mirė, ir aš tik pavydžiu jums dėl to, kad turėjote galimybę nusiųsti pas protėvius šitą niekšą. Bet ką dabar ketinate veikti?

Šitas klausimas žmogžudį gerokai prablaivė ir išvarė iš galvos vyno garus, kurie iki šiol neleido atsikvošėti. Ateitis švietė labai nemaloniomis spalvomis. Nesulaukdamas atsakymo, Borlazė tęsė:

— Jeigu jūs dar neturite konkretaus veikimo plano ir norite priimti draugo patarimą, tai siūlyčiau tapti mūsiškiu.

— Kaip turėčiau suprasti jūsų žodžius, misteri Borlaze?

— Šito aš jums negaliu čia pasakyti,— atsiliepė Borlazė, pritildęs balsą,— smuklėse ir sienos turi ausis, be to, ir Džonis

nepaliaujamai čia šlaistosi. Jeigu jisai apie jus žinotų tiek, kiek aš žinau, jus nugabentų ten, kur reikia, pirmiau, negu suspėtumėte atsigulti: juk skaitėte laikraštyje, kad už jūsų sugavimą paskirtas apdovanojimas. Džonis ir dar daugelis kitų mielai eis su manimi dalininkais, jeigu aš pranešiu jiems nors pusę to, kas man žinoma; bet jums mano išdavystės nėra ko bijoti.

— Tikiu jumis,— atsakė žmogžudys, lengviau atsiduseęs.

— Tokiu atveju viskas bus gerai; mes supratome vienas kitą,— tarė Borlazė.— Neverta ilgiau čia sėdėti; eime į mano buveinę — ten mes būsime saugūs ir galėsime dar išgerti buteliuką puikaus brendžio. Eime!

Darkė priėmė kvietimą neprieštaraudamas. Nebūtų ir išdrįsęs, nes „eime" labiau panėšėjo į įsakymą. Borlazė visiškai jį laikė savo rankose ir kiekvieną minutę galėjo išduoti teisingumui.

XVIII skyrius

VAIDUOKLIAI IŠNYKSTA

Filis Kvantrelis aiškinosi su savo naujuoju draugu Načiotocheso viešbutyje. O pulkininkas Armstrongas ir Luji Diupre svarstė nusikaltimą, padarytą senojoje kolonijoje. Elena, žinoma, jiems pranešė, kad nusikaltėlis pabėgo ir yra netoliese. Mes palikome jaunąją merginą tą akimirką, kada ji stovėjo balkone. Iš pradžių ji negalėjo atsitokėti iš baimės, bet greitai atsigavo ir jai sugrįžo ankstesnis dvasios žvalumas; vis dėlto atsisėdus į nendrinį krėslą mintys dar ilgai negalėjo nurimti: ne toliau kaip už dvidešimties žingsnių nuo jos stovėjo mylimojo žudikas — žmogus, kuris sugriovė visą jos gyvenimą. Taip, šis žmogus vėl buvo šalia jos, pabėgęs iš blogai saugomo kalėjimo ir nuo baudžiančios teisingumo rankos. Pasistengti vėl jį areštuoti? Bet kaip? Ar sušukti „žmogžudys" ir paskatinti praeivius sučiupti nusikaltėlį? Ne, tokiu būdu ji sudarys jam sąlygas pasprukti. Pirmiau, negu žmonės susirinks į jos šauksmą, jis suspės pasislėpti miške, kur jį bus nelengva surasti. Načiotochesas buvo apsuptas nepraeinamo, neliesto miško, ošiančio prie pat miesto, ir pakaktų pabėgėti šimtą žingsnių, kad surastum patikimą slėptuvę pelkėtoje glūdumoje. Elena, išaugusi tarp amerikietiškų miškų, labai gerai pažinojo Vakarų gyvenimo būdą ir su-

prato, kad prieš kieno nors piktus kėslus reikia veikti šaltakraujiškai ir labai atsargiai. Ji galvojo, kad pabėgęs nusikaltėlis jos nepastebėjo arba bent nepažino, todėl stengėsi išvengti bet kokio neapdairaus poelgio, kuris būtų galėjęs jam duoti dingstį pasislėpti. Iš visko sprendžiant, jis išbus Načiotochese dar keletą dienų, o jos galvoje susiklosčiusiam planui pakako vienos dienos ir net keleto valandų.

Ji norėjo viską, ką matė, papasakoti tėvui ir savo būsimam svainiui ir pavesti jiems areštuoti bėglį,padedant Načiotocheso policijai. Be to, šiuo metu daugiau nieko nebuvo galima imtis. Kai ji dar kartą pažvelgė į gatvę, nusikaltėlio jau nebuvo, nors jai ir pasirodė, kad mato tolumoje išnykstančio vaiduoklio figūrą.

Kol pulkininkas Armstrongas sugrįžo į viešbutį, o Diupre baigė savo t ê t e-a-t ê t e[1], buvo jau pernelyg vėlu gaudyti nusikaltėlį. Jeigu gaudytojai būtų žinoję, kokioje vietoje galima jį užklupti arba kur jis praleis šią naktį, tai negaištant būtų pakėlę ant kojų policiją; bet „Chokto vado" traktierius buvo jiems nežinomas, todėl atrodė žymiai protingiau atidėti visokius bandymus iki kitos dienos. Tai, žinoma, buvo labai klaidinga ir, deja, lemtinga mintis, nes pirmiau negu saulė savo spinduliais apšvietė Načiotocheso gatves, Ričardas Darkė jau išjojo iš miesto su pustuziniu kitų „Chokto vado" lankytojų.

Šis netikėtas išvykimas reikalauja paaiškinimo, kurį geriausiai parodo Ričardo Darkės ir Borlazės pokalbis pastarojo buveinėje.

— Aš jau klausiau jūsų, misteri Darke, ar norite tapti vienu iš mūsiškių. Kada paaiškinsiu jums šio klausimo reikšmę, tai suprasite, jog aš plušu tik dėl jūsų sėkmės. Draugai, kurie su jumis puotavo, linksma liaudis, kaip jūs pats galėjote matyti, ir Teksase mes praleidžiame laiką taip, kaip šiandieninę naktį, kadangi ten mes jaučiame tvirtą žemę po kojomis.

— Drįstu paklausti, kuo jūs verčiatės?

— Hm, mes užsiimame arklių gaudymu. Mes gaudome su lasu laukinius arklius arba mustangus, kaip juos čia vadina ir, tarp kitko, pagriebiame kartais ir ne visai laukinius. Paskui mes juos parduodame kolonistams, todėl mums ir duotas „mustangų gaudytojų" vardas. Kartkartėmis, kada sekasi blogai, mes

---

[1] Tête-a-tête (pranc.) — vienu du, tarp keturių akių.— Vertėjas

gyvename Teksaso miestuose, prie Rio Grandės, kur gyventojų daugumą sudaro meksikiečiai. Ten mes linksmai praleidžiame laiką su meksikiečių merginomis,— galiu jus dėl to užtikrinti; jums toks gyvenimas bus visai pagal skonį, nes jūs, kiek pastebėjau, neabejingas juodoms akims; galbūt tada jūs pamiršite tas, kurios žiūrėjo į jus iš viešbučio balkono.

— Į mane? — šūktelėjo sutrikęs Darkė.

— Taip, ir šios akelės priklauso tai pačiai Elenai Armstrong, dėl kurios jūs pasirinkote taikiniu savo dvivamzdžiui Čarlzą Klansį.

— Jūs galvojate, kad ji mane matė?— paklausė žudikas su augančiu nerimu.

— Ne tiktai galvoju, bet ir įsitikinęs, o taip pat ir tuo, kad ji jus pažino. Tatai buvo aiškiai matyti iš to, kaip jinai pasislėpė šešėlyje. Nejaugi jūs pats nieko nepastebėjote?

— Ne,— atsakė Darkė, sudrebėjęs iš baimės.

— Jeigu mano patarimas jums priimtinas,— tęsė Borlazė, pastebėjęs Darkės jaudinimąsi,— tai jokime su manimi į Teksasą, meksikiečių merginos greitai išmuš iš jūsų galvos kvailystes! Po pirmojo fondango, kurį su jomis sušoksite, jūs pamiršite apie šitos mis buvimą. Patikėkite Džimiu Borlaze.

— Niekada! — suriko Darkė, dėl savo nedoros aistros užmiršdamas visą padėties pavojingumą.

— Vadinasi,— tarė Borlazė,— jūs nelabai branginate savo gyvybę. Rytoj, apie pusiaudienį Načiotochese bus taip karšta, kad jūs jame nenusėdėsite — visa tai tikra, kaip ir tai, jog jūs dabar sėdite ant šios kėdės.

Darkė pašoko iš vietos, tarsi jam jau būtų pasidarę pernelyg karšta.

— Tyliau, Fili Kvantreli,— tęsė teksasietis.— Šitaip skubintis neverta. Pavojus gresia tik tuo atveju, jeigu jus po aštuonių valandų užklups šiame kambaryje. Aš pats čia neišbūčiau net ir šešių valandų, todėl, kad, reikia prisipažinti, Džimis Borlazė, taip pat, kaip ir jūs, turi pagrįstą priežastį negaišti „Chokto vade". Iki saulės patekėjimo jis jau bus ant kojų, ir jeigu norite paklausyti gero patarimo, tai pasinaudokite juo. Norite?

Darkė dar vis delsė atsakyti. Meilė Elenai, kad ir kokia laukinė buvo ši aistra, kankino jį, ir mintis palikti merginą, galbūt, jos niekada daugiau nematyti, jam buvo sunkesnė už mirties

nuosprendį. Teksaso sukčius atspėjo jo neryžtingumo priežastį ir surado būdą ją pašalinti.

— Jeigu jau jūs taip prisirišęs prie šito sijono,— tarė jis,— tai pasilikdamas Načiotochese nieko nepadarysite. Norint būti arčiau tikslo, jums visų geriausia vykti su manimi.

— Kaip suprasti, misteri Borlaze?

— Suprasite ir be mano paaiškinimų, kai jums pranešiu kai ką, Kvantreli. Jums atrodo, jog neturėsite jėgų pamiršti tą merginą. Tikiu jumis ir atvirai prisipažinsiu, kad Džimis Borlazė taip pat negali išmesti iš galvos jaunesnės jos sesers. Aš ir neįtariau, kad mane gali užvaldyti panašus jausmas. Betgi tatai įvyko, ir priežastis — jos mėlynos akys — velniai jas rautų! Nejaugi jūs galvojate, kad man malonu išvykti ir palikti ją? Nė už ką, velniai griebtų! Ji turi man priklausyti, nors tektų ją išsigabenti iš pragaro!

— Aš jūsų nesuprantu,— sumurmėjo Darkė.

— Su laiku suprasite,— atsakė Borlazė.— Aš džiaugsiuosi, jeigu jūs su manimi keliausite. Dabar užteks, jeigu aš jums pasakysiu, kad Teksase jūs surasite savo Eleną.— Nelaukdamas savo paskutinių žodžių atgarsio, jis tęsė.— Na, Ričardai Darke, arba Fili Kvantreli, jeigu šis vardas jums labiau patinka, ar norite tapti vienu iš mūsiškių?

— Taip!

XIX skyrius

ŽVILGSNIS Į SENĄJĄ KOLONIJĄ

Ričardo Darkės pabėgimas iš miesto kalėjimo neilgai liko paslaptimi. Areštuotasis nesuspėjo išbūti ir keleto valandų už grotų,ir jo tėvas gavo leidimą aplankyti sūnų, kadangi žmogui su jo turtu negalima buvo to uždrausti. Efraimas Darkė buvo turtingas, o su pinigais, kaip žinoma, visada ir visur daug ką galima pasiekti. Todėl, kada teisėjai atėjo į kalėjimą ir rado jį tuščią, jiems ilgai galvoti neteko. Kalėjimo sargas buvo labai abejotino autoriteto ir paskutiniu metu elgėsi taip įtartinai, kad jau buvo galvojama jį atleisti iš užimamų pareigų. Efraimo Darkės ir jo sūnaus laimei nesuspėta. Kalėjimo sargui, Džojui Charknesui, netoli kalėjimo buvo pastatyta trobelė, kurią teisėjai nedels-

dami apieškojo, tačiau jo nerado, o vėliau jis kolonijoje nebepasirodė.

Misisipės valstijoje žmogžudystės ir pabėgimai iš kalėjimų pasitaiko taip dažnai, kad mūsų aprašytas atsitikimas neilgai domino visuomenę, juo labiau, kad jį užgožė kiti įvykiai, atkreipę į save visuotinį dėmesį. Vodlėjus tesėjo savo žodį ir niekuo oposumo medžiotojo neišdavė; tatai jam ir nesunku buvo padaryti, kadangi, neradus lavono ir pasprukus kaltinamajam, apie tolimesnį tardymą negalėjo būti ir kalbos. Todėl Bilis galėjo būti visiškai ramus, ir ne tiktai jam, bet ir visiems kitiems plantacijos belaisviams prasidėjo geresni laikai: nelaimė truputį sutramdė senąjį Efraimą. Efraimas Darkė dabar jau nesidžiaugė įsigijęs Armstrongo dvarą, ir pardavė jį pašaliniam žmogui, kuris nors ir pakeitė kai ką į gerą pusę, tačiau negalėjo visuomenėje išdildyti malonių prisiminimų apie narsųjį pulkininką ir jo mielas dukteris.

Pasilikusioje Klansi našlės sodyboje taip pat įvyko pasikeitimų. Jos nedidelis ūkis turėjo skolų, o kadangi sūnus nesirodė ir dėl to taip pat buvo laikomas mirusiu, tai sodyba buvo parduota iš varžytinių; plantacija perėjo į svetimų rankas, visas seno airių džentelmeno turtas buvo išsklaidytas kolonistams, namelis liko visiškai tuščias. Netgi Klansio šuo, vaidinęs šioje istorijoje reikšmingą vaidmenį, nepasiliko senoje vietoje ir buvo priglaustas Simeono Vodlėjaus namuose.

Tokie buvo senosios kolonijos reikalai; praslinkus keletui savaičių po tragiško įvykio, apie jį, ko gero būtų ir pamiršę, jeigu ne viena aplinkybė, palaikiusi susidomėjimą ir skatinusi naujiems ieškojimams: vis dar nebuvo surastas lavonas. Nepraeidavo ir diena, kad dingusiojo draugai ir pažįstami neužduotų sau klausimo, kas atsitiko lavonui? Kadangi skaitytojas, be abejonės, pergyvena dėl kolonistų smalsumo, tai pasistengsime išaiškinti, papasakoję vieną nuotykį, kuriame svarbiausiu veikiančiu asmeniu yra žmogus, mums šiek tiek pažįstamas.

Veiksmas vyksta po kiparisu, kur Ričardas Darkė nukreipė į priešininką, kaip jis pats sakė, savo mirtiną šūvį. Po to, kai žudikas pasišalino, miške įsivyravo mirtina tyla, nes aidintys šūviai išgąsdino visus nuolatinius miško gyventojus: paukščius, vabzdžius, roplius ir žinduolius. Pauzė, stojusi po jų naktinio koncerto, dar nenutrūko, kai pasigirdo garsai, nepriklausantys jų orkestrui. Tai buvo atsinaujinęs šuns staugimas, to paties,

į kurį šaudė Ričardas Darkė; ištikimas gyvulys, kliudytas kulkos, nepabėgo namo, bet grįžo į tą vietą, kur išsiskyrė su savo šeimininku. Šį kartą šuo nepatyrė jokių kliūčių, kadangi žmogžudys skubiai tolo nuo nusikaltimo vietos. Gyvulys iš pradžių artinosi bailiai šliaužiamas pilvu, bet paskui įsidrąsino, kai pastebėjo, jog priešas pasišalino. Pasiekęs tą vietą, kur po medžiu vyko dvikova, šuo ištiesė kaklą ir apsidairė nustebęs, kad nematyti šeimininko, o vietoj jo kūpsojo didelė samanų krūva. Šuo nekantriai sulojo, nuleido snukį ir apibėgo aplink medį; pagaliau jis sugrįžo į ankstesnę vietą, iš kurios sklido šviežio kraujo kvapas. Akimirksniu jis prišoko prie krūvos ir ėmė taip kapstyti samanas, kad greitai pasirodė viršutinė kūno dalis: galva, krūtinė, pečiai ir rankos; tada šuo pripuolė prie šeimininko lavono, gailiai sustaugė ir ėmė laižyti jo dar šiltą veidą. Pagaliau jis pabėgėjo į šalį, ir jo kurtus kauksmas pavirto garsiu, plyštančiu lojimu, kuris toli aidėjo miške. Šį lojimą išgirdo Ričardas Darkė ir paspartino savo žingsnius. Lojimas taip pat pasiekė ir oposumų medžiotojo klausą, kuris dar tvirčiau apglėbė rankomis medį, tarnaujantį jam slėptuve; pagaliau šį lojimą išgirdo trečias žmogus ir taip pat išsigando.

Šis trečias žmogus plaukė valtimi per miško pelkę; jis ką tik išsiyrė iš stovinčio pelkės vandens į tekantį, ir jo ausis pasiekė gailus staugimas, slopinamas miško tankumyno. Nepažįstamasis plaukė lėtai ir be triukšmo, judėdamas pirmyn labai atsargiai; išgirdęs šuns lojimą, jis ūmai sustojo, tarsi smarkiai nusigandęs. Jo valtis buvo grubios formos ir priklausė vadinamoms d u g o u t, t. y. buvo išskaptuotas medžio kamienas. Pro rūko prieblandą ir šešėlius, metamus kiparisų, galima buvo įžiūrėti Herkuleso sudėjimo vyrą, drąsiu, simpatišku, bebarzdžiu veidu; jo spalva, panaši į ką tik išdirbtą odą, liudijo, kad plaukiantysis mulatas. Jo drabužiai buvo šiurkštūs dryžuoti marškiniai, kelnės, suveržtos juosta iš tos pačios medžiagos. Ant galvos laikėsi nedidelė basoninė skrybėlė. Pagal šiuos požymius kiekvienas, gerai pažįstantis Misisipės gyventojus ir atkreipęs dėmesį į plaukiančio žmogaus atsargius judesius, be vargo būtų atpažinęs pabėgusį vergą. Tai iš tikrųjų buvo pasprukęs belaisvis. Nenuostabu, jog išgirdęs šuns staugimą, jis ištraukė iš vandens irklus, kadangi jų teškenimas galėjo išduoti. Bėglys ėmė klausytis ir leido dug out'ui plaukti pasroviui, nors tai buvo ne upė, o greičiau didelės lagūnos šaka, kuri nešė mulatą tolyn nuo

pavojingos vietos. Kolonijos buvo išsidėsčiusios kur kas aukščiau lagūnos ištakų ir kaip tik iš ten sklido pavojingi garsai, privertę bėglį sustoti. Jis plaukė iš savo slėptuvės per kiparisų pelkę į kitą slaptą vietą ant kranto, kur tikėjosi susitikti su jam ištikimu žmogumi iš kolonijos ir gauti maisto. Šuns lojimas jam skelbė pavojų. Bėglys būtų ne tiktai praradęs laisvę, bet ir nežmoniškai nubaustas; palyginus su tuo, atgulti miegoti alkanam nieko nereiškė; mulatas nenustojo klausęsis. Sustiprėjus šviesai, galima buvo pastebėti, kad jo rudame veide nebuvo nė pėdsako bailumo ar panikos. Kurį laiką pasiklausęs, vergas vėl nuleido irklus į vandenį ir nuplaukė, tik judėjo dar atsargiau ir yrėsi taip tyliai, kad galėjo išgirsti mažiausią krebždesį miške. Jį nustebino, kad šuo kaukė taip gailiai. Pavojaus čia negalėjo būti, pagalvojo jis, kadangi šis lojimas toks pažįstamas, kaip mano nuosavas balsas. Tai Čarlzo Klansio šuo, o jis nepriklauso negrų gaudytojams. Bet kodėl šuo taip inkščia, ar tik ko neatsitiko šeimininkui? Na, kas bus, tas, bet aš sužinosiu, kas ten darosi!

Jis ėmė stipriau mosuoti irklais ir greit atsidūrė toje vietoje, iš kur tebesklido šuns staugimas. Prisiyręs bėglys iššoko į krantą, pririšo laivelį prie kipariso šaknų ir ėmė atsargiai skverbtis tarp medžių ten, kur lojo šuo. Nematydamas nė vieno gyvo sutvėrimo, tiktai samanomis aplipusį šunį, mulatas įsidrąsino ir išsitiesė visu ūgiu. Gyvulys, pažinęs vergą, pribėgo prie jo ir nustojo loti, bet po to vėl atšliaužė į ankstesnę vietą ir gailiai kaukdamas atsigulė šalia pusiau užkasto šeimininko kūno. Mulatas jį pastebėjo ir tuojau pažino.

Ar jis gyvas? Matyt, taip. Kad įsitikintų, bėglys atsiklaupė prie gulinčiojo ir atkapstė iš po samanų. Jis išvydo kraujuojančią žaizdą ir pridėjo ranką prie širdies. Širdis, atrodo, plaka, bet gal jis apsirinka? Mulatas suėmė savo šiurkščiais pirštais dailią Klansio ranką.

— Ir pulsą jaučiu — iš tiesų jaučiu,— sumurmėjo jis. Kad geriau įsitikintų, ėmė čiupinėti arteriją įvairiose vietose ir tai darė taip švelniai, jog atrodė, nuo jo prisilietimo priklausytų kūdikio gyvybė. Pulsas plakė ir kvėpavimas nenutrūko, tai buvo aišku. Bet ko jis galėjo imtis? Skubėti į koloniją ir pakviesti gydytoją? Šitam žygiui negalėjo ryžtis, nes būtų rizikavęs jei ne savo gyvybe, tai mažų mažiausiai laisve. Pasirodyti į akis baltiesiems reiškė savanoriškai grįžti į vergovę, iš kurios išsivadavo su tokiu vargu. Tai būtų pasiaukojimas, kuris reikalauja

išskirtinio kilnumo, ko nebuvo galima tikėtis iš vargšo bėglio. Tačiau jis, kaip supratome iš paskutinių žodžių, buvo pasiryžęs rizikuoti.

— Gyvas jis, ar ne,— vistiek jam negalima čia pasilikti. Vargšas jaunasis džentelmenas! Ką pasakytų mis Elena, jeigu jį pamatytų tokioje padėtyje... Ir kas bus, kai ji sužinos apie šią nelaimę. Bet kas žudikas? Beje, suvokti nesunku, juk pas mus yra vienas žmogus, sugebantis tokius dalykus. Iš Junonos pasakojimų aš suvokiau, kad viskas taip ir turėjo baigtis. Reikėjo jį perspėti, bet dabar jau vėlu. Velnias čia, kaip ir visur, paėmė viršų. Visagalis Dieve, kas gi atsitiks mis Elenai? Ji mylėjo jį taip karštai, kaip aš myliu Junoną, o Junona — mane. Visi išvažiavo iš čia į Teksasą. Kas bus man, jeigu aš nesurasiu būdų iškeliauti pas juos! Šiaip ar taip, pabandysiu, nors man tai ir kainuotų gyvybę.

Mulatas, kuris buvo ne kas kitas, kaip pabėgęs Darkės vergas Jupiteris, klūpėjo prie Klansio kūno, nugrimzdęs į savo niūrias mintis. Jis vėl pažvelgė į gulintį prieš save kūną ir pastebėjo kad iš žaizdos nesiliauja sunktis kraujas; v'adinasi, Klansis dar gyvas, ir Jupiteris ryžosi padėti nukentėjusiajam, nors iš pradžių ir nesuvokė, kaip tai padaryti.

— Vargšas jaunasis džentelmenas! — prabilo jis.— Gyvas jis ar miręs, būtų nesąžininga palikti jį tokioje padėtyje. Vilkai ir varnos suplėšys į gabalėlius šį gražų kūną; ne, aš negaliu jo palikti, nes jis padarė man daug gero. Nors ir vergas, ir spalvotasis, bet aš įrodysiu, kad ir po tamsia oda gali plakti kilni širdis, ko gero dar kilnesnė, negu baltųjų... Beje, o kam aš įrodinėsiu? Cha, cha, cha! Mano laimė, kad niekas nematys šito įrodymo, priešingu atveju... Tačiau ką man dabar daryti?

Pasvarstęs mulatas kažkam ryžosi, nes pasilenkė prie Klansio kūno su ištiestomis rankomis, tarsi norėdamas jį pakelti; bet tą pačią akimirką šuo, buvęs ramus, vėl pradėjo gailiai kaukti.

Bėglys sudrebėjo.

— Visagalis Dieve, ką aš darysiu su šunimi? Jeigu pasiimsiu, tai jis gali suloti ir išduoti mane negrų gaudytojams. Palikti jo taip pat negaliu. Nors jis ir nepajėgs nuplaukti iki mano prieglobsčio, bet šiaip ar taip, gali atvesti priešus čia, kur pririštas laivelis, ir jie viską supras. A — žinau!

Bėglys iš tiesų kažką sugalvojo. Jis ėmė švelniai šaukti šunį:

— Ateiki, senas žvėrie, nebijok — aš Jupiteris, tavo šeimininko draugas. Na, stovėk ramiai, aš pririšiu tau ant kaklo virvę. Tu su ja neuždusi, ji tik privers tave būti ramesniu.

Mulatas išsiėmė iš kišenės virvelę ir užrišo ant nesipriešinančio šuns kaklo. Netoliese dunksojo palmių giraitė. Jupiteris nuvedė ten šunį, ramiai ėjusį kartu, ir pririšo prie kamieno. Paskui paliko gyvulį, net neatsisveikinęs, nes teko rūpintis svarbesniais reikalais. Priėjęs prie Klansio, dar kartą apčiuopė jo pulsą ir širdies tvinksnius. Paskui savo galingomis rankomis pakėlė Klansį kaip mažą vaiką, nunešė prie pelkės, švelniai paguldė į laivelį ir atrišęs jį nuplaukė pasroviui taip tykiai ir atsargiai, kaip ir atplaukė. Jis pasirūpino, kad nepaliktų nė mažiausio pėdsako. Valtis buvo pririšta prie figmedžio šaknų, kurios kyšojo aukštai virš vandens, ir šiomis šaknimis, kaip tiltu, mulatas prasigavo su savo našta prie valties; žemė nuo laivelio iki kipariso, po kuriuo gulėjo Klansis, buvo taip tirštai apkritusi lapais, kad ir sumaniausias medžiotojas nebūtų pamatęs net raganosio pėdsakų. Todėl Jupiteris buvo tikras, kad niekas neaptiks jo slėptuvės. Ir buvo teisus.

XX skyrius

KAPINĖSE

Praslinkus mėnesiui po aprašytų įvykių vidurnaktį, kiparisų pelkės pakraštyje galima buvo pastebėti žmogų ar kažkokią į jį panašią figūrą. Tas keistas vaiduoklis ar gyvas žmogus, paėjęs keletą žingsnių pelkės pakraščiu, pasuko link šviesios proskynos, skyrusios kiparisų mišką nuo plantacijos, ir greitai pasiekė pievaitę, iš kurios matėsi tuščia trobelė, priklausiusi Klansiui. Mėnulio pilnačiai apšvietus nepažįstamojo veidą galėjai atpažinti baltąjį; jo veidas atrodė labai išblyškęs, giliai įkritusiomis akimis ir skruostais kaip po ilgos ligos; netvirti žingsniai, laipiojant per išvirtusius medžių kamienus, liudijo apie didelį išsekimą. Pasiekęs proskyną, jis sustojo ir ėmė apžiūrinėti trobelę; sprendžiant iš veido išraiškos, jis žinojo, kad trobelė negyvenama. Be to, nesunku buvo pastebėti, jog naktinis lankytojas gerai pažinojo tą vietovę; pralindęs pro krūmus, jis su pasitikėjimu pasuko takučiu, kuris vedė tiesiai prie namo. Ėjo labai atsargiai ir apsidairydamas į šalis, matyt, nenorėdamas, kad kas pastebėtų.

Tačiau nebuvo ko bijoti tokį vėlų metą; plantacijoje visi miegojo, o aplink namelį daugiau kaip mylios atstumu nebuvo gyventojų. Negyvenama buvo ir trobelė. Kas ir kuriam tikslui galėjo užklysti į šią nuošalią vietą? Prie užpakalinių trobelės durų, vedančių į virtuvę, vedė dengta alėja. Lengvai paspaudus sklendę, durys atsidarė; užrakto nebuvo ir nereikėjo. Vagių kolonijoje negyveno, o ką jie ir būtų ėmę iš tuščios trobelės; visi rakandai po našlės mirties buvo parduoti aukcione, tad namelyje neliko nei šaukšto, nei lėkštės... Naktinis lankytojas įėjo į tuščią kambarį ir, nepaisant viso atsargumo, jo žingsniai tyloje aidėjo graudžiai ir iškilmingai, taip graudžiai, kaip ir sunkūs atodūsiai, kurie veržėsi iš jo krūtinės. Jis perėjo iš vieno kambario į kitą; kiekviename trumpam stabteldavo ir liūdnai apsidairydavo. Našlės miegamajame išbuvo ilgiausiai. Ilgai žiūrėjo į tą vietą, kur anksčiau stovėjo jos lova, ir pagaliau atsiduseš tarė:

— Čia ji mirė.

Sulig šiais žodžiais gausios ašaros ėmė tekėti jo įkritusiais skruostais. Apverkęs motinos mirtį, jis išėjo iš trobelės per priekines duris. Kitoje kelio pusėje buvo akmenuotas dirvos sklypas, kuris iš dalies sudarė laukymę, iš dalies buvo apaugęs mišku ir dėl nederlingumo nebuvo dirbamas. Šis sklypas priklausė Armstrongų dvarui ir ankstesnių jo šeimininkų buvo paverstas visos kolonijos kapinėmis. Pačios kapinės niekuo neišsiskyrė nuo supančios vietovės, neskaitant mažų kauburėlių, žyminčių kapus. Tokių kauburėlių buvo keletas dešimčių, ir ant kiekvieno jų gulėjo tašyta plokštė su užrašu; nuo laiko ir darganos užrašai, žinoma, išsitrynė, tad neįmanoma buvo jų perskaityti; tiktai viena plokštė, ryškiai apšviesta mėnulio, buvo visiškai nauja ir aiškiai išsiskyrė iš kitų paminklų. Žmogus, ką tik lankęs našlės trobelę, pasuko tiesiai prie šio paminklo, tarytum jį būtų ten vedusi kažkieno nematoma ranka. Kapas dar nespėjo apaugti žole, užrašas ant akmens buvo šešėlyje, nes mėnulis švietė iš kitos pusės; nepažįstamasis turėjo pasilenkti, kad įžiūrėtų raides. Ant lentos, turinčios paprasčiausio paminklo formą, buvo iškirstas vardas: K a r o l i n a K l a n s i.

Perskaitęs užrašą, naktinis lankytojas vėl ėmė raudoti ir krito ant kapo. Nekreipdamas dėmesio į šaltą rasą, jis apkabino ir bučiavo žemę, kaip gyvą, mylimą būtybę; tai tęsėsi keletą minučių. Pagaliau greitai atsikėlęs, jis susijaudinęs sušuko:

— Motinėle, motinėle, aš dar gyvas! Aš čia, o tu, o Dieve, tu mirei! Tu negali manęs matyti, negali manęs girdėti!

Jis ištarė šiuos žodžius prislėgtas liūdesio, vos suvokdamas, ką sako. Paskui šaltakraujiškumas vėl jam sugrįžo. Kančios išraišką veide pakeitė rūstumas; švelnūs bruožai tarsi išnyko ir liūdnos akys sublizgo laukine ugnimi. Jis dar kartą pažvelgė į kapą, po to į dangų, tuo momentu mėnulis ryškiai apšvietė jo veidą; jo liemuo truputį atsilošė atgal, o nuleistos rankos mėšlungiškai susigniaužė į kumščius:

— Prisiekiu dangumi, spindinčiu virš mano galvos,— sušuko jis,— ir mano nužudytos motinos vėle, prisiekiu nenurimti iki to laiko, kol nesurasiu jos žudiko. Dieną ir naktį, vasarą ir žiemą aš jį persekiosiu jo pėdsakais, kol neužmušiu žmogaus, kuris padarė mane nelaimingą, nužudė mano motiną ir pavertė dykviete mūsų plantaciją. Niekše, negalvok, kad tu pasprukai nuo manęs. Teksasas, kur tu pabėgai, ne toks didelis, jo prerijos ne tokios plačios, kad paslėptų tave nuo mano keršto. Jeigu nesurasiu tavęs ten, tai seksiu tave nors iki pasaulio krašto, prakeiktas Ričardai Darke!

— Čarlzai Klansi!

Jis atsisuko kaip pervertas kulkos. Jo vardą ištarė žmogus, stovintis už šešių žingsnių nuo kapo.

Nelauktas svečias buvo ne kas kitas, kaip Simeonas Vodlėjus, kuris, pamatęs naktinį pakeleivį ir stebėdamasis jo elgesiu, nusekė paskui jį iki kapinių; čia miško tankumyne pririšo savo arklį ir pėsčiomis prasibrovė iki Klansio trobelės, kad patogiau stebėtų keistą reiškinį. Senasis medžiotojas, nelaisvas nuo prietarų, būdingų jo luomui, iš pradžių palaikė naktinį keliautoją šmėkla; prieš jį, tarp kapų, stovėjo žmogus, kurį jis laikė mirusiu. Vis dėlto, jis neilgai buvo apimtas baimės, kadangi jaunojo draugo mirtis, neradus lavono, jam atrodė abejotina. Ričardas Darkė negalėjo pašalinti kūno, nes tada jis tikriausiai būtų pagriebęs su savimi nužudytojo skrybėlę ir šautuvą; jeigu negyvėlį sudraskė vilkai ir varnos, tai turėjo likti bent kaulai; aligatoriai, žinoma, lengvai galėjo pagriebti žmogų, tačiau ir jie neabejotinai būtų palikę plačius pėdsakus. Ir šit senasis medžiotojas, su džiaugsmingu šauksmu „Čarlzai Klansi!“ puolė jam priešais ir apkabino savo seną medžioklės bendrą.

Klansio veido išraiška rodė, kad jis toli gražu ne taip džiaugėsi šituo susitikimu; tas pat girdėjosi ir jo balse:

— Simeonai Vodlėjau,— pasakė jis,— bet kuriuo kitu laiku aš būčiau buvęs laimingas vėl jus matydamas, bet ne dabar; aš turiu priežasčių apgailestauti, kad mes susitikome.

— Cha,— sušuko senasis medžiotojas, nustebintas šaltumo, su kuriuo buvo sutiktas jo karštas pasisveikinimas,— tikiuosi, jūs neabejojate, kad esu jūsų draugas?

— Nė kiek, Vodlėjau.

— Gerai, aš laikiau jus mirusiu, nors dažnai tuo abejojau; bet, argi, įsitikinęs, kad jūs nužudytas, nepadariau visko, kas įmanoma, kad nusikaltėlis būtų surastas ir nubaustas?

— Taip, aš girdėjau apie tai; žinau taip pat, kas atsitiko man nesant; nelaimei bėda pernelyg didelė! O Dieve pažiūrėkite — štai jos kapas, mano nužudytos motinos kapas!

— Teisybė, šis įvykis nuvarė ją į kapus.

— Taip, ir jis kaltas dėl jos mirties.

— Aš neklausiu, ką jūs turite galvoje, todėl, kad girdėjau, kaip jūs ištarėte jo vardą. Mums visiems žinoma, kad visų šių nelaimių kaltininkas — Ričardas Darkė, ir todėl jį areštavome; betgi niekšas pasislėpė, surengęs dar vieną apgavystę, kuri jam suteikė galimybę pasprukti. Iš visa ko sprendžiant, jis išdūmė į Teksasą, kadangi dabartiniu metu ten veržiasi kiekvienas, kas bijo budelio kilpos.

— Šituo jūs galite būti tikras, Simeonai Vodlėjau.

— Kaip? Argi jums kas nors žinoma?

— Nieko tikro; betgi aš turiu pagrindą taip galvoti. Vis dėlto, kol kas pakaks apie tai.

— Kaip norite. Aš tikrai džiaugiuosi, kad jūs gyvas. Papasakokite man, kaip visa tai atsitiko. Visų pirma man norėtųsi žinoti, kodėl jums toks nemalonus susitikimas su jūsų geriausiu draugu?

— Aš buvau neteisus, Vodlėjau, viską apgalvojęs kaip reikiant, aš dabar, priešingai, labai džiaugiuosi susitikimu su jumis. Aš žinau, kad galiu jumis pasikliauti.

— Be abejonės. Senuoju Vodlėjumi jūs galite pasitikėti, net jeigu būtų kalbama apie gyvenimą ir mirtį. Aš matau, kad jus slegia kažkokia paslaptis, bet nebijokite atverti man savo širdį, galbūt aš jums padėsiu.

Klansis minutę svarstė. Jie pasitraukė nuo našlės kapo ir sustojo medžio šešėlyje, kadangi jaunasis medžiotojas norėjo išlikti nepastebėtas. Vodlėjaus pasirodymas, matyt, sukėlė jam

mintį, kuri pirma neatėjo ir į galvą. Išbandyta Vodlėjaus draugystė galėjo padėti įvykdyti priesaiką, duotą prie motinos kapo. Jis trumpai papasakojo senajam medžiotojui apie savo nuotykius ir pranešė ketinąs keliauti į Teksasą — surasti žmogų, padariusį jį nelaimingą.

— Vargšė senoji gūžta,— pasakė jis, rodydamas į trobelę,— dabar ji jau man nepriklauso. Man sakė, kad viskas parduota. Laimei, žmogžudys manęs neapvogė; turėjau du ar tris šimtus dolerių, kai jis šovė į mane, ir dabar juos tebeturiu. Mes abu galime vykti į Teksasą: neįtikėtina, kad du tokie patyrę medžiotojai, kaip mudu, šautuvų pagalba nesurastume sau maisto. Ar norite mane lydėti, Vodlėjau?

— Tokiame žygyje, kaip jūsų, Čarlzai, aš pasiruošęs keliauti nors į pragarą. Simeonas Vodlėjus nebūtų vertas vyro vardo, jeigu atsisakytų tokios medžioklės! Bet reikalą būtų galima pataisyti ir čia, vietoje — kaip jūs manote? Kada bus žinoma, jog jūs gyvas, Ričardą Darkę bus nesunku vėl įvilioti į koloniją.

— Taip, bet kas man belieka daryti? Užmušti jį kaip šunį, taip, kaip jis norėjo pasielgti su manimi? Bet mane apšauks žmogžudžiu ir pakars. Teksase — kitaip; jeigu ten jį susitiksiu... Bet kam tuščiai gaišti laiką? Ar norite mane lydėti?

— Jeigu jau sykį pasakiau, tai nepakeisiu savo sprendimo; čia vyru nelaikomas toks žmogus, kuris netesi savo žodžio. Be to, aš galvojau keliauti į Teksasą pirmiau, negu susitikau su jumis; jaunasis Nedas Heivudas, kuris taip pat priklauso jūsų draugams, ketina daryti tą patį. Taigi, mes trise persekiosime Ričardą Darkę.

— Tokiu atveju mūsų bus keturi.

— Keturi? Kas gi dar, drįstu paklausti?

— Žmogus, kuriam aš daviau žodį, kad pasiimsiu į Teksasą. Jis narsus, garbingas vaikinas, nors jo odos spalva... beje, apie tai pakalbėsime kitą kartą. Dabar mes turime pasiruošti, todėl negalime gaišti nė minutės. Dar viena uždelsta diena — ir mes galime išleisti iš rankų Ričardą Darkę. Jis juk grąsina dar vienam žmogui, kurį man norėtųsi apginti, nors...

Klansio balsas sudrebėjo nuo didelio vidinio susijaudinimo. Vodlėjus atspėjo šio jaudulio priežastį, tačiau nuo klausimų susilaikė.

— Taigi,— pasakė senasis medžiotojas,— visų pirma mes privalome surasti Ričardą Darkę, kur jis bebūtų.

— Esu tikras, kad mes jį sutiksime,— pastebėjo Klansis,— ir žinau vietą, kur jis slepiasi. Ak, Simeonai Vodlėjau, kaip keistai surėdytas pasaulis. Nors šis žmogus visų laikomas žudiku, tačiau Teksase yra moteris, kuri su džiaugsmu priims jį ir paspaus jo krauju suteptas rankas. O Dieve! O Dieve!

— Kas šita moteris — apie ką jūs kalbate, Čarlzai Klansi?

— Apie tą, kuri buvo viso šio atsitikimo priežastis... apie Eleną Armstrong.

— Jūs iš dalies teisus, bet tiktai iš dalies. Nekelia abejonės, kad mis Armstrong visiškai nekaltai davė dingstį viskam, kas įvyko. Bet jeigu jūs galvojate, kad ji išties ranką Ričardui Darkei, tai labai klystate; man žinoma, kad ji neapkenčia šito niekšo taip, kaip tiktai galima nekęsti pikčiausio žmogaus. Jos širdis priklauso kitam — taip bent buvo iki šios istorijos pradžios, ir aš manau, jog ir dabar niekas nepasikeitė. Moterys su tokia prigimtimi ne lengvabūdės, kaip jūs galvojate, o kad Elena Armstrong myli kitą, o ne Darkę — aš turiu kišenėje įrodymą.

— Įrodymą? Ką jūs norite pasakyti, Vodlėjau?

— Dokumentą, kuris seniai turėjo būti jūsų rankose, nes adresuotas jums. Aš kalbu apie laišką ir nuotrauką; betgi čia, šešėlyje, šviečiant mėnuliui, mums sunku bus ką nors įskaityti. Eime pas mane, Čarlzai Klansi; iki šiol jūs daug kentėjote ir prisikamavote, bet aš pasistengsiu padėti jums atsistoti ant kojų. Aš neturiu nieko, išskyrus nuotrauką ir skiautę popieriaus, tačiau aš galvoju, kad šie menki daiktai suteiks naudą...

Džiaugsmas, užpildęs Klansio širdį, sučiaupė jo lūpas. Vodlėjaus žodžiai jam suteikė viltį. Ankstesnis rausvumas nudažė jo skruostus, ir, kada jaunasis medžiotojas nusekė į trobelę paskui Vodlėjų, jo eisenoje jau nebuvo galima pastebėti nieko, kas panėšėtų į netvirtus žingsnius. Kada pagaliau ryškioje liepsnoje ties trobelės židiniu, Klansis perskaitė Elenos laišką ir išvydo jos nuotrauką su užrašu,— jis jau nebebuvo panašus į ankstesnį silpną ligonį; jis akimirksniu pavirto išdidžiu jaunu žmogumi, suvokusiu, kad yra mylimas.

XXI skyrius

PABĖGUSIO VERGO SLĖPTUVĖ

Taigi senasis medžiotojas prie našlės kapo sutiko ne vaiduoklį, o gyvą Čarlzą Klansį. Bet kaip Čarlzas Klansis atgijo? Kur jis visą šį laiką slėpėsi ir kodėl taip ilgai niekam nepasirodė? Į kai kuriuos klausimus skaitytojas gali atsakyti, bet ne į visus. Mums žinoma, jog Klansis buvo išgabentas be sąmonės ir, matyt, negyvas pabėgusio vergo laiveliu. Šis vergas buvo pabėgęs Efraimo Darkės darbininkas. Kad išsiaiškintume visą atsitikimą, turime pradėti pasakoti nuo tos vietos, kurioje sustojome ankstesniame skyriuje.

Tą vakarą, kai buvo padarytas nusikaltimas, noras apsirūpinti proviantu [1] išvedė pabėgusį vergą iš jo slėptuvės ir nukreipė pas Čarlzą Klansį. Būtent tą dieną jis tikėjosi gauti žinių apie savo mylimąją Junoną, kadangi jau girdėjo, jog mulatė greitai išvyks iš kolonijos su savo jauna ponia. Jam taip pat buvo žinoma, kad Junona iškeliauja į Teksasą, ir jis nusprendė kaip galima greičiau pasekti paskui mylimą merginą; bet prieš kelionę jis labai norėjo dar kartą pasikalbėti su Junona, kurią tikėjosi išvysti tarpininkaujant oposumų medžiotojui Biliui; norėdamas susitikti Bilį, jis ir išplaukė iš savo slėptuvės pelkėse.

Vieta, kur mulatas laukė bičiulio negro, buvo ta pati, kurioje jis, kaip atmename pritvirtino savo dug ouťą ir pasiskubino į pagalbą Čarlzui Klansiui. Sužeistojo išvaizda jį taip sukrėtė, kad jis pamiršo ir Bilį, ir Junoną. Junoną jis dar galėjo sutikti, o dabar reikėjo gelbėti žmogų, kuris ne kartą yra jam draugiškai padėjęs. Jeigu Klansis buvo negyvas, tai reikėjo bent apsaugoti jo kūną nuo vilkų ir laukinių kačių, o jeigu gyvas — padaryti viską, kad jis atgautų sąmonę. Su tokiomis mintimis jis paguldė Klansio kūną į savo laivelį ir nuplaukė atgal į pačią neprieinamiausią pelkės vietą. Valtis slinko be jokio triukšmo, plaukdama vingiuotais keliais per pelkę, kurioje medžiai augo taip tankiai, jog kartais savo šakomis nubraukdavo mulatui skrybėlę. Vanduo nesiekė Jupiterio slėptuvės, ir ten galima buvo nusigauti tik takeliu, susidariusiu iš parvirtusių medžių kamienų. Pasiekęs vietą, kur galėjo patogiai paslėpti valtį, mulatas

[1] Proviantas (vok. Proviant) — maistas, maisto produktai, maisto atsargos.— Vertėjo pastaba.

paėmė Klansį ant rankų ir atsistojo ant [illegible]
ėjo su savo našta, sudarė ganėtiną [illegible]
išlaikyti pusiausvyrą. Kartą Jupiteris [illegible]
met jo lauktų? Pelkės dumblas. Maža to [illegible]
pavojus pakliūti aligatoriams, kurių balti dantys matėsi [illegible]
soje, o baisus erzėjimas trikdė kiparisų brūzgynų tylą. Palaipsniui
sekė mulatą iš dešinės ir kairės; instinktas joms padiktavo, kad
mulatas neša kažkokį daiktą, kuris gali jiems būti puikus gro
bis. Vis dėlto, žvėrys apsigavo: Jupiteriui pavyko prasibrauti
iki slėptuvės ir paguldyti savo naštą į minkštas samanas.

Dar kartą apžiūrėjęs sužeistąjį, jis su džiaugsmu patyrė, kad jo pacientas dar gyvas; tai rodė ne tik sustiprėjęs pulsas ir širdies plakimas, bet ir sugrįžęs kvėpavimas. Pagaliau sužeistojo kūnas sujudėjo, tarsi nuo jo būtų nuimtas didžiulis svoris. Rankos pakilo, vokai atsivėrė ir pasigirdo gilus, sunkus atodūsis. Po to jis ištarė keletą žodžių, bet taip tyliai ir neaiškiai, kad mulatas nieko negalėjo suprasti. Jis teišgirdo du, gerai pažįstamus vardus; Elenos Armstrong ir Ričardo Darkės.

Apžiūrėsime dabar pabėgusio vergo prieglaudą, kuri slėpėsi pačioje kiparisų pelkės gilumoje, sunkiai pasiekiamoje žmogui. Ši slėptuvė, žinoma, atrodė ne geresnė už kokio nors miško žvėries urvą, bet užtat ji buvo apsaugota nuo medžioklinių šunų ir ne mažiau grobuoniškų jų šeimininkų. Tarsi pati gamta tuščioje pelkėje surentė lūšnelę iš susiraizgiusių didelio kipariso šaknų; medžio vidurys išpuvo ir kamieno viduje atsirado tuštuma, kurioje galėjo laisvai išsitekti ne tiktai du žmonės, bet net keletas arklių. Arkliams, žinoma, nebuvo pasiekiamas drevėtas medis, kuriame slėpėsi pabėgęs Darkės vergas; o ir žmonės galėjo tenai prasiskverbti ne kitaip, kaip tik luotais, ir tai ne visais metų laikais. Dviejų šimtų žingsnių plotyje aplinkui salelę, kurioje stovėjo kiparisas, žemė buvo tokia pelkėta, jog pėsčiam buvo neįmanoma įžengti. Potvynio metu ši žemės juosta paskęsdavo vandenyje, ir tada buvo pasiekiama tik luotu; tačiau ir bet kuriuo kitu metu ji sudarė patogų priėjimą tiktai gyvatėms, unguriams ir aligatoriams. Vis dėlto šiame nepereinamame dumble slėpėsi takelis, kurį žinojo Jupiteris. Ir gamta ištiesė pagalbos ranką bėgliui, išvertusi keletą medžių kamienų, kurie tarnavo kaip tiltas per pelkę.

Tose vietose, kur tiltas nutrūkdavo, žmogus sugebėjo užtaisyti tarpus, bet taip, kad negalima buvo pastebėti.

PABĖGUSIO VERGO SLĖPTUVĖ

Taigi senasis medžiotojas prie našlės kapo sutiko ne vaiduoklį, o gyvą Čarlzą Klansį. Bet kaip Čarlzas Klansis atgijo? Kur jis visą šį laiką slėpėsi ir kodėl taip ilgai niekam nepasirodė? Į kai kuriuos klausimus skaitytojas gali atsakyti, bet ne į visus. Mums žinoma, jog Klansis buvo išgabentas be sąmonės ir, matyt, negyvas pabėgusio vergo laiveliu. Šis vergas buvo pabėgęs Efraimo Darkės darbininkas. Kad išsiaiškintume visą atsitikimą, turime pradėti pasakoti nuo tos vietos, kurioje sustojome ankstesniame skyriuje.

Tą vakarą, kai buvo padarytas nusikaltimas, noras apsirūpinti proviantu [1] išvedė pabėgusį vergą iš jo slėptuvės ir nukreipė pas Čarlzą Klansį. Būtent tą dieną jis tikėjosi gauti žinių apie savo mylimąją Junoną, kadangi jau girdėjo, jog mulatė greitai išvyks iš kolonijos su savo jauna ponia. Jam taip pat buvo žinoma, kad Junona iškeliauja į Teksasą, ir jis nusprendė kaip galima greičiau pasekti paskui mylimą merginą; bet prieš kelionę jis labai norėjo dar kartą pasikalbėti su Junona, kurią tikėjosi išvysti tarpininkaujant oposumų medžiotojui Biliui; norėdamas susitikti Bilį, jis ir išplaukė iš savo slėptuvės pelkėse.

Vieta, kur mulatas laukė bičiulio negro, buvo ta pati, kurioje jis, kaip atmename pritvirtino savo dug ouťą ir pasiskubino į pagalbą Čarlzui Klansiui. Sužeistojo išvaizda jį taip sukrėtė, kad jis pamiršo ir Bilį, ir Junoną. Junoną jis dar galėjo sutikti, o dabar reikėjo gelbėti žmogų, kuris ne kartą yra jam draugiškai padėjęs. Jeigu Klansis buvo negyvas, tai reikėjo bent apsaugoti jo kūną nuo vilkų ir laukinių kačių, o jeigu gyvas — padaryti viską, kad jis atgautų sąmonę. Su tokiomis mintimis jis paguldė Klansio kūną į savo laivelį ir nuplaukė atgal į pačią neprieinamiausią pelkės vietą. Valtis slinko be jokio triukšmo, plaukdama vingiuotais keliais per pelkę, kurioje medžiai augo taip tankiai, jog kartais savo šakomis nubraukdavo mulatui skrybėlę. Vanduo nesiekė Jupiterio slėptuvės, ir ten galima buvo nusigauti tik takeliu, susidariusiu iš parvirtusių medžių kamienų. Pasiekęs vietą, kur galėjo patogiai paslėpti valtį, mulatas

[1] Proviantas (vok. Proviant) — maistas, maisto produktai, maisto atsargos.— Vertėjo pastaba.

paėmė Klansį ant rankų ir atsistojo ant išvartos. Kelias, kuriuo ėjo su savo našta, sudarė ganėtinų kliūčių ir nelengva buvo išlaikyti pusiausvyrą. Kartą Jupiteris vos nesuklupo. Ir kas tuomet jo lauktų? Pelkės dumblas. Maža to — grėsė dar didesnis pavojus pakliūti aligatoriams, kurių balti dantys matėsi net tamsoje, o baisus erzėjimas trikdė kiparisų brūzgynų tylą. Pabaisos sekė mulatą iš dešinės ir kairės; instinktas joms padiktavo, kad mulatas neša kažkokį daiktą, kuris gali jiems būti puikus grobis. Vis dėlto, žvėrys apsigavo: Jupiteriui pavyko prasibrauti iki slėptuvės ir paguldyti savo naštą į minkštas samanas.

Dar kartą apžiūrėjęs sužeistąjį, jis su džiaugsmu patyrė, kad jo pacientas dar gyvas; tai rodė ne tik sustiprėjęs pulsas ir širdies plakimas, bet ir sugrįžęs kvėpavimas. Pagaliau sužeistojo kūnas sujudėjo, tarsi nuo jo būtų nuimtas didžiulis svoris. Rankos pakilo, vokai atsivėrė ir pasigirdo gilus, sunkus atodūsis. Po to jis ištarė keletą žodžių, bet taip tyliai ir neaiškiai, kad mulatas nieko negalėjo suprasti. Jis teišgirdo du, gerai pažįstamus vardus; Elenos Armstrong ir Ričardo Darkės.

Apžiūrėsime dabar pabėgusio vergo prieglaudą, kuri slėpėsi pačioje kiparisų pelkės gilumoje, sunkiai pasiekiamoje žmogui. Ši slėptuvė, žinoma, atrodė ne geresnė už kokio nors miško žvėries urvą, bet užtat ji buvo apsaugota nuo medžioklinių šunų ir ne mažiau grobuoniškų jų šeimininkų. Tarsi pati gamta tuščioje pelkėje surentė lūšnelę iš susiraizgiusių didelio kipariso šaknų; medžio vidurys išpuvo ir kamieno viduje atsirado tuštuma, kurioje galėjo laisvai išsitekti ne tiktai du žmonės, bet net keletas arklių. Arkliams, žinoma, nebuvo pasiekiamas drevėtas medis, kuriame slėpėsi pabėgęs Darkės vergas; o ir žmonės galėjo tenai prasiskverbti ne kitaip, kaip tik luotais, ir tai ne visais metų laikais. Dviejų šimtų žingsnių plotyje aplinkui salelę, kurioje stovėjo kiparisas, žemė buvo tokia pelkėta, jog pėsčiam buvo neįmanoma įžengti. Potvynio metu ši žemės juosta paskęsdavo vandenyje, ir tada buvo pasiekiama tik luotu; tačiau ir bet kuriuo kitu metu ji sudarė patogų priėjimą tiktai gyvatėms, unguriams ir aligatoriams. Vis dėlto šiame nepereinamame dumble slėpėsi takelis, kurį žinojo Jupiteris. Ir gamta ištiesė pagalbos ranką bėgliui, išvertusi keletą medžių kamienų, kurie tarnavo kaip tiltas per pelkę.

Tose vietose, kur tiltas nutrūkdavo, žmogus sugebėjo užtaisyti tarpus, bet taip, kad negalima buvo pastebėti.

Štai tokiu savotišku viaduku mulatas pernešė apalpusį Klansį. Tada vanduo buvo nukritęs žemai, taigi dug ouťas negalėjo priplaukti arčiau prie salelės, bet užtat šis sudėtingas perėjimas garantavo slėptuvės saugumą, kadangi bėgliui praėjus negalėjo pasilikti jokių išdavikiškų pėdsakų. Jau praslinko keletas mėnesių po Jupiterio pabėgimo iš Efraimo Darkės plantacijos, ir, nors visi tvirtino, kad jis slepiasi kiparisais apaugusioje pelkėje, tačiau prityrusių negrų gaudytojų pastangos užklupti jo pėdsakus liko bevaisės. Bėglys nejuto didelių nepatogumų savo būste; jis sugebėjo įsikurti net su nedideliu komfortu.

Ispaniškos samanos, surinktos miške, suteikė labai minkštą guolį; blogiausiu atveju, jis visada galėjo sugauti jauną aligatorių ir paruošti kepsnį iš minkštos uodegos. Šis valgis, kad ir ne toks skanus, kaip sultingas jautienos ar kiaulienos kąsnis, šiaip ar taip, lengvai virškinamas, nors muskusinis aligatoriaus mėsos kvapas ir ne visiems patinka. Vis dėlto, Jupiteriui retai teko maitintis tokiu valgiu. Paprastai, jo pietus sudarė kiauliena, vištiena, o kartais pasirodydavo net frikasė [1] iš oposumo. Be to, jam netrūko ir įvairių rūšių kukurūzinės duonos, o kartais ant stalo, įrengto drevėje, atsirasdavo skanių, baltų virdžiniškų sausainių. Bet iš kur jis visus šiuos produktus gaudavo? Sakykime, oposumą pats galėjo susigauti, bet visą likusį maistą reikėjo gabenti iš kolonijos.

Iš tikrųjų, visi skanūs patiekalai jam buvo atnešami iš Efraimo Darkės plantacijos. Vogtus produktus pristatydavo Bilis, kuris padėjo savo bičiuliui pabėgti ir žinojo, kur jis slepiasi. Net Feba nieko nenumanė, nebent tai, kad Jupiteris gyvena kažkur pelkėse; jai reikėjo atskleisti paslaptį tik tiek, kad kaip nors būtų paaiškinti tie „dingimai“, kurių kaltininkas buvo jos vyras. Žinodama, kam nešamas maistas, Feba niekada neprieštaravo.

Oposumų medžiotojas buvo toks geras draugas, kad bėgliui nė karto neteko kentėti didelio alkio. Bilį visi pažinojo, kaip aistringą medžiotoją, ir todėl jis galėjo ilgiau išeiti iš negrų kvartalo; laimikis, kurį jis nugriebdavo pakeliui, suteikdavo jam galimybę pristatyti Jupiteriui ne tiktai reikalingą gyvybei proviantą, bet net kai kuriuos „ištaigingus“ produktus. Sakykim, jo odinių marškinių užantyje neretai pūpsodavo moliūginė ger-

---

[1] Frikasė (pranc. fricassee), mažais gabalėliais supjaustyta kepta arba virta mėsa su padažu.— Vertėjo pastaba.

tuvė, pripildyta viskio, arba ryšulėlis tabako lapų, kurie vėliau atsidurdavo Jupiterio drevėje. Laimei, Jupiteris nebuvo išgėręs viso vyno, tad galėjo pasiūlyti savo nusilpusiam svečiui, tuo jį gerokai sustiprinęs. Klansį keletą dienų krėtė šaltis, tačiau mulatui rūpestingai slaugant, jis ėmė po truputį sveikti. Darkės kulka nepasiekė savo tikslo: ji perskėlė šonkaulį ir praslydo, nekliudžiusi plaučių. Šūvis apsvaigino jaunąjį medžiotoją, dėl pažeistos arterijos jis neteko daug kraujo, prarado sąmonę, paskui prasidėjo karščiavimas ir kliedesys.

Kada Klansis pasveiko taip, jog galėjo galvoti apie savo ateities planus, jis davė savo ištikimam draugui iškilmingą pažadą,— padėti jam išsikraustyti iš pelkės ir pasiimti su savimi į Teksasą; be to, griežtai jam uždraudė apie tai kalbėti Biliui ir neužsiminti, jog jis gyvas. Tokiu būdu ir oposumų medžiotojas vis dar buvo įsitikinęs, kad žmogaus, kuriam jis nešiojo maistą, nebėra gyvųjų tarpe, nors ir negalėjo atsistebėti, kodėl Jupiteris staiga tapo toks didelis rajūnas ir reikalavo iš jo tiek daug valgio.

XXII skyrius

„PER SABINĄ"

Tais laikais, kada Teksasas dar buvo nepriklausoma respublika, posakis „per Sabiną" turėjo ypatingą reikšmę. Šio vardo upė sudarė sieną tarp respublikos ir valstijų, kaip dabar tarp Teksaso ir Luizianos valstijų. Frazės esmę sudarė tai, jog nusikaltėliai, persekiojami įstatymo, anoje Sabinos pusėje jautėsi saugūs, kadangi sutartys apie dezertyrų išdavimą buvo pakankamai neapibrėžtos. Pasprukę nusikaltėliai, kokiai kategorijai bepriklausytų, galėjo laisvai atsidusti, kai tik Sabina palikdavo jiems už nugaros.

Praslinkus parai po Borlazės išvykimo iš viešbučio „Chokto vadas", šį vyruką buvo galima matyti su puse tuzino draugų, persikeliančių į Teksaso krantą. Jų persikėlimo vieta buvo ne didžiajame kelyje į Teksasą, o keliomis myliomis aukščiau, kur upė tuo metų laiku taip pat buvo patogi persikėlimui; šiuo keliu nesinaudojo nė vienas žmogus, kuris nevengė didžiojo kelio ir nepaliko blogos šlovės valstijose. Kad mūsų keliautojai nepriklausė tokiems žmonėms, galima buvo pastebėti iš pirmo žvilgs-

nio. Jie neturėjo vežimų, kaip naujakuriai, taip pat jų neapsunkino nė mažiausias svoris, jie nebuvo panašūs nei į medžiotojus, nei į žemės matininkus. Jų veidai buvo niūrūs iki to laiko, kol arklių kanopos nepalietė Teksaso kranto.

Iki perkėlos jie jojo naktį ir kalbėjosi pašnibždomis, tarsi persekiotojai jiems būtų lipę ant kulnų, ir tik dabar, atrodo jautė, kad atplaukė į nepavojingą uostą.

Būrio vadas pirmas nutraukė tylą.

— Draugužiai,— tarė jis,— aš manau, čia mes galime pailsėti, nes Respublikos žemėje laisviems žmonėms nėra ko bijoti. Jeigu kokie nors kvailiai ir sugalvojo mus persekioti, tai dabar jie, žinoma, pasiliko anoje pusėje. Taigi nulipkime nuo arklių ir snustelėkime šių kedrų pavėsyje. Apie mūsų tolimesnį žygį galėsime pasikalbėti vėliau, nes aš noriu miego kaip opossumas. „Chokto vado" gėrimai visada dvi dienas neišsigaruoja iš mano galvos, o šį kartą mūsų jaunasis bičiulis Filis Kvantrelis pavaišino mus dviguba porcija; aš galvoju, kad aštuonias dienas nepamiršiu šių vaišių.

Borlazės kalba buvo užjaučiamai sutikta visų jo palydovų; jie, savo ruožtu, po dvidešimties valandų sėdėjimo balnuose taip pavargo, jog buvo pasiryžę pamiršti visas paskutines savo šunybes. Jojo greitai ir be sustojimo, nes kiekvienas Načiotochese buvo ką nors iškrėtęs. Načiotochesas tuo laiku buvo pasienio miestas tikrąja šio žodžio prasme; kiekvieną dieną į jį atvykdavo ir iš jo išvykdavo žmonės, kurie, sprendžiant iš išvaizdos, turėjo atrodyti mažų mažiausia keisti, ir būtent dėl to „Chokto vado" lankytojai neatkreipė į save ypatingo dėmesio. Traperis fortuose ir pasienio miestuose praleidžia laiką taip pat, kaip uostuose matrosai su prikimštomis piniginėmis, kurie visomis išgalėmis stengiasi kaip galima greičiau išleisti savo pinigus. Į tokius dalykus žiūrima ne kitaip, kaip į keistumą. Taip daugelis žiūrėjo ir į Borlazės gaują. Tačiau šie žmonės prikrėtė tokių dalykų, kurie iš tiesų grėsė jų laisvei. Tiktai jų vadeiva šį sykį susilaikė nuo naujų nusikaltimų, ir taip skubiai išjojo iš miesto turėdamas vienintelį tikslą — išvaduoti nuo atsakomybės savo draugus. Tiesą sakant, jis atsibastė į Načiotochesą ne pramogų ieškodamas, o turėdamas tokių reikalų, kurie nepriklauso pramoninei Amerikos anglų veiklai, bet kuriems atiduoda pirmenybę lotyniška rasė, gyvenanti į pietus nuo Rio Grandės.

— Bičiuliai,— pareiškė Borlazė, sušaukęs palydovus,—

mūsų laukia daug svarbesni reikalai, su kuriais palyginus arklių gaudymas yra ne daugiau, kaip vaikiškas žaidimas. Daugelis mūsiškių supranta, apie ką aš kalbu, išskyrus jaunuosius draugus, kurie neseniai prie mūsų prisijungė.— Tai sakydamas, jis pažvelgė į Filį Kvantrelį ir į kitą vyruką, beveik tokių pat metų.— Jie apie tai sužinos, kai ateis laikas,— tęsė Borlazė,— ir aš laiduoju, kad jie mums šauniai patalkininkaus. Kalbu apie penkiasdešimt tūkstančių dolerių grynais pinigais, neskaitant drabužių ir kitų brangių daiktų. Dabar belieka nuspręsti, kas geriau: ar palaukti, kol šios brangenybės bus pristatytos į paskirtą vietą, ar pagrobti jas kelyje. Ką jūs pasakysite, draugužiai? Tegul kiekvienas iš mūsų pareiškia savo nuomonę, o paskui jūs išgirsite manąją.

— Jums žinoma, kapitone, kur bus nugabentos šitos brangenybės? — paklausė vienas iš gaujos.

— Žinau taip gerai, kaip tą vietą, kur dabar stovime; dėl to mums nėra reikalo rūpintis. Ir, laimei, ši vieta ne toliau, kaip per dvidešimt mylių nuo mūsų ankstesnės stovyklos. Draugužiai,— tęsė Borlazė, kuomet kai kurie ėmė nekantrauti,— jūs sutiksite, kad Džimis Borlazė ne asilas. Aš tiesiai jums pasakysiu savo nuomonę. Pirma, aš neveltui atvykau į Nakitošą ir todėl tiksliai žinau vietą, kur mes galime surasti visus šiuos šunsnukius. Mažumą lukterėti, šiaip ar taip, ne pro šalį. Nors mūsų ir ne daugiau dešimties žmonių, tačiau gerų ir patikimų vaikinų; tiktai šie naujakuriai ne tokie kaip kiti, jie sudaro ištisą koloniją, kuri seka paskui senąjį Armstrongą ir prancūzų kreolą, aprūpinantį juos pinigais ir norintį vesti Armstrongo dukrą. Cha, cha, cha! Vargšas prancūziukas! Jam neišeis į sveikatą, kai reikalas pribręs iki atomazgos. Džimis Borlazė jau pasistengs. Beje, tai neturi nieko bendra su mūsų reikalu. Aš noriu tiktai pasakyti, kad dešimties žmonių nepakanka, norint sėkmingai užpulti tokį būrį naujakurių, o rizikuoti aš nenorėčiau. Tas prakeiktas Misisipės plantatorius kovėsi generolo Džeksono laikais ir nenusileis jam drąsa; taigi, jo nepaimsi užmerktomis akimis, o ir žmonės, kuriuos jis pasirinko taip pat nežiopsos, jei prireiks kautis. Todėl aš kartoju, kad jų vilkstines užpuolimo baigtis labai abejotina ir gali įkišti į kilpą mūsų galvas. Tegul kolonistai nukanka į vietą, o mes tuo laiku surinksime pietuose draugus. Šešetas jų dabar San Antonijuje. Kai, pagaliau mes visi susirinksime, tai ir papurtysime mesje Luji Diupre su jo

penkiasdešimčia tūkstančių, kuriuos jis susidėjo savo plantacijai Luizianoje. Pajamos bus geros, be to, tarp kolonistų, aš manau, kiekvienam atsiras ir kąsnelis moteriškos mėsos. Bent jau vienas toks tikrai yra tarp jų, ir dėl jo mūsų jaunas bičiulis Filis Kvantrelis pasiryžęs vykti į pasaulio kraštą.

Nelaukdamas prieštaravimo į šį grubų pokštą, plėšikas tęsė:

— Na, tai kaip, draugužiai? Ar pirma josime į San Antonijų, o paskui grobio?

— Iš pradžių į San Antonijų,— atsiliepė choru plėšikai,— o paskui pačiupsime penkiasdešimt tūkstančių!

XXIII skyrius

ATGAILAUJANTIS NUSIDĖJĖLIS

Praslinkus trims savaitėms per Sabiną, toje pačioje vietoje, persikėlė kita keliautojų grupė. Ją sudarė keturi vyrai; trys baltieji, jojantys ant arklių, ir vienas mulatas, kuris sėdėjo ant mulo. Mulatas jojo gale; ši aplinkybė, o taip pat ir poelgiai rodė jį esant vergą. Iš paskos bėgo didelis medžioklinis šuo, stengdamasis laikytis per pagarbų atstumą nuo mulo kanopų. Skaitytojas tikriausiai susiprotėjo, kad dabar mes susitikome su Klansiu, Vodlėjumi, Heivudu ir pabėgusiu Efraimo Darkės vergu. Persikėlę į Teksaso krantą, jie taip pat buvo labai atsargūs ir sunerimę tarsi bijotų persekiojimo. Jie rūpestingai saugojo mulatą, kuriam padėjo pasprukti į laisvą šalį, kur jo jau negalėjo sugriebti nė pats apsukriausias negrų gaudytojas.

Jie nulipo nuo arklių, kad atsikvėptų kedrų pavėsyje. Načiotochese keliauninkai taip pat buvo sustoję „Chokto vade“, kadangi norėjo išlaikyti paslaptyje savo planus ir Klansio „prisikėlimą“. Ypač Jupiteriui buvo pavojinga rodytis gatvėse arba viešbučiuose lankomuose plantatorių. Klansis jau du kartus buvęs Načiotochese, žinojo viešbučių kainas ir nujautė, kad kitame viešbutyje jam tektų išleisti savo nedidelį kapitalą. Dėl to sutiko su Vodlėjaus, gerai susipažinusius su „Chokto vadu“, pasiūlymu.

Apsistoję parai Načiotochese, jie nugirdo kai kurių žinių, galinčių jiems praversti ieškant Ričardo Darkės. Atsitiko taip, kad Borlazė, prieš išjodamas įžeidė užeigos tarną Džonį, ir kadangi Vodlėjus pasistengė priminti jam seną pažintį, tai medžio-

tojui nesunku buvo išpešti iš Džonio viską, ką jis žinojo apie Borlazę ir jo gaują. Visose gatvėse ir visuose viešbučiuose buvo kalbama ir apie pulkininko Armstrongo ir jaunojo Diupre ketinimą įkurti didelę koloniją, o taip pat apie kolonistų išvykimą prieš aštuonias dienas.

Dabar, rūkydamas su draugais kedro pavėsyje pypkę ir kramsnodamas garuojančią kiaulieną, Vodlėjus galvojo, kad atėjo laikas papasakoti jiem ską, kas jam buvo žinoma, ką buvo išpešęs iš Džonio.

— Mes dabar esame toj pat vietoje, kur prieš tris savaites sėdėjo du patys baisiausi niekšai, besiblaškantys po Teksasą,— tarė senasis medžiotojas.— Vieną iš jų tu pažįsti, Nedai Heivudai, o kitas tau nežinomas; va, Čarlzas Klansis išsaugojo apie juos abu nemaloniausius prisiminimus. Vieną iš jų vadina Džimiu Borlaze, kitą — Ričardu Darke.

— Kaip, nejaugi jie buvo čia? — paklausė Klansis.

— Sprendžiant iš Džonio pasakojimų, jie vyko šiuo keliu. Kadangi jiems teko labai skubiai išjoti iš Načiotocheso, tai jie, pasiekę šį krantą, be abejonės leido sau truputį atsipūsti. Jūs čia matote pelenų likučius, kuriuose jie kepė sau užkandį. Po liūties dar niekas neperėjo šios upės, todėl mums pakeliui dar nepasitaike arklių kanopų pėdsakų; jie suskubo išjoti prieš dieną iki perkūnijos, ir lietus užgesino jų laužą. Štai iš paliktų pliauskų, ant kurių jie sėdėjo, galima net suskaičiuoti, kiek jų buvo — šeši, septyni, aštuoni, devyni... galbūt dešimt didžiausių bandity, kurie kada nors kėlėsi per Sabiną. Du iš jų aš pažįstu, o taip pat ko gero ir trečią. Likusieji taipogi priklauso Borlazės gaujai, ir jau iš to galima spręsti, kokie tai žmonės.

— Ką jūs laikote esant trečiuoju, Vodlėjau? — paklausė Klansis.

— Žmogų, kuris padėjo Ričardui Darkei pasprukti iš kalėjimo — Džojų Harknesą. Džonis ne visai aiškiai nupasakojo jo išvaizdą, kadangi jis nebuvo nuolatinis „Chokto vado" lankytojas, o atėjo ten su draugais porą kartų; tuo labiau aš įsitikinęs, jog tai Harknesas. Kas, jeigu ne jis, galėjo pritapti prie Ričardo Darkės draugijos? Šitas liurbis pats nė už ką nebūtų sugebėjęs išsisukti iš savo šlykščios padėties, nežiūrint visų pinigų, kuriuos jis gavo iš senio Efraimo; o Borlazės banda padės jam. Na, ko mes dabar griebsimės? — tęsė senasis medžiotojas po nedidelės pauzės, kurios metu keliautojų kompanija malšino

savo alkį.— Ar nejoti mums tiesiai į tą vietą, kur pulkininkas Armstrongas ketina kurti koloniją? Aš pažįstu tą vietą taip gerai, kaip turgaus aikštę Natčeze. Jums, žinoma, rūpi vienas žmogus, Čarlzai Klansi, bet, patikėkite senajam Vodlėjui; jūs būtinai jį surasite prie kolonijos; kiekvienu atveju taip arti nuo Elenos Armstrong, kiek jam leis jo įžūlumas.

Šie žodžiai paveikė Klansį kaip elektros smūgis; jis pašoko nuo medžio, ant kurio sėdėjo, su keistu jauduliu veide, puolė į balną, tarytum negalėdamas daugiau laukti nė minutės. O palydovai, jau suspėję pailsėti ir nematantys priežasčių ilgiau delsti, jo nelaikė, bet patys buvo pasiryžę leistis į kelią. Tačiau, vos jie užšoko ant arklių, kai sulojo šuo ir, netrukus po to tarp medžių pasirodė raitelis, kuris be jokios baimės jojo tiesiai į medžiotojų poilsio vietą. Tačiau, pasižiūrėjęs į jų veidus, raitelis ūmai apgręžė arklį, norėdamas šuoliuoti atgal, tarytum būtų pastebėjęs žmogų, kurio išvengti laikė išmintingiausia. Tačiau buvo jau vėlu, nes pirmiau, negu jis spėjo pasukti arklį, į jį buvo nukreiptas šautuvo vamzdis ir pasigirdo grėsmingi žodžiai:

— Stok, Harknesai, dar vienas žingsnis, ir nebūsiu aš Klansis, jeigu nepaleisiu tau į nugarą kulkos!

Grasinimas padėjo. Harknesas — tai tikrai buvo jis — nustojo tampyti kamanas ir sustabdė savo arklį. Po antrojo šūktelėjimo, ištarto Vodlėjaus su prideramais grąsinimais, jis prijojo prie stovyklos vietos, ir skubiai nušokęs nuo balno, atsiklaupė ant kelių prašyti pasigailėjimo.

Harknesas nedelsdamas papasakojo visą savo istoriją. Šis žmogus, tikėdamasis praturtėti, padėjo pabėgti Darkei. Dabar su kartėliu pasakojo apie savo pamintą pareigą, nes Borlazės gauja greitai pamiršo jo paslaugą ir taip bjauriai su juo elgėsi, kad jis pasinaudojo pirma patogia proga ir pabėgo iš tos draugijos. Jis ketino sugrįžti į Jungtines Valstijas, kur, žinoma, nelaukė nieko paguodžiančio. Atgaila buvo sumišusi su pykčiu bendrininkams, ypač Darkei, kuris blogai užmokėjo už padarytą paslaugą. Jo pasakojimas privarė Čarlzą Klansį beveik iki pasiutimo, sukėlė stulbinantį įspūdį ir kitiems raiteliams. Vos jis pabaigė savo išpažintį, visi šoko į balnus ir spustelėjo pentinus. Harknesas gavo įsakymą sekti paskui medžiotojus, ir, nedrįsdamas prieštarauti, jojo iš paskos. Dėl jo pabėgimo nebuvo ko bijoti, kadangi už mažiausią bandymą tai padaryti

grėsė Klansio šautuvas, kuris ką tik privertė jį sustoti; jis sekė paskui medžiotojus tarsi pririštas prie laso.

XXIV skyrius

PRERIJOS

Jeigu įsivaizduosime stepę, drėkinamą upės, stepę, į kurią dar nė karto neįžengė pjovėjo koja, padengtą tokia gausia augmenija, kad iš kiekvieno akro būtų galima sugrėbti daugelį tonų šieno, stepę, kurią tenka matuoti ne akrais, o myliomis, tada mes susidarysime tikrą supratimą apie prerijos neaprėpiamumą. Ji matyt neturi kitų ribų išskyrus horizontą, todėl keliautojas galvoja, kad jis juda žalios beribės, kaip pats vandenynas jūros paviršiumi. Vietomis peizažas truputį monotoniškas, bet ne visur. Šen ir ten paveikslą paįvairina medžiai, stūksantys pavieniui, bet dažniausiai grupėmis, sudarydami giraites ir miškus, kuriuos galima palaikyti salomis ar net įlankomis tose vietose, kur jie turi įgaubtą formą. Bandą bizonų, kurių galvos iki pusės paslėptos žolėje, galima palyginti su būriu banginių; laukinius arklius — su šėlstančiomis jūrų kiaulytėmis, elnius — su delfinais, o antilopių kaimenę — su skraidančiomis žuvimis. Panoramą papildo ore sklandantys pesliai, čia pakeičiantys jūrų žuvėdras, ir ereliai, pasirodantys vietoje fregatų ar albatrosų.

Žmogaus, ypač civilizuoto, pasirodymas vidury šios žalios jūros prieš ketvirtį šimtmečio buvo labai retas reiškinys. Bizonų kaimenės, arklių tabūnai, elniai ir antilopės priklausė ne žmogui; prerija, kurioje ganėsi, buvo jiems bendras gardas, ir jie beveik nebijojo žmogaus. Civilizuotas žmogus užkariavo tik šios jūros, besitesiančios tarp Sabinos ir Rio Grandės, krantus. Dabar prerijose jau vietomis pasirodė ir plantacijos, bet nedidelės, palyginus su neaprėpiamomis stepių platybėmis. Vis dar tebesidriekia plačios stepių juostos, dar nepaliestos kolonisto plūgo. Net ir dabar keliautojas keletą dienų gali joti banguota lyguma ar apaugusia mišku vietove neaptikdamas nė vienos trobelės; o jeigu kur ir kyla mėlynas dūmas tai keliautojas žino, kad ten sustojo pailsėti toks pat keliauninkas, kaip ir jis pats, arba įsikūrė stovyklą žmonės, su kuriais geriau nesusitikti. Ne visi žmonės, besibastantys prerijose, patikimi.

Praslinkus keturioms savaitėms po pulkininko Armstrongo

išvykimo vakarinio Teksaso prerijomis slinko gauja, kurią nesunku buvo priskirti būtent tokiems pabėgusiems valkatoms; gaują sudarė dvidešimt žmonių, kurių didesnė dalis jojo ant mustangų, ir tiktai du ar trys iš jų turėjo augalotus žirgus iš vakarinių valstijų. Iš visko sprendžiant, šie arkliai buvo pavogti — išvada, kuri peršasi pati savaime, jeigu turėsime galvoje tą aplinkybę, kad raiteliai buvo indėnai. Gaują sudarė tikri indėnai, o jei tarp jų ir maišėsi koks baltasis, tai atrodė nenatūraliai nudegęs; be to, visų kūnai ir veidai buvo nuteplioti baltų bei raudonų dažų ir suodžių ruožais bei dėmėmis. Nuogo kūno visai nebuvo matyti. Ant pečių karojo žydri ir raudoni apsiaustai, dengiantys bizonines striukes ir elnių odos marškinius; mūvėjo kelnėmis iš tos pačios medžiagos, o kojos apautos mokasinais. Be apdaro šie žmonės dar nešiojo indėnų papuošalus: dažytos erelių plunksnos kuokštais kyšojo juoduose plaukuose, besileidžiančiuose ilgomis plonomis kasytėmis ant arklių strėnų; jų kaklai buvo gausiai papuošti karoliais iš pekario dantų ir pilkojo lokio nagų. Jų drabužiai, nepanašūs į kariškus, rodė, kad jojama ne karo taku; vis dėlto Teksaso indėnai ne visada atvirai rodo savo apsiginklavimą, ypač kai nori grobuoniškai užpulti pasienio koloniją ar baltųjų keliautojų vilkstinę. Panašiais atvejais indėnai išvengia mūšio, nes vagystė susijusi su mažesniu pavojumi ir gali būti atlikta tiek su medžiotojo marškiniais iš elnio odos, tiek su pilna kovine apranga. Be to, ir raitelių buvo pernelyg mažai kariniam būriui, nors ta aplinkybė, kad su jais nebuvo moterų, liudijo ne draugiškus ar garbingus ketinimus. Iš aprėdo raitelius, ko gero, buvo galima palaikyti pirkliais; betgi jie buvo ginkluoti ietimis ir šautuvais, o kai kurie turėjo didelius peilius ir pistoletus. Indėnai vis dar tiki strėlės jėga, bet šie žmonės neturėjo nei lankų, nei strėlinių. Be to, jų veiduose buvo ir kitokių ženklų, pagal kuriuos senas prerijų gyventojas be vargo būtų atpažinęs pavojingiausius stepių plėšikus.

Vieta, kur mes juos sutikome, yra Kolorado ir San Sabos santakoje, į kairę nuo pastarosios upės ir keliomis myliomis aukščiau nuo jos žiočių. Jie jojo ne upės krantu, bet bevaise žemės juosta, kuri leidžiasi terasomis į upės slėnį. Raiteliai judėjo pirmyn, bet labai lėtai, laikydamiesi tokio atstumo, kad jų nepastebėtų iš Botom Rivero. Tiktai vienas iš būrio ėjęs pėsčias, žingsniavo pačiu skardžio kraštu, iš kur galėjo apžvelgti

visą slėnį, pats nepastebimas krūmų priedangoje. Kartais žvalgas išlįsdavo iš krūmų, kad kažką praneštų draugams, po to vėl sugrįždavo į savo postą. Toks elgesys buvo pakankamai įtartinas ir matyt buvo susijęs su kita keliautojų grupe, kuri su savo furgonais judėjo slėniu lėtai kaip sunkiosios artilerijos būrys. Keliautojai buvo naujakuriai, ir skaitytojas, be abejonės jau pažino pulkininką Armstrongą ir jo palydovus. Visa vilkstinė susidėjo iš dvidešimties ir daugiau kinkinių, iš atitinkamo vyrų, moterų ir vaikų kiekio; tarp jų buvo galima suskaičiuoti bent keturiasdešimt ginkluotų raitelių, galinčių ginti gurguolę užpuolimo atveju. Todėl nenuostabu, kad plėšikai, joję aukštuma, bijojo prisiartinti prie tokios stiprios apsaugos ir sekė kolonistus iš pagarbaus atstumo. Kai kuriose vietose, kur krūmokšniai buvo tankūs, gauja prisiartindavo prie paties skardžio, kad pažvelgtų į vilkstinę, ir plėšikai atrodė panašūs į pulką peslių, kurie sklando virš galvijų bandos arba miško gyvūnų, vildamiesi, jog vienas gyvulių teks jiems. Plėšikai tapo ypač budrūs, kai vilkstinė rengėsi keltis per upę; tai buvo vienintelė patogi perkėla per daugelį mylių. Galbūt momentas pasirodė patogus užpuolimui; vis dėlto jie nesukliudė keliautojams persikelti, ir gurguolė sėkmingai pasiekė priešingą krantą, kur trumpam laikui pasislėpė už medžių, augusių palei upę; bet štai furgonai vėl išlindo, tęsdami savo kelią per slėnį aukštyn ta pačia tvarka. Plėšikai, atskirti nuo keleivių ne tiktai šlaito, bet ir upės, nesiliovė sekę, kol besileidžiant saulei pasiekė vietovę, apaugusią spygliuočių mišku, iš kurios galėjai apžvelgti slėnį daugelio mylių pločiu. Apačioje lėtai slinko furgonai. Pirmutiniai sustojo, o už jų pamažu ir kiti. Kelionės tikslas buvo pasiektas, rūke neaiškiai matėsi pastatas, pasislėpęs tarp medžių. Matomoji jo dalis sudarė tamsų keturkampį, beveik be langų, su balkonais, išsikišusiais iš fasado; šone styrojo kažkas panašaus į bokštą, bet viskas atrodė apleista. Pastatas buvo virtęs griuvėsiais. Plėšikai, sekę iš viršaus, žinojo, jog tai buvo apgriautas vienuolynas, kurio gyventojus prieš daugelį metų iššudė komančai. Kolonistams taip pat buvo žinoma ta aplinkybė, nes Diupre nupirko misionierių namus su dideliu žemės sklypu — kolonijai; dėl to keliauninkai su džiaugsmu apžvelgė vietą, kur tikėjosi būti atlyginti už savo darbą turtingu medvilnės derliumi, ir nė mažiausias debesėlis nedrumstė jų ateities horizonto, pilno vilčių, tuo metu, kada jie iškraudinėjo pirmuosius vežimus.

Kitaip galvojo žmonės, sėdintys miške ant kalvos ir bedžiūgaujantys. Jie turėjo visai kitus planus, ir jeigu šie planai jiems pavyktų, tai misionierių trobos dar ilgam pasiliktų griuvėsiais.

XXV skyrius

SAN SABOS MISIONIERIŲ NAMAI

Šiek tiek smulkiau aprašysime ankstesnį ispanų vienuolių būstą, kurį pulkininkas Armstrongas pasirinko kolonijai. Pastatas stovėjo kairėje upės pusėje, kelis šimtus žingsnių nuo kranto, aikštelėje, iškilusioje iš slėnio. Šią vietovę statytojai pasirinko dėl daugelio priežasčių: pirma — dėl jos sveiko klimato, antra — dėl puikaus vaizdo, kuris iš čia atsiveria ir pagaliau dėl to, kad ji buvo nepasiekiama patvinus upei. Pagal architektūrinį stilių pastatai mažai tesiskyrė nuo daugelio meksikiečių fazendų. Namai buvo didelio keturkampio formos su nedengtu vidiniu kiemu — patio; kiemą supo galerija, iš kurios durys vedė į atskirus kambarius. Iš lauko pusės langų buvo nedaug, o ir tie beveik be stiklų, bet užtat apsaugoti stiprių geležinių grotų — reijų. Fasado viduryje buvo didžiuliai vartai, panašūs į kalėjimo, kurie vedė į vadinamąjį s a g u a n ą. Nors s a g u a n a s buvo skirtas įvažiuoti senamadiškiems ekipažams, betgi toks platus, kad pro jį galėjo laisvai prariedėti didelis pakrautas furgonas. Už patio buvo dar vieni vartai, atsiveriantys į kitą, didesnį, kiemą, kur buvo arklidės, tvartai ir kiti ūkiniai pastatai. Dar toliau driekėsi aptvertas vieno akro plotas — sodas, arba h u e r t a, kuriame augo sulaukėję vaismedžiai ir prašmatnios gėlės; sodas buvo apsuptas aukštos sienos, sumūrytos iš a d o b e s ų (plytų, degtų saulėje) iš viršaus saugomos c h e v e u x-d f r i s e — spygliuotų kaktusų.

Gyvenamoji misionierių pastatų dalis turėjo vieną aukštą su plokščiu stogu ir išsikišusiu frontonu, suteikiančiu statiniams monumentalų charakterį. Anksčiau bokštas atstojo koplytėlę ir nepertoliausiai nuo jo buvo r a u c h e r i j a, t. y. medinių lūšnų gatvelė, kuriose gyveno indėnai, paversti misionieriais. Šitos trobelės buvo atskirtos nuo pagrindinio pastato amžinai žaliuojančių medžių juosta. Kai kurios lūšnelės dar išliko, nors turėjo apgailėtiną išvaizdą; jas tuoj pat užėmė pulkininko Arms-

trongo žmonės, bent iki to laiko, kol nebus pastatyta geresnių patalpų. Šiuo metu apie kokias nors statybas nebuvo ko ir galvoti, kadangi prasidėjo pavasaris, reikėjo skubiai imtis darbų medvilnės plantacijose.

Pulkininkas Armstrongas su šeima apgyveno būstą pagrindiniame pastate. Ten pat — ir Luji Diupre, nes jaunasis plantatorius taip pat priklausė pulkininko šeimai, o iki teisėtos santuokos trūko tiktai pastoriaus palaiminimo ir sutuoktuvių ceremonija buvo numatyta nedelsiant po medvilnės sėjos.

Kolonistai po kelionės poilsiavo tik vieną dieną; kitą rytą visi jau buvo užimti darbu. Dirbantys kolonistai sudarė taikaus, laimingo gyvenimo paveikslą, kuriam matyt negrėsė nė plėšikai, tūnantys kalvoje. Indėnų elgesys iš tikrųjų atrodė labai keistas ir galėjo būti suprantamas tik jiems patiems. Baigę sekti atvykusios vilkstinės įsikurdinimą, jie sėdo ant arklių ir nujojo Kolorado kryptimi. Jie nesustojo, kol nepasiekė daubos upės pasroviui. Ten, už medžių, buvo paslėpta pusė tuzino vigvamų, kurie liudijo, jog čia buvo prerijų plėšikų stovykla. Ar jie dar ketino aplankyti vietą, kur sustojo kolonistų vilkstinė,— tai kol kas liko paslaptimi.

XXVI skyrius

* * *

Ketvirtą dieną po pulkininko Armstrongo persikėlimo per Koloradą, vakare, likus keletui valandų iki saulėlydžio, toje pačioje vietoje upę perjojo penkių žmonių grupė. Tai buvo Klansis su savo palydovais. Jie neturėjo pakrautų furgonų arba kitokių daiktų, trukdančių kelionei, ir keletą dienų matyt jojo dideliu greičiu, nemažindami tempo ir tada, kai upė liko jiems už nugaros. Jie šuoliavo San Sabos slėniu. Ką tik prasidėjo naktis, kai raiteliai pasiekė brastą. Mėnulis pasirodė danguje tik po keleto valandų, o dabar viešpatavo tokia tamsa, kad persikelti į kitą krantą ir tęsti kelionę galėjo tik žmonės, puikiai pažįstantys vietovę. Toks žmogus ir buvo Simeonas Vodlėjus, kuris anksčiau ne kartą buvojo šiame krašte. O ir pėdsakai, palikti Armstrongo vilkstinės, taip palengvino kelią, jog senasis medžiotojas jį būtų suradęs, jeigu net visas dangus būtų išteptas degutu. Vis dėlto jis pasisakė prieš tolimesnį skubėjimą naktį, nepaisydamas primygtinių Klansio niukinimų. Klansis iš Charkneso

sužinojo apie velniškus Borlazės gaujos ketinimus. Jeigu likimas, gresiantis naujajai kolonijai ir ne visai jį domino, tai pulkininkas Armstrongas ir jo dukterys buvo tokie artimi širdžiai, jog jis pasiryžo viskam, kad tik jie išvengtų gresiančio pavojaus. Nenuostabu, kad jis taip skubino savo palydovus. Su kiekviena diena jie vis labiau artinosi prie vilkstinės. Bet štai raiteliai jau buvo netoli San Sabos, o vilkstinė vis dar nepasirodė. Klansio nerimas išaugo, kai iki kelionės tikslo liko ne daugiau kaip dvi mylios, kadangi iš Harkneso buvo žinoma, jog misionierių namuose kolonistams grėsė didesnis pavojus nei kelyje.

— Kantrybės, Čarlzai Klansi,— pareiškė senasis medžiotojas.— Simeonas Vodlėjus duoda jums žodį, kad viskas išsispręs kuo geriausiai. Jūs taip gerai nepažįstate pulkininko Armstrongo kaip aš. Jam komanduojant dalyvavau žygiuose prieš kriksus ir irokėzus, ir galiu užtikrinti, kad net miegant jo viena akis visada atmerkta — ir pati budriausia! Dėl to niekam neateis į galvą mintis, kad kolonistus gali užpulti kelyje inčai arba kiti kokie nors niekšai, kurie šlaistosi po Teksaso prerijas. Pulkininko svita labai stipri, surinkta iš patikimų žmonių, tad užpuolimo kelyje jiems nėra ko bijoti. Jis įvyks, ko gero, vėliau, kada kolonistai įsikurs ir nustos budrumo. Vadinasi, mes dar suskubsime juos įspėti. Bent tokia Simeono Vodlėjaus nuomonė, ir dabar geriausia duoti truputį atsikvėpti mūsų vargšams gyvuliams, kurie atliko tokį didelį žygį; mums patiems taip pat ne pro šalį mažumą atsipūsti. Rytoj tekant saulei, mes vėl galėsime sėsti į balnus ir pusiaudienį jau pamatysime senus misionierių rūmus, kur jūs, kaip manau, rasite sveiką ir gyvą tą, dėl kurios ėmėtės varginančios kelionės.

Šie žodžiai raminamai paveikė Čarlzo Klansio širdį ir pažabojo jo nekantrumą. Palydovai pririšo arklius prie medžių, nuėmė nuo jų balnus ir pasiruošė sau kuklią vakarienę, po kurios apsistojo ant San Sabos kranto, nebandydami keltis į kitą pusę. Jie nepasiekė tako, vedančio prie perkėlos; kitaip būtų pastebėję pėdsakus, nepriklausiusius kolonistams. Ant upės kranto, neseniai išplauto lietaus, matėsi kanopų pėdsakai, palikti ne daugiau kaip prieš valandą bent dvidešimties nekaustytų arklių. Iš šių pėdsakų kiekvienas teksasietis būtų supratęs, kad ant arklių sėdėjo raiteliai. Vodlėjus ir net Klansis, apžiūrėdami pėdsakus, būtų priėję vienos išvados, kad raiteliai nepriklausė Armstrongų palydovams, ir įtarę, kad jie kėsinasi į koloniją.

XXVII skyrius

ĮTARIAMAS TARNAS

Buvusiame misionierių namų refektoriuje, paverstame erdviu valgomuoju, už stalo sėdėjo pulkininkas Armstrongas, jo būsimasis žentas ir keturi ar penki kolonistai iš geriausių visuomenės sluoksnių. Damos jau išėjo, o vyrai smaguriavo puikiu vynu ir alyvuogėmis, atsivežtomis jaunojo plantatoriaus. Draugija buvo labai smagiai nusiteikusi ir šnekučiavosi apie kolonijos įkūrimą. Pokalbis peršoko prie kitos temos: kažkas prisiminė žmogų, kuris patarnavo pietums ir dabar išėjo iš valgomojo. Tai buvo Diupre tarnas, lyg ir ūkvedys, kuris vadovavo ūkiui ir prižiūrėjo darbininkus. Jo pasišalinimas nesukėlė jokio įtarimo, ir niekas to nebūtų pastebėjęs, jeigu apie jį nebūtų užsiminęs vienas svečias, jaunas gydytojas iš Načiotocheso, prisijungęs prie kolonistų savo valia.

— Iš kur jūs ištraukėte šį žmogų, kuris vykdo pas jus mažordomo [1] pareigas, misteri Diupre? — paklausė jis.— Aš neatsimenu, jog kada nors jį būčiau matęs jūsų plantacijoje Luizianoje.

— Jūs kalbate apie Fernandą? Aš suradau jį Načiotochese, kai rinkome mūsų draugiją. Žinote, kad mano pirmasis faktotumas[2] mirė nuo geltonojo drugio Naujajame Orleane. Tačiau Fernandas jį pranoksta daugeliu atžvilgiu; jis tvarko kolonijos sąskaitas, patarnauja už stalo, gali būti vežėju ir kaip geras šaulys tinka medžioklei. Vienu žodžiu jis viskam tinkamas, o svarbiausia — labai stropus.

— Ar jis ne maišyto kraujo?— paklausė kitas svečias.— Ar ne ispano ir indėno mišinys?

— Visiškai teisingai; jis sako, kad jo tėvas — ispanas, o motina seminolė. Jo tikrasis vardas Fernandesas, bet norėdamas sutrumpinti, aš netariu paskutinio skiemens.

— Ispanų ir seminolų mišinys — labai prasta kilmė,— pastebėjo antras pašnekovas.

---

[1] Mažordomas (pranc. majordome, lot. major — vyresnysis+domus — namas) — vid. amžiais — rūmų vyresnysis valdytojas; kitaip — majordomes.— Vertėjo pastaba.

[2] Faktotumas (lot. fac totum — daryk viską) pan. įgaliotinis, besąlygiškai vykdantis kieno nors pavedimus.— Vertėjo pastaba.

— Jo fizionomija man visai nepatinka,— tarė trečias svečias.

— Leiskite paklausti, misteri Diupre, ar jis įteikė jums geras rekomendacijas? — tęsė gydytojas, kuriam metisas atrodė labai įtartinas, nors jis ir nežinojo nieko, kas kalbėtų mažordomo nenaudai.

— Ne,— atsakė jaunuolis,— jis pasirodė prieš pat mūsų išvykimą iš Načiotocheso ir prašė jį priimti. Kalbėjo, kad gali eiti bet kurias pareigas. Matydamas, kad jis geras vyrukas patikėjau savo turto priežiūrą, o paskui ir visą ūkį, ir net savo kuklų kapitalą, sudarantį, beje, penkiasdešimt tūkstančių dolerių.

— Ar jūs nebijote, kad pasielgėte neapgalvotai, parodę tokį didelį pasitikėjimą? — tęsė daktaras.

— O, nesijaudinkite,— geraširdiškai atsakė jaunasis plantatorius.— Bet kodėl jūs man užduodate šį klausimą, misteri Vartonai? Argi jūs turite priežasčių abejoti Fernando ištikimybe?

— Yra keletas priežasčių. Pirma, man nepatinka šio žmogaus fizionomija — nepatinka jau iš pat pradžių. Kadangi pirma aš nė karto jo nemačiau, tai negaliu turėti prieš jį jokio išankstinio nusistatymo; bet jau vos pažvelgęs į šį žmogų, aš nesąmoningai pajutau jam nepasitikėjimą. Žinoma, galima suklysti, ir aš taip pat galbūt klystu, bet vis dėlto šiuo atveju, egzistuoja kai kurios aplinkybės, stiprinančios įsitikinimą, kad jūsų patikėtinis nesąžiningas, galbūt blogesnis už paprastą vagį.

— Štai kaip! — sušuko visi susirinkusieji.

— Jūsų kaltinimas pernelyg griežtas, daktare,— prakalbo pulkininkas Armstrongas.— Bet mums labai įdomu paklausyti, ką jūs tuo norite pasakyti.

— Gerai. Jūs sužinosite, kas man padiktavo tokią išvadą; po to jau patys galėsite daryti savo sprendimus. Vakar, vėlai vakare — buvo apie pusiaunaktis — aš užsinorėjau pasivaikščioti po preriją. Nežinau, ar toli nuėjau, bet mano ilgasis Henrio-Klejaus cigaras jau buvo surūkytas pirmiau, negu pagalvojau apie grįžimą. Tuo metu išgirdau vyriškų žingsnių garsą kietoje prerijos žemėje. Aš atsitiktinai stovėjau po dideliu medžiu, kuris pridengė mane savo šešėliu; greitai pasirodė žmogus, ir aš pažinau misterio Diupre kamerdinerį. Būčiau neatkreipęs į jį ypatingo dėmesio, jeigu nebūčiau pastebėjęs, kad jis slenka

slapčiomis po medžių priedanga. Nusviedęs cigaro nuorūką, aš nusekiau paskui jį, taip pat stengdamasis išlikti nepastebėtas; užuot įėjęs į koloniją per portalą, jis stabtelėjo prie sodo aptvaro, ir staiga išnyko iš akių. Patyrinėjęs tą vietą, kur jis pasislėpė, suradau sienoje išlaužą, per kurią jis prislinko prie namo ir įėjo pro galines duris. Ką jūs į tai pasakysite?

— O jūs pats kaip galvojate, Vartonai? — paklausė Diupre.— Tęskite ir išklokite mums savo išvadas.

— Tiesą sakant, aš nežinau, ką apie tai galvoti. Aš negaliu sau paaiškinti šio žmogaus poelgio, bet jūs sutikite su manimi, kad jis truputį keistas. Aš jau sakiau jums, jog Fernandas, kad ir su visokeriopais gabumais, nepatiko man iš pat pradžių, ir dabar aš tikiu juo mažiau, negu kada nors. Nesuprantu, kur jis šią naktį išsitrenkė — galbūt kas nors iš jūsų žino?

Niekas iš vakarieniaujančių nežinojo; keistas Fernando elgesys visiems buvo mįslė ir galėjo pasirodyti labai įtartinas. Jeigu kur nors netoliese būtų kokia nors baltojo kolonija, tai galima pagalvoti, kad jis vaikščioja tenai ir grįžta namo slapta tik todėl, kad bijo būti išbartas, tačiau apie tai negali būti nė kalbos. Keistas Fernando elgesys galėjo atrodyti kur kas labiau paaiškinamas, jeigu būtų sklidę gandai apie priešiškas indėnų gentis, besibastančias apylinkėse; bet apie jas nieko nebuvo girdėti; be to, visi žinojo, kad pietiniai komančai — vieninteliai, kuriuos buvo galima sutikti šioje vietovėje, sudarė su Teksaso valdžia taikos sutartį; dėl to naktiniai pasišalinimai ir slaptas metiso veiksmų būdas negalėjo turėti nieko bendro su priešiškais indėnais. Taigi šis klausimas, nors ir buvo aptartas, vis dėlto liko neišspręstas, ir pokalbis greitai perėjo prie malonesnės temos.

Tuo metu, kai vyrai smaguriavo vynu, alyvuogėmis ir graikiškais riešutais, Armstrongo dukterys vaikštinėjo mėnulio apšviestame sode.

— Kaip gražiai gyveno senieji ispanų dvasiški tėvai! — tarė Džesė.— Pažvelk į šias alėjas ir suoliukus, pastatytus medžių šešėlyje. Kokie gražūs fontanai! Tie gyventojai turėjo neblogą skonį.

— Apie jų aplinkos prabangą aš negaliu spręsti,— pareiškė vyresnė sesuo,— bet galima teigti, kad apie vaisius jie nusimanė ir, be abejonės, mėgo gerai pavalgyti.

Taip kalbėdama, Elena žvalgėsi aplinkui. Ir iš tikrųjų: sode

augo visos geriausių vaismedžių rūšys: apelsinai, citrinos, rojaus obuoliai, kriaušės, abrikosai, slyvos ir vyšnios. Šen bei ten kokoso palmės savo plunksnuotomis viršūnėmis buvo išsišovusios virš žemų žalumynų; šiltose, pavėsingose vietose matėsi platūs, blizgantys platanų ir bananų lapai. Mėnulio šviesoje, žinoma, visko nebuvo galima įžvelgti, bet merginos jau anksčiau buvo sode ir žinojo, kur kokios rūšys pasodintos; tik dalis šių medžių priklausė čionykštei florai; daugelis buvo atvežti iš kitų kraštų žmonių, mokėjusių gerai pagyventi.

— Tuo geriau mums,— pastebėjo Džesė,— kadangi šios gausios kvapnios gėlės žada turtingą vaisių derlių. O, Elena, kaip čia bus gera, kai išvalys alėjas ir vėl trykš fontanai! Luji man pažadėjo tuo pasirūpinti, kai tik bus pasėta medvilnė. Mes tada gyvensime kaip rojuje!

— Man bus geriau, jeigu sodas liks toks, kaip dabar. Šis aplaidumas kažkuo atitinka mano nuotaiką. Ta pastaba buvo palydėta atodūsio.

— Sesute, kokios keistos tavo mintys! Mes atvykome į Teksasą ne tam, kad patys virstume laukiniais ir paliktume viską neužbaigta. Ne, aš neatstosiu nuo Luji iki to laiko, kol jis nesutvarkys šios dykvietės pirmiau negu ves mane.

Į šiuos juokais ištartus žodžius Elena antrąkart atsiliepė atodūsiu, kuris buvo dar gilesnis negu pirma. Iš tikrųjų Luji Diupre buvo visos kolonijos savininkas ir šeimininkas, nors, tiesą sakant jis pavedė tvarkyti reikalus savo būsimajam uošviui. Bet tarp jų abiejų buvo dar vienas valdovas, kuriam jaunasis plantatorius nedrįso nepaklusti: valdovas su šilkiniu kaspinėliu rankose, surišančiu tvirčiau už bet kokias geležines grandines. Tai buvo nuotaka, kurios auksinės kasos Luji buvo brangesnės už visą jo auksą, atsivežtą į Teksasą.

Apie tai galvodama, Elena negalėjo nejausti šiokio tokio pažeminimo, nors jos širdis buvo laisva nuo bet kokio pavydo. Jeigu Čarlzas Klansis būtų prisikėlęs ir pasirodęs jai, būtų galėjusi gyventi pertekliuje ir vargingoje lūšnelėje. Dabar tylėdama stebėjo Džesę, ir jaunesnioji sesuo atsisukusi pamatė Elenos veide kančią. Ji ruošėsi ištarti ką nors paguodžiančio, tačiau Elena rankos judesiu sustabdė ją. Toje vietoje, kur jos stovėjo, augo du medžiai: pomerančinis citrinmedis ir kiparisas. Vienas buvo aplipęs žiedais, antras atrodė liūdnai. Elena nuo vieno ir nuo kito nulaužė po šakelę. Citrinmedžio šakelę ji pritvir-

tino prie auksinių Džesės garbanų, o kipariso — įsikišo į savo juodus plaukus.

— Tai tau, sesute,— tarė ji,— o čia man. Dabar mes susišukavome kiekviena pagal savo veidą ir likimą — tu būsi nuotaka, o aš gulsiu į kapą.

Šie liūdni žodžiai nuskambėjo kaip pranašystė ir giliai sukrėtė Džesės širdį. Akimirksniu išnyko jos linksmumas, ji apsikabino seserį ir graudžiai pravirko. Dabar atėjo Elenos eilė imtis guodėjos vaidmens, tačiau anksčiau nei ji spėjo tai atlikti, į sceną išėjo trečias asmuo, kuris privertė seseris minutei užsimiršti ir nukreipė jų mintis į kitą pusę. Ši netikėta permaina buvo paskatinta žmogaus, kuris pats turbūt nieko ir neįtarė. Kad jis sugalvojo kažką nedora, matėsi iš judesių. Seserys jį pastebėjo, kai jis išėjo iš misionierių namų į alėją, laikydamasis medžių šešėlyje. Jo elgesys nebuvo panašus į nieko nesisaugančio žmogaus. Jis sėlino kaip katė, kartais apsidairydamas, tarsi bijodamass persekiojimo. O tai ir trukdė pastebėti, kad jį seka. Abi merginos, vis dar apsikabinusios, tūnojo šešėlyje. Išgirdusios žingsnius, jos norėjo išsiskirti, o Džesė apsidžiaugė, manydama, kad ateina Diupre; tačiau tuoj pat įsitikino, kad tokie žingsniai pernelyg tylūs žmogui su dorais ketinimais ir pernelyg netvirti jaunajam plantatoriui. O Elenos negalėjo pradžiuginti niekieno žingsniai, net jaunojo gydytojo Vartono, kuris paskutiniu metu savo merginimusi pradėjo jai įkyrėti, deja, žingsniai žmogaus, kuriam einant jos širdis plaktų stipriau, daugiau negalėjo pasigirsti! Dėl to vyresnioji sesuo nejautė jokio nusivylimo, pastebėjusi, jog naktinis keliautojas nebuvo nei Vartonas, nei Diupre, o tik pastarojo liokajus. Pirmas merginų jausmas buvo nevalingas apmaudas Fernandui, kuris sudrumstė jų vienatvę, tuo labiau, kad jautė jam beveik instinktyvų pasišlykštėjimą. Galėjo būti, kad jis ieškojo jų, norėdamas perduoti iš namų kokį nors pavedimą. Seserys tylėdamos laukė kas bus toliau. Kai jis atsidūrė kaip tik priešais, jos pastebėjo jo atsargius judesius ir sėlinančią eiseną.

— Keista! — sušnibždėjo Džesė seseriai, kuri prikišo pirštą prie lūpų, kad ta nutiltų.

Jos stovėjo nejudėdamos, kol pro jas nepraslinko metisas.

XXVIII skyrius

SIGNALO BELAUKIANT

Kol pulkininkas Armstrongas su keletu savo draugų kalbėjosi senųjų misionierių namų refektoriuje, mažiau kaip už pusės mylios nuo kolonijos buvo galima pastebėti dvidešimties žmonių gaują, apsistojusią miško pievutėje. Vietovė buvo apsupta iš vienos pusės stataus skardžio, iš kitos — miško, kuris atrodė toks pat nepraeinamas, kaip ir priešais esančios uolos. Gaują sudarė vikrūs raiteliai, kurie nekantraudami stoviniavo atskiromis grupelėmis; arkliai buvo pririšti prie medžių, ir tai aiškiai rodė, kad raiteliai visai negalvojo apie poilsį, nors buvo jau vėlus metas. Jie laukė tik savo vado signalo. Tas stovėjo būrio centre, už savo draugus visa galva aukštesnis. Vadas, matyt, irgi kažko laukė, gal žvalgo, pasiųsto ištirti vietovės. Ši aplinkybė ir sulaikė visus, nes aukštaūgio vadeivos ir kitų jo palydovų akys vis atsisukdavo į miško pakraštį, tarsi iš ten turėtų kas nors atskubėti. Prieš pasiekdami šią vietą, kurioje dabar lūkuriavo raiteliai, sukorė didelį kelią. Jie jojo beveik ištisą dieną, išvykę iš stovyklos, esančios prie Breidi Kriko, nedidelio Kolorado intako, rytą, saulei tekant. Mes jau pasakojome apie šią stovyklą, kaip apie slėptuvę, į kurią nusidangino indėnai, sekę pulkininko vilkstinę San Sabos slėnyje; dabar ta pati prerijų plėšikų gauja išsidėstė stovyklą pusės mylios atstume nuo misionierių namų; jie perjojo didžiulį plotą tarp dviejų svarbiausių upių, esančių daugiau kaip dvidešimt mylių viena nuo kitos, ir nusileido prie San Sabos Botomos, kad persikeltų per šią upę toje pačioje vietoje, kuri tarnavo perkėla ir pulkininkui. Upė toje vietoje turėjo vienintelę patogią brastą; čia prieš pusę valandos taip pat sustojo Čarlzas Klansis, ketindamas kitą rytą leistis į tolimesnį kelią.

Buvo apie pusiaunaktį. Kol Klansio draugai ilsėjosi po medžiais, už dvidešimties mylių nuo jų, atviroje proskynoje, apšviestoje mėnulio, vaikštinėjo prerijų plėšikai su išdažytais veidais ir plunksnomis ant galvos. Nors šią akimirką jie buvo ramūs, tačiau kiekvienam pašaliniam stebėtojui būtų kilusi mintis, kad jie turėjo nedorą sumanymą, ir kiekvienas, girdėjęs jų pokalbį, būtų įsitikinęs, jog pulkininkui Armstrongui, besikalbančiam su savo draugais, grėsė pavojus. Šį įsitikinimą galėjo

patvirtinti ir ta aplinkybė, kad greitai tarp piktadarių atsirado žmogus, atskubėjęs iš misionierių namų. Jis išlindo iš medžių šešėlių į mėnulio apšviestą laukymę, ir nesunku buvo pažinti Diupre kamerdinerį, kuriam prireikė ne daugiau dešimties minučių, kad atbėgtų nuo sodo tvoros pas tariamuosius indėnus. Plėšikai tuoj pat susigrūdo aplink jį, laukdami svarbių žinių, kurios buvo praneštos vadui. Pastarasis, išklausęs, davė įsakymą pajudėti, ir greičiau kaip per penkias minutes visa gauja, užšokusi ant žirgų jau buvo kelyje į misionierių namus. Tiktai Fernandas bėgo pėsčias; jis vikriai it katė skubėjo būrio priešakyje.

Vargše pulkininke! Vargšės merginos! Jeigu Dievas jūsų neapgins, tai jums gresia siaubinga — baisesnė už mirtį — lemtis!

XXIX skyrius

UŽPUOLIMAS

Kol piktadarių gauja artinosi prie misionierių namų, pulkininkas Armstrongas ir jo draugai dar sėdėjo už stalo su vynu ir cigarais. Pats pulkininkas, didžiuodamasis savo škotiška kilme, jautė silpnumą viskio punšui, ir todėl prieš jį stovėjo šio gėrimo stiklinė, pripildyta jau ne pirmą kartą. Pulkininko galvoje sukosi pačios linksmiausios mintys. Jo persikėlimas iš Misisipės valstijos buvo labai sėkmingas ir žadėjo daug gero ateityje. Armstrongų žvaigždė, pradėjusi gesti, vėl sužibo — ir dar ryškiau. Tik vienas debesėlis temdė pulkininko vilčių horizontą — jo vyresnės dukros padėtis. Niūri nuotaika, kurios ši buvo apimta, negalėjo praslysti pro jo akis; jis taip pat žinojo šios nuotaikos priežastį, kadangi dukra atskleidė jam visus savo troškimus ir be to papasakojo apie slaptą susirašinėjimą su Klansiu. Elenos būklė nežadėjo nieko paguodžiančio, kadangi pulkininkas, kaip ir jo duktė, buvo tvirtai įsitikinęs, kad Klansis nužudytas ir jo žudikas — Ričardas Darkė. Jis matė, kaip Elenos sveikata darosi vis silpnesnė ir silpnesnė. Iš pradžių tikėjosi, kad vietos pakeitimas ir galbūt nauja meilė užgesins jos ankstesnę aistrą, todėl palankiai žiūrėjo į jauno gydytojo Vartono merginimąsi, tačiau greitai įsitikino, kad Elenos širdyje negalėjo gimti jokia kita meilė, nes pirmoji dar neišnyko, nepaisant, kad mylimo žmogaus jau nebebuvo tarp gyvųjų. Paguoda jam

buvo jaunesnės dukros laimė. Kita priežastis, atitraukusi nuo liūdnų minčių, buvo ekonominiai naujosios kolonijos rūpesčiai. Tą vakarą jis ypatingai karštai svarstė juos su punšo stikline rankoje. Pokalbis sukosi apie cukranendres. Visi žinojo, jog San Sabos slėnyje šis augalas turėjo puikiai augti, bet kilo abejonė, ar atsipirks darbas. Nuomonės išsiskyrė. Daugiausia kalbėta apie tai, jog brangų produktą, nesant vandens kelio, bus sunku pergabenti ir parduoti. Ginčas tapo labai gyvas, tik staiga visai nelauktai buvo pranešta žinia, iš karto nutraukusi pokalbį.

— Džentelmenai, indėnai susiruošė į žygį.

Išgirdę šiuos žodžius, pašnekovai pašoko iš savo vietų, puolė prie pranešėjo, nepriklausiusio džentelmenų luomui, ir sulaikę kvėpavimą laukė, ką jis dar pasakys.

Pulkininkas Armstrongas, išlaikęs dvasios ramumą pavojaus minutę, pradėjo klausinėti pirmas:

— Indėnai susiruošė į žygį? Iš kur jūs tai sužinojote, Haukinsai?

— Turiu geriausius įrodymus, pulkininke, aš pats juos mačiau.

— Pats matėte? Kur?

— Aš turiu jums papasakoti smulkiau. Šiandien rytą mes su Krisu Tukeru išvykome į medžioklę; perbridome per brastą, nes kitoje pusėje pastebėjome elnią, ir iš tikrųjų — nušovėme tris; medžioklės metu patekome į uolas, tarp kurių pamatėme patogų takelį, vedusį aukštyn. Krisas pagalvojo, kad ten užtiksime bizonų, todėl pasikabinome savo laimikį ant medžio. Mes nuėjome apie šešias ar septynias mylias, nerasdami nei paukščių, nei žvėrių; užtat vienoje dauboje, prerijoje, išvydome būrį raitelių, ką tik buvusių mūsų poilsio vietoje. Tai mums sukėlė nemaža rūpesčių, o jie greitai pasuko į mūsų pusę ir prajojo taip arti, kad galėjome atpažinti inčus su plunksnomis, išdažytais kūnais ir su visais kitais ženklais. Kadangi mums visai nesinorėjo su jais susitikti, tai pasilikome savo slėptuvėje, kol nepametėme jų iš akių. Paskui pasukome namo, bet stengėmės laikytis atokiau, kad mūsų nepastebėtų. Jodami aukštutiniu slėniu, jų daugiau nematėme, bet apačioje, prie perkėlos, toje vietoje, kur stačias krantas leidosi į upę, purve matėsi bent dvidešimties arklių švieži pėdsakai; be to, mėnulio šviesoje galėjome matyti, kad pėdsakai priklausė nekaustytiems arkliams;

vadinasi, čia prajojo mūsų matyti inčai. Kitoje upės pusėje vėl užtikome pėdsakus ir įsitikinome, kad jie veda tiesiai į koloniją. Po to, kai mėnuo pasislėpė už debesų, pėdsakai per mylią nuo misionierių namų prapuolė. Kur paskui pasuko laukiniai ir kur jie dabar, negaliu jums pasakyti, bet užtikrinu, jog matėme susirinkusius į žygį inčus.

Ši žinia sujaudino visus plantatorius, kuriems susidūrimas su priešiškais indėnais nežadėjo nieko gera. Pulkininkas Armstrongas, tokių karų veteranas, buvo labai gerai pažįstamas su raudonodžių papročiais ir žinojo, jog jie paprastai laikosi sutarčių iki to laiko, kol tai jiems naudinga, o prireikus nesivaržo jas sulaužyti. Pagaliau naujakurius pasiekė gandai, kad nors didelė kamančų gentis ir garbingai laikosi taikos sutarties, vienok kai kurios nepriklausomos lipanų ir seminolų gentys aplanko pasienio kolonijas vogti arklių ir nusigabena viską, ką gali pagrobti. Senasis kariškis, vykdamas į šalį, kur galėjai laukti susidūrimo su šiais plėšikais, sutvarkė savo vilkstinę taip, tarsi ji būtų keliavusi per priešų žemę: furgonai buvo apsupti statinių tvoros ir saugomi piketų [1] . Šis atsargumas buvo pamirštas tik pačioje kolonijoje, nes apie indėnus nebuvo nieko girdėti. Kolonistai be moterų, vaikų ir dviejų ar trijų šimtų vergų turėjo daugiau kaip penkiasdešimt žmonių, galinčių nešioti ginklą ir laikė save pakankamai stipriais, kad pajėgtų atremti bet kokį laukinių puolimą. Todėl gydytojo pastaba dėl įtartino Diupre kamerdinerio elgesio aplinkiniams nepadarė didelio įspūdžio. Bet paslaptingas jo poelgis po atneštos žinios ėmė atrodyti kitaip. Dabar visiems susirinkusiems iš karto toptelėjo mintis, kad metisas greičiausiai turėjo ryšių su indėnais ir ketino surengti užpuolimą, kad apiplėštų kolonistus. Pulkininkas pirmasis pasiūlė kaip gintis.

— Nagi pašaukite čionai savo metisą, Diupre,— tarė jis.— Pažiūrėsime, ką mums šis vaikinas atsakys.

— Pasakykite Fernandui, kad jis nedelsdamas atvyktų čia! — sušuko Diupre laukiančiam berniukui negrui, kuris tuojau pakluso.

Pokalbis ta pačia tema tęsėsi ir kolonistai medžiotoją klausinėjo visų smulkmenų apie jo nuotykį. Tačiau nesužinojo nie-

---

[1] P i k e t a s (pranc. piquet) — nedidelis postovio saugos būrys, užkarda arba lauko sargyba.— Vertėjo pastaba.

ko naujo, o jų nerimas tik padidėjo ir pasiekė didžiausią įtampą, kai negriukas sugrįžo ir pareiškė, jog Fernando kolonijoje niekur nėra.

O dabar pažiūrėsime, ką veikia sode abi merginos. Tuoj pat, tarnui įtartinai dingus per tvoros kiaurymę, kilo sumišimas ir smalsumas, kuriuos Elena išliejo žodžiais:

— Kokie gali būti šio žmogaus ketinimai? Jis patikimas tavo Luji tarnas ir, žinoma, Diupre tau apie jį papasakojo.

— Visiškai nieko. Jis tiktai žino, kad šis žmogus man nepatiko iš pat pradžių, aš ne kartą jam apie tai užsiminiau.

— Ir jis jo neatleido?

— Be abejonės, jis taip pasielgtų, jeigu aš panorėčiau, bet aš tik užsiminiau, kad jo pasitikėjimas Fernandu man visai nepatinka. Tu žinai, miela Elena, kad mano būsimasis valdovas pernelyg atviro ir kilnaus būdo, kaip ir visi kreolai. Aš neprieštaraučiau, jeigu jo kraujyje būtų nors dalelė jankio gudrumo. Šitas Fernandas užsitikrino jo pasitikėjimą nesuvokiamu būdu; tėvas taip pat šituo stebisi, nors prieš Fernandą visai nenusiteikęs ir patenkintas juo, kaip uoliu tarnu. Fernandas gerai pažįsta Teksasą, nes anksčiau šiose vietose gyveno ir dėl to jis mums naudingas.

— Su mūsų įtarimais sutinka išmintingi žmonės,— pastebėjo Elena.— Misteris Vartonas tiesiai sako, kad Diupre elgiasi neapdairiai, pasitikėdamas Fernandu. Tai galbūt vien tiktai tuščias įtarimas, sukeltas nemalonios šio vyruko fizionomijos. Jo akyse yra kažkas gyvuliško, jas, tariant ispanų žodžiais, galima palyginti su kinžalu, galinčiu kiekvieną minutę ištrūkti iš makštų. Būdas, kuriuo jis išėjo iš namų, nekalba apie dorus jo ketinimus. Ar jis tik nenori ko nors paslėpti už kolonijos teritorijos? Pavyzdžiui, Diupre pinigus arba brangenybes, tau padovanotas jaunikio?

— Mano brangenybes? O, ne, jos paslėptos mano kambaryje, ir raktą turiu aš. Luji aukso nepasiėmė su savimi; jo kapitalas paverstas sidabru, kadangi šis metalas, sako, turi paklausą tarp indėnų ir pirklių prie Teksaso sienų.

— Sidabru jis vargu ar save apsunkino,— svarstė Elena,— nes tai būtų trukdę judėti; be to, man pasirodė, kad jis nieko su savimi nesinešė.

— Aš taip pat nieko nepastebėjau,— pasakė Džesė.— Jis peršoko per tvorą kaip skėrys.

— Geriau sakyk, peršliaužė kaip gyvatė. Aš nemačiau kito žmogaus, kurio judesiai būtų panašesni į gyvatės, nebent dar vieną...

Prisiminusi Ričardą Darkę, kurį ir turėjo galvoje, Elena ūmai nutilo; ji prisiminė ir Čarlzą Klansį ir gilus atodūsis paliudijo apie šiuos prisiminimus.

— Ar mums ne laikas grįžti namo? — paklausė Džesė.

— Kodėl?

— Kad papasakotume Luji, ką matėme, ir įspėtume jį dėl Fernando.

— Tai nieko nepadės; aš bijau, kad Luji neįtikinsi, kol neįvyks koks nors nemalonumas; be to, mes neturime jokių įrodymų, išskyrus įtarimus. Pasilikime čia truputį ir pažiūrėkime, ką reiškia jo paslaptingas pasivaikščiojimas. Šis žmogus, be abejonės, greit sugrįš tuo pačiu keliu. Juk tu nebijai Džese?

— Truputį, jeigu sakyčiau tiesą. Fernandas sukelia man tokią baimę, kokią jutau pamačiusi Načiotocheso gatvėje aną milžinišką berną. Kartais jis dėbso į mane tokiomis pat akimis, kaip ir anas, nors iš išvaizdos tie žmonės visai skirtingi.

— Kadangi Načiotocheso vaiduoklis mums nepadarė jokios žalos, tai galima tikėtis, kad ir šis taip pat nepakenks. Beje, jei tu bijai, tai eime namo, nors man labai įdomu sužinoti, kuo baigsis paslaptinga Fernando avantiūra.

— O aš dabar nė trupučio nebijau; tu padrąsinai mane, Elena. Galbūt mes pastebėsime ką nors, kas bus naudinga ir Luji, ir mums visiems.

— Taigi, pasiliekame. Bet geriau pasislėpkime. Kur čia išsirinkus patogesnę vietą mūsų pasalai?

Surasti patogią vietą nebuvo sunku; merginos prisiminė, kad už penkiolikos žingsnių nuo sodo tvoros buvo vietelė tarp susiraizgiusių augalų lapų. Norėdamos ją pasiekti, jos praėjo alėja ir prisiartino prie tvoros išlaužos, kurią matyt prieš daugelį metų padarė indėnai. Pro skylę matėsi tamsus miškas ir traukė į save merginas; užslinkus tamsai, jos negalėjo nieko įžvelgti, išskyrus naktinių drugių švytėjimą, ir negirdėjo daugiau nieko be įprastų pietų nakties garsų, prie kurių priprato iš vaikystės. Pastovėjusios keletą sekundžių, jau norėjo grįžti namo, bet staiga, tarsi mostelėjus burtų lazdele, pralandą užkimšo kažkokia tamsi masė, greitai besidalijanti į atskiras figūras. Tai buvo žmonės, nors išsigandusioms seserims jie ir pasirodė demonai.

Šie žmonės, įsiveržę pro pralaužą tvoroje, buvo išsidažę indėnai, su plunksnomis ant galvų. Vargšės merginos tesuspėjo tiktai šūktelti iš siaubo ir tuoj pat buvo pagriebtos stiprių rankų, kurios serapėmis apvyniojo jų galvas, ir dusdamos jos jautė, kaip jas pakėlė ir kažkur nunešė.

XXX skyrius

UŽDARYTI

Beveik tą pačią minutę, kai negras pranešė, jog Fernando niekur negali surasti, metisas įvedė laukinius per skylę sodo tvoroje; tuoj pat po merginų pagrobimo jis atsidūrė šalia valgomojo, bet ne kaip ištikimas tarnas, o plėšikų gaujos vedlys.

— Ką tu nori man pasakyti? — šaukė Diupre negriukui.— Fernando nėra namuose?

— Ne, masa Luji,— murmėjo išsigandęs vaikas,— ispanų inčo nėra namie, mes apieškojome visą koloniją ir garsiai šaukėme jį vardu. Jis neatsiliepė; tikriausiai jo nėra namuose.

Bet kuriuo kitu laiku Fernando prapuolimas nebūtų atrodęs toks keistas. Galima spėlioti, kad jis nuėjo į vieną iš lūšnelių, kuriose gyveno vargingiausi kolonistai, arba į pasimatymą su kokia nors metise, kokių čia buvo nemažai, ir visai gražių. Bet po gydytojo pastabų ir medžiotojo pranešimo, kilo abejonė, kad šis žmogus gali būti išdavikas. Nepaaiškinamas naujojo tarno dingimas, žinoma, privertė plantatorius smarkiai sunerimti. Dabar jie aiškiai suprato, kaip blogai pasielgė, pamiršę visas atsargumo priemones. Kolonijoje nebuvo įrengta jokių stebėjimo postų, net paprastų piketų, ir kiekvieną minutę buvo galima tikėtis indėnų užpuolimo.

Beje, nesinorėjo tikėti, kad nedidelis būrys, kurį matė Haukinsas, išdrįstų užpulti koloniją. Medžiotojas suskaičiavo apie dvidešimt žmonių, o kolonistų, galinčių nešioti ginklą, buvo beveik trigubai daugiau. Net vaikai buvo išmokyti kaip elgtis su ginklais ir, reikalui esant, būtų sugebėję pasinaudoti peiliu. Todėl nerimas ir galėjo atrodyti netikras. Tačiau vis dėlto, reikalas buvo toks rimtas, kad plantatoriams nebeliko noro tęsti savo užstalės kalbas, ir kiekvienas norėjo pasirūpinti gynybos priemonėmis. Jie ketino surinkti patrulius ir išstatyti sar-

gybas ne tiktai apie misionierių namus, bet ir prie kitų kolonistų trobelių.

— Išgerkime savo taures ir prie ginklų!

Jie jau norėjo vykdyti pirmą šio raginimo dalį, kai staiga atsivėrė durys ir į kambarį įpuolė tas pats mažasis negriukas, kuris buvo pranešęs apie Fernando dingimą.

— O, masa Armstrongai! O masa Luji! — šaukė jis.— Visi namai pilni laukinių inčų; jie įsiveržė iš sodo pro užpakalines duris. Kieme jų daugiau kaip tūkstantis!

Tą patį akimirksnį visos stiklinės buvo paliktos ir svečiai puolė prie durų. Durys buvo atidarytos — taip, kaip jas paliko išsigandęs vaikas. Plantatoriai neketino jų uždaryti, tik norėjo paskubėti į pagalbą namuose esančioms moterims. Tačiau pirmiau, negu suspėjo prie jų prieiti, mažojo negriuko žodžiai išsipildė. Už slenksčio pasirodė šlykštūs veidai, nudažyti raudona spalva, ir baisios šeriuotos galvos, juodais, kaip anglis plaukais, iš kurių kyšojo aštrios plunksnos. Bet šis siaubingas paveikslas, primenantis pragaro sceną, šmėkštelėjo tik vieną minutę. Durys su trenksmu užsivėrė, trakštelėjo raktas ir taukštelėjo sklendė.

Plantatoriai buvo uždaryti.

Ne paprastai uždaryti, o palikti be jokios pagalbos ir vilties. Į kolonadą, supančią patio, vedė tik vienintelis išėjimas. Durys buvo padarytos iš masyvių ąžuolinių lentų, apkaustytų geležimi, tarytum kambarys anksčiau būtų buvęs kalėjimas; sunki senovinė spyna turėjo stiprias sklendes. Du mažučiai, iškirsti į lauką langai buvo aukštai nuo grindų ir užkalti geležinėmis dviejų colių storumo grotomis.

Greit plantatoriai suvokė visą savo padėties beviltiškumą ir savo apmaudą ir įniršį išreiškė nusiminimo šauksmais. Pulkininkas Armstrongas galvojo apie dukteris, Diupre — apie savo nuotaką, jaunasis gydytojas — apie Eleną, kiti — apie žmonas ir vaikus. Kiekvieną užgriuvo bendra nelaimė, kuri minutei visiems atėmė jėgas. Medžiotojas Haukinsas, turėjęs Herkuleso jėgą, pirmasis įsirėmė savo plačiais pečiais į duris. Visos pastangos buvo veltui. Durys atsidarydavo į vidų, ir jų negalėjai išlaužti, neišvertęs staktų, o šios buvo stipriai įmūrytos į betoninę sieną. Masyvios durys buvo tokios tvirtos, jog galėjo išlaikyti mūradaužės patrankos smūgius. Paskui visi puolė prie langų, bet ir čia jų pastangos pasirodė bevaisės. Vienuoliai gerai mokėjo apsisaugoti nuo užpuolimų iš lauko, ir geležiniai grotų

virbai, nežiūrint rūdžių, buvo dar pakankamai tvirti, kad atlaikytų žmonių jėgą.

Kol vieni veržėsi prie langų ir durų, kiti apgraibomis slankiojo pakampėmis, ieškodami kokio tinkamo įrankio, bet refektoriuje nebuvo nieko, išskyrus stalą ir nendrines kėdes. Jie iš tikrųjų slankiojo kambaryje apgraibomis, nes užtrenkus duris ugnį užgesino, bijodami, kad iš lauko nešautų. Ginklų kolonistai su savimi neturėjo, net peiliai buvo nunešti kartu su staldengtėmis. Liko vien buteliai. Labiausiai jie ir gailėjosi, jog nesinešiojo su savimi jokių ginklų, net pistoletų; nors tuo ir nebūtų padarę didelės žalos priešui, kuris išvedė juos h o r s d e c o m b a t. Šiaip ar taip šūvius galėjo išgirsti kaimynai ir suprasti juos kaip įspėjimo ženklą arba pagalbos šauksmą. Kada visi mėginimai surasti išėjimą iš kambario pasirodė nesėkmingi, įkalintieji minutei nutilo ir įsiklausė. Nebuvo girdėti nė vieno šūvio, tiktai sklido laukiniai riksmai, iš kurių jie pažino tarnų, negrų, mulatų ir kvarteronų balsus. Baltųjų žmonių balsų, išsiskiriančių iš spalvotųjų gyventojų ir indėnų kovos riksmų, nesigirdėjo. Kolonistų klausą pasiekdavo atodūsiai ir dejonės, kurie ūmai nutildavo, tarsi nutraukti prievartos. Pagaliau balsai nutilo ir lauke stojo mirtina tyla.

Pažiūrėkime, kas vyksta kieme. Po to, kai plėšikai pagrobė abi merginas, Fernandas nuvedė savo indėnus pro galines duris į patio taip, kad jie tarnų nebuvo pastebėti. Mažasis negriukas vis dar ieškojęs mažordomo, pirmasis juos pamatė ir su siaubu nubėgo į refektorijų, kur paskui jį nusekė ir laikiniai. Iš pradžių jie teturėjo tikslą tiktai apiplėšti, bet ne žudyti. Jeigu juos būtų užvaldžiusi neapykanta baltiesiems arba kerštо troškimas, tai jie būtų pasielgę visai kitaip; jie nebūtų taip paprastai uždarę pulkininko Armstrongo ir jo bičiulių, o juos iššaudę, iškapoję tomahaukais ir nuskalpavę. Jie turėjo visokių ginklų: pistoletų, kardų, tomahaukų, peilių. Kad susilaikė nuo žudynių, atrodė labai keista. Tai buvo anaiptol ne gailestingumas, tiktai noras išvengti triukšmo. Šūvius būtų išgirdę kiti kolonistai, o jiems atskubėjus į pagalbą su ginklais rankose, plėšikų sumanymas galėjo nepavykti. Kaip vėliau paaiškėjo, plėšikai buvo pasirengę atlikti bet kokią piktadarystę, nes vos tik įsibrovė į patio, tuoj išsiliejo žmonių kraujas. Pjautynės užklupo vargšus vergus, ku-

---

[1] Hors de combat — (pranc.) išeiti iš rikiuotės.— Vertėjo pastaba.

rie, išvydę neprašytus svečius, tuoj pat išsibėgiojo garsiai klykdami. Klyksmus būtinai reikėjo nutildyti, ir štai tomahaukai, ietys ir peiliai greitai atliko savo darbą. Nelaimingos aukos neparodė ne mažiausio pasipriešinimo. Kai kurie vergai paspruko į kambarius ir užsibarikadavo duris, kiti pasislėpė tamsiuose kampuose, kuriems apžiūrėti laukiniai negaišo laiko. Iš patio niekas nebuvo išleistas.

Kol vyko skerdynės, kitoje vietoje darbavosi rinktinė šešių laukinių grupė, tarp kurių buvo jų vadas ir metisas. Tai jie ir uždarė plantatorius valgomajame. Palikę prie durų sargybą, jie nuskubėjo į jaunojo Diupre kabinetą, kur buvo saugomi jo pinigai ir sąskaitų knygelės. Po kurio laiko plėšikai po vieną grįžo atgal; kiekvienas nešėsi dėžę, turbūt nelengvą ir statė ant grindinio. Tai buvo kartojama tol, kol patio kieme neišsirikiavo apie dvidešimt dėžių.

Tuo metu mūšis baigėsi, ir visi laukiniai kartu galėjo dalyvauti grobiant pinigus, nuo refektorijaus durų buvo pašaukti ir sargybiniai. Gauja atrodė panaši į peslių pulką, susirinkusį aplink maitą. Pusbalsiu buvo ištarta keletas žodžių, po kurių kiekvienas pakėlė po dėžę ir išnešė į kiemą. Tylėdami, vienas paskui kitą, išėjo į sodą, po to išlindo per tvorą, už kurios prie medžių buvo pririšti arkliai. Kiekvienas pašaukė savo arklį, lasu pritvirtino prie balno dėžę ir šoko į balną; paskui visi greitai nušuoliavo. Tarp sprunkančiųjų buvo ir metisas, taip pat ant žirgo, geriausio iš visos gaujos; šitą žirgą jis išsivedė iš savo šeimininko gardo.

Tuo laiku plantatoriai sėdėjo uždaryti, kankinančių minčių apnikti. Greitai, praėjus susijaudinimui, jie pradėjo ramiau mąstyti apie šį nutikimą. Pirmiausia jiems atrodė keista, kad laukiniai nebandė jų nužudyti, o tiktai uždarė; paskui jie stebėjosi, jog negirdėjo nė vieno šūvio, tiktai belaisvių riksmus; taip pat nepasigirdo nė vieno garso, primenančio karingus komančių šūksmus. Kas galėjo įvykdyti šį užpuolimą, visai nepanašų į indėnų antpuolius? Kai kurie net pagalvojo, ar tik ne kolonistai surengė visą šitą sumaištį dėl juoko; betgi ši mintis greit pasirodė nerimta. Senasis pulkininkas ir išdidus jaunas plantatorius buvo laikomi pernelyg rimtais žmonėmis, kad būtų galima su jais taip juokauti. Be to, beviltiški tarnų riksmai atrodė tikrai beviltiški. Jie jau nutilo, bet durys į refektoriją vis dar neatsidarė. Stojusi gili tyla buvo už viską sunkesnė. Kas įvyko

lauke? Ar visi vergai ir kolonistai užmušti? Šie klausimai išsprūsdavo iš kiekvieno drebančių lūpų, bet niekas neišdrįso į juos atsakyti. Kaliniams atėjo siaubingos, nepakeliamos akimirkos, ir belaisviai juodoje Kalkutos duobėje vargu ar pergyveno ką nors panašaus. Pagaliau plantatoriai neištvėrė ir pratrūko garsiais keiksmais. Vienam tiktai medžiotojui Haukinsui dingtelėjo mintis, žadanti sėkmę. Jis pristūmė prie sienos kėdę, užšoko ant jos, prispaudė lūpas prie lango grotų ir iš visų jėgų ėmė šauktis pagalbos. Jis vylėsi, kad jo balsas bus išgirstas raucherijoje; tačiau dėl tankaus miško ir vėlyvo meto, kai pavargę nuo darbų kolonistai jau miegojo, to tikėtis buvo sunku. Be to, aidėjo žiogų svirpimas, pelėdos ūkavimas ir ūžė stiprokas vėjas medžių šakose. Visa tai atėmė iš kolonistų paskutinę viltį. Betgi Haukinsas nepasimetė. Žinojo, kad jo draugas Tukeras nemiega ir, jeigu tik neužmuštas, gali jį išgirsti. Su šia viltimi jis vis šaukė ir šaukė pagalbon, palydėdamas savo riksmą išsireiškimais, kurie puritoniškoje šalyje būtų palaikyti keiksmažodžiais.

XXXI skyrius

TUKERAS SUSIRANDA SAVO DRAUGĄ

Haukinsui ir Krisui Tukerui namuose neatsirado vietos, tad jie gyveno palapinėje miške, esančiame tarp misionierių namų ir raucherijos. Jų palapinė stovėjo beveik pusiaukelėje tarp paminėtų vietų. Kada senasis medžiotojas išėjo, pažadėjęs greitai sugrįžti, pastarasis sėdėjo prie ugnies, ketindamas kepti gaiduką, nušautą dienos metu. Tukeras žinojo ko Haukinsas išėjo pas kaimynus. Kada kepsnys iškepė, jį kaip reikiant pagardino ir pastatė palapinėje ant stalo, padaryto iš medžio gabalo. Gaidukas skleidė kvapnius garus, ir virėjas nekantraudamas laukė sugrįžtant draugo. Iš pradžių jis jautėsi labai gerai, kadangi kepsnio kvapas kėlė apetitą, nors Tukerui visai nereikėjo tokių jaudinančių priemonių; jis po pusryčių pusiaudienį dar nieko nevalgė. Po nerimo, sukelto indėnų pasirodymo, taip pat norėdami kuo greičiau sugrįžti namo, medžiotojai pamiršo savo skrandį. Pasiekęs palapinę, Haukinsas negalėjo nurimti dėl šios dienos įvykio ir nedelsdamas nuvyko su žinia į mi-

sionierių namus. Tukerui teko labai ilgai laukti. Gaidukas atšalo, ir skanus jo kvapas išgaravo; tokius dalykus sunku šaltakraujiškai iškęsti. Nebūtų buvę nemandagu pavakarieniauti ir vienam, kadangi greičiau tiktų priekaištauti Haukinsui, kuris neišlaikė duoto žodžio ir pasiliko šeimininkų namuose prie vyno ar punšo stiklelio. Nejaugi dėl to jis, Krisas Tukeras, privalo valgyti šaltą kepsnį? Ne, tai buvo virš jo jėgų. Jaunasis medžiotojas išsitraukė iš makštų peilį ir atsipjovė sparną su geroku gabalu mėsos; taip pat jis pasielgė ir su kitu sparnu, kol pagaliau nenumalšino savo alkio. Užkandęs, apatinę gaiduko dalį jis paliko draugui ir užsirūkė pypkę. Kadangi Haukinsas vis dar ir po to nesugrįžo, Tukeras ėmė nerimauti ir negalėjo nusėdėti palapinėje; jis panoro nueiti į misionierių namus ir pažiūrėti, kas ten sulaikė jo draugą. Po dešimties minučių greito ėjimo sustojo prie pagrindinio portalo ir buvo nustebintas gilios, įtartinos tylos. Namuose nebuvo matyti šviesos, nors tai ir nenustebino Tukero: jis žinojo, jog senojo vienuolyno langai žvelgė į kiemą. Stovėdamas ir dairydamasis, Tukeras atidžiai klausėsi, ir jam pasirodė, kad pro pietų miško triukšmą tarsi pasigirdo balsas, šaukiantis į pagalbą; balsas, beje, buvo labai silpnas ir atrodė labai tolimas, tad medžiotojas pagalvojo, kad apsiriko. Jis pasuko per saguaną į patio. Nesunku įsivaizduoti jo siaubą, kai išvydo mėnulio apšviestą grindinį, aptaškytą tamsiais kraujo lašais ir rudos ir geltonos spalvos žmones, suvirtusius įvairiausiose pozose. Medžiotojas pajuto svaigstant galvą, išvydus šią lavonų krūvą. Tai buvo kur kas baisesnis vaizdas, negu kautynių laukas. Kautynėse mirtis ištinka dėl žaizdų, padarytų vardan kilnaus, nors ir melagingo, supratimo apie garbę: mirtis, pamatyta Tukero, buvo žudikų darbas.

Priblokštas jis stovėjo, nežinodamas, ką daryti. Pirma mintis buvo bėgti kuo toliau nuo kruvino paveikslo, kadangi atsivėręs reginys bet kam galėjo įvaryti siaubą. Bet medžiotojas prisiminė draugą, kurio lavonas, galbūt guli, tarp kitų užmuštųjų. O gal jis dar gyvas? Tukeras pradėjo ieškoti, nors dėl šio baisaus vaizdo beveik prarado sąmonę. Jis apžiūrėjo visus lavonus, bet tarp jų Haukinso nebuvo, ir nebuvo nė vieno baltojo... Žmogžudystės aukomis tapo vien tik spalvotieji vyrai, moterys ir vaikai; jis pažino pulkininko Armstrongo ir jaunojo Diupre vergus. Bet kurgi ponai — patys plantatoriai? Kokia siaubinga drama klostėsi šiuose namuose, palikusi tokius klaikius pėdsa-

kus? Visur baisaus plėšimo ženklai. Bet kas ir kur žudikai, kur Haukinsas? Kol Tukeras sau uždavinėjo šiuos klausimus, jo ausis pasiekė garsas, privertęs krūptelėti. Ar tai ne žmogaus balsas, kuris buvo jam pažįstamas? Pirma jis pasigirdo iš toli, dabar buvo girdėti vis arčiau ir atrodė aiškesnis. Keletą sekundžių pasiklausęs, Tukeras įsitikino, kad balsas šaukė pagalbos ir sklido iš pastato vidaus. Nejaugi tai jo draugo balsas? Neilgai galvojęs jis nubėgo dengta galerija į gatvę. Čia dar kartą įsiklausė; pagalbos šauksmas pasikartojo, nors vis dar nebuvo galima suprasti, ką Haukinsas šaukė; balsas girdėjosi, matyt, iš rytinės pastato dalies, kurią bene sunkiausia užpulti. Pagaliau Tukeras aiškiai išgirdo draugo balsą. Akimirksniu jis nubėgo už kampo, tarsi persekiojamas lokys peršoko per krūmus ir sustojo prieš langą, už kurio girdėjosi riksmai. Čia, mėnulio šviesoje, jis išvydo senojo medžiotojo veidą, kuris, prisiglaudęs prie geležinių grotų, šaukė ir keikėsi kimiu balsu.

— Haukinsas?

— Krisai Tukerai, ar tai tu? Ačiū Kūrėjui!

— Ką visa tai reiškia, Haukinsai?

— Ką tai reiškia? Kas žino. Mes visi čia uždaryti inčų. Nejaugi tu jų nematei? Tu nebuvai šiuose namuose?

— Buvau ir mačiau baisų reginį — ne pačius inčus, o jų piktadarybes. Jie išjojo, atlikę savo.

— Kokį tu matei reginį? Beje, nėra laiko plepėti. Eik ir pasiimk ką nors, kad išlaužtum duris ir išleistum mus į laisvę. Greičiau, Krisai, greičiau!

Tukeras tuoj pat ėmėsi darbo. Skubiai sugrįžęs į patio, jis pagriebė sunkų rąstą ir ėmė juo kaip taranu daužyti į valgomojo duris, kurios nuo stiprių kentukiečio smūgių greitai pasidavė.

Mes neaprašinėsime įspūdžio, kurį plantatoriams sukėlė kruvinų skerdynių vaizdas; siaubas, sukeltas šių grumtynių buvo menkniekis palyginus su tuo, ką piešė jų klaikiai nuteikta vaizduotė. Tarp balsų, šaukiančių žmonas, vaikus, seseris ir nuotakas, garsiau už visus girdėjosi pulkininko Armstrongo balsas, liūdintis savo dukterų.

XXXII skyrius

KAS JOMS ATSITIKO?

Kur jos? Kas joms? — veržėsi iš nepaguodžiamo tėvo lūpų. Norėdami atsakyti į šiuos klausimus, turime pasekti pagrobtas merginas.

Sučiuptos jos žinojo, kad pagrobėjai vyrai, kaip jos manė, indėnai, nes pirmiau, nei buvo uždengtos serapėmis, pastebėjo plunksnas ir dažytus veidus, be to, rankos, taip šiurkščiai jas sugriebusios, tegalėjo būti gyslotos laukinių rankos. Merginos buvo išneštos per išlaužą sienoje už kelių žingsnių nuo statinio. Čia jas pakėlė ir pasodino į balnus; priešais užsėdo po raitelį ir, padedant kitiems laukiniams, merginos odiniais diržais buvo pririštos. Jos nesileido surišamos, tačiau visos pastangos buvo beviltiškos; jų riksmas netoli girdėjosi. O tankios serapės, užmestos ant galvų, pavertė jų balsus kurčiomis dejonėmis. Plėšikai, tokiu būdu surišę savo aukas, leidosi šuoliais.

Belaisvės greitai nustojo priešintis ir rėkti, kadangi tai buvo beprasmiška. Jos jautė greitai šuoliuojant arklius ir žinojo, kad nutolo nuo misionierių namų, vienintelės vietos, iš kur galima laukti pagalbos. Jas gabeno jau apie pusvalandį, ir padėtis darėsi vis beviltiškesnė. Apdangalai, kuriais aprišo jų galvas, buvo riebalinių audinių serapės, tokio tankaus audeklo, kad merginos galėjo uždusti. Plėšikai, tatai pastebėję, sustojo ir prapjovė serapes keliose vietose peiliais, kad belaisvės galėtų laisviau kvėpuoti, paskui nušuoliavo toliau.

Seserys žinojo, kad jas gabena vieną paskui kitą, nors iki šiol nepersimetė nė žodžiu, tiek iš siaubo, tiek dėl suvaržyto kvėpavimo; kanopų kaukšėjimas joms sakė, kad su jomis joja ant arklių tiktai du raiteliai. Ta aplinkybė, kad indėnai palengvino jų padėtį, prapjovę serapėse skyles, suteikė žvalumo, ir merginos panoro pasidalinti mintimis; bet kurį laiką klausėsi pagrobėjų pokalbio, norėdamos sužinoti, ką jie ketina daryti su savo laimikiu. Plėšikai visą kelią tarp savęs plepėjo, tik labai tyliai ir, matyt, svetima kalba, kadangi merginos nieko negalėjo suprasti. Ko gero ir indėnai nesupras jų kalbos.

— Laikykis, Džese, laikykis! — pradėjo Elena.— Tu girdi mane, sesute?

— Taip, Elena. O Dieve!

— Taip, tiktai į Dievą mes privalome sudėti savo viltis. Jis vienas gali mus išgelbėti. Tiktai neverta nusiminti, Džese. Kažkoks vidinis balsas man kalba, kad išsivaduosime iš šių pabaisų. Gali būti, tuo bus išreikšta Apvaizdos valia; melskis jai, Džese.

— Aš ir meldžiuos, Elena. Bet, deja! Mintys apie mūsų brangųjį tėvelį... o Luji... aš bijau...

— Dėl jų tau nėra ko bijoti; aš įsitikinusi, kad jie išvengė pavojaus ir kad laukiniai ne visus užklupo iš pasalų. Kai kurie, žinoma, nepatyrė mūsų likimo ir tikriausiai mus suras. Taip, aš įsitikinusi, kad jie mus išvaduos. Tu žinai, jog tarp mūsų kolonistų nemaža puikių medžiotojų ir traperių, kurie bet kur mus surastų; apie tai juk mūsų pagrobėjai nežino.

— Luji jiems vadovaus ir dosniai atsilygins už jų rūpesčius. Jis tikriausiai...

Džesės žodžiai buvo nutraukti garsaus, pasityčiojančio kvatojimo; juokėsi laukiniai ir taip smarkiai, kad kartu su jais virpėjo ir prisitos prie jų merginos. Pirmiau, negu jie nustojo kvatoti, arkliai įbrido iki kelių į vandenį ir kanopų pliuškenimas užgožė juoką. Jie turbūt atjojo į seklią upės vietą, patogią persikelti. Upė tikriausiai buvo plati, nes pliuškenimas girdėjosi labai ilgai ir belaisvės jautė, kaip vandens lašai krito ant jų apdangalų. Jos nuščiuvo, išgirdusios juoką, ištrūkusį iš dviejų velnių lūpų. Nenuostabu, kad jas vėl apėmė nerimas, jos ėmė drebėti, kada arkliai perbrido per upę.

XXXIII skyrius

RAITELIAI VAIDUOKLIAI

— Simeonai Vodlėjau, aš negaliu užmigti.

— Kodėl, Čarlzai Klansi? Aš tikėjausi, kad po šiandieninio jojimo jūs miegosite kaip barsukas; nuo to laiko, kai mes išjojome iš Teksaso, jūs be miego nepraleidote nė vienos nakties.

— Teisybė, bet šiandien negaliu. Nežinau dėl kokios priežasties.

— Galbūt jūs suvalgėte ką nors sunkaus skrandžiui ar čionykštis klimatas jums nesveikas? Dėl upės drėgmės ir aš jaučiuosi labai prastai, nors San Sabos slėnio klimatas laikomas sveikiausiu visame Teksase. Šit, imkite ir padraugaukite su mano gertuve; ji pripildyta puikiausio monongagilo, raminančio ner-

vus geriau už bet kokius vaistus. Gurkštelkit kartelį, ir jūs įsitikinsite, kaip tatai sveika.

— Ne, antpilas man nepadės. Aš nemiegu ne dėl nervų pakrikimo, o visai dėl kitos priežasties.

— A, suprantu,— sumurmėjo senasis medžiotojas.— Aš galvoju, kad kiekvienam jaunam žmogui atsitinka tas pats atsiradus rūpesčių dėl savo brangenybės. Vis dėlto paklausykite mano patarimo, paragaukite iš gertuvės, ir jūs greitai užmiršite savo mergaitę. Jums nėra ko dėl jos baimintis. Furgonas sėkmingai pasiekė savo vietą, ir mums velniškai nepasiseks, jeigu rytoj, o geriausiu atveju — po dviejų valandų, iki saulėtekio, mes nebūsime vietoje. Truktelkite, na truktelkite, ir jūs užmigsite pirmiau, negu ožka suspės vikstelėti uodega.

Buvo apie pusiaunaktį, kai vyko šis pokalbis tarp Klansio ir Vodlėjaus; jie buvo toje pat vietoje, kur sustojo poilsiui, ties brasta per San Sabą. Šią vietą senasis medžiotojas pasirinko nakvynei dėl jos patikimumo: upės krantą supo krūmai, o arkliai buvo gerai paslėpti medžių šešėliuose. Patys medžiotojai atsistoję galėjo puikiai apžvelgti visą apylinkę. Šviečiant mėnuliui niekas nebūtų perėjęs brastos jų nepastebėtas. Klansis pakluso senojo medžiotojo patarimui ir patraukė iš gertuvės viskio; paskui jis susisupo į apsiaustą ir, išsitiesęs žolėje, pabandė užsnūsti. Bet miegas jo aplankyti neskubėjo. Pasivartęs kurį laiką, jis vėl pašoko, o paskui jį pašoko ir šuo. Vodlėjus, kuris miegojo lengvai apsirengęs, priešingai negu kiti trys palydovai, taip pat pabudo ir vėl pasiūlė Klansiui savo vaistų.

— Ne, man tai nepadės,— paprieštaravo Klansis.— Aš galvoju, kad ir stipriausias gėrimas šiandien manęs nepaveiks, Simeonai, aš turiu nuojautą.

— Nuojautą? Kokią?

— Kad mes atvyksime pernelyg vėlai.

Klansis ištarė šiuos žodžius beveik iškilmingai, stipriai susijaudinęs.

— Kvailystė,— atsakė Vodlėjus, trokšdamas nuraminti draugą,— gryna kvailystė... Anava! — šis šūktelėjimas buvo ištartas visai kitu tonu, ir medžiotojas pakėlė galvą nuo balno. Šuo taip pat pastatė ausis ir ėmė dusliai urgzti.

— Kas ten? — sukuždėjo Vodlėjus, atsiklaupęs ant kelių ir įdėmiai žiūrėdamas į šunį. Gyvulys vėl pastatė ausis ir dar kartą suurzgė.

— Priturėkite šunį ir priverskite jį nutilti, Klansi. Ten kažkas vyksta.

Klansis sugavo šunį ir prispaudė jį prie kelių; dresiruotas gyvulys suprato savo pono valią ir ramiai atsigulė prie jo kojų. Tuo metu Vodlėjus vėl pasilenkė ir, priglaudęs ausį prie žemės, įsiklausė. Iš tikrųjų pasigirdo garsas, bet ne tas, kuris pasiekė ausis prieš minutę; pastarasis panėšėjo į balsą žmogaus, kuris juokėsi. Iš pradžių atrodė, jog tai galėjo būti ir Teksaso pelėdos arba pievų vilko riksmas. Bet tai, ką jis išgirdo dabar, tartum skambėjo aiškiai ir abejonių nekėlė. Klansis taip pat klausėsi. Tai buvo pliuškenimas, sukeltas arklių kanopų brendant per vandenį.

Vodlėjus gulėjo ant žemės kol neįsitikino, jog garsas sklido nuo upės, iš brastos; šuo dar anksčiau parodė šią kryptį akimis. Po to Vodlėjus ir Klansis pašoko ant kojų ir vėl įsiklausė. Greitai jie pastebėjo, kad per vandenį brido du raiteliai. Jie ką tik išlindo iš šešėlio, krentančio nuo kito kranto medžių, ir traukė į vidurį upės, kuri, šviečiant mėnuliui, blizgėjo kaip ištirpęs sidabras.

Klansis ir Vodlėjus galėjo gerai matyti žirgus, ryškiai besiskiriančius nuo blizgančio vandens paviršiaus, ir pastebėjo, jog jų buvo du; nuo jų dėmesio taip pat neprasprūdo nė raiteliai — labai keistos išvaizdos, visai nepanašūs į žmones. Virš upės išsisklaidė skystas rūkas, tarsi lengvas vualis, nupūstas nuo sidabrinio paviršiaus. Toks rūkas suteikia daiktams antgamtiško dydžio ir neretai sukuria keistus paveikslus, atsispindinčius ore. Ir šį šį kartą arkliai ir raiteliai įgavo milžinišką dydį, tarsi antgamtinio pasaulio būtybės, gyvenusios mūsų planetoje prieštvaniniais laikais.

Tie, kas jojo ant arklių, stebėtojams atėmė žadą.

Raiteliai buvo įgavę nežmoniškas formas ir, jei tai buvo demonai, tai dvigubi: ant kiekvieno žirgo sėdėjo po du kūnus ir matėsi po dvi galvas. Nenuostabu, jog Klansiui ir Vodlėjui šovė į galvą aitvarų išdaigos, kadangi paveikslas, iškilęs prieš jų akis, galėjo priversti suvirpėti pačią drąsiausią širdį. Beje, mintis apie antgamtiškus dalykus neilgai juos gaišino. Protas vėl įgavo savo teises, ir jie įsitikino, jog daiktai, judantys netoliese, priklauso tikrovės pasauliui. Vodlėjus pirmasis išreiškė šitą mintį tokiais žodžiais:

— Du žirgai,— sušnibždėjo jis savo draugui, — ir ant abiejų po du raitelius.— Po trumpos pauzės, jis tęsė:

— Raiteliai panašūs į inčus; ar jūs matote plunksnas ant jų galvų? O sutvėrimai, sėdintys užpakaly jų, panašūs į skvo. Laimei, palyginus su jais , esame geresnėje padėtyje. Jie brenda į mūsų pusę ir, be abejonės, pasuks taku per mišką; čia mes juos ir sučiupsime, Klansi. Ar ne taip?

— Bet ką daryti su šitais? — paklausė Klansis, rodydamas į miegančius draugus.— Ar ne geriau juos pažadinti? Mums tikriausiai bus reikalinga jų pagalba.

Trumpai pasvarstęs, Vodlėjus atsakė:

— Palikime juos ramybėje. Inčų tiktai du, o moterų, jei prasidės grumtynės, nereikia skaičiuoti, nors jos paleistų į darbą savo dantis ir nagus. Heivudą aš ko gero pažadinsiu, o negras ir Harknesas tegu miega. Nedai! Nedai!

Kad ir kaip tyliai buvo ištarti šie žodžiai, jaunasis medžiotojas tuojau juos išgirdo, jis pašoko ir Vodlėjus jam pašnibždom pasakė apie viską, ką matė.

— O mūsų arkliai? — paklausė Heivudas.— Ar nebus geriau, jeigu mes juos pabalnosime?

— Ne,— atsakė Vodlėjus.— Jeigu sugalvosime pačiupti inčus šuoliuodami, tai mums teks nušauti jų arklius; jeigu mes eisime prie savo arklių, jie išgirs triukšmą ir pasuks į šalį, ir galime pamesti juos iš akių. Miško kelią aš žinau puikiai ir, kada juos sutiksime, jie paklius kaip į spastus. Neprireiks nė vieno šūvio. Vos tik mes sugriebsime jų arklių pavadžius, jie atsidurs mūsų rankose ir net nesipriešins, kadangi gabena savo skvo. Gali būti, šie inčai taikūs, tad gaila juos užmušti. Ką jūs, Klansi, pasakysite?

— Aš sutinku su jumis. Mes nepraliesime nekalto kraujo.

— Tai ir nebūtina. Eime!

Trys medžiotojai tik ruošėsi pasijudinti iš vietos, kai nuo žemės pasikėlė Jupiteris. Jis girdėjo, kaip kuždasi du medžiotojai ir priėjo išvados, kad Klansiui grėsė pavojus; pagaliau, jis turėjo pasirūpinti ir savimi. Jo prašymu, jam leido dalyvauti užpuolime ir veikti visur, kur tik prireiks. Bet ką daryti su Harknesu? Paskutiniu laiku su juo liovėsi elgtis kaip su belaisviu; bet vis dar nelabai pasitikėjo, nes nebuvo tikri, kad jis neturi ryšių su plėšikais. Kiek pasvarstęs Vodlėjus paėmė jį už pakarpos ir pakėlė ant kojų.

— Eime su mumis, Džojau Harknesai,— paliepė jam.— Laikykitės arčiau mūsų ir apie nieką neklausinėkite. Tu, Jupiteri, jį prižiūrėk. O dabar pirmyn! Mes dar suspėsime aplenkti inčus. Eikite taip atsargiai, tarsi žengtumėte per vištos kiaušinius. Pristatę prie Harkneso mulatą, jie leidosi vienas paskui kitą. Klansis vedėsi ant virvelės šunį.

Greitai jie pasiekė taką, kuris vedė prie brastos; takas vinguriavo per mišką, kuris dengė krantą, ir išėjo į tuščią slėnį, panašų į bekraštę pievą. Vodlėjus vedė savo palydovus į tą vietą, kur kelias kirto laukymę. Keletas plačialapių palmių sudarė patogią slėptuvę; čia medžiotojai sustojo, laukdami besiartinančių indėnų.

XXXIV skyrius

TRIUMFUOJANTIS NIEKŠAS

Kvatojimas, po kurio tuojau pasigirdo vandens pliuškenimas, sukėlė abiem seserims blogą nuojautą. Nustebimą pakeitė baimė, suvokus, kad pagrobėjai — ne indėnai. Indėnai nebūtų supratę jų pokalbio, o dabar tapo aišku, kad juoko priežastis buvo jų žodžiai. Suvokimas, kad jiedvi baltųjų žmonių rankose, nė trupučio nenuramino. Juokas, dėl kurio kretėjo šie žmonės, pranašavo šiurkštų žiaurumą. Iš žmonių, sugebančių taip tyčiotis iš kito kančių, nebuvo ko laukti žmogiško jausmo ar gailesčio. Kas gi buvo tie žmonės? Šį klausimą uždavė sau merginos. Garsiai kalbėtis jos bijojo, žinodamos, kad jie supranta. Džesė pagalvojo, jog vienas iš pagrobėjų Fernandas, ir dėl šios minties jai sustingo gyslose kraujas. Elena irgi visaip spėliojo; betgi ją ne taip gąsdino Diupre tarnas, išdavęs savo poną, kaip kitas žmogus, kuris sėdėjo priešais ją ant arklio, ir buvo, kaip jai atrodė, senas pažįstamas, iš kurio ji negalėjo laukti pasigailėjimo. O, Dieve, kas jai bus, jeigu nuojauta jos neapgauna?

Kol ši siaubinga mintis kirbėjo Elenos galvoje, vandens pliuškenimas liovėsi ir arkliai išsiropštė į krantą. Raiteliai sustojo ir pradėjo pašnibždomis kalbėtis.

— Aš manau, čia galime nulipti nuo žirgų,— tarė vienas.— Nors kapitonas ir įsakė mums jo laukti po didžiuoju ąžuolu, bet aš nesuprantu, kam mums skverbtis per spygliuotus krūmus. Dabar bet kuri vieta patogi, ir aš esu tikras, kad mūsų

draugai negaišuos po to, kai pasikraus! Kaip jus galvojate, Fili?

— Ne,— atsakė kitas griežtu tonu,— mes keliausime prie ąžuolo ir ten lauksime. Aš turiu tam priežasčių.

— Hm, man vistiek, tiktai ta brangi našta už mano nugaros velniškai sunki, ir aš būčiau nieko prieš užleisti savo vietą kapitonui. Jokite pirmyn, Fili, aš nežinau kelio.

Tas, kurį vadino Filiu, nieko neatsakė. Jis nujojo tolyn į brūzgynus, o jo palydovas, tylėdamas, sekė iš paskos. Pajoję apie du šimtus žingsnių, jie sustojo po didžiuoju ąžuolu, kurio šakos buvo plačiai išsiskėtojusios.

— Pasilikite šioje pusėje,— tarė Filis,— o aš joju į kitą. Aš turiu pakalbėti su šia gražuole pirmiau negu atvyks kiti.

— Puiku,— pareiškė antrasis, linktelėjęs galva ir pasiruošęs nulipti nuo arklio. Sėbras nujojo į kitą medžio pusę. Jie išnarpliojo diržus, kuriais belaisvės buvo prie jų pririštos, po to nušoko nuo žirgų. Žemėn buvo nuleistos ir merginos. Jos paliko susuktos į apsiaustus, pritvirtintus diržais prie kaklo ir liemens. Gulėjo ant žemės bejėgės ir nejudėdamos.

Aprašysime smulkiau vietovę, kur sustojo plėšikai. Medis, kapitono nurodytas kaip susirinkimo punktas, buvo milžiniškas ąžuolas, kurio kamienas turėjo penkiolika pėdų skersmens, o šakos išsiplėtojusios kaip banano. Amžinai žaliuojantys lapai buvo mažai pastebimi net dienos šviesoje, kadangi išsikišo tik kai kuriose vietose tarp ispaniškųjų samanų, kurios kabėjo girliandomis, fantastiškai siūbuodamos pučiant naktiniam vėjeliui. Esant ramiam orui šios girliandos darė krioklio, netikėtai apmirusio ilgose ledinėse grandinėse, įspūdį. Viduryje kilo galingas, platus kaip siena ir raukšlėtas kaip krokodilo nugara,liemuo. Jeigu prie penkiolikos pėdų kamieno dar pridėsime išsikišimus ir gumbus, tai išeis beveik dvigubas plotis. Šitas miško milžinas stūksojo per penkiasdešimt žingsnių nuo upės kranto ir už dviejų šimtų žingsnių aukščiau brastos. Į visas puses traukėsi tankus miškas, jame augo milžiniški medžiai, tad apie ąžuolą susidarė sieksnio didumo plotas. Nuo brastos čia buvo galima patekti tik per tankų tarpumiškį, apaugusį žemaūgėmis palmėmis. Vedė vos pastebimas takelis, kuriuo galėjo praeiti tik vienas arklys. Dėl šios priežasties raiteliams teko joti vienam paskui kitą; pasiekę ąžuolą jie išsiskyrė. Dabar jie buvo tarsi už sienos ir kad girdėtų vienas kitą turėjo rėkti visa gerkle.

Pirmasis, paguldęs savo belaisvę ant žemės, paėmė arklį už kamanų ir kurį laiką abejingai žiūrėjo į tįsančią prie jo kojų merginą. Jis atrodė kaip senas, užkietėjęs ištvirkėlis, tačiau moterys nebuvo jo silpnybė. Greičiausiai todėl jį ir išrinko Džesės Armstrong saugotoju. Greitai jis ėmė žvalgytis brastos pusėn, vildamasis išgirsti vandens teliuskavimą. Jis nekantriai klausėsi ir kartais palengvindavo savo sielą keiksmais.

Visai kitaip elgėsi jo draugužis anoje ąžuolo pusėje su gulinčia prie jo kojų Elena Armstrong. Pririšęs prie šakos savo žirgą, jis pasilenkė prie merginos ir sukuždėjo jai į ausį keletą žodžių, nuo kurių ji matyt visiškai prarado sąmonę.

— Pagaliau, pagaliau jūs mano rankose, dabar jau tikrai. Tai puiku, nuostabu!

Jo balsas! Išnyko bet kokia abejonė. Elena sudrebėjo, tarsi būtų atsistojusi ant gyvatės, bet paskui taip apmirė, kad galėjai girdėti jos širdies plakimą. Žmogus, klūpantis greta jos ant kelių, žinojo, kad širdis daužėsi iš siaubo, bet, nejausdamas nė mažiausio gailesčio, džiaugsmingai kartojo savo žodžius:

— Puiku! Puiku!

Kadangi atsakymo nebuvo, jis tęsė:

— Ar bereikia jums, Elena Armstrong, kalbėti, kas aš toks? Nors jau praėjo nemažai dienų nuo to laiko, kada mes matėmės paskutinį kartą, bet jūs tikriausiai atsimenate mano balsą. Ar žinote dabar, mano gražuole, kas su jumis kalba?

Nesulaukė nei atsakymo, nei mažiausio judesio iš gulinčios prieš jį merginos. Jis su pašaipa tęsė:

— Galbūt jūs pažinsite mane, kai pamatysite. Aš suteiksiu jums šį malonumą. Bet pirmiau parūpinsiu jums daugiau šviesos, negu ta, kurią sukelia skraidantys drugiai.

Jis pakėlė merginą, negalinčią priešintis, pernešė ją į mėnulio apšviestą vietą ir paguldė ant žemės; po to vėl atsiklaupė greta jos ant kelių, nusiėmė plunksnų karūną, suteikiančią jam indėnų vado išvaizdą ir nusitrynė šlapia serape dažus nuo veido. Paskui išsitraukė peilį ir prarėžė belaisvės veidą dengiantį apsiaustą, atlenkė kraštus. Merginos veidas, apšviestas mėnulio, atrodė sulysęs ir liūdnas; ji buvo panaši į gražią vienuolę, kuri su savo kukliu aprėdu atrodo dar gražesnė. Bet jos veidą gaubstė niūri išraiška,

šmėstelėjo ir siaubas, kai virš jos pasilenkė žmogus su peiliu rankose, tarsi ketindamas perverti savo aukos krūtinę.

— Pažinote jūs mane dabar? — paklausė jis vėl.— Kaukė nukrito; pažiūrėkite, ar ne Ričardas Darkė prieš jus?

Merginos kančia buvo tokia baisi, kad sukaustė jai liežuvį. Bet ši būsena negalėjo trukti visą laiką; šviečiant mėnuliui, buvo matyti, kaip jos akys staiga sublizgo; dvasios žvalumas, matyt, grįžo jai. Žvalumas įkvėptas nevilties. Betgi. Darkei tai nerūpėjo; jis troško, kad ji pajustų visą savo padėties beviltiškumą.

— Aš girdėjau, jūs labai ilgėjotės vieno žmogaus, kurio jau nėra gyvo, mieloji Elena,— tėsė jis.— Tarsi erelė, praradusi savo draugą, jūs neketinate pasirinkti kito. Bet tai — gryna beprotybė. Leiskite pasakyti, kad jums neteks ilgiau liūdėti. Ričardas Darkė su jumis, kad jus paguostų. Aš taip jus vertinu, jog man atėjo į galvą mintis padaryti jus laiminga. Ir jūs būsite laiminga. Mes iškelsime vestuves laukinėse prerijose, kur aš ketinu pasiimti jus su savimi. Tai puiki vieta tokiai porelei kaip mes. Mazgą mes surišime patys, be jokių mišių ir pastoriaus plepalų. Jūs supratote mane?

Niekšas nutilo ir laukė atsakymo, kurio taip ir neišgirdo. Elena Armstrong, rodėsi, apmirė ir kūnu, ir siela; ji gulėjo nejudėdama tarsi mumija, išimta iš Egipto piramidės rūsio, net jos širdies plakimo nebebuvo girdėti. Nejaugi siaubas ją nužudė? Tokį įspūdį ji sukėlė ir Ričardui Darkei, kuris palinko prie merginos, kad įsitikintų, ar ji gyva. Staiga jo ausis pasiekė garsas, kuris privertė pašokti ant kojų kaip žmogų, kuriam gresia pavojus; tą minutę jis pamiršo ir Eleną. Išgirdo išgąsdinto arklio kanopų dunksėjimą; po to pasigirdo kiti garsai — siaubingas riksmas, kovos triukšmas, tarsi vienas kitą pultų žmonės. Paskui išgirdo ir tariamus vardus, tarp kurių buvo vardas žmogaus, įvaręs jam baimę. Jo draugas kitoje ąžuolo pusėje šaukė:

— O, Simeonai Vodlėjau, dėl Dievo, neužmuškite manęs — pasigailėkite!

Darkė ilgiau nelaukė. Vienu šuoliu jis atrišo savo arklio kamanas, paskui prijojo prie belaisvės, šiurkščiai ją sugriebė už talijos ir užtraukė į balną. Tačiau Elena Armstrong dabar jau nebuvo bebalsė, nejudanti būtybė. Ji taip pat išgirdo Simeono Vodlėjaus balsą, todėl grūmėsi ir šaukėsi pagalbos, kuri buvo netoli.

XXXV skyrius

DAR NE VĖLU

— Greitai jie bus čia,— sušnabždėjo Vodlėjus savo draugams po to, kai jie pasislėpė pasaloje.— Hm, ką tai reiškia? — pridūrė jis po trumpos tylos.— Aš nebegirdžiu arklių kanopų. Ar jie sustojo pasitaisyti pakinktų? Tūkstantis velnių! — nusikeikė medžiotojas, šokdamas į taką. Jis išgirdo, kad arkliai vėl pasijudino, bet iš garso pažino, kad jie eina ne taku, o į kairę, upės krantu.— Velniai griebtų, kur gi jie dabar pasuko? Atrodo, jie patraukė krantu. Skubėkim, bičiuliai, mes turime sekti paskui juos,tiktai laikykitės arčiau prie manęs. Atkreipkite dėmesį į savo šunį, Klansi, kad jis nesugalvotų triukšmauti, kitaip mes matysime šiuos inčus paskutinį kartą.

Vodlėjus pasuko prie upės, o likusieji nusekė paskui jį. Bet, nepriėję iki kranto, jie sustojo ir įsiklausė. Indėnai turbūt jojo lėtai, aukštyn paupiu; galbūt kur nors aukščiau jie ketino apsistoti nakvynei. Šis spėjimas tapo dar tikresnis, kada raiteliai vėl sustojo, o triukšmas, sklidęs miške, rodė, kad jie skubėjo. Persekiotojai artinosi prie jų ir paruošė ginklus, kad šį kartą neišleistų grobio iš rankų. Ryškus mėnuo padėjo jiems sekti raitelių, nutolusių nuo pagrindinio kelio, pėdsakais. Čia atsirado viena aplinkybė, kuri davė dingstį dar didesniam atsargumui ir net truputį išgąsdino medžiotojus. Pėdsakai rodė kanopų atspaudus, kurie pasuko prie upės ir, matyt, buvo palikti arklių, ėjusių šiuo keliu neseniai, galbūt net šią naktį. Tai buvo bent dvidešimties nekaustytų arklių pėdos. Čia negalėjo keliauti pulkininko Armstrongo žmonės. O kas? Be abejonės, indėnų būrys. Tuo labiau buvo būtina sučiupti šiuos du indėnus, nes iš jų galima sužinoti apie kitus, persikėlusius per upę. Tikėtina, kad priešiškos genties gauja ketina užpulti naująją koloniją. Dėl to persekiojo labai atsargiai, vis stabčiodami įsiklausydami. Už dviejų šimtų žingsnių medžiotojai miške pastebėjo proskyną. Joje dūlavo didžiulis medis, kurio šakos, apsivyniojusios ispaniškomis samanomis, aptemdė visą laukymę, bet aplinkui liko apšviestas mėnulio žiedas. Pasiekę šią vietą, medžiotojai prigulė, įsiklausė. Iš pradžių tamsoje, įsikūrę po medžiu, jie nieko negalėjo įžiūrėti, bet pagaliau Vodlėjus ir Klansis drugių švie-

soje įžvelgė vyro, stovinčio šalia arklio, figūrą. Kita figūra, greičiausiai, jo žmonos, gulėjo ant žemės. Vodlėjus tarė Klansiui:

— Tai vienas iš tų indėnų, kurie persikėlė per upę. Bet kur kitas?

Klansis neatsiliepė, mat ir jis uždavė sau tą klausimą.

— Greičiausia, kitoje medžio pusėje — tęsė Vodlėjus.— Vis tiek! Pirma sučiupsime šitą. Paskui mane, bičiuliai! — Jis puolė pirmyn, o kiti paskui jį, tad vienu metu grupelė, esanti po medžiu, buvo apsupta iš visų pusių. Heivudas čiupo arklį, o Klansis pasilenkė ties besivoliojančia figūra; tuo metu Vodlėjus stvėrė už sprando vyrą, ir ištempė jį į šviesą. Paskui pasigirdo riksmas, sukėlęs visiems medžiotojams nuostabą — siaubo riksmas iš indėno lūpų. Po to pasigirdo visiems suprantama kalba:

— O, Simeonai Vodlėjau, dėl Dievo meilės, neužmuškite manęs, pasigailėkite!

Visi apmirė iš nuostabos. Nelaimingas plėšikas tęsė:

— Ir jūs, Džojau Harknesai, nežudykite manęs; jūs žinote, kad aš neblogesnis už kitus ir šioje istorijoje visai nekaltas. Man komandavo kapitonas, kuris yra netoliese.

— Kas? Kur jis?

— Filis Kvantrelis, jis kitoje medžio pusėje. Su juo Elena Armstrong, o čia — jos jaunesnė sesuo.

Klansis tolimesnių aiškinimų nelaukė: greitu šuoliu jis atsidūrė kitoje ąžuolo pusėje. Vodlėjus ir Heivudas, sekė paskui jį. Jie girdėjo riksmą „padėkite! padėkite!“ ir žinojo, kas šaukė. Klansis pamatė arklį ir raitelį, kuris laikė moterį, o ši veržėsi iš jo rankų ir šaukėsi pagalbos. Išgąsdintas žirgas blaškėsi mėnulio apšviestoje laukymėje; jis pasuko galvą link miško, kur raitelis norėjo joti. Bet gyvulys nepakluso, traukėsi atgal, kol vėl atsirado medžio šešėlyje. Raitelis, pastebėjęs arti žmogų, Simeoną Vodlėjų, kaip jis spėjo, gresiančio pavojaus akivaizdoje paleido iš rankų belaisvę ir mergina bejėgiškai nusirito žemyn. Laimė Klansis ją laiku spėjo sugauti.

Jis neišleido jos tol, kol švelniai nepaguldė ant žemės; paskui puolė prie savo arklio ir sučiupo jį už kamanų, bet buvo vėlu. Kai raitelis pasijuto laisvas, jis įtempė pavadžius, nušuoliavo į mišką ir greitai dingo iš akių. Vodlėjus ir Heivudas nusitaikė, norėdami bėglį nušauti, bet Klansis prišoko prie jų šaukdamas:

— Nešaukite, Vodlėjau, Heivudai, nešaukite! Šitas žmogus priklauso man!

Tokiu būdu Ričardas Darkė išvengė užtarnauto atpildo už du sunkius nusikaltimus, iš kurių, laimei, jam tepavyko įvykdyti iki galo tik vieną.

Tuo metu kitoje ąžuolo pusėje irgi vyko kova. Harknesas ir Jupiteris liko su kitu nenaudėliu, kuris graudžiai prašė pasigailėjimo; plėšikas bijojo, kad jo neilgai gailėsis ir kad grįžus Vodlėjui ko gero ateis galas. Harkneso, kurį niekino, jis nelaikė sau pavojingu. Dar mažiau bijojo mulato, matyt buvusio vergo. Tokių sargų nesunku atsikratyti, ir jis leidosi bėgti į mišką. Nelaimingojo Harkneso iš tiesų nebuvo ko bijoti, bet dėl mulato jis klydo. Jupiteris atpažino žmogų, užsimaskavusį raudonodžio drabužiais, ir tai jam priminė nemalonius dalykus. Bėglys perkirto aikštelę, apšviestą mėnulio, bet toli nepaspruko; pabėgęs vergas metėsi paskui jį kaip lūšis ir greitai pavijo. Miške pasigirdo riktelėjimas, panašus į žmogaus, gavusio smūgį į širdį, dejonę. Greitai iš tankmės išlindo mulatas, laikydamas rankoje ilgą, kruviną peilį.

Džesė Armstrong nematė šios scenos, vykusios nelyginant užkulisiuose; pasijutusi laisva ji nuskubėjo į kitą ąžuolo pusę, kad prisijungtų prie sesers. Vodlėjus, Heivudas ir Klansis taip pat vėliau sužinojo apie tą atsitikimą. Net Harknesas nebuvo tiesioginis mulato poelgio liudininkas. Tik numanė, išvydęs sukruvintą peilį. Vodlėjus ir Heivudas, matydami, kad jie nereikalingi, grįžo prie savo belaisvio ir buvo nustebę, suradę tik Harknesą ir mulatą. Kurgi prapuolė laukinis?

— Ką tu, Jupiteri, iškrėtei? — paklausė Vodlėjus, pamatęs kruviną peilį.— Nejaugi nudūrei?

— Misteri Vodlėjau,— atsakė Jupiteris, rodydamas peilį,— aš pasielgiau su juo taip, kaip jis jau seniai užsitarnavo. Jūs nepažinojote šito žmogaus, bet man jis gerai pažįstamas. Anksčiau buvo negrų gaudytoju pas senį Efraimą Darkę, ir, jeigu aš parodysiu jums savo nugarą, tai jūs pamatysite joje tris juostas, už kurias esu dėkingas jo botagui.

Vodlėjus nieko neatsakė. Mulatui papasakojus apie tai, visi liko patenkinti, kad reikalai taip susiklostė.

Elenos Armstrong, nustebimą, išvydus prieš save mylimą žmogų gyvą, sunku apsakyti. Jos džiaugsmą galėtų suprasti nebent mirštantis žmogus, kuris netikėtai pasveiksta. Prasidėjo

jų abipusis klausinėjimas, o ankstesnių santykių atnaujinimas buvo sutvirtintas bučiniu. Net Džesės artumas nesutrukdė jausmams. Senajam medžiotojui buvo pasakyta, kad ir jis nekliudytų jauniesiems žmonėms. Vodlėjus tarėsi su Heivudu, lygino savo išvadas dėl arklių pėdsakų, vedusių link brastos,su Harkneso parodymais ir nusprendė, jog Borlazei pavyko surinkti didelę gaują, kuri, persirengusi indėnais, siautėjo kitoje upės pusėje; buvo aišku, kad susidūrė su prerijų plėšikais. Todėl ilgiau pasilikti prie ąžuolo darėsi pavojinga. Tai, kad čia sustojo Darkė, liudijo, kad ši vieta buvo plėšikų išsirinkta susitikimo punktu.

— Čarlzai Klansi,— pasakė Vodlėjus,— mes turime nedelsiant joti: čia pavojinga.

Klansis suvirpėjo. Laimės minutę jis užmiršo apie gresiantį pavojų.

— Jūs teisus, Vodlėjau,— atsakė jis.— Bet kur gi mes keliausime?

— Tiesiai į senuosius misionierių namus! Visų pirma turime grąžinti merginas jų tėvui ir draugams. Bet mums bus nepatogu persikelti per upę ankstesnėje vietoje.

— Kodėl?

— Todėl, kad pateksime į niekšų rankas, o sprendžiant iš visko, šito nenorite nei jūs, nei aš.

— Bet ką daryti?

— Aš su Heivudu viską apsvarsčiau ir išsirinkau kelią, kuriame, manau, nesusidursime su plėšikais. Žinau miško taką, kuriuo pasieksime kitą brastą, esančią už dvidešimties mylių aukščiau. Nors šis kelias gerokai ilgesnis, užtat būsime saugūs. Man labai liūdna, kad Jupiteris taip greitai susidorojo su vienu niekšu, nes iš jo galėjome sužinoti apie gaujos planus. Bet dabar jau nieko nepadarysi. Matyt, Džimis Borlazė bastosi su didele gauja aname San Sabos krante ir senajame kelyje mes su juo susidurtume.

Klansis įdėmiai išklausė senąjį medžiotoją ir, pagalvojęs, kad Elena Armstrong vėl gali pakliūti į prerijų plėšikų rankas, sutiko su draugo pasiūlymu. Heivudas, Harknesas ir Jupiteris buvo nusiųsti arklių, Klansis pasiliko su savo mergina, o Vodlėjus stengėsi pralinksminti Džesę.

Elenos laimė greit sugriuvo, kadangi Klansis pareiškė, jog nedelsiant turi ją palikti.

— Kodėl? — paklausė ji su siaubu.

— Elena, jūs man visų brangiausia. Be jūsų gyvenimas neturėtų jokios prasmės; bet yra dar viena moteris, turinti teisę į mano meilę...

Elena sudrebėjo ir perbalo; ji ištraukė savo rankas iš jo rankų, jos krūtinė aukštai kilnojosi dėl gilaus susijaudinimo. Klansis, pastebėjęs šį susijaudinimą ir nesuprasdamas jo priežasties, tęsė:

— Ši teisė priklauso asmeniui, kurio jau nėra gyvo. Jūs turbūt atspėsite, kad aš kalbu apie savo motiną.

Elena pajuto palengvėjimą, bet trumpai atsakė:

— Aš girdėjau apie jos mirtį.

— Geriau sakykit: apie jos nužudymą,— iškošė Klansis pro dantis.— Taip, ją užmušė žmogus, kuris ką tiktai paspruko. Jis neturi būti laisvėje, kadangi prie motinos karsto aš prisiekiau nenusiraminti iki to laiko, kol neatkeršysiu už tą piktadarybę. Aš nepaliksiu jo, kol nesuduosiu jam mirtino smūgio, todėl dabar ir palieku jus. Mano šventas įžadas leis būti teisiu jūsų akyse.

Ji buvo pasiruošusi maldauti, siūlė kitokią išeitį, bet arkliai jau buvo paruošti ir neliko laiko aiškintis. Iš jos lūpų ištrūko tiktai vienas sujaudintas šūktelėjimas:

— Vadinasi, jūsų motinos prisiminimas jums už mane brangesnis?

— Visai ne, Elena,— pareiškė jis tokiu balsu, iš kurio buvo girdėti ir noras įtikinti, ir priekaištas.— Jums tai gerai žinoma. Bet pagalvokite apie mano priesaiką prie neseniai supilto kapo. Aš privalau savo priesaiką tęsėti.

Ji vėl paėmė jo rankas ir suspaudė jas dar stipriau, negu pirmą kartą, o jos akys žvelgė į jį su nuoširdžios užuojautos išraiška; šiose akyse švietė meilė ir nustebimas.

— Eikite,— tarė ji,— ir atkeršykite jam. Jūs grįšite toks pat ištikimas man, koks buvote savo motinos atžvilgiu; jeigu atsitiks kitaip, tai jūs nematysite daugiau manęs gyvos.

Arkliai stovėjo paruošti, ir Vodlėjus ragino joti. Klansio ketinimas negrįžti į koloniją nustebino jį ne mažiau, negu Eleną; jis Klansį įtikinėjo, o kada tai nepadėjo, pareiškė, kad nesiskirs su savo jaunuoju draugu ir bičiuliu. Bet Klansis keliais žodžiais privertė jį sutikti.

— Jūs turite paimti savo globon merginas,— tarė jis,— o

mano uždavinys — persekioti niekšą. Jeigu aš jį užklupsiu, tai iš mūsų dviejų beliks tiktai vienas. Kad tam šaunuoliui pavyks kitą kartą mane nušauti iš už kampo — šito aš nebijau.

— Bet kodėl jūs nenorite, kad aš ar Heivudas vyktų su jumis?

— Tam turiu savų priežasčių. Vyras privalo nors kartą gyvenime ką nors įvykdyti, jeigu jis suvokia, kad yra vyras; aš nenoriu su niekuo dalintis šio sumanymo sunkumais — net su jumis!

— Jūs norite užsikrauti šį reikalą vienas?

— Taip. Tiktai Jupiteris ir mano šuo gali mane lydėti; pastarasis man reikalingas, kad naktį suuostų pėdsakus. Dieną jau aš pats susidorosiu. Vodlėjau, mes veltui gaištame laiką. Keliaukite!

— Taip ir bus, nors man gaila išleisti jus vieną. Duokite dar kartą ranką atsisveikinant. Tegul pasilieka su jumis Dievas ir tegul jis apgins jus nuo velnio nagų!

Paskui stojo sunki įsimylėjėlių, kuriems galbūt nebuvo lemta daugiau pasimatyti, išsiskyrimo akimirka. Tegul saugo juos Dievas, ištarsime mes kartu su senuoju medžiotoju.

XXXVI skyrius

MISIONIERIŲ NAMUOSE

Misionierių namų kieme gulėjo devyni vergų lavonai, bet skubantys iš refektoriaus plantatoriai bijodami dėl savųjų gyvybės, paliko juos be dėmesio. Tarsi bepročiai jie puldinėjo pirmyn ir atgal; daugelis pasuko į raucheriją. Tiktai jaunasis gydytojas nepaliko savo šeimininko; medžiotojai Haukinsas ir Tukeras, kuriems, kaip viengungiams, neteko apverkti nieko iš artimųjų, taip pat liko su juo. Diupre tiesiog kraustėsi iš proto. Senasis karys buvo ne mažiau sukrėstas, bet neprarado dvasios tvirtybės: garsiai šaukė savo dukras, tuo skatindamas susirinkti pasislėpusius tarnus. Tarp jų buvo ir mulatė Junona, kuri užsidarė savo jaunos ponios miegamajame, kad išsigelbėtų nuo plėšikų.

— Kur Elena? Kur Džesė? — klausinėjo besisielojantis tėvas. Mulatė tiktai galėjo pasakyti, kad matė, kaip jos, išslinkus tarnui, greitai ir pačios išėjo į sodą.

Visi puolė tenai. Pulkininkas visų priekyje, bet tiktai aidas atsiliepė į jo šauksmą. Visas sodas buvo apšviestas, ir kadangi lavonų nebuvo, tai liko viltis, kad dingusios dar gyvos. Bet, gailestingasis dangau, kaip susitaikyti su siaubinga mintimi, kad jos tapo plėšikiškos indėnų gaujos, palikusios tokius baisius pėdsakus, belaisvėmis! Šaltakraujiškumas, iki šiol neapleidęs pulkininko, peraugo į nevilтį, didesnę už tą, kuri apėmė jaunuosius plantatorius. Viena aplinkybė jį truputį nuramino: tai žinia, atnešta plantatorių iš raucherijos, kad ten indėnų nebūta. Tenykščiai kolonistai, atėję kartu su jais, kalbėjo, jog nematė nė vieno laukinio ir nieko nežinojo apie atsitikimą iki to laiko, kol atbėgę iš refektoriaus nenutraukė jų miego. Apie ką dar klausinėti? Viskas buvo aišku. Būrys indėnų, matyt, tų pačių, kuriuos matė Haukinsas ir Tukeras, užpuolė misionierių namus, norėdami juos apiplėšti, ir tarnas, žinojęs vietą, kur buvo saugomos Diupre brangenybės, išdavė savo šeimininkus. Sode jie atsitiktinai susidūrė su dviem merginomis, ir — siaubinga mintis! — moterų pagrobimas galbūt įėjo į išdaviko planą.

Žinoma, reikėjo leistis juos persekioti. Bet į kurią pusę? Tai reikalavo ramaus apsvarstymo, kadangi praėjo pernelyg daug laiko. Užpuolikai greičiausiai suspėjo toli nusidanginti ir imtis atsargumo priemonių. Kaip sužinoti, kokį jie pasirinko kelią? Norint surasti juos pagal pėdsakus, reikėjo sulaukti dienos. Atvirose vietose, apšviestose mėnulio, dar būtų buvę galima ką nors laimėti, bet kaip elgtis tamsiame miške, iš visų pusių supančiame misionierių namus, kur plėšikai, iš visko spėjant, slėpėsi su savo grobiu?

Tuo laiku daugelis, sugundyti pernelyg didelio uolumo, siūlėsi tuoj pat persekioti, bet medžiotojas Haukinsas ramiai išklojo jiems savo nuomonę.

— Tai būtų beprasmiška,— tarė jis.— Jie dabar jau per toli, kad mes galėtumėm tikėtis juos pavyti pirmiau, negu jie sustos poilsio. Manau, jog mums pavyks surasti jų stovyklą. Tiktai turime stengtis prieiti prie jų kokiu nors kitu keliu. Čia jų buvo apie dešimt žmonių, bet tai, ko gero, ne visi, ir gali būti, kad dar dešimteriopai daugiau laukia kur nors kitoje vietoje. Jeigu ponai leistų, aš jiems patarčiau susitvarkyti taip, kad visiems atsitiktinumams būtų užbėgta už akių. Leiskite Treksui Tukerui, man ir dar kai kuriems, suspėjantiems greičiau susirinkti, išvykti į žvalgybą, kad sužinotumėm, ar jie persikėlė per

upę. Mažas būrelis greičiau nujos, negu didelis, ir mes suspėsime grįžti, kol kiti baigs ruoštis iškeliauti.

Pulkininkas pritarė šiam planui. Net Diupre, nenorėjęs delsti, pagaliau nusileido protingiems savo būsimo uošvio argumentams, ir medžiotojo patarimas buvo priimtas. Tuo metu kai kurie kolonistai suspėjo atsivesti savo arklius ir apsiginkluoti, kad prisijungtų prie žvalgų būrio; Tukeras, priklausęs pastariesiems, atvedė kartu ir savo draugo arklį. Tokiu būdu susidarė būrys, kuris rimtai ir be kalbų iškeliavo, vadovaujamas Haukinso.

XXXVII skyrius

PERSEKIOJAMASIS IR PERSEKIOTOJAI

Mes matome raitelį tokioje neįžengiamo miško vietoje, kur dar niekada nepasigirdo naujakurio kirvio taukšėjimas. Retai kada čia pasirodo koks nors pasiklydęs raitelis, dar rečiau užklysta pėstysis, todėl niekur nėra nė ženklo kelelio ir nepramintas nė vienas takas. Nepaisant to, mūsų raitelis šuoliuoja taip greitai, kiek tiktai leidžia miško, priaugusio dygliuotų krūmų, tankmė. Drauge jis nepaprastai atsargus: veide šmėkso baimė, jis dažnai baugščiai atsisuka atgal, tarsi bijodamas išvysti ką nors kraupaus, įsiklauso ir vėl ragina savo žirgą. Mėnulis, žvelgiantis pro medžių viršūnes, apšviečia jam kelią. Ko gi jis taip klausosi? Ar gali koks nors garsas pasiekti jo ausis tokioje vietoje? Atrodytų, kad ne. Tuo tarpu raitelis iš tikrųjų išgirdo kažkokį triukšmą, panašų į upės čiurlenimą. Jis atidžiai įsiklauso, kad sužinotų, iš kur atskrieja šis garsas, ir pasuka į priešingą pusę todėl, kad jo kelias neina link upės, nuo kurios ką tik atjojo.

Įveikęs šias nedideles kliūtis, raitelis pristabdė žirgą ir joja žingine, leisdamas jam pailsėti; tokiu būdu jis pagaliau pasiekia miško pakraštį ir pamato prieš save plačią atvirą lygumą. Šviečiančios musės, spiečiais dūzgiančios aukštoje žolėje suteikia mėnulio apšviestai lygumai vaizdą tropinės jūros, kurios bangose žaidžia miriadai fosforinių ugnelių. Bet raitelis nepastebi šito reginio; iš jo veido matyti, kad jam nė kiek nerūpi gamtos vaizdai. Jo žvilgsnis įbestas į tamsią juostą anoje lygumos pusėje, apšviestoje mėnulio. Iš pradžių atrodo, kad ten prasideda kitas miškas, bet iš tikrųjų tai — priešakinė uolėto kalnagūbrio, apimančio kitą prerijos pusę, dalis. Jis tatai žino

ir skuba tenai, tiktai jau ne vingiais ir ne žingine, kaip miške, o tiesiu keliu ir strimagalviais. Keistas atrodytų šis raitelis, jeigu jį apžiūrėtume mėnulio šviesoje; jis ir dieną nesukeltų kitokio įspūdžio. Jis vilki komančo kostiumu, rankos tikros raudonodžio spalvos, veidas — atvirkščiai, baltas ir, šviečiant mėnuliui atrodo labai išblyškęs, dargi murzinas, kaip nesipraususio kaminkrėčio, bet nėra kam atkreipti į šias keistenybes dėmesio, ir raitelis nekliudomas šuoliuoja lyguma. Jis sustoja uolos šešėlyje ir dairosi aplinkui. Uoloje pastebi gilią prorėžą, vedančią įklonin, kuriuo lietingu metu nuteka vanduo. Šią minutę įklonis sausas, ir jo įdubimas sudaro patogų kelią į plokščiakalnį, kuriame uolėtas kalnagūbris suformuoja aptvarą. Į šį praėjimą raitelis suka savo žirgą, tarsi ši vieta jam būtų pažįstama, ir ropščiasi tarp akmenų, branksančių iš visų pusių, į viršų. Po dvidešimties minučių jis vėl išjoja į atvirą vietą. Čia sustoja ir atsisuka atgal; prieš jį — San Sabos vaga, su bekraščio miško platybėmis tolumoje ir su vienišų medžių grupe, panašia į sodą ir dunksančia arčiau. Atidžiai apsižvalgęs, jis nulipa nuo arklio ir murma: „Aš galiu pasilikti čia iki to laiko, kol atvyks kiti; jie greitai turi būti, jeigu tik jų nesulaikė koks nors susidūrimas, kas,beje, vargu ar įmanoma. Bet velniai griebtų! Simeonas Vodlėjus šiose vietose ko gero atsidūrė tiktai dėl manęs, kadangi aš padariau galą jo draugui Klansiui. Ir Harknesas, žinoma, yra su juo. Prisiekiu pragaru, visi susimokė prieš mane! Atrodo, Vodlėjus dar kažką pasiėmė; vienas iš jų pasirodė man panašus į Klansį, bet tai neįmanoma; juk jis mirė, aš pats dalyvavau jam išleidžiant paskutinį kvapą. O štai senas medžiotojas gyvas ir, matyt, sutvertas mano pražūčiai. O! Aš negaliu abejingai prisiminti, kad jie buvo mano valdžioje, ir aš leidau jiems taip lengvai ištrūkti! Toks atvejis man galbūt niekada daugiau nepasitaikys. Prieš paleisdamas privalėjau suvaryti jiems peilį. Ir kodėl aš to nepadariau!“ Demoniškas pyktis iškreipė jo veidą. „Aš galiu pykti kiek man patinka,— tęsė jis,— tačiau nieko jau nepakeisiu. Bet, kas žino, galbūt ir pavyks mano ketinimas. Šiaip ar taip, aš noriu pabandyti, net jeigu man tai kainuotų gyvybę.“ Po keletos minučių jis vėl tęsė savo monologą. „Ne, aš nejosiu toliau, kol neatvyks draugai; neįtikėtina, kad Simeonas Vodlėjus imtų mane čia persekioti. Jis su savo palydovais, atrodo, eina pėsčiomis; bent aš nemačiau arklių. Net jeigu jie ir stovėjo kur nors netoliese, naktį negali miške surasti mano

pėdsakų. O jeigu ir pavyks juos užklupti dieną, tai su manimi bus Borlazė ir jo vyrai; galbūt jie jau ir sugavo pakeliui senąjį prastuolį, kai šis keliavo į misionierių koloniją. Greičiausiai galėjo su juo susitikti brastoje, jei tiktai jo neperspėjo šis elgetaujantis niekšas. Kas gi iš to išeitų? Aš manau, kad jie patiestų jį vietoje... Tačiau ši mano vieta nepakankamai pridengta. Vodlėjus, ko gero, žino šį praėjimą, ir jeigu tiktai jam šaus į galvą leistis tiesiai, tai aš galiu patekti į bėdą. Kur gi man pasislėpus?"

Jis apsidairė aplink; žvilgsnis krito į tamsią masę už ketvirčio mylios ir per du šimtus žingsnių nuo uolos: tai žemaūgių ąžuolų giraitė; jų tankioje, iki pat šaknų, lapijoje buvo galima lengvai pasislėpti. „Štai gera vieta. Iš ten bus viskas matyti." Jis sėdo ant žirgo ir, spustelėjęs pentinais, pasuko link ąžuolų giraitės; ten nulipo, nuvedė į krūmus arklį ir pririšo prie šakos. Paskui atrišo nuo balno skardinę, beveik dviejų litrų talpos gertuvę; ji iki pusės pripildyta, tik ne vandens, o viskio; gana dažnai jos stverdavosi jodamas su belaisvėmis, norėdamas pažadinti narsumą. Dabar jis prikišo indą prie lūpų, kad išblaškytų savo niūrias mintis. Be to, nuo tam tikro laiko spiritiniai gėrimai jam tapo būtinybe.

Praradęs kantrybę laukti savo draugų, jis sugalvojo sau šią pramogą; bet žvilgsnis darėsi vis blausesnis. Kuo labiau tuštėja butelys, tuo labiau galva sunkėja, kojos atsisako tarnauti. Neaiškiai suvokdamas, ką daro, kadangi žemė svyravo po kojomis, jis vėl nukrypavo į tą vietą, kur pririštas arklys, ir išsitiesė visu savo ūgiu. Po dešimties minučių jis jau ėmė knarkti. Jeigu dabar būtų atvykęs Borlazė ir jį pamatęs, tai būtų pasakęs: „Filis Kvantrelis girtas!".

Du raiteliai — vienas ant žirgo, kitas ant mulo, joja per mišką lydimi šuns; raitelis vedasi jį ant pasaito, bet leidžia priekin, kad galėtų sekti pėdsakais; šuns snukis suveržtas diržu, greičiausiai dėl to, kad neleistų loti. Sprendžiant iš raitelių atsargumo, negalima manyti, kad jie ieško lokio, elnio ar bizono pėdsakų. Ko gi jie ieškojo? Tai mes sužinosime iš pokalbio pašnibždomis tarp jų. Vienas jų buvo baltasis, o kitas mulatas.

— Jis dabar aptiko pėdsakus, Jupi,— tarė baltasis.— Sprendžiu iš to, kad jis stipriai tempia virvelę.

— Puiku, masa, leiskite jį laisviau. Manau, kad jis nuves mus ten, kur reikia.

Šuo, atrodo, kažką suuodė. Jis staiga mėšlungiškai sudrebėjo visu kūnu. Net garsas, panašus į prislopintą lojimą, išsprūdo iš jo suveržtų nasrų. Raiteliai skverbėsi pirmyn labai lėtai, kadangi po ištisos varginančios jojimo valandos per mišką vis dar negali iš jo išsikapstyti. Pagaliau jie pasiekia pakraštį ir mato prieš save plačią lygumą, priaugusią aukštos žolės, siūbuojančios mėnulio šviesoje.

— Čia jis išjojo ir nušuoliavo per atvirą laukymę prie uolos. Ar tu matai išmintos žolės ruožą?

— Taip, masa Čarlzai, aš jį gerai matau.

— Čia jis vijo savo arklį. Tikriausiai galvojo, kad pasielgė labai gudriai, ir tai būtų visai ne pro šalį, bet jis turi būti dvigubai įžvalgesnis, kad dabar nuo manęs paspruktų, nes jo pėdsakai čia pat. Tu žinai, Jupi, aš nesu žiaurus, bet duodu tau žodį, kad nenusiraminsiu tol, kol neužmušiu šito žmogaus arba pats nekrisiu nuo jo rankos. Šitas žmogus visiškai užsitarnavo mirties. Aš jį tam nuteisiu, ir mano nužudytos motinos vėlė tarsi kužda, kad aš tesėčiau savo priesaiką. Keliaukime toliau.

Jie išjoja į lygumą; šuo jų jau nebeveda: tai dabar nereikalinga todėl, kad aiškiai matomi švieži nušuoliavusio arklio pėdsakai. Po pusės valandos greito jojimo jie pasiekia šešėlį, krentantį nuo uolos. Dabar šuo jiems vėl turi tarnauti. Jis ir veda juos prie praėjimo uoloje; jie mato nusileidimą į klonį ir arklių kanopų, daugiausia nekaustytų, pėdsakus. Klansis nulipa nuo žirgo, kad iš arčiau juos apžiūrėtų ir pastebi, jog jie ne tokie švieži, kaip tie, kuriais jie ką tik jojo, ir dargi atgręžti į lygumą. Reiškia, raiteliai, išjoję iš įklonio, pasuko prie upės; be abejonės, tai pėdsakai arklių, buvusių prie brastos ir priklausančių, žinoma, Borlazės gaujai. Šis atradimas turėjo jį išgąsdinti, bet nieko panašaus neatsitiko; raginamas duotos priesaikos, jis negalės nusiraminti iki to laiko, kol jam nepavyks užmušti Ričardo Darkės, kuris pagal jo apskaičiavimus turėjo būti arti. Klansis tikisi jį užpulti pirmiau, negu atvyks jo sėbrai. Jis įjoja į įklonį, Jupiteris ir šuo seka iš paskos. Jiems reikia pusvalandžio, kad užsikepurnėtų į viršų stačiu ir sunkiu keliu; išjoję į atvirą vietą, jie mato, jog šviesa pasikeitė ir lyguma jau apšviesta ne mėnulio, kuris nusileido, o melsvai pilkos ryto prieblandos. Dienos apsireiškimas šį kartą nepripildo džiaugsmu Klansio širdies, bet, atvirkščiai pakiša mintį, kad reikia saugotis susidūrimo su Borlazės gauja. Juk jie galėjo jį užmušti jojant per įklonį,

jam šmėkštelėjo mintis, kad turi išvengti susitikimo su plėšikais, ir jeigu nepavyks iki aušros surasti Darkės, tai dieną turi kur nors pasislėpti. Ir štai jau ima tekėti saulė, o jis dar nematė nė šešėlio jo persekiojamo žmogaus. Ar nepaieškoti slėptuvės giraitėje? O gal tęsti savo persekiojimą? Jis ryžtasi pastarajam veiksmui ir nori vėl užvesti šunį ant pėdsakų, bet tatai niekaip nesiseka. Staiga prie uolos pasirodo laukinių arklių tabūnas ir kaip viesulas pralekia pro šalį garsiai žvengdamas; jie prunkščia ant Klansio arklio ir mulo, tarsi šiems išreikšdami savo panieką. Dabar visi norai priversti šunį surasti pėdsakus beviltiški, nebent ieškotų tokioje vietoje, kur nėra mustangų pėdų. Klansis pabando tai padaryti. Jis išjoja į laukymę ir paleidžia šunį, bet šis nesuspėjo dar nieko užuosti, kai pasigirdo garsas, privertęs apsidairyti abu raitelius. Jie išvysta reginį, kuris varo siaubą. Iš klonio išjoja gauja laukinių raitelių, labiau panašių į demonus, negu į žmones.

XXXVIII skyrius

PRERIJŲ LASAS

Raiteliai išnyra vienas paskui kitą tarsi iš po žemės; jų veidai išdažyti, galvos apkaišytos plunksnomis. Bet Klansis nepasiduoda šitai apgaulei. Jis gerai žino, kad prieš jį ne raudonodžiai, o baltieji prerijų plėšikai, užsimaskavę indėnais. Ką daryti? Ar narsiai prieš juos laikytis, ar pasikliauti savo žirgo greitumu? Bet žvilgterėjęs į mulą jis įsitikino, kad toks poelgis neįmanomas, kadangi priešų žirgai jį būtų kaipmat prisiviję. Bet juk jis gali nuo jų nuslėpti tikslą, dėl kurio čia atsidūrė — ketinimą užmušti vieną iš jų sėbrų. Taip nutaręs sustabdo arklį ir, atsistojęs greta mulato, laukia prisiartinant gaujos.

Neprabėgus nė šešiasdešimčiai sekundžių, jie buvo apsupti plėšikų. Šių maskavimasis turėjo sukelti Klansio juoką, bet jaunajam medžiotojui ne juokai buvo galvoje, kadangi vieno iš plėšikų veide jis perskaitė savo mirties nuosprendį. Borlazė tuoj pat Klansį atpažino. Pirmą akimirką jis suakmenėjo iš nuostabos, kadangi buvo įsitikinęs jaunuolio mirtimi, apie kurią sužinojo iš Kvantrelio ir pats perskaitė laikraščiuose Načiotochese. Staiga Klansis atsirado prieš jį gyvas ir sveikas. Bet kurgi Filis Kvantrelis? Šitas klausimas kvaršino galvą visą

kelią po to, kai Borlazė nerado sutartoje vietoje savo dviejų draugų, pasiųstų su merginomis anksčiau. Jis nutarė negaišti ieškant; žinojo, jog jiems reikėjo surasti saugią vietą, kad paslėptų brangų grobį. Kvantrelis ir jo palydovas, greičiausiai bijodami persekiojimo, nujojo į kitą susitikimo vietą. Dėl to Borlazė neabejojo. Jam ir į galvą neatėjo kitokia mintis. Netikėtas Klansio pasirodymas viską apvertė aukštyn kojom, nors ir ne viską paaiškino.

— Velniai rautų! Ką tai reiškia? — sušuko jis, atsipeikėjęs iš nuostabos.— Stverkite šituos du šaunuolius,— įsakė savo sėbrams,— ir greičiau pirmyn! Mums neverta čia ilgai pasilikti.

Plėšikai patys tai puikiai suprato, nes jau visiškai prašvito ir persekiotojai, be abejonės, ėjo jų pėdomis. Jiems reikėjo pasiieškoti slėptuvės. Greičiau perlėkti per šį ruožą nederlingos dykumos, kurios uolėtoje dirvoje nelieka kanopų pėdsakų. Tai juos gelbėjo, ir jie ilgai nesirinkdami įsirengė stovyklą nuošalioje vietoje prie Kreko, įtekančio į Koloradą. Pirmiausia belaisvius reikėjo nuginkluoti. Klansis pabandė priešintis, Jupiteris norėjo jam padėti, bet tatai buvo bergždžias darbas: jiems atsakė grasinimais, palydėdami juos keiksmais ir nutaikytais pistoletais. Atrodė, plėšikai ne juokais buvo pasiryžę įvykdyti savo ketinimus. Dabar Klansis suvokė savo klaidą. Su greitu savo žirgu jis būtų suspėjęs išsigelbėti, o mulatui, ir sučiuptam, nebūtų buvę blogiau negu dabar. Ši mintis buvo pavėluota ir norom nenorom beliko paklusti.

Plėšikai, prisirišę lasu belaisvių arklius ir pastatę ant uolos sargybą, traukė toliau; jie pasuko prie nuošalaus medžio. Uolėtame grunte neliko pėdsakų ir tiktai jautrus šuo būtų galėjęs juos surasti. Borlazė jojo keletą šimtų žingsnių priekyje su pustuziniu savo žmonių; jie, atrodo, tarėsi, kaip pasielgti su belaisviais ir, pajoję apie dešimtį mylių, sustojo palaukti likusiųjų. Kada šie prisiartino, dvejetas iš pirmojo būrio sustojo iš abiejų Klansio pusių, paėmė už kamanų arklį ir nusivedė kartu su raiteliu statmenai nuo tos krypties, kurios jie iki šiol laikėsi. Klansis negalėjo priešintis, nes buvo surištas: jo rankos buvo suveržtos už nugaros kilpsaičio diržu. Borlazė su kitais keturiais plėšikais sekė paskui juos, o likusi gauja jojo kartu su Jupiteriu.

Neilgai trukus pirmoji raitelių grupelė sustojo ir nulipo nuo

arklių, bet vadas liko raitas. Dviese laikė belaisvio arklį, o ketvertas kitų ėmėsi darbo, numatyto iš anksto. Jie, atrodo, rausė kapą, tik ne kastuvais, kaip paprastai daroma, bet ietimis ir peiliais. Kapas neturėjo įprastos formos: tai buvo ne septynių pėdų ilgio keturkampė duobė, o greičiau apskritas dviejų pėdų pločio urvas. Jie darbavosi labai uoliai,kol neišrausė penkių pėdų gylio šachtos. Pabaigę tylėdami sustojo aplink duobę, ir Borlazė prabilo pirmas. Jis prijojo prie belaisvio, nusiėmė nuo galvos plunksnuotą apdangalą ir tarė:

— Ar atsimenate jūs mane, Čarlzai Klansi?

— Taip.

Borlazė truputį sutriko. Jis nelaukė tokio atsakymo. Vadinasi, jo maskavimasis niekam tikęs. Teko atsisakyti veltiško ketinimo apstulbinti netikėtumu.

— Iš tikrųjų? Ką gi, puiku,— pareiškė banditų vadas.— Tai, kad jūs nepamiršote savo senų draugų, mane išvaduoja nuo vargo daug aiškinti. Jeigu jūs turite tokią gerą atmintį, tai gal gerai atsimenate vieną atsitikimą Nakogdokese?

Šį kartą nepasigirdo jokio atsakymo.

— Aš turiu galvoje tą atvejį, kai per jūsų malonę papuoliau į arkaną ir gavau keletą kirčių botagu. Šito jūs, žinoma, nepamiršote.

Vėl atsakymo nebuvo girdėti.

— Aš priimu jūsų tylėjimą kaip mano žodžių patvirtinimą. O dabar noriu jums įrodyti, kad aš taip pat moku padaryti nemalonumų tam, kas su manimi nedorai pasielgė. Pas mus prerijoje nėra stulpų, bet yra dešimteriopai patogesnių daiktų, kur jūs būsite taip stipriai pririštas, jog nebus įmanoma nė krustelėti, nors jus ir kandžiotų. Ei, vyručiai, parodykit jam, kaip prerijose nubaudžia priešus, užmeskite ant jo lasą.

Pasmerktasis suprato, kad bet koks pasipriešinimas kerštingam siaubūnui būtų beprasmis, ir tylėdamas, vyriškai, kaip tikras indėnas, laukė savo dalios. Tai sukėlė dar didesnį plėšiko pyktį, ir jis įniršęs suriko:

— Prasmek tu į pragarą! Aš tau parodysiu kaip dėtis drąsuoliu. Užkaskite jį, vaikinai, iki kaklo į žemę!

Keturi plėšikai nutempė Klansį nuo arklio ir nuvilko prie duobės. Šuo buvo bepuoląs savo šeimininkui į pagalbą, bet jo vos nenušovė; laimei, vienas plėšikas pakišo mintį, kad gyvulys gali jiems patiems būti naudingas. Todėl jo diržas buvo pririšs-

tas prie balno. Greitai duobė, kurioje stovėjo Klansis, buvo iki kaklo užversta žemėmis, ir pakako keletos minučių, kad plėšikai tvirtai ją sutryptų — taip, kad tik galva matėsi virš žemės paviršiaus.

— Pasilikit čia, Čarlzai Klansi,— sušuko džiūgaudamas Borlazė,— iki to laiko, kol plėšrieji paukščiai neiškapos jums akių ir kirmėlės nesuvarpys jūsų!

Jis dar ilgai tyčiojosi iš pasmerktojo, kol staiga neprisiminė savo lobio, kurį patikėjo sėbrams; bet prieš nujodamas jis su velniška pykčiu sukuždėjo Klansiui į ausį:

— Galbūt jums bus paguoda sužinojus, kad jūsų mylimoji dabar yra Ričardo Darkės glėbyje!

XXXIX skyrius

SUGRĮŽIMAS

Žvalgai, skubiai susirinkę į kelionę ir nežinodami kokios priešų jėgos, turėjo veikti labai atsargiai, todėl visiškai išaušo, kol jie pasiekė brastą. Čia Haukinsas patyrė, kad laukiniai vėl persikėlė per upę ir nujojo prie perėjos uoloje, per kurią jis pats išvakarėse ropštėsi į lygumą, su draugu medžiodamas bizonus. Negausiam būriui nederėjo rizikuoti ir sekti paskui, kadangi saulė buvo jau aukštai danguje: sunku pasislėpti nuo priešų, greičiausiai pastačiusių sargybą aukštesnėje vietoje. Dėl to Haukinsas ir nedrįso joti toliau miško pakraščio, o grįžo prie upės, kad praneštų viską, ką matė. Beje, dar neprijojęs brastos, jis padarė vieną atradimą ir sumetė planą, pagal kurį nusprendė veikti. Nuo didžiojo kelio statmenai atsišakojo takas; geriau įsižiūrėjęs, medžiotojas pamatė, jog takas išmintas arklių kanopų — tiktai ne mustangų, o kaustytų amerikietiškų arklių. Tarp jų galima buvo taip pat atskirti pailgą, elipsinį mulo pėdsaką. Jojusieji šioje pusėje turėjo perkirsti didįjį kelią iki indėnų sugrįžimo, kadangi čia pasagų pėdsakai buvo užtrinti nekaustytų kanopų pėdsakų. Ką tai reiškė? Galbūt nedidelė baltųjų grupė šioje vietoje perkirto kelią, pasirinktą laukinių? Ir kas galėjo joti ant mulo?

Žvalgai nujojo šoniniu taku, kad išsiaiškintų, iš kur traukė kaustyti arkliai, ar nepriklausė jie indėnų gaujai. Jie tai greitai sužinojo, užtikę dar rusenantį stovyklos laužą su valgio li-

kučiais, kuriuos jau dorojo raudonosios skruzdės. Čia ilsėjęsi žmonės negalėjo būti indėnai, tai įrodė sausainių trupiniai: tokio maisto laukiniai nevartoja. Žvalgai tęsė savo tyrinėjimus aplink stovyklą ir įsitikino, jog keturi arkliai ir vienas mulas nužingsniavo tuo pačiu keliu, kuriuo prieš keletą dienų keliavo pulkininkas Armstrongas su kolonistais, t. y. upės krantu aukštyn nepasiekę brastos, jie pasuko nuo kranto ir praleido naktį neseniai aptiktoje stovykloje. Tapo aišku, kad tai nebuvo indėnai. Žvalgai toliau tyrinėjo pėdsakus, vedusius priešinga kryptimi link brastos. Greitai jie atsidūrė prie didelio ąžuolo. Staiga vieno iš žvalgų, prasiskverbusių į krūmų tankmę, žodžiai: „vaikinai, čia guli negyvas inčas!" atkreipė visų dėmesį. Iš tikrųjų ten gulėjo lavonas ir matėsi, kad mirties priežastis buvo gili žaizda širdyje, iš kurios neseniai nustojo tekėjęs kraujas. Vienas iš jų pasilenkė prie indėno, perplėšė odinius marškinius, aptrauktus tiršto sukrešėjusio kraujo sluoksnio, ir priblokštas atšoko atgal: užmuštojo oda nebuvo raudona, kaip indėno. Gulintis žmogus priklausė baltiesiems. To negalėjo paslėpti nei indėno kostiumas, nei perukas iš arklio ašutų ir įsmeigtų į juos plunksnų, nei tatuiruotas veidas ir rudai raudona spalva nudažytos rankos.

Kol jie stebėjosi, visų dėmesį atkreipė kitas riksmas. Vienas ieškotojų aptiko porą daiktų, savaime labai paprastų, bet surastų tokioje vietoje, kuri galėjo turėti didelės reikšmės. Tai buvo citrinmedžio žiedas ir kipariso šakelė. Apylinkėse beveik nepasitaikė kiparisų ir dar mažiau buvo citrinmedžių. Jie galėjo būti tik iš misionierių sodo. Bet kas nuskynė žiedą, kas jį atnešė čionai? Niekas kitas, išskyrus pulkininko Armstrongo dukteris, kurias prieš užpuolimą kažkas matė sode. Kokiu būdu mergaitės atsidūrė prie ąžuolo? Indėnų pėdsakai rodė, kad jie, persikėlę per upę, nujojo link uolos, norėdami pasiekti kitą prerijų pusę. Kas buvo tie, kurie jojo prieš srovę? Kas buvo tas nužudytasis, gulintis palmių krūme, už ką jis užmuštas? Tai buvo klausimai, į kuriuos žvalgai nesugalvojo atsakymo. Jie ilgai ir neryžtingai stovėjo, kol Haukinsas neišsklaidė jų suglumimo.

— Tukerai,— tarė jis,— tu josi atgal per brastą ir šuoliuosi kaip įmanoma greičiau į misionierių namus. Raportuok pulkininkui apie viską, ką mes darėme ir ką matėme. Pranešk jam apie kanopų pėdsakus, einančius prieš upės tėkmę, pasakyk,

jog mes ištyrėme juos: jų tik penketas ir nėra ko bijoti. Pasistenk senąjį poną padrąsinti ir pasakyk jam, kad laikytų kolonistus pasiruošusius tol, kol mes grįšime. Užsimink, jog mes galbūt pargabensime merginas.

— Aš viską tiksliai atliksiu,— pasigirdo jaunojo medžiotojo atsakymas. Jis tuoj pat ėmėsi vykdyti užduotį. Tuo metu Haukinsas ir jo palydovai vėl ėmėsi tyrinėti kaustytų arklių pėdsakus.

Nors Tukeras lėkė nepaprastu greičiu, buvo jau beveik pusiaudienis, kai jis pasirodė misionierių namų prieangy, kur kolonistai su baime laukė žvalgų sugrįžtant. Pamačius raitelį vieną, juos apėmė sumaištis ir baimė. Jie pažino Tukerą, bet jis jojo taip greitai, tarsi būtų persekiojamas. Kur kiti? Galbūt jie papuolė į kokią nors pasalą ir tiktai vienam Tukerui pavyko išsigelbėti? Galbūt ir jį persekiojo daugybė raudonodžių laukinių, galinčių sutrinti į miltus mažytę koloniją? Net pulkininkas Armstrongas užsikrėtė visų būgštavimais, nors jo siaubingoje padėtyje nebeteko laukti ko nors blogesnio. Dukros dingo, o dabar reikėjo atsisveikinti ir su kilniu jaunuoliu, būsimuoju savo žentu, prisijungusiu prie žvalgų būrio ir tapusiu laukinių auka. Iš nevilties jis nepajėgė kalbėti; stipriai plakančiomis širdimis stovėjo aplink jį kolonistai. O koks buvo jų džiaugsmas, kai Tukeras iš tolo sušuko:

— Aš nenešu jums blogų žinių, vyručiai!

Nulipęs nuo žirgo Tukeras pranešė pulkininkui visas naujienas ir nepamiršo pridurti paguodžiančių žodžių, kaip jam ir liepė Haukinsas. Jo atgabentos žinios padarė tokį poveikį kaip saulė, netikėtai pažvelgusi pro juodus audros debesis. Visų veidai nušvito, ir net senasis karys pralinksmėjo. Dabar reikėjo spręsti, kaip elgtis, ir Tukeras perdavė Haukinso patarimą. Viskas buvo paruošta išvykimui, visi apsiginklavę, žirgai pažaboti, avižų maišai pripildyti savaitei. Nereikėjo jokių skatinimų, nes kolonistai nenustygo vietoje ir nė už ką nenorėjo ilgiau laukti. Pulkininkui Armstrongui šis priverstinis tinginiavimas taip pat buvo labai slogus; vien kantrybės nepakako, reikėjo pasikliauti ir Dievu. Už savo stropumą jie greitai buvo atlyginti. Besileidžiančios saulės spinduliai rožine spalva nudažė senos misionierių bažnyčios kupolą, kai pasirodė būrys raitelių, jojusių nuo upės. Tarp jų iš tolo matėsi dvi moteriškos figūros. Jiems prisiartinus, galėjai įžvelgti, jog tai ne indėnės. Dar tolokai nuo

misionierių namų jas apsupo pasitinkančių kolonistų minia. Kai pagaliau jos sustojo prie portalo, išsitiesė keletas rankų, kad iškeltų iš balnų. Ir vėl kartojosi vaizdas, kurį mes jau kartą skaitytojui piešėme: pulkininkas, stovintis tarp dviejų dukterų, kurios apsivijo rankomis jo kaklą ir su meile žvelgė į jį. Bet dabar šiame paveiksle matomi ir du liudininkai: Diupre, kuris keitėsi su Džese karštais žvilgsniais, ir jaunasis gydytojas Vartonas, į kurio sveikinimus Elena atsakė tiktai išsiblaškiusia, melancholiška šypsena.

Tos laimingos minutės buvo aptemdytos aplink gulinčių lavonų reginio. Nors tai buvo vergai, bet kilnūs ponai reiškė jiems širdingą užuojautą. Liūdniausia buvo Elena, kurią apniko niūrios mintys. Kas bus, jeigu Klansis sutiks mirtį, vykdydamas savo iškilmingą priesaiką? Ji lenkė galvą prieš jo motinos meilę, bet argi nereikėjo baimintis prarasti jį amžinai? Be abejonės, ji jautė begalinį pasitikėjimą jo jėga, vikrumu ir sugebėjimu įvykdyti visa tai, ką buvo sumanęs; bet jos niūri nuojauta darėsi stipresnė pagalvojus, kad jam reikės kautis ne su raudonodžiais, o baltaisiais, bjauriausiais prerijų plėšikais. Vodlėjus pranešė jai viską, ką žinojo apie Borlazę ir apie viešą jo čaižymą Nakogdokese prie stulpo. Jai atrodė, kad pakako šios senos nesantaikos, jog Klansio likimas taptų nulemtas, jeigu jis netikėtai susidurtų su plėšikais. Tokia galimybė ją gąsdino labiau, negu susidūrimas su Darke. Ir senasis medžiotojas negalėjo atsikratyti būgštavimų ir prikaišiojo sau, kad leido jaunajam draugui išjoti Darkės pėdsakais. Tai privertė jį skubėti į misionierių namus, kur jis užtiko susirinkusią minią, pasiruošusią išvykti. Atrodo, jos veržimasis truputį atlėgo grįžus merginoms, tačiau visi buvo tvirtai pasiryžę keliauti į žygį, kad susigrąžintų pagrobtą turtą, nubaustų plėšikus ir atkeršytų jiems už nužudytuosius. Didžiausios įtakos jiems turėjo pulkininkas Armstrongas, kreipęsis tokiais žodžiais:

— Piliečiai! Mes privalome karšta malda dėkoti visagaliui Dievui už mūsų artimųjų išgelbėjimą iš tokio didelio pavojaus. Aš kalbu ne tiktai apie savo dukras, bet ir apie jūsų žmonas ir seseris. Bet su dėkingumu pripažindami Dievo gerumą, prisiminkime taip pat narsų jauną žmogų, kurį mes laikėme nužudytu. Aš manau, kad Simeonas Vodlėjus greičiausiai jums papasakojo, kokiame pavojuje jis yra. Galbūt daugeliui mūsų jo narsumas pasirodys beprotiškas, bet ši nuomonė neteisinga.

Pareigos suvokimas reikalauja iš mūsų persekioti šią plėšikų gaują ne už tai, kad jie pagrobė mūsų turtą, bet kad apgintume ir išgelbėtume taurų jaunuolį, jei piktas likimas jį atiduotų į niekšų rankas. Bičiuliai ir piliečiai! Kas bus, tas, bet mes privalome suteikti pagalbą Čarlzui Klansiui, nepaisydami pavojų.

Entuziastingi šauksmai, sekę po senojo kario kalbos, skelbė apie pasiruošimą leistis persekioti priešų, kad artinosi naktis. Jiems pakako dešimties minučių, kad nujotų iki brastos, ir dar tiek pat — iki tarpeklio. Iki plokščiakalnio kelias buvo pažįstamas. O ten jau buvo reikalinga patyrusio vedlio pagalba, padedant, beje, ir mėnulio šviesai. Taigi persekiotojai leidosi į kelionę be jokio delsimo.

XL skyrius

SIAUBO DIENA

— O, Dieve mano!

Šiuos žodžius ištarė žmogus, iki kaklo užkastas į žemę. Jis dejavo, o jo akys beviltiškai klaidžiojo po lygumą. Klansis gręžiodamasis galėjo apžvelgti šiek tiek daugiau negu pusę rato. Tolumoje nieko nebuvo matyti ir iš niekur negalėjai laukti pagalbos. Kas keliaus šia tuščia vietove ir išvaduos į žemę užkastą gyvą žmogų? Net jo priešai pasišalino. Laukdami persekiojimo, jie nejojo senuoju keliu, bet pasuko tokia nederlinga žeme, kad net arklio pėdsakus joje galėjo pastebėti tiktai labai patyrusi akis. Tokią akį turėjo Simeonas Vodlėjus, ir Klansis nesąmoningai pagalvojo apie jį. Bet eigulys buvo taip toli, kad vargu ar galėjo pasiekti misionierių namus. Be to, Dievas žino, kas galėjo atsitikti jam kelyje. Jeigu jis čia ir sugrįžtų, vis dėlto mažai vilties, kad jį surastų, o jeigu ir surastų, tai gal būtų per vėlu.

— O, Dieve,— sudejavo jis vėl ir beviltiškai nuleido akis. Jis dabar karštai apgailestavo, kad taip lengvai pasidavė plėšikams į rankas; jo greitas žirgas būtų galėjęs pabėgti, jeigu tiktai jis pats, gailėdamasis mulato, nebūtų susvyravęs. Plėšikai sučiupo jo šunį ir žirgą. Visi svarstymai ir priekaištai sau pačiam buvo beprasmiški,— tai jis gerai suvokė ir kartojo sau ne kartą, beviltišku žvilgsniu slankiodamas po lygumą.

Atėjo pusiaudienis, ir saulės spinduliai statmenai krito ant Klansio. Kas gi čia retkarčiais užstoja saulę? Debesų nebuvo,

o šešėliai vis slinko pro šalį, be to, aiškiai išryškėjo jų forma. Žemė spaudė tiktai jo pečius, o kaklas galėjo pakankamai laisvai judėti. Atlošęs galvą, galėjo matyti ir dangų; bet nė to nereikėjo, kad išsiaiškintų, kas užtemdė saulę. Iš didelių šešėlių, kurie krito ant lygumos, jis pažino ilgus kaklus ir plačiai išskėstus sparnus — tai buvo pesliai, kurie, skraidydami aplinkui, laukė jo mirties.

Įkalintas siaubingoje grobuonių draugijoje, Klansis išbuvo visą dieną. Buvo akimirkų, kai baimė aptemdydavo jo sąmonę, bet jis vyriškai kovojo su atslenkančiu alpuliu, pasikliaudamas tuo, kurio vardą taip dažnai kartojo, ir kuris galėjo pakreipti prie jo kokio nors žmogaus, galinčio suteikti pagalbą, žingsnius. Taip galvodamas, jis vėl prisiminė Vodlėjų, kuris greičiausiai išjos jo ieškoti ir suras gyvą ar mirusį. Silpnas vilties šešėlis jį palaikė, ir Klansis nusprendė būti tvirtas iki paskutinės savo gyvenimo minutės. Jis sukaupė visas jėgas, kad atremtų vilkus ir išgąsdintų peslius. Jo laimei nei vieni, nei kiti nebuvo labai plėšrios veislės; jeigu jis būtų pakliuvęs į Afrikos stepę, ten hienos ir kondorai greit būtų padarę galą jo kančioms. Jis žinojo savo priešų bailumą ir neryžtingumą; jam tereikėjo pasukioti galvą, pavartyti akis arba surikti, kad įvarytų jiems baimę. Tai jis ir darė, tausodamas jėgas, kurių būtų neilgam užtekę jomis piktnaudžiaujant. Per visą dieną plėšrūnai nesitraukė ir tiktai temstant pesliai nuskrido poilsio, kadangi jie nepriklausė naktiniams paukščiams. Dabar beliko atsiginti nuo vilkų. Deja, šis aplinkybių pasikeitimas neatnešė naudos. Prerijų vilkas — tikras šakalas; dieną bailus kaip zuikis, o naktį tampa drąsus ir puola kiekvieną bejėgę auką. Pripratę per dieną prie Klansio riksmo, vilkai daugiau jo nebebijojo. Gūdžiai kaukdami, jie vis arčiau ir arčiau prišliauždavo prie galvos, norėdami ją užpulti.

Dar vienas šūksmas „o Dieve!“, nukreiptas į dangų, galbūt jau paskutinis. Balsas buvo silpnas ir užkimęs, bet šį kartą stropi malda atrodė palydėta ne dejavimo, bet priešingai — džiaugsmo! Tarytum įrodymas, kad jo malda išgirsta, lygumoje pasigirdo dunksėjimas, ir Klansis tuojau atpažino pabalnoto arklio kanopų garsą. Vilkų gauja išsilakstė į visas puses. Klansio akys ieškojo krypties, iš kur girdėjosi žirgo kanopų dunksėjimas, ir pažino raitelio figūrą. Iš lėtų judesių dingojosi, kad raitelis arba paklydo, arba ko nors ieško. Jis staiga sustojo; bėgantys

vilkai atkreipė jo dėmesį. Paskui paragino savo arklį ir Klansis matė, kaip raitelis pasuko tiesiai prie jo. Jo žemės suspaustoje krūtinėje garsiai plakė širdis. Raitelis buvo, žinoma, ne kas kitas, kaip Vodlėjus, ir jo karšta malda buvo išgirsta. „O, Dieve, kaip aš tau dėkingas," — sušnabždėjo Klansio lūpos.

Tuo metu raitelis prijojo visiškai arti; Klansis jau norėjo Vodlėjų pašaukti, bet balsas sustingo jo lūpose; raitelis buvo apšviestas mėnulio, veidas slypėjo šešėlyje, bet jo figūra buvo ne senojo medžiotojo ir ant arklio jis sėdėjo ne taip,kaip Vodlėjus. Kai tiktai raitelis pamatė galvą ir veido bruožus, apšviestus mėnulio, jis klaikiai suriko ir skubiai nušuoliavo. Klansis taip pat šaukė, bet jo beviltiškas riksmas nesustabdė tolstančio raitelio, kuris vis greičiau varė savo žirgą.

XLI skyrius

PAKLYDIMAS

Saulė pakilo virš ąžuolų giraitės, kurioje gulėjo Ričardas Darkė, svilinantys spinduliai jau kaitino, bet tai nenutraukė jo saldaus miego, ir tiktai iškankinto arklio klapsėjimas jį pažadino. Kada jis pagaliau visiškai nubudo, galvoje pajuto sunkumą, nors neaiškiai suvokė, kad miegojo labai ilgai. Pašoko ant kojų ir nustebęs apsidairė aplinkui, norėjo pasižiūrėti, kuri valanda, bet deja, niekur nerado savo laikrodžio. Jis pažvelgė į saulę, tačiau pro medžių tankumyną tematė tiktai kraštelį žydro dangaus; perėjęs giraitę iki pakraščio, jis išvydo, kad saulė pasvirusi prie pat horizonto.

— Aš pramiegojau visą dieną!

Jis pyko ant savo kvailumo, kuris galėjo užtraukti didelių nemalonumų. Borlazė galbūt nujojo su savo sėbrais, o jį paliko vieną. Tokiu atveju jam reikėjo juos pasivyti. Jis netikėjo, kad kolonistai abejingai reagavo į užpuolimą, padarytą misijoje; jeigu tarp jų buvo Vodlėjus, tai jie turėjo puikų keliavedį. Galbūt ir persekiotojai jau prajojo; tada jam šioje negyvenamoje lygumoje grėsė dvigubas pavojus.

— Antra valanda dienos,— sumurmėjo jis, dar kartą pažvelgęs į saulę.— Dar ne taip vėlu, aš be reikalo nerimauju — jie dar negalėjo prajoti.

Truputį pagalvojęs tęsė:

— Bet aš to tikrai nežinau, be to, ko čia sulauksiu išglębęs nuo troškulio. Šioje išdžiūvusioje stepėje nėra nė lašo vandens, o nusileisti prie upės nedrįsiu. Velnias žino, ką daryti. Jei palauksiu dar pusvalandį, tai jie tikrai atjos; jei ne, tai pats josiu į susirinkimo vietą, tiktai nežinau kelio. Velniai imtų šitą kumelpalaikę, ji mane išduos. Reikia pagaliau kam nors ryžtis.

Sugrįžęs į miško tankumyną, nubaidė nuo arklio muses, taip jį nuramindamas, bet kankinamas troškulio vėl pasuko į pakraštį. Čia jis dar kartą pabandė nustatyti saulės padėtį ir padarė baisų atradimą, kad saulė ne patekėjo, o priešingai — leidosi link horizonto. Šaltas drebulys perbėgo per kūną įsitikinus, kad neverta laukti Borlazės ir jo gaujos.

— Ką dabar daryti? Jeigu bandysiu keliauti per prerijį, mane gali pamatyti Vodlėjus ir jo palydovai; man tai būtų mirtis, nes iš barzdotojo miškininko pasigailėjimo nėra ko laukti. Ak, Dieve mano, aš silpstu! Reikia kentėti kol sutems, ir aš nerizikuosiu išjoti į lygumą. Bet ar ilgai teks laukti?

Jis dar kartą pakėlė akis į saulę.

— Po valandėlės saulė turi pasislėpti, o iki to laiko privalau kantriai laukti.

Grįžo prie arklio ir, minutę pastovėjęs, vėl nuėjo į pamiškę apsidairyti. Sulaukęs, kai saulė pasislėpė už horizonto, jis paskubėjo žaboti arklį, žinodamas, kokios trumpos sutemos; šoko į balną ir nušuoliavo. Mėnulis dar neužtekėjo, bet plėšikas greitai pastebėjo, kad joja ne ta kryptimi. Jį supo tamsa ir rūkas, ir jis bergždžiai ieškojo Šiaurinės žvaigždės. Kokia kryptimi jis keliauja? Sustabdęs žirgą, įdėmiai apžiūrėjo dangaus skliautą. Kai kurios žvaigždės matėsi, bet jis ne toks geras astronomas, kad pagal jas nustatytų kelio kryptį. Laimei iš šios keblios padėties jį išgelbėjo patekėjęs mėnulis. Jo švelni sidabrinė šviesa turėjo pabudinti Darkės sąžinę, bet taip neįvyko. Jis galvojo ne apie padarytą nusikaltimą, bet apie bėdą, kurioje atsidūrė, ir vis ginė žirgą. Po kurio laiko raitelis sustojo, susidūręs su prerijų vilkais, kurie greičiausiai apsupo kokį negyvą žvėrį. Būtų neatkreipęs į tai dėmesio, bet vilkai spietėsi kaip tik ant jo kelio. Jam besiartinant jie išbėgiojo į visas puses. Kažkoks mažas daiktas gulėjo ant kelio, o tai nedidelė nauda alkaniems žvėrims. „Kas gi čia būtų?“

Ričardas Darkė pasuko prie to sudominusio daikto, tačiau, jį išvydęs, taip suriko, kad privertė vilkus greitai sprukti. Be

reikalo jie taip išsigando. Pirmiau negu lygumoje nuščiuvo siaubo riksmas, Darkė jau šuoliavo tolyn, tarsi persekiojamas nematomos jėgos. Tuo pačiu metu balsas, tarsi kylantis iš po žemės, ištarė jo vardą ir pridėjo: „Žmogžudys!“ Šis šūktelėjimas buvo Čarlzo Klansio, supratusio, kad jo viltys bergždžios. Jis išvydo, kad raitelis ne Simeonas Vodlėjus, o žmogus, apsirengęs kaip laukinis, su plunksnų karūna ant galvos. Jam prisiartinus, Klansis pažino savo pikčiausią priešą, kurio pasirodymas nežadėjo nieko gero. Darkė, tikriausiai jau buvo plėšikų susirinkimo vietoje ir sužinojo iš Borlazės apie jį ištikusią bėdą. Dabar šis barbaras panorės įvykdyti savo kerštą ir ateis jo kankinti. Šie samprotavimai kilo Klansio galvoje tą akimirką, kai Darkės arklys atsistojo piestu, o jis pats pašėlusiai suriko. Klansis negalėjo suturėti savo įniršio ir sušuko: „Žmogžudys!“, užmiršęs, kad išduoda save, nes išsigandęs raitelis gali atsitokėti, sugrįžti ir jį užmušti. Didžiausiam Klansio nustebimui nieko panašaus neatsitiko. Truputį atsitokėjęs, jis šaltakraujiškai ėmė svarstyti: iš visa ko sprendžiant, Darkė dar nesuspėjo susitikti su Borlaze.

Taip taręs Klansis apsiramino ir pažvelgė į tolstantį raitelį, kuris lėkė apimtas siaubo. Greitai jo figūra išnyko ir vėl įsivyravo mirtina tyla. Beje, Darkės išnykimas Klansiui palengvėjimo ir neatnešė; Darkė susitiks su draugais, iš jų viską sužinos ir grįš įvykdyti savo keršto. Šitaip svarstydamas nelaimingasis apgailestavo, kad priešininkas jo iš karto neužmušė. Vilkai, dar labiau įsidrąsinę, vėl pradėjo prie jo artintis; jie suprato, kad raitelis ne tik jų negąsdina, bet paliko grobį, su kuriuo jie dabar galėjo susidoroti. Iš pradžių jie stūgavo į mėnulį, paskui ėmė supti Klansio galvą, kalenti dantimis, loti, ir jų iltys blizgėjo mėnulio šviesoje. Klansį apėmė kažkoks abejingas sustingimas. Ar būti sudraskytam vilkų, ar užmuštam — tas pats. Ir viena, ir kita buvo vienodai siaubinga, ir nenuostabu, kad jo sąmonė aptemo.

— O Dieve! — vėl išsiveržė iš jo lūpų dejonė ir nuaidėjo per preriją.

PLĖŠIKŲ STOVYKLOJE

Upė, tekanti per šią vietą, turėjo labai aukštus krantus, iškilusius tris šimtus pėdų virš vandens lygio; šie krantai buvo beveik statūs, ir plikos akmens uolos viena nuo kitos stūksojo per 150 pėdų. Kai kuriose vietose jos turėjo gūbrius, kurie beveik susilietė, sudarydami skliautus. Pro skliautų įlinkius matėsi žalios pievos. Jų šviežia žaluma maloniai glostė akį. Keliautojas, norintis neatsitraukti nuo upės, turi laikytis vienos ar kitos uolų sienos, kitaip jis gali pamesti ją iš akių ir vietoje upės ir jos žalio slėnio atsidurti smėlėtoje stepėje, kurios visą augmeniją sudaro dygiosios slyvos, kaktusai ir krūmai su panašiais į adatas lapais. Šioje lygumoje nuostabios vietos pasitaiko dažnai, tai tikras rojus medžiotojams ir gamtos mylėtojams, bet žmonėms, trokštantiems iš visko turėti naudos, jos nėra vertingos, kadangi dirva čia ne itin naši. Į tokį kampelį mes ir norime nuvesti skaitytoją. Pažvelgę nuo aprašytų uolų žemyn, pamatysime vešlią augmeniją, kurios viduryje tarsi sidabrinė gyvatė srovena upė; žaluma čia visų atspalvių — nuo šviesiai smaragdinės iki tamsaus butelio spalvos. Visokių veislių paukščiai savo čiulbesiu drumsčia dykumos ramybę. Į šį laukinį sodą galima prasiskverbti tiktai per šoninį, nepatyrusio keliautojo nepastebimą, tarpelį. Daugybė palapinių tvarkingai išsidėstė upės pakrantėje. Šios palapinės savotiškos: dalis jų apdengta gyvulių oda, dalis senų burių skutais, kai kur užlopytos kilimų atraižomis. Taikūs keliautojai ar indėnai palapinių taip nestato. Kam jos vis dėlto priklauso? Sunku atsakyti, nes visi būstai tušti, žmogiškos dvasios jose nė kvapo. Žiūrint į šį reginį matyti ankstesnių gyventojų pėdsakai: vienur degėsiai, tarp kurių dar rusena ugnis, kitur patalynė, tabako ryšuliai, valgio likučiai, buteliai ir moliniai, degtinės pripilti, puodeliai. Stovykla, nors ir tuščia, bet ne visai palikta. Kas čia šeimininkai — baltieji ar raudonodžiai?

O, štai ir jie! Viename tarpeklyje pasimato grupė raitelių, sukančių į stovyklą. Siauras takelis priverčia juos joti žąsele; drabužiai, odos spalva, tatuiruotė, papuošalai iš plunksnų rodo juos esant indėnais. Vienas jų išsiskiria iš kitų; veikiausiai tai belaisvis: jo oda geltona, plaukai garbiniuoti, jis apsirengęs taip, kaip paprastai rengiasi vergai mulatai. Kai tiktai jie įjojo

į lomelę, rikiuotės tvarka pairo ir visi puolė prie palapinių. Toks elgesys indėnams nebūdingas, ir jei ne jų tartis, tai ir dėl tautybės būtų galima suabejoti. Pririšę prie medžių arklius, jie išsinešė iš palapinių butelius ir tabaką ir ėmė gerti ir rūkyti. Arklių nenubalnojo, matyt kad negalvojo ilgai užtrukti ar laukė atkeliaujant kitų.

Laukė neilgai: greitai tarpeklyje pasirodė antra raitelių grupė, kurios priekyje jojo tvirto sudėjimo vyras — iš visa ko sprendžiant, vadas. Atjojęs į stovyklą, jis apsidairė ir garsiai paklausė:

— Ar jų dar nėra?

— Ne, kapitone,— atsakė vienas iš raitelių,— dar nė akių neparodė.

Viršininkas nusikeikė, sugriežė dantimis ir nušoko nuo arklio. Kiti pasekė jo pavyzdžiu.

— Draugužiai,— kalbėjo jis,— manau, kad jie šioje didelėje lygumoje išklydo iš kelio. Aš neprivalėjau šitais dviem vėplomis pasitikėti. Vis dėlto dabar vėlu svarstyti. Laimė mes patys pasiėmėme dėžutes. Reikia palaukti, kol jie mus pasivys. Jeigu po kurio laiko jų nebus, tai ieškosime. Tuo tarpu mums nereikia vaizduoti laukinių. Jūs vėl panorėsite tapti civilizuotais žmonėmis ir pasirodyti kolonijoje. Šios dėžės mus aprūpins keletui mėnesių ir galėsime gyventi kaip ponai. Argi jūs ne taip manote?

Iš visų pusių pasigirdo triukšmingas pritarimas.

— Tokiu atveju mes būsime pasiruošę išvykti, ir kuo anksčiau, tuo geriau. Jeigu mums teks ieškoti dingusiųjų, tai drabužių pakeitimas bus pačiu laiku.

Sulig šiais žodžiais nusimetė plunksnų karūną, elnio odos kelnes, striukę ir mokasinus. Paskui nuėjo į vieną iš palapinių, išlindo iš jos su muilo gabalu ir pasuko prie upės nusiprausti. Likusieji pasekė jo pavyzdžiu, ir kai jie nuogi išbrido iš vandens, tarp jų indėnų jau nebuvo.

Nusiprausę pasuko prie palapinių baigti savo tualeto; persirengę visi pasirodė apsivilkę įvairiausiais drabužiais. Vieni vilkėjo elnio odos medžiotojų marškinius, kiti meksikietiškus aksominius džemperius su odine juosta. Čia galima buvo pamatyti ir žydras Luizianos kreolų palaidines, ir žalias ir pilkas Kentukio gyventojų striukes. Galvos apdangalai taip pat skyrėsi savo įvairove: buvo matyti kepurių iš veltinio, nuobarinių, panaminių, palminių, sabalinių, taip pat ir lakuotų, su plačiais kraš-

tais. Borlazė vilkėjo stora bajine striuke su odiniu diržu, avėjo aukštais batais, tokiais, kokiais mes jį matėme Načiotocheso gatvėse. Iš išvaizdos jo palaikyti plėšikų vadu negalėjai, jis neturėjo nieko bendro su šios rūšies žmonėmis, kaip, pavyzdžiui, Fra-Velnias arba Macoronis, nors, kaip ir jie, galėjo sustabdyti ir papjauti keleivį didžiajame kelyje. Plėšikai pakeitė ne tik drabužius, bet ir ginklus. Šautuvus, pistoletus ir peilius pasiliko, o ietis, lankus ir strėles kartu su indėniškais drabužiais rūpestingai paslėpė. Borlazė manė, jog jie dar gali praversti. Baigę rengtis, ėmėsi taisytis pietus. Maisto atsargų stygium jie nesiskundė; žvėriena ir lokių kumpiai greitai buvo pradėti doroti. Belaisvis mulatas pasirodė esąs geras virėjas, ypač gabus karštiems kepsniams paruošti. Jupiteris sugebėjo įgyti plėšikų pasitikėjimą; jie net ir nelaikė jo belaisviu, elgėsi kaip su draugu. Jis jiems papasakojo, kad buvo Klansio vergas ir kad pastarasis nelabai švelniai su juo elgėsi. Randai ant nugaros patvirtino jo žodžius. Esant tokioms aplinkybėms, išsiskyrimas su ponu jo tarsi labai nenuliūdino; priešingai, jis mielai sutiko tapti gaujos nariu ir ėmėsi tarno vaidmens. Kai derybos buvo baigtos, jis ėmėsi darbo su tokiu užsidegimu, kad miela darėsi žiūrėti.

Jie puotavo ir džiūgavo, o saulė jau ėmė leistis ir auksinti medžių viršūnes. Tiktai vienas vienintelis vadeiva nedalyvavo visuotinose linksmybėse. Jo protas ir gudrumas pranoko geidulingus troškimus. Jis jautėsi lyg ne savo kailyje jau keliantis per San Sabą, bet nerimas pasiekė viršūnę, kai nerado stovykloje Filio Kvantrelio su draugu ir belaisvėmis merginomis. Kas galėjo jiems atsitikti? Buvo tokių minučių, kai jis Kvantrelį laikė išdaviku. Juk Kvantrelis galėjo suuosti, kad Klansis dar gyvas. Tokiu atveju jam nebuvo ko bijoti įstatymų, ir jis lengvai galėjo nutraukti ryšius su gauja, į kurią įstojo tiktai iš baimės. Jeigu Klansis ir Kvantrelis susitiko, tai Borlazė, gerai žinodamas jų nesutaikinamą priešiškumą, galėjo būti tikras, kad vienas iš jų neliks gyvas. Tačiau jeigu užmuštas Ričardas Darkė, tai Klansis su belaisvėmis pasislėps ir nesibastys prerijoje. Borlazės žvilgsnis klaidžiojo tarp palapinių, atkakliai stengdamasis prasiskverbti tarp uolų, o savo nekantrumą vadas reiškė prakeiksmais. Jis apgailestavo, kad neužmušė Klansio. Jam, degančiam kerštu, baisu buvo pagalvoti, kad nuotaka galėjo pasprukti nuo savo sargų. Visą valandą išsikankinęs, jis nusprendė nu-

kakti į vietą, kur liko užkastas Klansis ir, jei jaunasis medžiotojas dar tebegyvas, iš jo sužinoti, ar neprajojo pro šalį Ričardas Darkė. Už atsakymą galima pažadėti išlaisvinimą, o jei jis nenorėtų atsakyti, tai galima išgauti atsakymą ir kankinimais. Tokiu atveju tektų sukarti dešimt mylių, bet ką jos reiškia? Jis vis tiek negalėjo užmigti visko nesužinojęs.

Jau buvo pasiruošęs įvykdyti savo ketinimą, kai staiga atėjo mintis apklausti mulatą. Jis užtiko Jupiterį su metisu Fernandu plušantį prie kažkokio patiekalo iš kukurūzų. Pasikvietęs mulatą į šalį, jis ėmė meiliai klausinėti; tačiau Jupiteris nieko nežinojo apie Filį Kvantrelį, dar mažiau težinojo apie Ričardą Darkę, dėjosi niekada ir negirdėjęs šių vardų. Jis buvo Klansio vergas, neseniai jo nupirktas. Gi Klansis neseniai atvyko į Teksasą ir apsigyveno pulkininko Armstrongo kolonijoje, o jis buvo pas jaunąjį medžiotoją už tarną — štai viskas, ką jis žinojo. Pasakojimas atrodė visiškai panašus į tiesą. Tuo metu, kai Jupiteris uoliai ėmėsi savo naujų pareigų, nė vienas plėšikų žodis neprasprūdo pro jo ausis. Taip jis sužinojo apie lemtį, ištikusią jo poną. Jis nusprendė ištrūkti iš nelaisvės kaip galima greičiau, kad laiku suspėtų į pagalbą Klansiui. Ši mintis palaikė jo pasiryžimą ir padėjo nepaisyti baimės, kurią jis patyrė, kai šaltas Borlazės pistoleto vamzdis prisilietė prie jo kaktos. Vadeiva pasitenkino atsakymu ir nustojo klausinėjęs.

Saulė jau pasislėpė, mėnulis kilo nuo horizonto, o Filis Kvantrelis su belaisvėmis vis dar nesirodė. Borlazė atitraukė savo sėbrus nuo taurių ir pasakė jiems apie savo būgštavimus, kai kuriems net siūlė joti į prerijà ieškoti dingusių draugų. Bet plėšikai pernelyg daug išgėrė. Argi jiems rūpėjo Filis Kvantrelis ir patikėtos jam belaisvės? Kolonistų persekiojimo jie taip pat nebijojo: mažai tikėtina, kad šie galėtų surasti prerijoje jų slėptuvę; tuo labiau, kad juos pačius palaikė indėnais. Jie dabar buvo saugūs ir nenorėjo trankytis. Velniop Filį Kvantrelį ir abi mergas! Tokiomis kalbomis buvo sutiktas vadeivos pasiūlymas. Vynas juos padarė maištininkais. Borlazė pyko ir riaumojo kaip pašautas lokys, bet visi ėjo prieš jį, ir jis suprato, kad nieko nepasieks. „Rytoj,— šaukė jie,— mes josime nors į pasaulio kraštą, bet ši naktis turi būti skirta linksmybėms ir lėbavimui!“

Kad numalšintų savo rūstybę, Borlazė prisėdo prie jų. Ūžavimas baigėsi tiktai tada, kai visi pasigėrė; vieni nusvyravo į pa-

lapines, kiti užknarkė ten, kur sėdėjo — po atviru dangumi, medžių paunksmėje. Laužai palengva išblėso, tiktai vienoje mažoje, nuošaliai stovinčioje palapinėje spingsojo ugnelė. Joje sėdėjo mulatas Jupiteris ir metisas Fernandas. Iš pokalbio ir gestų abu atrodė labai girti, nors iš tikrųjų abu buvo blaivūs blaivūtėliai ir apgaudinėjo vienas kitą. Šiai apgaulei kiekvienas turėjo savo priežastį. Mulatas, kurio tikslą mes žinome, norėjo žūtbūt nugirdyti metisą, o tas, įtardamas jo ketinimus, iš visų jėgų stengėsi priešintis. Abu apsimetinėjo, jog daug geria, bet patyliukais išliedavo vyną ant grindų. Matydamas, kad vienas butelis paskui kitą tuštėja ir išnyksta po stalu, Jupiteris pradėjo kristi neviltin; jam nė karto neteko sutikti žmogaus, kurio degtinė taip neveikė. Jis buvo linkęs galvoti, kad metiso skrandis išklotas plienu, o galva apkaustyta geležimi. Greičiausiai Fernandas tą patį galvojo ir apie mulatą. Jupiteris pirmas suvokė, ar tik metisas jo nemulkina, ir nusprendė jį įdėmiai sekti. Mįslė [illegible]ai buvo įminta: apsimesdamas, kad žiūri į palapinės duris, jis paslapčiomis stebėjo draugą ir pamatė, kaip tas mitriai išliejo degtinę ant grindų. Jupiteris suvokė, jog jį įtaria ir saugo. Tai apsunkino vykdyti jo planą. Visi kiti buvo girti ir nepavojingi, bet šis žmogus liko blaivus ir jį saugojo kaip grandininis šuo. Kaip šito sargybinio atsikratyti? Buvo tiktai vienas būdas, ir mulato akys sublizgo apie tai pamanius. Išvydęs, jog Fernandas vėl išliejo vyną, jis juokdamasis pasilenkė prie jo ir paklausė, kodėl šis taip daro; tą pačią minutę aštrus peilis įsmigo į Fernando širdį, ir metisas negyvas griuvo ant žemės.

Plėšikai garsiai knarkė, nieko neįtardami. Mulatas atsargiai nuslinko prie aptvaro, kur buvo paslėpti arkliai, tyliai atitraukė sklendę; vienas gyvulys atsiliepė į Jupiterio kvietimą ir leidosi paimamas. Tai buvo Klansio arklys, kurį plėšikai buvo sučiupę su savimi. Jupiteris jį tuojau pabalnojo; viskas klojosi sėkmingai. Pakeliui bėglys perpjovė pasiimtu iš palapinės peiliu virvę, kuria buvo pririštas Klansio šuo. Šis instinktyviai suprato, jog turi tylėti, ir džiaugsmingai nubėgo paskui Jupiterį. Girti plėšikai knarkė kaip knarkę, o mulatas su šautuvu ant peties, su pistoletu už diržo ir su peiliu rankoje atsargiai skverbėsi per stovyklą. Šuo sekė jo pėdomis.

BRASFORTAS

Klansis vis dar kankinosi iki kaklo užkastas duobėje. Stipriai suminta žemė spaudė krūtinę ir šonkaulius, sukeldama baisias kančias. Be to vilkai vėl ėmė artintis. Ak, jeigu šią minutę jo rankos būtų laisvos ir ginkluotos! Ne tam, kad užmuštų ar išbaidytų vilkus. Ne! Tam, kad pabaigtų savo niekingą egzistavimą, kuris dabar atrodė tikra kančia. Jis net geidė, kad sugrįžtų Darkė. Klansis kandžiomis patyčiomis priverstų jį nužudyti savo priešininką. Nenuostabu, kad šioje baisioje būklėje jis nustojo tikėtis Visagalio pagalbos. Žinojo, kad turi mirti, ir troško, jog tai atsitiktų kuo greičiau. Vilkai jam greitai padės, jie dabar jau taip arti, kad jis jautė jų karštą kvėpavimą.

Bet ko žvėrys delsia? Kai jis atmerkė akis, pamatė, jog vilkai užčiauptais nasrais ir nuleistomis uodegomis traukėsi atgal. Ką tai galėtų reikšti? Greičiausiai jiems grėsė koks nors pavojus. Klansis kiek tik galėjo apsidairė aplinkui, bet nieko nepamatė. Vadinasi tai, kas paskatino vilkus sprukti, vyko už nugaros. Bet kas tai būtų? Beje, kam bereikalingai spėlioti? Greičiausiai Darkė, atsigavęs nuo baimės, grįžta, kad jam atkeršytų. Padaręs tokią išvadą, Klansis ėmė klausytis. Kadangi gruntas šioje vietoje kreidinis, tai nesunku buvo išgirsti garsus, kurie, beje, nebuvo panašūs į arklio kanopų dunksėjimą. Pirma negu Klansis suvokė, iš kur jie sklido, jis aiškiai išgirdo greitus kažkokio gyvulio žingsnius. Tą pat akimirksnį pajuto užpakaly savęs šiltą, drėgną alsavimą; karštas liežuvis prisilietė prie skruosto. Šis liežuvis priklausė šuniui ir — o laimė!— jis pažino savo Brasfortą.

— Viešpatie, dėkoju Tau! — išsiveržė iš jo iškankintos krūtinės. Pirmosiomis akimirkomis jis manė, kad bus išvaduotas iš savo kapo. Bet po džiaugsmo antplūdžio tuoj pat ėmė svarstyti, kuo jam gali šuo padėti? Niekuo, išskyrus tai, kad gali apsaugoti nuo vilkų. O paskui jis vistiek turės mirti. Kol šios liūdnos mintys sukosi galvoje, šuo vis laižė jo veidą ir įmantriausiais šuoliais reiškė savo džiaugsmą! „Iš kur šuo galėjo atsirasti? Juk jie nusivedė jį su savim. Greičiausiai, jis iš jų paspruko. O galbūt kas nors seka paskui jį — nejaugi Jupiteris?“ Jį vėl atgaivino vilties spindulys, bet trumpam, kadangi nebuvo girdėti

nė mažiausio garso, panašaus į kanopų klapsėjimą arba žmogaus žingsnius — vadinasi, šuo atbėgo vienas! Jis nukreipė į jį savo beviltišką žvilgsnį ir su liūdesiu pasakė:

— Narsusis Brasfortai, gerasis šuneli, tu tik vienas atbėgai, kad pamatytum mano mirtį! Išgelbėti tu manęs negali, bet vis tiek esi man didelė paguoda paskutinėmis minutėmis jausti greta savęs draugą; tu mane ginsi iki pat mirties. Taip, tiktai atremk šiuos baisius vilkus ir tau neilgai teks stovėti sargyboje, nes aš jaučiu, jog su kiekviena minute silpstu. J o s, žinoma, daugiau nebepamatysiu. O tave gi kas nors suras, ir j i tau atsilygins už tavo ištikimybę. Eikš čia, gulkis šalia manęs!

Bet Brasfortas neklausė. Galima buvo spėti, kad ir jo galvoje blykstelėjo kažkokia laiminga mintis: jis su iniršiu ėmė rausti žemę aplink savo šeimininko kaklą. Pastarojo širdis vėl suplakė viltimi: gal bus išgelbėtas iš savo baisaus kalėjimo tokiu neįtikėtinu būdu. Jis drąsino šunį, o tas triūsė taip uoliai, versdamas žemę į dešinę ir į kairę, kad greitai apie kalinio kaklą atsirado duobė ir jau buvo matyti vienas petys. Beliko dar kiek nukasti žemės ir tada Klansis galės išsilaisvinti savo ranką. Kol jis taip samprotavo, pasigirdo arklio šuoliavimas. Tai įvarė Klansį į nevilтį: šie garsai galėjo būti tiktai Ričardo Darkės arklio. Matyt, grįžta ir šį kartą pasielgs su juo visiškai kitaip nei per aną susitikimą. Klansis jautė, kad išmušė jo paskutinės minutės. O išsigelbėjimas buvo taip arti,— dar truputėlį ir Brasfortas jį būtų išvadavęs! Vėlu, pernelyg vėlu! Bet nejaugi jis negali išsigelbėti? Jis pašėlusiai stengėsi išvaduoti savo liemenį. Veltui, tarsi įaugęs į žemę! Nėra vilties — jis turi paklusti savo likimui! Klansis jau tarsi matė prieš save Ričardą Darkę, girdėjo jo geliančius pasityčiojimus, ir jam atrodė, kad vėl kartojasi ta siaubinga scena po kiparisu.

Galvoti jam teko neilgai. Kanopų dunksėjimas darėsi vis garsesnis. Greitai šmėstelėjo šešėlis ir mėnulio šviesoje jis išvydo raitelio figūrą. Jam net pasirodė, kad raitelis buvo indėno apranga ir su karūna iš plunksnų ant galvos. Šuo staiga nustojo rausęs žemę ir puolė į tą pusę, iš kur sklido dunksėjimas. Bet ne su laukiniu lojimu, kaip to laukė Klansis, o priešingai — gyvulys tyliai sucypė ir tarsi pasisveikino su draugu. Ką tai galėjo reikšti? Klansis žinojo, kokią neapykantą Brasfortas jautė Darkei, ir prisiminė, kaip andai jį puolė. O ką galėjo reikšti šis draugiškas susitikimas? Neįmanoma aprašyti džiaugsmo, kurį

pajuto Klansis, pažinęs, kad raitelis ne Darkė, o Jupiteris; jo akys sublizgo ir su dėkingumu pažvelgė į dangų!

XLIV skyrius

PLĖŠIKAI PAVOJUJE

Prie rytinės Teksaso sienos, ten, kur civilizuotas žmogus dar nesuspėjo prasiskverbti, tekančią saulę sveikina ne mūsų naminis, o indėnų gaidys. Jis savo nedarniu riksmu pažadino plėšikus iš gilaus miego. Pirmas pašoko Borlazė. Nors pagirios dar ne visai praėjo, bet jis suvokė, jog ne viskas tvarkoje, ir jau kilo noras pašaukti Fernandą ir pasiteirauti apie mulatą. Jo balsas suskambo iš palapinės ir jį visi išgirdo. Bet niekas neatsiliepė. Tuomet plėšikai prisiminė, kad Fernandas su Jupiteriu atgulė mažoje palapinėje ir tikriausiai dar neatsibudo. Tuoj pat visi metėsi prie jų palapinės, ir kai vienas plėšikas pažvelgė į vidų, jis klaikiai suriko. Kai audeklas buvo perplėštas, plėšikai pamatė klaikų reginį: metisas gulėjo ant grindų, tik ne miegodamas, o negyvas, paplūdęs krauju. O mulato pėdos seniai ataušusios. Kiekvienas suprato, kad ši žmogžudystė — jo rankų darbas. „Kur jis dingo?“ — klausinėjo visi. „Greičiausiai paspruko, pasiėmęs su savimi šunį ir arklį“,— nusprendė kažkas iš minios. Visi puolė prie aptvaro, bet jis buvo tuščias: Jupiteris nepasirūpino jo uždaryti. Arkliai buvo greitai sugaudyti; jie ramiai ganėsi pievose. Trūko tiktai vieno puikaus ristūno, priklausiusio žmogui, kurį jie pasmerkė baisiai mirčiai. Šį gražų žirgą buvo pasisavinęs vadeiva. Bet dabar jis ne taip pergyveno dėl šito brangaus žirgo, kaip dėl belaisvio pabėgimo, jausdamas didelį pavojų sau ir savo gaujai. Mulatas buvo jų persikraustymo liudininkas ir žinojo kelią į stovyklą; jis galėjo į jų slėptuvę atvesti apiplėštus kolonistus. Galbūt jis net turės pakankamai laiko, kad išvaduotų Klansį. Bet labiausiai jam kėlė nerimą Kvantrelio ir belaisvių merginų dingimas, nes aistra puikiajai blondinei užgožė jo neapykantą Klansiui. Dabar atrodė, kad mylimą merginą jis prarado amžinai. Apie tai pagalvojęs, Borlazė sudejavo it sužeistas lokys. Vardan šio laimikio jis būtų paaukojęs visus kitus, net savo paties gyvybę. Jis pasiūlė išjoti į prerijas ieškoti Kvantrelio ir belaisvių, nesėkmės atveju —

joti iki pat brastos. Bet gauja nesutiko su šiais reikalavimais. Jie žinojo, kad jiems gresia pavojus. Kadangi prieglobstis dabar buvo išaiškintas, tai jie vienu balsu nusprendė išardyti palapines ir skubėti Kolorado upės kryptimi. Borlazei kainavo daug vargo atkalbėti savo draugus nuo šito sprendimo. Jis pradėjo juos gėdinti:

— Draugužiai,— kalbėjo Borlazė,— mums visai tas pats — ar joti šiuo, ar kitu keliu; mes vistiek sėkmingai prijosime koloniją. Jeigu jums taip nesinori keliauti, tai mes galime net neprijoti iki San Sabos, kadangi aš tikiuosi sutikti Filį Kvantrelį kur kas anksčiau. O jeigu ne, tai jis gali susirasti išeitį pats! Mūsų sąžinė bus rami: nes būsime padarę viską, ką galėjome, kad jį išgelbėtume ir nepaliktume bėdoje. Jeigu mes prijosime didįjį medį ir nesusitiksime su Kvantreliu, tai pakeisime kryptį ir suksime link Kolorado. Prie to ąžuolo, kaip jūs atsimenate, aš pasodinau mažą medelį, ir labai norėčiau pamatyti, ar jis prigijo, ar nudžiūvo. Aš turiu nuojautą, kad ten susitiksime su mulatu, kuris taip negailestingai nužudė Fernandą, ir atkeršysime jam. Šiaip ar taip turime pasistengti mulatą sugauti, kad jis nesuspėtų į misiją. Priešingu atveju tai gali mums brangiai kainuoti. Tikiuosi, jūs su manim sutinkate?

Plėšikai turėjo sutikti. Nors jie ir mažai besirūpino Kvantrelio ir Klansio likimu, tačiau suprato, kad patys pateks į pavojų, jeigu paleis mulatą, todėl privalėjo jį vytis. Paskubomis papusryčiavę, jie pabalnojo arklius, iškratė iš dėžių sidabrą ir susikišo jį į kišenes, supylė į maišelius, kuriuos pririšo prie balnų. Saulė jau buvo aukštai danguje, kai jie apleido stovyklą. Palapinės pasiliko tose pačiose vietose, ir vienoje iš jų gulėjo negyvas metisas.

XLV skyrius

DVIDEŠIMT MYLIŲ VIENI NUO KITŲ

Tuo pačiu laiku, kai Borlazė su savo plėšikais buvo viename Kolorado — Eresko krante, kitoje pusėje taip pat pasirodė raitelių būrys. Tai buvo persekiojantys kolonistai, ir jų priekyje šuoliavo Simeonas Vodlėjus su medžiotoju Haukinsu. Iš viso jų buvo dvidešimt devyni žmonės. Kadangi jie nežinojo, kiek plė-

šikų buvo gaujoje, tai dalį žmonių paliko kolonijoje. Jie buvo tikri, kad tarp plėšikų buvo Darkė ir pabėgęs kalėjimo sargas ir kad jie visi buvo persirengę indėnais. Galėjo būti ir taip, kad plėšikai turėjo ryšį su tikrais indėnais ir todėl jokiu būdu negalima buvo palikti kolonijos be apsaugos. Jaunasis Diupre buvo tarp persekiotojų. Tarno išdavystė jį labai sujaudino. Be to būryje buvo kalbama ir apie jo penkiasdešimt tūkstančių, kurie turėjo būti sugrąžinti.

Beveik vienu ir tuo pačiu metu abu būriai atjojo į prerijas; kolonistai keliavo prie Kolorado, o plėšikai — prie San Sabos. Tarp jų buvo beveik dvidešimties mylių atstumas ir matydamas, kad kolonistai juda labai lėtai, negalėjai tikėtis, jog priešai greitai susitiks. Kolonistams buvo labai sunku aptikti plėšikų pėdsakus, ir dėl tos pačios priežasties jie taip lėtai stūmėsi priekin. Ant kelio buvo daugybė kupstų ir kiekvienas kitas būtų atsisakęs sumanymo joti toliau, bet Vodlėjų ir Haukinsą ne taip lengva buvo išgąsdinti. Po ilgų ieškojimų jie pagaliau surado pėdsakus. Simeonas Vodlėjus iš toli pastebėjo vienišą medį ir nusprendė, kad jis turėjo būti plėšikams kelrodžiu, todėl ir pasuko tiesiai prie jo.

— Bičiuliai,— tarė jis,— pakaks lenkti nugaras ir ieškoti kiekvienos pėdos. Aš garantuoju, kad tas stulpas, kurį jūs matote, atves mus kur reikia. Paskubėkime prie jo. Jeigu mes jų ten nerasime, tai josime toliau. Kiekvienu atveju mes juos privalome pasivyti! Atsiminkite, kad žmogus, kurį mes visi gerbiame ir mylime, pavojuje! Jūs girdėjote, ką mums pasakė senasis pulkininkas atsisveikindamas: „Bet kuria kaina Čarlzas Klansis turi būti išgelbėtas!“ Be to niekšai neturi išvengti pelnytos bausmės!

Seno miškininko žodžiai buvo sutikti su džiaugsmu. Jeigu tiktai Klansis gyvas, tai jis bus išgelbėtas, o jeigu nužudytas, tai jie apvers aukštyn kojom visą Teksasą, kad surastų žudikus — kas jie bebūtų — ar baltieji, ar indėnai.

— Gerai, bičiuliai,— sušuko Vodlėjus.— Matau, kad jūs rimtai kalbate, ir tai žada mums sėkmę. Aš galvoju, jog banditai visai ne raudonodžiai. Tačiau mes tai greitai pamatysime. Mūsų arkliai pailsėjo. Dabar smigtelkime pentinais ir jokime tiesiai medžio kryptimi!

XLVI skyrius

BĖGIMAS NUO VAIDUOKLIO

Apimtas laukinės baimės, Ričardas Darkė spruko nuo negyvėlio, kuris, kaip jam pasirodė, gulėjo medžio paunksmėje Misisipės miške; dar didesnis siaubas jį apėmė, kai pasidingojo, jog ir atviroje Teksaso lygumoje jis mato vaiduoklį. Nerami sąžinė sukėlė antgamtinių reiškinių baimę. Staiga iš po žemės pasirodė jo paties nužudyto žmogaus galva! Jis aiškiai matė veidą, apšviestą mėnulio pilnaties; akys buvo įsmeigtos tiesiai į jį, žudiką, lūpos ištarė jo vardą ir priekaištavo už nusikaltimą! Nenuostabu, kad jis iš siaubo apmirė ir dėl baimės vos neprarado sąmonės. Net ir jo arklį išgąsdino vienos galvos be liemens pasirodymas, besiartinantys vilkai, raitelio pasimetimas, pagaliau riksmas iš po žemės, ir gyvulys ėmė lėkti taip greitai, tarsi visa prerija būtų apimta liepsnos. Ilgą laiką Darkė nepalietė pavadžio, kadangi vos pajėgė nusėdėti balne. Jis visiškai prarado šaltą kraują, jo širdis plakė taip stipriai kad, atrodė, iššoks iš krūtinės. Jam buvo vis tiek, kur jį nuneš arklys. Po netikėto susitikimo su Simeonu Vodlėjumi jo nepaliko gresiančio pavojaus nuojauta. Ir štai dabar jį persekioja pomirtinio pasaulio siaubas ir baudžia už žmogžudystę dvasios, įgavusios žmogaus pavidalą. Vadinasi, nuojauta išsipildė. Nemezidė [1] lipa jam ant kulnų.

Pagautas šios klaikios minties, Darkė davė valią arkliui. Jis net nesistengė laikytis balne ir ko gero būtų nupuolęs, jei ne jojimo įgūdžiai. Tačiau dar iki tol, kai jo arklys, nusivaręs nuo kojų, sustojo, jis atsipeikėjo. Iš pradžių jam atrodė, jog viskas buvo tiktai sapnas. Bet ar jis dar miegojo? Ar galvos be liemens pasirodymas nebuvo paslaptingų girto regėjimų tęsinys? Arba tai buvo realybė, ar...

— Štai aš nemiegu! Ką visa tai reiškia? Ar tik neišsikrausčiau iš proto?

Taip kalbėjo sąžinės kankinamas nusikaltėlis, kai galų gale arklys sustojo. Jis baigščiai apsidairė aplink. Nežinojo, kur esąs kas jį ištiko.

[1] Nemezidė (gr. Nemesis) — sen. graikų teisingumo, atpildo deivė. — Vertėjo pastaba.

Mėnulis švietė labai aiškiai. Darkė atsisuko į tą pusę, iš kurios atjojo, ir pamatė savo arklio šešėlį; tįsantį lygumoje. Šešėlis krito į tą pusę, kur jam pasirodė vaiduoklis. Kas traukė jo akis? Ar jam vėl nepasivaideno Čarlzo Klansio galva, išlindusi iš žemės, ar nešaukė: „Ričardai Darke, tu žmogžudys!“ Ne, ne, tai tiktai vaizduotės žaismas, D e l i r i u m t r e m e n s [1] priepuolis, dėl kurio jis ir anksčiau dažnai kankindavosi! Šios minties apramintas, nulipo nuo arklio, kad pasiliktų čia nakvoti. Jam daugiau nieko nebeliko daryti, kadangi pasiklydo. Iššabojęs alkaną arklį, vėl pažvelgė į tą pusę, kur krito šešėlis. Kas gi matosi ten, kur juodavo šešėlio galva? Jis anksčiau nieko nepastebėjo. Ten dūlavo kažkokia tamsi dėmė, panaši į išdžiūvusį medį ar didelį akmenį, kyšantį lygumos paviršiuje. Bet, įsižiūrėjęs atidžiau, jis priėjo išvados, kad tai ne įaugęs į žemę daiktas, o kažkas judantis. Tamsi dėmė ir galvos šešėlis pamažu artinosi. Tą akimirksnį, kai dėmė susiliejo su šešėliu, kažkas blykstelėjo tarytum mėnulio spindulys veidrodžio šukėje. Galbūt sublizgėjo peilis ar šautuvo vamzdis! Taip manė Ričardas Darkė ir nusprendė, kad ten turėtų būti žmogus. Atidžiau įsižiūrėjęs, jis iš tiesų pamatė raitelį, kuris lėkė visu greitumu tiesiai prie jo. Ar tai mirties angelas?

Ričardas Darkė akimirksniu pažabojo savo arklį, šoko į balną, suspaudė pentinais ir lėkė taip greitai, tarsi nuo to skubėjimo priklausytų jo gyvybė.

XLVII skyrius

MIRTINA KULKA

Mulatui padedant Klansiui greitai pavyko išsikepurnėti iš žemės, ir jis vėl galėjo laisvai alsuoti. Vis dėlto jis jautė didelį silpnumą. Jupiteris buvo pasiėmęs iš plėšikų stovyklos truputį brendžio, kurį jis vartojo kaip vaistus. Keliais žodžiais vergas papasakojo apie savo pabėgimą. Klansis jo nekantriai klausėsi ir vos sulaukė pasakojimo pabaigos. Jis dar nebuvo įvykdęs savo įsipareigojimo. Visų jo kančių kaltininkas tebebuvo gyvas ir neseniai prajojo pro šalį. Kol jis dar nenutolęs, reikėjo negaištant leistis jo pėdomis.

[1] D e l i r i u m t r e m e n s (lot.) — baltoji karštligė.— Vertėjo pastaba.

Klansis, atgavęs savo arklį, ima ginklą, kurį mulatas atsigabeno iš plėšikų stovyklos. Jupiteris pėsčias negali paskui jį suspėti, todėl turi pasilikti šioje vietoje, kad Klansis galėtų jį surasti. Dabar Ričardas Darkė turi būti pavytas ir užmuštas. Klansis apie pasekmes negalvojo; jam kažkodėl atrodė, kad jo sumanymas turėjo pavykti, ir, nežiūrint visų patirtų nesėkmių, neabejojo, kad jam lemta nugalėti. Greitomis atsisveikinęs su savo išlaisvintoju, jis paliepia šuniui pagal pėdsakus surasti kelią. Jie dar tokie švieži, kad gyvulys greit juos užuodžia ir leidžiasi pirmyn. Raitelis joja iš paskos, bet nešuoliuoja, nes žino, kad kanopų klapsėjimas gali būti išgirstas pirma laiko. Be to tai ir nereikalinga, nes jo arklys eidininkų veislės, išmokytas tokio bėgimo, kuriuo jodinėjama Luizianoje. Bėgdamas ramiu žingsniu arklys sukelia mažiau triukšmo negu šuo, ir abu negirdimi it vaiduokliai slysta per lygumą. Praslenka beveik valanda. Klansis žino, kad jis yra tikrame kelyje ir pasitiki savo šuns, gero vedlio uosle. Iki šiol pėdsakai ėjo nors ir ne visai tiesiai, bet į tą pusę, kur prie horizonto leidosi mėnulis ir kur Klansis pastebėjo figūrą, panašią į arklį. Įžambiai krintą ir daiktus labai padidinantys spinduliai jo neapgauna. Jis žino, kad tai ne milžinas ir ne vaiduoklis. Iš plunksnuoto galvos apdangalo, taip pat padidėjusio, atpažįsta Ričardą Darkę. Jam nebūtina naudotis ir šuns uosle. Dabar jis turi pasikliauti savo arklio greitumu. „Galų gale aš prisiartinau prie to menkystos,— sumurmėjo jis pro sukąstus dantis,— ir dabar, jei duos Dievas, jis nepaspruks nuo manęs! Mamyte, arba už tave bus atkeršyta, arba aš pats nueisiu pas tave!" Jis paleido šunį. Dabar atsargus sekimas nebereikalingas. Jis gali priešą pulti atvirai ir matydamas, kad tas ėmė šuoliuoti greičiau, pavaro ir savo žirgą šuoliais. Kieno žirgas greitesnis? Klansiui gerai žinomos savojo, geriausio šalyje iki pačios Luizianos sienos, ristūno galimybės. Jo žirgas vejasi tarsi jausdamas šeimininko norą.

Nebylūs, sulaikę kvapą, abu raiteliai skrieja per mėnulio apšviestą preriją taip greitai, kaip tiktai pajėgia šuoliuoti jų arkliai. Ričardas Darkė baikščiai gręžiojasi atgal, nes jam vėl pasivaideno, jog pamatė nužudytojo žmogaus galvą. Ne tiktai galvą, bet ir dvasią, įgavusią visą jo išvaizdą; toji dvasia vejasi jį. Vis stipriau ir stipriau jis smeigia į arklio šonus pentinus ir lekia prie horizonto, kurį besileidžiantis mėnulis jau palietė savo švelniu veidu. Jis šuoliuoja taip greitai tarsi norėdamas įsibėgėti

ir įšokti į mėnulio ratą ir tokiu būdu išsigelbėti nuo vaiduokliško persekiotojo, tačiau jaučia, kad atstumas tarp jo ir priešo vis mažėja. Jį apima baimė. Nesustodamas šuoliuoti, dairosi kokios slėptuvės, kad liktų nepastebėtas. Jo arklio mitrumas jau negali išgelbėti, ir jis turi gelbėtis kitaip. Atviroje nederlingoje prerijoje nematyti nė vieno medžio ar krūmo, tiktai kur ne kur auga pelynų kuokštai, kurie negalėtų paslėpti net zuikio. Bet jis staiga pastebėjo, kad prieš jį atsirado kažkas aukštas, uždengęs pusę mėnulio, ir iš ryškėjančios formos suvokia, kad tai uola. Besdamas pentinais arkliui, jis beveik užlekia į jos viršūnę ir greitai persirita į kitą pusę. Tiktai čia jis atsikvoši, stveria šautuvą, kad pasiųstų savo persekiotojui — ar paprastam mirtingajam, ar bekūnei dvasiai — kulką. Klansis vis persekioja priešą. Jo širdis plaka iš džiaugsmo, kai mato tarp jo ir persekiojamojo sumažėjant atstumą. Ūmai kažkas ir prieš jį iškyla ir uždengia mėnulį. Jis suvokia, kad tai uola ir kad už jos pasislėpė Ričardas Darkė. Jis nejučiomis stabteli, ir galvoja kas daryti. Ir tiktai balsas, pasigirdęs anapus uolos, priverčia jį atsitokėti, ir jis pamato į save nukreiptą šautuvą.

— Aš nežinau, ar jūs žmogus, ar dvasia,— šaukia Ričardas Darkė,— bet perspėju: jei žengsite bent vieną žingsnį, tai dievaži...

— Niekingas žmogžudy,— šūktelėjo savo ruožtu įsiutęs Klansis,— jeigu tu nežinai, kas aš, tai šią akimirką sužinosi: aš tas žmogus, kurį tu tikėjaisi užmušęs po kiparisu ir kuris dabar Teksaso prerijoje užmuš tave garbingesniu būdu. Ričardai Darke, ruoškis sutikti savo kulką, mirtiną kulką!

Šie žodžiai labai paveikė tą, kuris slėpėsi už uolos. Vadinasi, tai buvo ne Vodlėjus, kaip Darkė tikėjosi, bet pats Čarlzas Klansis, kurį jis laikė esant negyvą. Darkė smarkiai sutriko. Jam rodėsi, kad girdi pačios kerštо dvasios balsą. O gal visa tai tik sapnas? Šautuvas vos neiškrito iš jo rankų, bet, sukaupęs paskutines jėgas nesąmoningai prisispaudė jį prie peties, nusitaikė ir iššovė. Klansis matė parako ugnį ir dūmus. Išgirdo pralekiančios pro ausis kulkos zvimbimą, šūvį, iš kurio suprato, kad Darkė turėjo dvivamzdį šautuvą ir kad jo kita kulka geriau kliudys. Jis negalėjo tikėtis sėkmės, atsakydamas į šūvį, nes prieš jį kaip skydas juodavo uola. Ir dar: jo šautuvas teturėjo vieną užtaisą, tiktai vieną vienintelę kulką, kuri neturėjo išlėkti tuščiai. Jam neliko kitos išeities, kaip atsitraukti atgal, kad jis galėtų būti

saugus ir palaukti arba kaip nors išvilioti priešą iš pasalos.

Truputį atsitokėjusiam nuo baimės Darkei toptelėjo galvon, kad Klansis kokiu nors būdu galėjo išsigelbėti nuo mirties ir greičiausiai jis ir buvo atsiradęs po ąžuolu, norėdamas išvaduoti Eleną Armstrong. Ir vis dėlto tikrovė jam pasirodė ne tokia baisi,kaip vaizduotės pagimdyti regėjimai, šiaip ar taip jis jautė, kad jo lemtis buvo šio gyvo ir tikro žmogaus rankose. Kol jį kankino šios mintys, Klansis sugalvojo planą, kaip prisiartinti prie savo priešo. Apjoti ratu apie uolą būtų buvusios bergždžios pastangos, nes Darkė tuo metu galėtų palikti akmens prieglaudą ir nušuoliuoti. Brasforto lojimas jam pakišo kitokią mintį. Jis pasišaukė šunį ir užsiundė juo Darkę. Brasfortas akimirksniu atsidūrė už uolos,ir Klansis išgirdo triukšmą, dėl kurio laikė paruoštą ir nukreiptą į tą pusę šautuvą.

Darkė tuojau pažino šunį, kuris puolė jį taip pat, kaip ir tuomet po kiparisu. Argi jo nepersekiojo Nemezidė su visa pragaro dvasių minia? Brasfortas žaibo greitumu atsidūrė prie jo ir su panteros įniršiu suleido į blauzdas dantis. Apimtas įsiutimo, Darkė užmiršo raitelį ir grūmėsi su šunimi, stengdamasis išsivaduoti ir jį užmušti. Bet išgąsdintas arklys nebeklausė žąslų. Jis ėmė spardytis, išlindo iš priedangos ir ištempė šeimininką į visiškai atvirą vietą. Klansis pasinaudojo šia galimybe, prisitaikė, nuspaudė gaiduką, ir Ričardas Darkė išsirito iš balno. Klansis nušoko nuo arklio ir puolė prie gulinčio, kad neleistų šuniui jo draskyti. Jis pasilenkė prie žuvusiojo, norėdamas pasižiūrėti, kur pataikė kulka.

— Į krūtinę,— tarė jis,— į tą pačią vietą, kur jis įvarė kulką man aną kartą. Dabar atsiėmė ją atgal, ir Dievas nenuteis manęs už tai, kad aš apvaliau žemę nuo to niekšo.

Jis pakėlė akis į dangų ir ta pačia poza kaip anąkart kai stovėjo prie motinos kapo, iškilmingu balsu pridūrė:

— Aš tesėjau savo priesaiką, mamyte: už tave atkeršyta!

Nugalėtojas neilgai tebuvo prie savo priešo lavono. Kerštо troškimas buvo patenkintas ir jam kilo žmogiški jausmai. Tiktai drebulys perbėgo per kūną, kai jis metė žvilgsnį į negyvo Ričardo Darkės veido bruožus. Jis nusisuko ir pašaukė Brasfortą. Šuo vis dar urzgė, buvo pasiruošęs pulti ir kandžioti, jeigu tik būtų leista, lavoną.

Klansis vėl sėdo ant žirgo ir pasuko jį atgal, savo paties pėdsakais pas Jupiterį, kurio, beje, neilgai teko ieškoti.

Jupiteris trumpais žodžiais papasakojo savo nuotykius. Jis ėjo paskui Klansį tol, kol arklys bėgo ristele. Bet kai tiktai pasirodė Darkė, jis pametė jaunąjį medžiotoją iš akių. Vis dėlto toliau žingsniavo ta pačia kryptimi. Paskui išgirdo šūvius, kurie tarsi dar aiškiau jam pasakė, kokios krypties laikytis. Jis buvo tvirtai įsitikinęs, kad ras ten kurio nors lavoną, ir žodžiai, atsisveikinant pasakyti Klansio, suteikė drąsos, ir kažkoks vidinis balsas kalbėjo, kad ne jo šeimininkas taps auka, kad tas velnio išpera turi būti Dievo išrinktojo nugalėtas. Pakako keletos sekundžių visa tai papasakoti.

Jie jau leidosi į kelią, kai staiga pamatė arklį, bėgantį per preriją be raitelio. Jis bėgo ne tiesiai, bet suko ratus apie uolą. Arklys buvo pabalnotas ir pažabotas ir vilko paskui save pavadžius. Klansis pažino arklį, ant kurio balne dar visai neseniai sėdėjo žmogus, o dabar gulėjo nukautas prerijoje. Klansiui šovė mintis sugauti ir atiduoti jį mulatui, ir jis tai be didelio vargo padarė. Neįpratęs prie laisvės, žirgas grįžo į tą pačią vietą, kur paliko savo šeimininką ir pateko į Klansio rankas. Ten atskubėjo ir Jupiteris ir įdėmiai apžiūrėjo Ričardo Darkės lavoną. Jis žvelgė į sustingusią mirusiojo ranką, kuri taip negailestingai čaižė jį diržu, palikusiu gilius pėdsakus nugaroje, ir apie kažką galvojo.

XLVIII skyrius

VIS DAR PAVOJUJE

Aprūpinęs savo ištikimą tarną arkliu, Klansis visų pirma norėjo joti į misionierių namus. Tačiau reikėjo būti labai atsargiam, kadangi vis dar grėsė Borlazės ir jo gaujos pavojus. Atsibudę po išgertuvių ir pamatę užmuštą metisą ir dingusį belaisvį, jie leisis jo ieškoti, be to jiems ir pasilikti toje pat vietoje pavojinga. Jau buvo rytas; Klansis manė, kad plėšikai sukilo tekant saulei, tad jų buvo galima laukti kiekvieną akimirką. Ir vėlesni samprotavimai rodė, kad reikėjo suktis kaip galima greičiau ir laikytis atsargiau. Iki šiol viskas klostėsi sėkmingai. Nepaisant kandžių pasityčiojimų, kurių jam atsisveikindamas prisakė Borlazė, dėl Elenos Armstrong jis buvo visiškai ramus. Iš Jupiterio pasakojimo nusprendė, kad žmogus, kuris dabar guli prieš jį negyvas, ne tiktai nelaikė jos savo glėbyje, bet dau-

giau net nematė. Jis galėjo guldyti galvą, kad Simeonas Vod lėjus nugabeno ją gyvą ir sveiką į namus. Tik greičiausiai pulkininkas Armstrongas, Diupre ir visi gyventojai buvo iššudyti. Iš plėšikų, kurie užpuolė, kad atimtų turtą, buvo galima laukti ko tik nori. Jupiteris apie tai ir nežinojo, kadangi ir patys plėšikai savo pokalbiuose nieko aiškaus neužsiminė. Tačiau ką daryti, kad nereikėtų susidurti su jų gauja? Gal pasilikti prie uolos ir pasislėpus palaukti, kol sutems? O gal joti tiesiai prie San Sabos, turint viltį nepastebėtiems prasmukti per prerią? Klansis nežinojo kelio, vedančio žemyn į slėnį, bet nusprendė joti upės krantu, suprasdamas, kad reikia keliauti pasroviui. Jam labai rūpėjo tai, kas darosi kolonijoje; galbūt jis užtiks verkiančią prie nužudyto tėvo Eleną, kuri laukė jo paguodos. Tos mintys skatino jį ir griebtis veiklos, ir vengti skubotumo, už kurį kartą jau taip žiauriai užmokėjo. Jis ėmė apžiūrinėti prerią, kad nuspręstų, kokios krypties laikytis. Jam reikėjo joti į priešingą pusę, toliau nuo tos vietos, kur užkastas lavonas.

Vietovė, kurioje jis stovėjo, buvo labai patogi stebėjimui. Tai buvo aukšta uola,tarsi koks pakelės stulpas tarp San Sabos ir Kolorado; prerija buvo gerai matoma iš abiejų pusių per keletą mylių ir atrodė panaši į banguojančią jūrą. Pagal saulę jis galėjo nustatyti, kuria kryptim tekėjo abi upės. Apsidairęs išvydo tolumoje vienišą medį ir jam pasidingojo, kad jau kartą jį matė. Jupiteris patvirtino, jog tai tas pats medis, prie kurio per prerią keliavo plėšikai. Šis medis rodė kelią ir Jupiteriui,kai šis bėgo iš plėšikų stovyklos. Vieta, kur buvo užkastas Klansis, taip pat buvo netoli. Klansis, vydamasis Ričardą Darkę, pats prajojo pro medį, bet skubėdamas jo neįsidėmėjo. Pagaliau užtektinai pasidairęs jaunasis medžiotojas gerai suvokė, kokios krypties jis turi laikytis ir kokios vengti. Bet, deja, suvokimas nesuteikė didelės paguodos. Jis privalėjo keliauti prie San Sabos, bet tokiu atveju negalėjo išvengti susidūrimo su grįžtančia Borlazės gauja. Kol Klansis neryžtingai mindžiukavo, iš Kolorado pusės išgirdo atskriejantį triukšmą. Netrukus pasirodė ir kažin kokia kirbinė, kuri greitai artinosi. Kada ji pakankamai prisiartino, Klansis ir Jupiteris galėjo įžiūrėti ginkluotus žmones. Jų kardai, pistoletai, peiliai spindėjo saulėje. Kas galėjo būti tie apsiginklavę raiteliai? Be abejonės, tai prerijų plėšikai!

XLIX skyrius

DRAUGAI IR PRIEŠAI

Kai tiktai Klansis išvydo raitelius, tuoj pat pasislėpė už uolos ir patarė Jupiteriui padaryti tą patį. Tokiu būdu jie galėjo stebėti patys būdami nematomi. Reikėjo sužinoti, ar plėšikai tikrai artėja. Jei taip, tai ši uola jų nepaslėps, ir jie turės pasikliauti savo žirgų greitumu. Klansis ir Jupiteris savo arkliais pasitikėjo, kadangi jie buvo ištvermingesni už teksasietiškus mustangus. Bet juk ir plėšikai galėjo turėti gerų žirgų. Kad geriau pasislėptų, jie nulipo nuo arklių. Jupiteris juos laikė už pavadžių, o Klansis, apsivyniojęs arklio gūnia, nenuleido akių nuo besiartinančių raitelių, ir iš tolo jį galėjai palaikyti akmens iškyšuliu.

Kryptis, kuria jojo raiteliai, greitai paaiškėjo. Jie nusiskubino prie uolos, bet keliavo link medžio, o po to — į vietą, kurią Klansis gerai pažinojo. Jis nejučia sudrebėjo pagalvojęs, kas jį būtų ištikę, jei dar tebesikankintų savo duobėje. Ir jis lengviau atsiduso. Kurį laiką sekė plėšikus, o paskui jo žvilgsnis peršoko į kitą pusę ir — o džiaugsme! — užkliudė kitą būrį raitelių. Šie galėjo būti tiktai kolonistai, leidęsi persekioti grobikų. Jo širdis suspurdėjo iš džiaugsmo, nes spėliojimai greit pasitvirtino; raitelis išvydo obuolmušį ristūną, kuris priklausė Simeonui Vodlėjui.

Abu būriai tolygiai artinosi vienas prie kito, kol pagaliau turėjo susitikti. Matyt, jie nežinojo, kad yra taip arti vieni nuo kitų. Klansį ėmė džiaugsmas matant, jog kolonistų grupė savo skaičiumi pranoko plėšikus. Jų buvo iki trisdešimties žmonių, o plėšikų tiktai dvidešimt. Tačiau pastarieji buvo tokie baisūs galvažudžiai, kad nebijojo nė mirties. Jie gerai žinojo, kad sugauti neišvengtų kartuvių. Tarp kolonistų irgi buvo narsių žmonių, be to jų priešakyje jojo drąsusis Simeonas Vodlėjus. Jų pusėje buvo teisybė ir Dievas, o plėšikai traukė po velnio vėliava. Dėl to Klansis neabejojo dėl mūšio baigties; jis tik bijojo, kad kas nors nesutrukdytų jiems susitikti. Juk galėjo ir taip įvykti, kad plėšikai, pamatę stipresnį priešą, išsigąstų ir neštų kudašių. Dar geros trys mylios buvo tarp jų!

Klansis dairėsi į visas puses: ar nepamatys ko nors, kas galėtų sukelti plėšikų įtarimą. Jis pastebėjo virš abiejų grupių

po pulką suopių, kurie suko apie šuoliuojančių raitelių galvas. Šie plėšrūs paukščiai instinktyviai jautė, kad susilauks grobio. Borlazė turėjo matyti šitą sparnuočių tuntą ir žinoti, kad jie čia ne veltui suskrido. Simeonas Vodlėjus taip pat gerai suprato, kad suopis nujaučia negyvėlį.

— Ką dabar jie abeji galvoja? — svarstė Klansis.

Borlazė prisiminė galvą, kuri, iš visko sprendžiant, ir buvo šiems plėšrūnams masalas. O Vodlėjus įsivaizdavo lavonus — savo seno draugo ir jo tarno mulato. Greičiausiai tokie Klansio spėliojimai ir pasitvirtino, nes nei vieni, nei kiti nepakeitė savo kelio.

— Garbė Dievui,— sušuko Klansis,— dabar jų susidūrimas neišvengiamas!

Su greitėjančiu širdies plakimu jis seka judėjimą. Ir visai neketina likti vien tik stebėtoju. Priešingai, kovai prasidėjus trokšta prisijungti prie savo draugų. Tačiau dar ne laikas: jeigu jį pamatys, tai tik sukels įtarimą. Ak, jeigu jis galėtų duoti Simeonui Vodlėjui kokį nors ženklą! Bet kaip tai padaryti, kad nebūtų pastebėtas priešų? Jeigu išeis iš už uolos, tai jį pamatys ir vieni, ir kiti. Plėšikams jis pasirodys net anksčiau. Jam reikia kantriai laukti, kol priešininkai susidurs. Bet kaip lėtai jie slenka pirmyn! Jokių pasiruošimų mūšiui dar nematyti. Tiktai du būriai su vadais priešakyje. Juos galima palyginti su vėžliais, ropojančiais su ištiestais kaklais arba su juodais perkūnijos debesimis, niūriai plaukiančiais šviesiame danguje. Kai jie susidurs, pasipils raudonas lietus!

Vieta, kurioje visa tai vyko, buvo panaši į nuolaidų namo stogą. Klansis pasislėpė tarsi už kamino; vienišas medis priminė kitą kaminą, prie kurio slinko abu raitelių pulkeliai. Bet pirmiau, negu jį pasiekė, abi grupės staiga sustojo. Kas atsitiko? Jaunasis medžiotojas nekantriai laukia. Abu suopių pulkai jau susijungė į vieną ir suka ore ratus. Jie iš anksto džiūgauja jausdami gausias vaišes. Štai prie horizonto jau pasirodo raitelių galvos, po kurio laiko — kaktos, paskui — akys, ir štai jie jau vieni kitus mato!

Tai buvo Klansiui signalas palikti pasalą.

— Paduok man žirgą, Jupiteri,— sušuko jis,— sėsk pats ir jok paskui mane!

Jis paskubom griebia už brizgilo, šoka į balną ir žaibo greitumu pasiekia uolos viršūnę.

Abu priešininkų būriai, kai tiktai išvydo vienas kitą, be žodžių sustojo. Pasigirdo tiktai vadų, perspėjančių savo kovotojus, komandos. Paskui vėl įsivyravo gili tyla, nutraukiama tiktai arklių žvengimo ir Klansio žirgo kanopų kaukšėjimo. Dabar abi pusės ir jį gali matyti, bet nemato, nes kiekvieno jų dėmesys nukreiptas į priešą. Priešakinės eilės jau matavo viena kitą akimis, o kitos dėl nuolaidžios vietovės savo priešų dar negalėjo įžiūrėti.

Tarp jų dar buvo likęs keleto šimtų žingsnių atstumas. Vis dėlto, jie jau pažino vieni kitus. Šiaip ar taip abu vadai stipruoliai: ir Vodlėjus, ir Borlazė. Senasis medžiotojas pirmas nutraukia tylą, ir kaip griausmas pasigirsta jo komanda:

— Pirmyn!

Borlazė taip pat sušunka, bet jo šauksmas visai kitoks. Tai bailus riksmas žmogaus, kuris mato savo pavojų ir jo balse girdėti noras trauktis.

Po akimirksnio matome abu būrius šuoliuojančius, bet ne vieną prieš kitą. Vienas jų vejasi kitą, pasileidusį bėgti. Plėšikai palieka kautynių lauką!

L skyrius

SUSIDŪRIMAS

Besiartinantis į kovos lauką Klansis mato permainas. Laukiamo susidūrimo neįvyko ir galbūt neįvyks. O jeigu ir įvyks, tai ar suspės jis laiku, kad galėtų dalyvauti? Mintis, jog gali pavėluoti, pripildo krūtinę apmaudo, ir jį apima abejonė, ar jo žirgas iš tiesų jo neapvils šį kartą, nors ir žino, kad joks kitas arklys negali prilygti greitumu jo ristūnui. Jam grįžta pasitikėjimas, ir jis puola pirmyn, kad užkirstų kelią persekiojamiems plėšikams. Su džiaugsmu mato, kad pats vis labiau prie jų artinasi ir kad atstumas tarp jo draugų ir priešų aiškiai sumažėjo. Mustangai, bėgantys mažais žingsniais negali varžytis su ilgakojais amerikietiškais žirgais. Dar dešimt minučių, ir jie bus pavyti!

Iki šiol nebuvo girdėti nė vieno šūvio. Priešininkai buvo pernelyg toli vieni nuo kitų, o tuščiai išpleškinti savo užtaisus labai lengva. Buvo girdėti tiktai dundesys, sukeltas dviejų šimtų kanopų ir arklių žvengimas. Patys raiteliai tyli. Dar ne laikas šūkauti ir šaudyti, bet greitai jis ateis.

Ir šit greitai pasirodė dūmų kamuolys, pasigirdo šūvis, paskui antras, trečias — šūviai aidėjo vienas po kito. Netrukus Klansis atsidūrė pačiame mūšio lauko viduryje. Aplink jį skambėjo riksmai viskas maišėsi, visur jodinėjo grupelės raitelių, besistengiančių išmesti vienas kitą iš balno, pyškinančių iš pistoletų arba su apnuogintomis špagomis puolančių priešą. Nežiūrint maišaties, Klansis mato, jog mūšis eina į galą, o plėšikai sumušti. Daugelis iš jų guli ant žemės ir gailiai maldauja pasigailėti jų niekingos gyvybės. Štai jau ir padarytas galas visiems besipriešinantiems, o nugalėtojai stovi prie nugalėtųjų. Didesnė pastarųjų dalis nukauti, o tie, kurie dar gyvi, blaškosi prieš atkreiptus pistoletų vamzdžius arba špagas, iškeltas virš galvų. Klansis pavėlavo į kovą, bet tai nieko nereiškia: piktadariai nubausti, o jis pats Ričardo Darkės krauju jau numalšino savo kerštо troškulį.

Kurgi Simeonas Vodlėjus? Nejaugi jo senas draugas krito kovoje? Apimtas šios siaubingos minties, Klansis apjoja mūšio lauką, apžiūri būrius. Vodlėjaus niekur nematyti. Klansis jį šaukia, bet atsakymo neišgirsta; jis šaukia Heivudą, ir šį kartą atsiliepia. Parako apdegintas ir kruvinas, jaunasis medžiotojas atsvyruoja pas jį. Jis sužeistas, bet ne mirtinai. Kulka pataikė į jo arklį ir nukovė, o pats jis liko gyvas.

— Kur Vodlėjus?

— Simeonas nujojo į tą pusę,— pareiškė Heivudas, rodydamas ranka.— Aš mačiau, kaip jis šuoliavo paskui tą siaubūną Borlazę. Vardan Dievo, Čarlzai Klansi, paskubėkite paskui jį. Galbūt jis laukia jūsų pagalbos.

Klansis palieka kautynių lauką, apgaubtą parako dūmų ir puola į tą pusę, kurią jam parodė Heivudas. Jis regi du raitelius, skriejančius per preriją ir iš pirmo žvilgsnio atpažįsta Borlazę, persekiojamą Vodlėjaus. Abiejų žirgai greiti, stiprūs, amerikietiškos veislės, bet plėšikas netoli, o senasis medžiotojas šuoliuoja vis greičiau. Klansis tai mato ir džiaugiasi, nors jam ir neramu, nes Džimis Borlazė labai pavojingas priešas. Jeigu teks kautis, jis ginsis įnirtingai, ir Vodlėjus turės sukaupti visas jėgas ir visą patyrusio kario meną. Bet Klansis visiškai pasikliauja savo seno draugo vikrumu. Vis dėlto apėmęs nerimas ir noras padėti Vodlėjui jį verčia spartinti žingsnį. Kadangi jo žirgas greitesnis negu anų dviejų, tai greitai mažėja atstumas, skyręs jį nuo raitelių. Bet anie jau susikovė. Nebuvo nė vieno šūvio; vie-

nas jų sugriebęs stipriai laiko kitą, jų rankose blizga durklai. Kova prasidėjo sėdint ant arklių, bet jau per pirmą susirėmimą jie numetė vienas kitą ant žemės ir tęsia kovą. Didingas, bet baisus reginys atrodo kova šių dviejų milžinų, iš visų jėgų besistengiančių paguldyti vienas kitą, bet išlaikančių ramybę, suteikiančią dvikovai dar tragiškesnę prasmę. Klansis neketina būti vien stebėtoju. Jo širdis spurda iš susijaudinimo, jis šuoliuoja pirmyn, kad paleistų kulką į piratų vadą. Bet jo pagalba jau nebereikalinga. Nesuspėjo jis nusitaikyti, kai medžiotojas suvarė savo durklą plėšikui, ir tas perverta širdimi griuvo negyvas ant žemės.

— Jūs pavėlavote, Čarlzai Klansi. Vis dėlto, aš jums labai dėkingas už gerus ketinimus. Šis senas šeškas daugiau negadins Teksaso oro. Ar ne smagu jį matyti nudobtą? Bet kaip jūs čia atsidūrėte? Kur Darkė? Ar jį matėte?

— Taip.

— Na ir kaip? Ką jūs su juo padarėte?

— Tą patį, ką ir jūs su šituo,— atsakė Klansis, rodydamas Borlazės lavoną.

— Puiku. Dabar viskas baigta. Jokime, pažiūrėsime, kaip sekasi kitiems. Tikiuosi, kad visi niekšai gavo pelnytą bausmę, ir prerijos išvalytos nuo šitos šunsnukių gaujos. Jokime, Čarlzai Klansi, palikime šitą maitą plėšriesiems paukščiams. Viso geriausio, Džimi Borlaze!

LI skyrius

PABAIGA

Ar verta bekalbėti, kuo viskas baigėsi? Atrodo, kad verta. Skaitytojas ir taip supras, kas įvyko vėliau, ir gal net iš eilės išvardins visus įvykius. Savaime suprantama, po kruvino mūšio, kuriame žuvo beveik visi prerijų plėšikai ir, deja, daug kolonistų, nugalėtojai grįžo prie San Sabos, į misionierių namus, pasiėmę savo draugus, kritusius kautynėse, ir likusius gyvus belaisvius. Pastarieji buvo atiduoti teismui ir pakarti pirma, negu žuvusius suspėjo palaidoti.

Kolonijos gyventojams vėl prasidėjo laimingos dienos, o visų laimingiausia akimirka buvo ta, kai nuostabios pulkininko Armstrongo dukterys atsistojo vestuvių rūbais prieš senos Baž-

nyčios altorių, kad pakeistų savo tėvo pavardę Diupre ir Klansio pavardėmis. Tą pačią dieną, nors ir ne tuo pačiu laiku, Jupiteris ir Junona taip pat davė šeimyninės ištikimybės įžadus, kuriuos jie greičiausiai geriau tesėjo, negu senojo pasaulio pagoniški dievai, nešioję jų vardus. Ši diena kaip pridera buvo atšvęsta senuosiuose misionierių namuose, ir Diupre, atgavęs savo brangenybes, iškėlė tokią puotą, kurioje ničnieko netrūko. Buvo papjauti keli jaučiai, liejosi vynas, išdalinta tūkstančiai cigarų.

Tarp dalyvaujančių šiame pokylyje tiktai vienas žmogus nejautė visuotinio džiaugsmo. Tai buvo jaunasis gydytojas Vartonas. Jis viską gerai suvokė ir pasiryžo stropiai vykdydamas pareigas nuslopinti savo dvasios kančias. Kad jam tai pavyko, kolonijoje, kuri suklestėjo, žino visi.

Senojo vienuolyno pastato vietoje dabar išaugo miestas, apsuptas medvilnės plantacijomis, ir pačią didžiausią ir turtingiausią iš jų valdo Klansis. Visur aplinkui verda gyvenimas. Netrūksta ir žvėrienos, kurią dažniausiai pristato keturi medžiotojai: Vodlėjus, Haukinsas, Heivudas ir Tukeras, visam laikui apsigyvenę kolonijoje. Šiuos žmones dažnai galime sutikti vaikštinėjančius gatvėse, kai jie ilsisi po medžioklės prerijose.

Pabaiga

TURINYS

I skyrius. Dvi vergvaldžių rūšys 3
II skyrius. Mielų mergaičių porelė 5
III skyrius. Jupiteris ir Junona 7
IV skyrius. Nuotrauka miške 9
V skyrius. Po kiparisu 11
VI skyrius. Nutraukta meškėno medžioklė 13
VII skyrius. Magnolijos šešėlyje 14
VIII skyrius. Kodėl jis nesugrįžta? 19
IX skyrius. Kas atsitiko lavonui? 21
X skyrius. Areštas 25
XI skyrius. Laiškas 27
XII skyrius. Garlaivyje 30
XIII skyrius. Už borto 34
XIV skyrius.*** 37
XV skyrius. Žinios iš senosios kolonijos 42
XVI skyrius. Šmėklos gatvėje 46
XVII skyrius. Viešbutyje „Chokto vadas“ 48
XVIII skyrius. Vaiduokliai išnyksta 54
XIX skyrius. Žvilgsnis į senąją koloniją 57
XX skyrius. Kapinėse 62
XXI skyrius. Pabėgusio vergo slėptuvė 68
XXII skyrius. „Per Sabiną“ 71
XXIII skyrius. Atgailaujantis nusidėjėlis 74
XXIV skyrius. Prerijos 77
XXV skyrius. San Sabos misionierių namai 80
XXVI skyrius. *** 81
XXVII skyrius. Įtariamas tarnas 83
XXVIII skyrius. Signalo belaukiant 88
XXIX skyrius. Užpuolimas 89
XXX skyrius. Uždaryti 94
XXXI skyrius. Tukeras susiranda savo draugą 98
XXXII skyrius. Kas joms atsitiko? 101
XXXIII skyrius. Raiteliai vaiduokliai 102
XXXIV skyrius. Triumfuojantis niekšas 106

XXXV skyrius. Dar ne vėlu 110
XXXVI skyrius. Misionierių namuose 115
XXXVII skyrius. Persekiojamasis ir persekiotojai 117
XXXVIII skyrius. Prerijų lasas 121
XXXIX skyrius. Sugrįžimas 124
XL skyrius. Siaubo diena 128
XLI skyrius. Paklydimas 130
XLII skyrius. Plėšikų stovykloje 133
XLIII skyrius. Brasfortas 138
XLIV skyrius. Plėšikai pavojuje 140
XLV skyrius. Dvidešimt mylių vieni nuo kitų 141
XLVI skyrius. Bėgimas nuo vaiduoklio 143
XLVII skyrius. Mirtina kulka 144
XLVIII skyrius. Vis dar pavojuje 148
XLIX skyrius. Draugai ir priešai 150
L skyrius. Susidūrimas 152
LI skyrius. Pabaiga 154

T. Main Ridas
TEKSASO PRERIJŲ PLĖŠIKAI
Nuotykių romanas

SL 260. Užs. Nr. 2266. Tiražas 30 000 egz. Kaina sutartinė.
Leido ir spausdino „Vilties“ spaustuvė.
Strazdelio 1, 2600 Vilnius